
LEO MARITIMUS
Elisabeta Piccini f.
B.R.In.

DE DOMINIO MARIS,

LIBRI DVO.

SERENISSIMÆ VENETÆ REIPVBLICÆ

dicati.

AVTHORE

IOANNE PALATIO.

VENETIIS, M DC LX III.

Apud Combi, & La Nou.

Superiorum Permissu, & Priuilegio.

SERENISSIMÆ

VENETÆ

REIPVBLICÆ &c.

Ioannes Palatius.

TRemebat Neptunus; cum ferocissimi Hunni, qui iura nec belli, nec pacis audierant, Italiam totam miserimè diripuere. Nobiliores Ro-

manorum Familias in-
huiuſcè ſinus paludibus
pauore compulſas, veſtriſ-
què coniunctas conſulere
decreuit, ibiquè ſupplex,
omnibus vndiquè deua-
ſtatis, nec Ponti Numina
Secura à Barbarorũ que-
rebatur iniuria. Imperia-
li non protectus culmi-
ne, vanam deridebat po-
tentiam, & irreparabili
tyrranide cinctos Italos
accolas, belliſquè ſuppreſ-
ſos internis miſerabatur
Hinc Adriacis offerebat
tridentem, ſtagnorumquè
ſe-

ſedem & ſolum lambiēs, vt oſcularetur accedere, ſtatimquè refluere iurabat, ſi mutuam curam polliceretis. Magna Reipublicæ gloria, quà factum eſt, vt adhuc pubeſcentem, Maris Numina precarentur in ſubſidium. Conſenſere Venerabundi illi Patres, qui, ſtatim innocentia & Religione Veneti polos Orbis firmarunt. Et Conueniens fuit, Venetam gloriam exordium à regimine deducere, iuſtum-

que

què consurgentem Rem publicam, si homines desinerent, Numinibus imperare. Vrbe constructa, *Virtutis refugiũ* posuere prò titulo, quæ inter Venetos gloriabunda ad hunc diẽ inconcussè triũphat. Adolescentem Reginam statim Oceano sponsalibus donarunt, fideliquè sanguine in Barbaros effuso fædus initum in eorundem ceruicibus delinearunt, & Alexandro, Pontifice III. auctore, Friderici Eneobar

bæ

bæ victo filio, nuptias solemniter celebrarunt. Insigne coniugium, cuius æternitatis circulus, Imperatore patrino, vniuerso teste per Christi Vicariū fęliciter clausus, Hoc vltrà de vobis obstupescit Orbis(&cęlo gratias)quod inter tot Maris, tellurisq; trophæa, omnes pares, nemoquè videatur seruire, & quilibet libentius obediat quam imperet. Hinc ambitio, hinc inuidia longè aberrant, & paternā reformidantes custodiam,

inconcuſſum venerantur
regimen, quod ſolo vinci-
tur amore, ſolumquè al-
terius ergà Patriam quili-
bet inuidet vigilãtię; Sic-
què mutua augetur ſolli-
citudine, inuiſaquè cura
vrgens æmulationem, de-
mum conſurgit in gloriã.
Gloria quà veſtrum non
ſolum, ſed exterorum ful-
citur imperium. Hinc Ve-
netorum tincta ſanguine
Cardinalitia ridet purpu
ra, pietatiſquè veſtræ re-
migijs toties ſecura por-
tum adijt Petri concuſſa

na.

nauicula. Quot fuerint Lelsibarorũ vires & quoties oppressæ: Quot Bella fęliciter gesta, quot Imperia subacta, quot Christiano Orbi restitutæ Prouinciæ; locupletati referunt annales ipsa venerante fama, ipsa admirante gloria, ipsa obstupescente natura. Quæ vnquam Respublica paritate certabit? Romana, iam cedit. Cumquè vos tam longam fæliciter ducatis in linea m semperquè florentem, reliquæ à tergo relictæ gra-

lum sistunt admira bundæ. Ideò quam benè de me, aut natura aut fortuna merentur, quæ tanto me Dominio subijci dederunt, huiusquè felicissimæ Patriæ sinum natalibus præbuere secundum. Secundum inquam; cum inter eos queam enumerari, qui Serenissimo huic Imperio thronũ extruunt, Principis enim celsitudo ex subditorum copia firmatur. Sed tantam nactus sortem adhuc infelix vocarer, nisi aliqua deuotio-

tio-

tionis nota in veſtræ celſitudinis conſpectu meum ſignaretur obſequium. Miſerimum enim eſſe inter cæteros compertum eſt illum, qui partialiter à Principe non diſtinguitur. Hoc Maris Adriatici de dominio opuſculo meæ quæratur humilitati notitia; Quod vobis Patres Sapientiſſimi, votiuus exhibeo. Opus à materia ſublimatur, cumquè Maris ipſius dominium inter cæteros Reipublicæ faſtus mirabiliter exurgat, eiu-

ſcè encomia excipere benigne non dedignemini. nihil indè niſi veniam peto: Solum enim audeo ferueſcentis animi humilitatem exponere, pronæquè voluntatis monumentũ extollere, vt in poſterum meæ humilitatis propenſa aptitudo conſtaret, & occaſione permittente me nõ indignum ſeruitutis exhibere quod humiliter expoſcit.

Seru & Subditus Humill.ſs.
Reuerentiſs.
Ioannes Palaiius.

Illustriss. & Excellentiss. D. D.

ANDREÆ CONTARENO,
NICOLAO SAGREDO,
BAPTISTÆ NANIO,
ÆQVITIBVS,
AC D. MARCI PROCVRATORIBVS
Meritissimis, ac studiorum moderatoribus Vigilantissimis.

Ioannes Palatius. S.

VEnetorum ea est minerua, vt neruis suæ libertati excubare dicantur, quando pro Principis maiestate imolat corpore, animi oste-

rent

tent affectum. Sic Princeps tunc proprium credit Cornu gemmatum, cum prò subditorum indemnitate, liberorum faciat iacturam. Superis habeo gratias, quod vndis inclusus, ad littora, & ego libertatis emerserim; indè ad litteraria traiectus emporia, quæ cum Venetijs tum Patauij publico ære, etiã ergà extraneos diriguntur moderatione. Ibi ex tanto Athæneo fatiscens delibaui quid potui: hoc mihi satis; quantum natura subditus, tantum ergà patriam arte deuotus. Obsequij pignore hoscè libros deuoui quos vestro cribratos examine condecoratos sigillo typis mandabo.

Horum

Horum alter inſcribetur.
De Dominio Maris.
alter
De Dominio Sereniſsimæ Venetæ Reipublicæ in mari Adriatico.

Animabitur præſens opus Hyſtoria, Politica Iuriſprudentia. Eius alimenta Principum conſuetudines, quæ nè fraudentur, omnes, vt de more, tum aulicos, tum leguleos in ipſas adortos præuideo, omnia tamen accepta ſpero, quandò ab Illuſtriſſimis, atquè Excellentiſsimis dominationibus veſtris, præmiſsis publicis priuatiſque cenſuris, ſignetur *placet*, quod humiliter imploro.

Materiam legalem tibi, ANDREAS CONTA-

RENE

RENE Eques Procuratorquè dignissime, inter cetera submitto, qui tantorum tuorum gentilitio propriorumq; Magistratuũ regimine quamuis Princeps legibus non derogas, sed verum pietatis exemplar iuxtà leges viuens, leges ipsæ tibi obedire superbiunt. Tibi qui tanta in subditorum imperio es vsus prudentia, vt dignus videaris regere non sublunaria, sed causas: ipsumquè Cælum te ibi regnante, omni neglecta intelligentia, dulciori, quam somniauerit Pithagoras har monia irrequieto motu cieretur. Hinc Aegyptij, quibus semper mos fuit sapientiæ misteria secretis abdere figuris, tot

tot ante secula, prophetico quodam spiritu Astręam capite effinxere obtruncatam, te enim non adhuc exorto, temerarium fuisset qualecumquè directionis insigne. quid quid igitur aliàs defuit nunc reddatur Astręæ; veteris enim deficientia suppositi in te mirabiliter adimpletur. Caput ergò redatur: sed quale? Serapidis statuæ legitur insculptũ, quæ sferam pro ceruice gestabat. Te enim mætiente; iustitia proprijs ęquilibrata ordinibus, Cælesti etiam æquiparat, politici huius orbis harmoniam. Et quidem si perpendamus tempus, quò te Poloni, Germaniquè obstupuere Orantem, te verum sa-

pientiæ

pientiæ oraculum sunt admirati. Quo nunquam dignius Reipub. maiestas exceluit; quo illi venientem te excipiebant amore discedentē amore, & veneratione prosequebantur. Incongruum esset, obnoxiumq. tuæ gloriæ, parentum insignia reffere; siquidem meritis, non Proauis innixus quæ sparsim fecerunt omnes, Vnus fecisti imò ad Proauos illustrandos, si numquā aliud egissent, sufficeret ex illis, te natum asserere.

Tu vero NICOLAE SAGREDE, cui dignitates, vt decus acciperent, sese sponte obtulere, Iurisdictionalia, mera, mixtaquè Imperia, quæ publico meo referun-

tur

tur monumento, quando fundata, Æques ac Procurator Excellentissime, si videberis, dabis: ea te volunt vti prius Imperio dignum, quam natum; eodem enim die tibi vitam cum Imperio collatam, interquè cunabula Aequestri; ac Procuratoria dignitate donatum, Cantant Cæli, plaudent Elementa. Elementa quę ad tui compaginem concurrere exiliunt; Cæli, qui ad tui fælicitatem influere superbiũt Astrorum caracteribus tibi sacrata purpura; solum temporis euentũ dictauit Fortuna. Quoties ad Orbem Orator, toties ille confessus eo tuæ gloriæ terminos quo eius possessionis limina: Tantum

tibi

tibi Procuratoria dignitas; quantum vasto riuulus Oceano, sed cum tot meritorum cumulum numquam natura præuiderit, quò dignè eleueris, nihil in Orbe constituit, Forsan impotens: cum te præmijs solum afficere potuisset quid immortalite superius. Sed id quod exigis, id valet illustrare quod possides, & tu Purpuram, non tu à Purpura exornaris: in te enim potentia actualitatem extollit. Quidquid libuit effinxerit Antiquitas Honori, tuo in pectore Cęlo dignius exhibes sacrarium. Imò si Labori, Honoriquè coniunctim extructa legimus templa, profana illa cogimur asserere, & à te in sub-

dio.

ditorum regimine laborem adhibitum, & indè honorem susceptum, nunc solum æternitatis necnō diuinitatis insignia percepisse. Sed quid multa fatiger enumerando, & citius deficiam, quam finiam.

Tibi tandem BAPTISTA NANI Aeques ac Procurator Excellentissime naualium hystoriarum subijcio, imò restituo compendium, maxima enim pars, è tuo emergit ærario, vbi tanta rerum varietate, & copia oblectabar, vt Platonicum mihi prçsignarem conuiuium. Quis enim suauior animi cibus offerri potuit, quam tua hystoria, in qua cum magnitudine, ac diuersitate rerum gestarum, ver-

bo.

borum coniuncto splendore, orationis suauitas, continuis quasi sententiarum aspergitur luminibus, vndè, & summus Hystoricus, & maximus splẽdeas Orator. Ibi Monarcharum omnigena consilia, ex quibus quid in hac vita expetendum, quid declinandum, ad proprium vsum lector præteritorum cõmotus exemplis traducere potest. Cęsar vt propriam tuæ præuisæ virtuti æquaret fortunam, de bello Gallico, & ipse ędidit cõmentaria. Hystoriam tuam quanti faciant, dicant magnates (reticeo nomina, nè videar multiẽdi gratia reponere) qui tuarum Historiarum lectionibus eruditi, ab eis, arcana

prin

Principum, bellorum motus quà de causa adiscentes suscepta, pro felici valeant, instrui regimine. Tātæ gloriæ Augustissimorum tuorum parentū adiungerem imaginem; præsentes colligerem purpuras, sed tibi iniurius, qui cum non aliundè quam ex te virtutem didiceris, tamen omnium stupore ità operari potuisti, vt quidquid agas tamquā axioma ciuilis vitæ veneretur. Siquidem imitationis expers, nulli magis es similis quam tibi: tuorum igitur recuso panegerim, quià auitę memoriæ sat sit tuæ maximę virtutis encomium. Ex antiquis quidam infelices eos appellabat, quibus Alexandri tempori-

bus

bus viuere non contingit: at ego verius eosdem infortunatos dicam, quià temporum iniuria tantum virum non accidit admirari: tantum virum, cui natura parem cum edere nequeat, propria sterilitate gloriabunda, illi vt inimitabili se præbet obsequentem. Sed quid multa? quisquis tantam audébit comẽdare virtutem? nequè ego ità aberro, vt credam, me id dicere posse, quod exigis, sed id cogor adumbrare quod intendo. Excusate Patres cycnum canentem simulquè fugientem à volitante fama, quæ indignata sola prætendit officium: aduertat tamen & ipsa Orphei statuam coram Ale-

xan.

xandro emisisse sudorem, vndè,& superis non exigui laboris esse vos tantos prę oculis habere viros, qui animi suscitantes obsequium linguas congregatis ad laudem.

Seru: Humiliss: Deuotiss:

LECTORI.

T*ria teneo, amice lector, lucubrata opera. Primum, titulum expectat à temporum accidentibus: Secundum statutariæ Arboris ornatur nomine: Tertium (quod legendum beneuolentiæ tuæ præbeo) Leo maritimus inscribitur. Hoc vltimum, eruditorum sæpius exhibitum censuræ, horum plausu lucem efflagitabat. Negabam ipse: eos timens, qui alterius exaltatione perteriti, tunc deprimi pauescunt cum aliorum sudoribus famam indulgere conspiciunt. Timebam eos scorpiones, qui, ex Plinio, nonnisi domesticos offendunt, aduenas*

uenas lambiunt: eos crocodillos, qui deficiente lingua, morsu nulli cedunt. His omnibus attamen occurrere cogitaui, opusculum venenatis submittendo calamis, auctoris ignoto nomine. Vt veritatem nudarem: nulloquè palliata amictu facilius caninos detractores, & ad latratum, & ad morsum incitaret. Conticuerunt omnes, multisq; (dubium an fictè, vel vere) admirationis illecebris typos augurari cæperunt. Acquieui, nomen reposui, typis dedi, & in publicum deduxi. In eo intima Iurisprudentiæ, cribrata reperies. Polytices, & Historia non longè errabunt, ac plus in Polytica vagare Oceanum, quam in Oceano Polyticem dices. Iuris comunitatem ex illis dabo, quibus misera plebs primeuæ naturæ auguratur primordium; & iure seruiens, per iniquitatem introductam queritur seruitutem. Scio nonnullos dicturos, iam eruditissimè in hac materia scripsisse Seldenum rescripsisse Burgum: ad quid igitur nouum exemplum? Vidi Burgum, vidi Selde-

num:

num ; ingeniosum primum, eruditissimum confiteor Secundum. Numquid totum ipsi absorbuere mare? Lege, & sollicitudini huic nostræ comparatione non neglectæ, tunc iudicium obire contende. Cultus elocutionis abest: scripsi enim vt Iurisconsultus; non vt orator. Si in aliquo peccatum est noli dicaxesse, sed corrector: non enim claritate ostentationis oblector, sed mihi excusatio sufficit, vt lauder. Vale.

Noi Reformatori del Studio di Padoa.

HAuendo veduto per fede del Padre Inquisitore, nel Libro intitolato DE DOMINIO MARIS del Dottor ZVANNE PALAZZI non esserui cosa alcuna contro la Santa Fede catolica

&

& parimente per attestato del Secretario Nostro niente contro Prencipi, & buoni costumi, concedemo licenza che sij stampato osseruandosi li ordeni soliti.

Dat. 20 Nou. 1662.

✠ *Andrea Contarini Cau. e Procur.*
✠ *Nicolò Sagredo, Cau. e Proc.*
✠ *Battista Nani Cau. e Proc.*

Angelo Nicolosi Secr.

IOANNIS PALATII

De Dominio Maris.

LIBER PRIMVS.

Caput I.

1 DOminio Mare nō subditum imò repugnans, crassa quędam & antiquę Iurisprudentiæ lectura, & intelligentia delineat. Diuisis rebus in comunes (inter quas Mare, Aer, Aqua profluens) publicas, Vniuersitatis, Singulorum *titulo de rerum diuisione*, quasi quod comunium rerū, dominij titulo prostitueretur essentia, &

cōculcaretur natura, nostrorum temporum leguli compaginarunt proloquium: *Mare liberum est, & dominij non agnoscit titulum.* Verum quātum noua ac vndequaq. peccans sit præfata prolusio, Ratio, Auctoritas Diuina, tum Humana simul cum experientia probabit. Hisce nonnulla antecedent præcognita, quibus, vti facibus, per antra manuducemur sophismatum, vt. tandem veritate radiante, sub argumentorum tegmine verę Sophiæ epulemur conuiuio.

2 Eorum igitur prima culpa è quadam opinione, Poesis & hystoriæ non secernente limina, ęquaq. lance phantasticos, & intellectuales librante partus traxit exordium. Hinc fraternam mundi societatem aureo sigillatam fædere, primæuam hominū natam ætate, facilè crediderunt Nasonis sectarij.

Au-

Aurea prima sata est ætas, quæ vindice nullo
Sponte sua, sine lege fidem rectumq; colebat
Pœna metusque aberant, nec verba minantia fixo
Aere ligabantur, nec supplex turba timebat
Iudicis ora sui, sed erant sine iudice tuti.

3 Ex hac rerum communione, quam primeuæ naturæ debachantur moderni, Maris repugnantiam contrà dominium deducere tentant: minimè attendentes quod ex præmissis, quarum ratio, *ipse dixit*, non alia illatio, quam cur? quomodo? quare? vt ideo, & minimum aduersantium remoueamus, lapidem quambreuiter decantatæ dabo comunitatis fabulas.

4 Primum obiter noto, parui facere talem qualem Iuris naturalis diuisionem in *primæuum* ho-

minibus brutisquè comune; & *secundarium*, hominum propriū; quam inter alios suadere conatur, aliàs doctissimus *M. Aurelius Galuanus Ferrariensis, var. differ. c.5. de vsufructu. num.7.* numquā enim in legalibus monumentis huiuscemodi primæui & secundarij nomina delineata reperij; vndè eorum praxis mancum signaret Vlpianum in *l. 1. ff. de iustitia & iure.* quando vnicum assignauit naturale ius, vnicumque ius gentium. Nec refragatur solutio Vlrici & Bacchouij ad Treutlherum, segregantium ius naturale in nobiscum natum, quodque cum ipso humano genere, rerum natura prodidit. *§. Singulorum de rerum diuisione*, & in ratione inuentum, humanis vrgentibus necessitatibus. §. 2. *de iur. nal. gent. & ciu.* quæ quidem iura, congruentiori non valent designari titulo, quam

pri-

primæui & secundarij, ea ratione qua in nominum impositione standum est primis, quando maxime nomina sunt conueniẽtia rebus. *§. est aliud De Donation.*
5 Vbi enim hoc Ius quod brutis cõmune? si in arboris apice, ius, cõmune ad *naturale, gentium, & ciuile* segregatur ab Vlpiano, per artem æqui & boni. *l. 1. ff. instit. & iure.* in brutis quando ars? *Soli ratione vtentes iure, & legibus viuunt. Cicer. lib. 2. de nat. Deor.* qualis enim iuris est pręsũptio? & argumentũ? dicat. Phil. *l. 5. ethic. c. 10.* comunio: cũ brutis nulla comunio; ergo nec ius. videas August. super Leuit. c. 29. vt refertur in c. 4. 15. q. 4. *mulier quę accesserit ad omne pecus ascendi ab eo, interficietis mulierem, & pecus: morte moriantur: rei sunt: queritur quomodo sit reum pecus, cum sit irrationale, nec vllo modo legis capax? pecora inde credendum est iussa interfici, quia tali*

flagitio contaminata, indignam refricant facti memoriã quomodo *enim animal iniuria fecciße dicetur, si sensu caret? l.* 1. *§.* 3. *ff. si quadrup. pauper. fec. dic.* Sicuti *igitur inter homines iuris esse vincula putant, sic hominis nihil iuris eße cum bestijs. Cic. lib.* 3. *de finibus*.

6 Nec vltrà probat eruditissimus Galuanus ex Vlpiano in *l.* 1. *ff. de iust. & iure.* quando rescripsit: *Ius naturale est, quod natura omnia animalia docuit*: item. *nam ius istud non humani generis proprium est, sed omnium animalium quæ in Cælo, quæ in terra, quæ in Mari nascuntur: videmus etenim cætera quoquè animalia istius iuris peritia censeri*. Sumpto enim naturali iure, crassa quadam minerua generice non specifice; æquiuocè non vniuocè; materialiter non formaliter & secundum similitudinem, nec nos brutis naturale ius negamus; quod tamen prout irrationabili-

bus

bus inclusum, si recto sermone veniret signandum, non Ius, sed instinctus, propensio, inclinatio, diceretur. Quod si iterum instent eodem titulo iuris, hominum naturatum arbitrium, & brutorum neceſſariã inclinationem decorari ab Vlpiano in digestis, & Imperatore in organo? facilè dices hominum electionem, & bestiarum necessitatem stare sub arbore iuris, vti stant homo viuus, & homo pictus sub æquiuoca animalis linea, quorum s. nomen comune, ratio verò substantiæ diuersa; quidquid enim recipitur ad modum reccipiẽtis reccipitur. Definitur naturale ius *instinctus naturæ cum ratione:* Sub illo materiali instinctu veniunt homines accedunt bruta; sub illo formali rationis, à bestijs plusquã Cœlo distant homines, quæ tamen vi similitudinis, iuris vsurpant titu-

lum comparatiuè ad homines; hinc Vesemb. in parat. lib. 1. titul. 1. *huiusmodi affectiones ius dicuntur respectu hominis, qui solus iure, hoc est, recta ratione (cuius solus est particeps) regitur.*

§. 7 Huius Iuris rerum comunionem confiteor eo tamen modo, quo theologorum schola, duce Thoma. part. 2. q 94. ar. 5. declarat: *negatiuè non positiuè* iure naturali. s. nulli applicatæ, sed applicandæ cuiquè occupanti indiferenter relictæ, vel dicamus, vt notat Lessius lib. 2. ca. 5. dub. 2. *res omnes dici comunes partim negatiuè, quia ius naturæ diuisionem haud præcepit: partim positiuè, quia omnibus potestatem fecit vtendi quauis re, & dominij capiendi priusquam ab aliquo sint occupatæ, quod ius etiamnum durat.* videas igitur ius naturæ æqualiter se habere in rebus ocupabilibus ad cõmunionem, & diuisionem, è quo dedu-

deducunt Thomistæ præcepta Decalogi (inter quæ non furaberis) eo quia naturalissima, indispensabilia esse ab ipso etiam Deo, qui summa veritas, ipsa iustitia. Quod si obijciatur Historia de prætiosis Aegyptiorum, quæ Israeliticis fuere concessa *ca.*21. *Exodi* replicat Angelicus doctor par.2. q.190. art.8. ad.3. illud factum à Deo tamquam supremo Domino, iure creationis, quo ordine omnia liberè conseruat, & sustinet, non autem vti Legislatore, cuius officium personas non respicere, nec rerum mutare ordinem, non, leges dispensando, subuertere; tunc enim rigorosa dicitur dispensatio quando rerum retento statu, permituntur prohibita, secundum illas conditiones, secundū quas stant sub prohibitione. Si igitur iuxtà Thomistas, imo veritatem præcepta illa Dæcalogi

adeo ſtricte concludunt, vt nec per Deum diſpenſari valeant, quantum naturalis credenda rerum diuiſio, quæ præcepto nõ furandi dat fundamentum vt vult Scotus Sentent.3.d.37.q.1. Imo adiungerem ego non furandi præceptum forſam magis naturale eſſe ſaltem reſpectu cognitionis ſi non dignitatis quam præceptum primæ tabulæ: *non adorabis alienos Deos*: illud enim ſolo naturali lumine abſq; ſupernaturali auxilio cognoſcitur ſub vmbra illus regulæ, *quod tibi fieri non vis, alteri ne feceris*. quod non verificatur de iſto: *non adorabis alienos Deos*.

8 Rerum igitur diuiſionem iuri naturæ conſentaneam quemadmodum earundem communionem credo, adquè ipſas naturam indiferentem exiſtimo; & forſam magis diuiſioni propenſam ſaltem poſt lapſum dicerent multi.

multi: imò tempore incorruptæ naturæ, rernm comunioni earundem alligatam diuisionem dicerem ego, vt inferius probabo; modo satis sit, ad futuram vniuersalis societatis depressionem, quæ tanto decantatur necessaria (Platonicę forsam Reipublicæ inhærendo præceptis, quibus nefariæ, & incestuosæ nuptiæ indiuiduam vxoris scortabant carnem, ac Vniuersum lupanare volebant) supponere cum cronista Moyse Genes. 4. quod statim nati filij Adæ Abel & Cain nacti sunt Mundi diuisionem. *Obtulit quippe Cain de fructibus terræ, & Abel de primogenitis gregis sui, & respexit Dominus ad Abel, & ad munera eius: ad Cain verò, & ad munera illius non respexit.* nota nomina illa: *gregis sui*: item: *munera eius*: item *munera illius*. quæ quidem vocabula nõ applicarentur, quandò non vr-

geret dominorũ diſtinctio, quę quantumuis lata, & pondere grauis, non vltrà duplicem exigit baſim pro fundamento, quas *meum, & tuum* litium columnas decantauit Poeta.

Si duo de noſtris tollas pronomina rebus.

Prælia ceſſarent, pax ſine lite foret.

veridicus Poeta, quandò non intonaret ſcriptura: *In ſudore vultus tui, veſceris pane tuo. Terra, ſpinas & Tribulos germinabit tibi. Genſ. 3.* meritò igitur & notanter Moyſes ſignauit munera oblata Deo à duobus fratribus, pronomine *ſui* ſignantis dominium, alias ſi cuiquè propria non fuiſſent munera illa, qualem mereretur laudem Abel, vel demereretur Cain. Prętereà quid iuris habebat Cain in pecudes quarũ fętus cura Abel naſcebãtur, & nutriebãtur? ſi verſa vice quale ius prętẽdere poterat Abel cõtrà terrã, cuius

cuius fructus cultura & sudore Cain nascebantur : *fuit autem Abel pastor ouium, & Cain Agricola. Genes.* 4.en igitur quod patrata inobedientiæ culpa, per quā Diabolo alligati stamus, nec tēporis momento vacuum peregrinabatur dominium, sed ad maiorem hominum conseruationem pacem, & quietem, aut saltem nè in deterius præcipites dilaberemur, rerum est introductum dominium æternaquè sanctione firmatum. In sudore vultus tui *vesceris pane tuo.* en *meū, & tuum*: medicinalia calcaria contrà humani generis insolentiam ad culturam, & curam, vndè tot laboribus veneratam comunem matrem, puderet Spinis, & tribulis proprios conciliare filios; quæ tamen necessaria, dominij enim excluso circulo, vnoquoq; culturæ subterfugiente opus; terra remansisset inculta, solum festi-

festinantes ac in stadio currentes sub vmbra comunitatis, quãdo, & minimi venirent recolligendi fructus, vt tunc non vocati viderentur electi; hinc alimẽtorum causa inuicem trucidari, quid obstitisset? singulis declamantibus laborum suorum velle mercedem: quid dicendum? comunitatẽ adducentibus, quid replicandum? Iuristarum experimento, Societatem, matrem esse discordiæ, vnde & ante præfinitum tempus & si altero inuito socio posse dissolui. *Imper. titulo de societ. instit. 3.§.4. manet* videas igitur, & præpondera, quantum comunitati largiaris societate enim donando, nulli donas. Huius comunitatis incomoda experti Sanctissimi Patriarchæ Abraham, & Loth. Genes. 13. Iacob, & Laban. Genes. 31. coacti sunt terram, bona, seipsosque diuidere, nè iurgium esset

esset inter fratres : Imò Deus ipse (teste Paulo act.7.c.26.) commiserando creaturarum statum societatis culpa miserimum, intra lapideos terminos seggregauit dominia. *fecitque Deus ex vno sanguine totam gentem hominũ, vt habitaret in vniuersa superficie terræ, positis terminis habitationis eorum.* Sed quid vltrà desiderabitur contra comunitatē, quandò etiam primordio incorruptæ naturæ licitam diuisionem probabo? probo igitur.

§. 9 Quærendo: si ego. V.g. existens in naturæ non deprauatæ primordio, collegissem fructus juxta necessitatem personæ ad manducandum, & bibendum, postea superueniret Titius intendens fructus iam à me proprio labore perceptos abripere, possē nè licitè resistere, eo quià mei facti per perceptionem, & collectionem? (quæ dicitur mo-
dus

dus adquirendi dominium de iure naturæ *§. si quis à non Domino. 35. de rerum diuisione* vbi, fructus etiam in alieno fundo percepti, si sub vmbra bonæ fidei, naturali ratione fiunt percipientis) nulli dubium: ergo, & iure incorruptæ naturæ dabantur meum, & tuum, si non respectu omnium; nonnullorum saltem.

2 Adhuc multa dantur, quæ incorruptæ naturæ conseruant effigiem, & tamen stat ipsis annexa rerũ diuisio, non furãdi recta præcepto; ergo totiès decantata rerũ comunio non sic stringit de iure naturę vt præsumunt contrarij. antecedens probatur quod primam partem per *§. 1 & iure naturali.* cum 2. 3. 4. 5. *de rerum diuisione*, habetu ribi, quod *iure naturali comunia sunt omnium aer, aqua profluens, mare, littora* matis; vnde ad littus maris nemo accedere prohibetur. sic in

§. 2.

§. 2. ius piſcandi in portu,& flu-
minibus omnibus comune eſſe
debet. ſic in §.4. riparum vſus
publicus eſt, vndè quilibet po.
teſt retia ſicare,ex mari deduce.
re, & nemo poterit me vti
furem accuſare ſi aquam pro-
fluentem auferam in vaſe, ſi pi-
ſces ex mari deducam, ſi arbori-
bus vtar ad ligãdam nauẽ meã,
cum ſint omnia comunia,en igi-
tur ad vnguẽ incoruptæ natu-
ræ naturale ius. His poſitis mo.
dò quero ſi quis velit aquam
abripere,quam in vaſe ſeruatam
à continente ſeiuñctam teneo,
potero ne abripientem furti
actione perſequi? ſi velit mihi
auferre piſces, quos ex mari de-
duxi,potero nè ipſum furem de-
clamare? ſi velit reſcindere fu-
nem nauis meæ, quam arbori in
ripa poſitæ alligaui, probandò
quod riparum vſus publicus ſit,
iuſtè nè faciet? ſuppoſito quod
&

& nunc viueret incorrupta natura? certè non. ego etiam tempore incorruptæ naturæ dabantur meum, & tuum diuisionis columnæ, ad quorum conseruationem vigebat, & tunc etiàm quoad exercitium non furandi preceptum.

3 Et fortius. Superueniente extrema necessitate quæ ponit, & reducit hominē ad casum iuris naturalis non deprauati, nonnè omnia fiunt communia, vndè veniunt cuiquè comunicanda. Accursius. in *l. 2. ff. ad l. Rod: de iactu?* verum ponamus quod duo sint in extrema necessitate, fameque ad extremum laborēt; demus etiā quod vnicus sit panis in manu nullius, sed in publica via occupandus: quero si eorum vnus extrema laborātium necessitate panem illum occupauerit, dicetur nè furtum comittere? negatiuè respondent

om-

omnes quia cum ille panis sit per necescitatē comunis factus, & nondum occupatus, fit vt occupantis fiat; quod enim antè nullius est, id naturali ratione ocupanti conceditur. §. *feræ* 12. *de rerum diuisione*. ocupetur igitur ille panis ab eorum vno, poterit nè alter, & si existat in extrema necescitate panem iam occupatum abripere è manu illius qui iam occupauit? negatiuè respondēt omnes, cum iam per occupationem iure naturæ factus sit dominus; imo surripiēdo diceretur simul cum rapina homicidium comittere. Sic pariter à primordio incorruptę naturæ erant omnia comunia, idest ab omnibus licitè occupāda, ea occupantibus non imputabatur furtum, occupata tamē arripere ab eo qui iam primus ocupauerat, furtum manifestū. nec plus probat rerum comu-
nio

nio, nam si in extrema necesitate ocupatio facit particularia ea quę strictissimo iure naturę etiã non deprauatæ, sunt, & debent esse comunia, quarè, & primordio non deprauatæ naturæ non dicemus ocupationem particularizare ac sub dominio occupãtis ponere ea, quæ antequam ocuparentur erant comunia?

10 Præmitendum 2. circà naturam iuris, quo medio nostra venit concludenda quæstio, ipsum ab Vlpiano in l. 1. ff. de iustitia & iure. *æqui boniquè artem* definiri: ipsumque diuidi ab eodem in 2. §. citatæ legis in naturale gentium, & ciuile. explicatur naturale per *instinctum naturæ rationis moderamine ductum*. cuius effectus: Maris, & feminæ coniunctio; Liberorum procreatio, educatio. §. 3. eod: Item Religio erga Deum, nulla enim gens quãtumuis fera quæ Deum exi-

existentiam neget, licet Dei esſ. ſētia īter mortales legitimū Christi Vicarium non agnoſcentes, & Concilia, Paraclyti tubam non admittentes, controuertatur; vnde pſalmiſta: *dixit inſipiens in corde ſuo non eſt Deus*. Eiuſ, dem naturalis iuris dicitur Amor Patriæ, & Parentum, tam enim pater quam patria concurrunt licet diuerſimodè, ad generatio, nem, quià ille per ſe, hæc verò per acidens dans loci qualitatē. ità notauit Magiſter meus in ſuis philoſophicis lucubrationibus, eruditiſſimus *Io: Baptiſta de Fabris*, Ariſtotelicæ doctrinæ lumen Pręsbyterorū decus, pietatis exemplar. ex eo dixere Iuriſtę Patrem, & Filium vnicam cenſeri perſonam *l. final.* *C. de impub*: idemquè replicarunt de Patria ad *l. qui ff. de legibus* vn, de Poeta.

Hinc Patriæ fines, & dulcia linquimus arua. quæ

quæ tamen vera si naturale ius strictè sumatur non quadã crassa minerua vti per expositores, Iuris effectus in naturales affectiones recomutando, & gratia tyronum, verborum significatu abutendo, vt suprà. Huic succedit ius gentium, & describitur: *Naturæ instinctus rationis moderamine ductus, humanis exigentibus suscitatum necessitatibus, vniuersaliter practicatus*. §.4.l.1 ff. de iustitia, & iure. describitur tandem ius ciuile eadem oratione, qua ius gentium, vnica solum mutata particula dicendo: *Ius ciuile, est naturæ instinctus rationis moderamine ductus; exigentibus humanis suscitatum necessitatibus, particulariter practicatum*.

§. 11 Præmito 3. bifariam ius naturale sumi, aut qua obligatiuũ, aut qua præceptiuum. primum sic ego explicarem, vt illud sit, sine quo humana natura nõ posset

ſet comode illibata ſeruari, vndè eius præcepta ſeù melius principia definit Scotus Sent. 3. d. q. 1. Fauēt ibid: prīcipia ꝑ ſe practica, per ſe nota, ac neceſſariò concludentia; quorū exemplum: quod tibi fieri non vis alteri nè feceris ſub hac regula etiā ante Mundi creationē continebantur omnia pręcepta Dæcalogi ſecundæ tabulæ ſaltem quoad conexionem terminorum, & veritatem propoſitionis; nunc autem non ſolum ſtant quoad conexionē terminorum, veritatem propoſitionis, verum etiam quoad exercitium actus. Koelin 12. p. 2. D. Thom. q. 100. ar. 8. non enim ſine illis haberi poſſet anima corporis politici ſ. quies, & pax. Permiſſiuum tandem naturale ius illud eſt, ad quod indiferenter, & negatiuè ſe habet natura, cum ab ipſo non ità pendeat Mūdi quies, vti pendet ab obligati-

uo naturali iure. exemplum ſit in contractibus, ſeruitutibus, moderatione eorundem, quæ omnia iuris naturalis conſeruandi gratia introducta, aut ſaltem ipſum intra rationis intercludendi limina, ne in deterius abiret. Hinc notabis cum diuo Thoma. 2.2. q. 95. art. 5. in reſponſione ad tertium. cum Grotio de iure Belli, & pacis lib. 2. c. 3. §. 6. Ius gentium (quod, naturalis iuris, ob hominum delirame͂ta infirmi, medicum dico) multa ſtatuere poſſe præter naturam, contrà autem naturam nihil. Vel clarius dicerem ego à iure gentium gementis naturæ protomedico nil directe contrà ipſam excogitari, benè tamen multa contra ipſam indirectè tantum, non per ſe, ſed per accidens, & præter agentis intentionem pugnantia licitè terminari, & concludi; quæ omnia inſpecto iu-

risgentium intentione, & fine, non aliud petunt, quam iuris naturalis conseruationem, & sanitatem. exemplum in pharmaco, quod infirmo valetudinis gratia presentat medicus, ab illo tamen statim pallor, citò debilitas: causat ergo medicus pallorē, & debilitatem in infirmo? non causat medicus, nō influit pharmacum, nisi per accidens, occasionaliter, præter agentis intentionem. Sic quandò faber lignarius ex rudi ligno elaborat statuam, nonne recedunt nonnullæ quisquiliæ, & lignula, de quibus interogatus artifex, quid respondebit? dicet non curare de quisquilijs, & lignulis, sed statuā velle: quomodo igitur habētur? habētur p̄ter intētionē agētis, & ꝑ accidens; sūpta enim occasione artificis ex illo rudi ligno statuam efformantis, & ligno formato, caduntillæ quis-

quiliæ. Sic sumpta ocasione Iurisgentium reformantis, & reducentis naturale ius ad esse primæuum, aut saltem satagentis nè in deterius rueret, cadunt quisquiliæ istæ seruitutis, Bellorum, & similium, naturam non oppugnantium, sed præter intẽtionem resultantium.

§. 12 Præmitto 4. modum naturalem, & originarium acquirendi dominium earum rerum, quæ natura nullius sunt, non alium quam occupationem. *§. singulorum. de rerum diuisione.* ità aquiruntur feræ, volucres, pisces, & omnia animalia, quæ Mari, Cœlo, terra nascũtur; quod enĩ ante nullius, id naturali ratione occupanti conceditur. Tali occupatione duo acquiri notabis, quæ etiã si inter se cõpatibilia, & vno eodemquè actu quæri soleant, stant tamen distincta. Huiusmodi sunt *Imperium, & Dominium:* il-

lud

lud Principum, hoc priuatorum dicitur: inde Seneca orat. 31. *ad Reges poteſtas omnium pertinet, ad ſingulos proprietas*. cognoſcuntur tamen diſtincta, cum Imperium primario ſtringat perſonas ſibi ſubiectas; deinde territorium. Dominium verò ſolum vrgeat contrà irrationabilia vel inanimata.

Dices dominamur in ſeruos vſq; ad vitæ, & necis poteſtatem cauſa etiã non exiſtente; *Bodinus de Rep. lib. 1. c. 5.* imò inanimatorum nomine ſeruos etiam venire, docuit, *Modeſtinus in l. omnia. §. 2. ff. de leg. 2.* quomodo ergo dominium dicitur cadere ſolum contra inrationabilia?

℞. faciliter: ius ciuile nõ audere in ſeruos dominari quatenus homines, eo enim titulo, & ipſi liberi ſunt, nec vllum diſcrimen inter ſeruos, & liberos naturali, iure, quo omnes vno comuni

nominantur vocabulo, *homines. titulo. de libert. instit.* 1. sed ipsos tantum possidere quatenus iure ciuili mortuos *l. quod attinet. ff. de R. I.* & numero pecudum habitos *l. 2. ff. ad l. Aquil.* Imperium igitur in personas, dominium in bona, quod ad extraneos trāsire remanente imperio, penes quem fuit, docuit *Siculus li. de conditionibus agrorum. Auctores assignationis diuisionisquè non sufficientibus agris coloniarum, quos ex vicinis territorijs sumpsissent, assignauerunt quidem futuri iuribus coloniarum. sed Iurisditio in agris, qui assignati sunt, penès eos remansit, ex quorum territorio sumpti sunt.*

§. 13. Præmito 5. contrà Iulium Pacium, *libro de Dominio Maris Adriatici in 2. præmito.* quod cum dominium sit nomen homonymum, aliquādò accipitur ratione iurisditionis, & protectionis, quod vocant dominiū vniuersale,

ſale, quale habet Princeps in rebus ſingulorum. aliquandò etiā accipitur ratione ꝓprietatis, & dominium particulare dicunt, in rebus priuatis (dicit ipſe) ſolū cadens, ſemper excluſo Principe, quod tamen falſum; eſto enim quod in omnibus Princeps, iuriſdictionis, & protectionis gaudeat dominio; eſto etiam quod dominio proprietatis gaudeant priuati, non benè tamen concluditur ſolis priuatis, non autem Principi eſſe conceſſum. Applica tamen dicta, rebus, quæ non ſunt à priuatis poſſeſſæ; non enim latet eiuſdem rei in ſolidū duos non dari dominos. *l. ſi vt.* 5. *§.* 1. *ff. comodati. l. ait pretor* 1. *§.* 8. *ff. de ſuperf.* male iterum notat idem Pacius, *in* 4. *§.* Mare non eſſe in alicuius Principis patrimonio vel fiſco, aut regalibus, quia ſupponere quod diſputamus, petitio eſt principij; de do-

minio iurisditionis, & protectio-
nis nullus dubitat, Principi cõ-
petere, vt etiam inter cõtrarios
notauit, *Theodoricus Grãsuuinchel.*
c. 1. *contra Guliel. Vueluuod.* sed de
vsu, & proprietate, an scilicet
ille sit adeo comunis, vt nullo ti-
tulo valeat exteris impediri,
vectigal nauigantibus imponi;
sic de proprietate, actu nullius,
valeat singulorum fieri, & sub
dominio priuatorum poni; hoc
est, quod controuertitur quan-
do quæritur, an dominio Mare
subditum?

§ 14. Præmito. 6. variè ab expo-
sitoribus definiri dominium,
quia non declaratum in iure
prætendunt: ita voluit, *Galua-*
nus Ferrar. c. 25. *de vsufructu.* quod
tamen falsum: Tribonianus
enim in §. *vltimo; de vsuf.* domi-
nium dixit, quod: *sit in rem plena*
potestas. definitio inter multas,
quæ solent afferi, intima que-
rens

rens, adhuc tamē more legiſtarum periculoſa. *Omnis definitio in iure ciuili periculoſa eſt; parum eſt enim vt ſubuerti non poßet. Iauolenus in l. omnis. 202. ff. de R. I.* indè notabis (*concordat Galuanus*) inter cauſas, quæ iuriſprudentiæ ſtudium difficilius reddiderunt, hanc omnium potiſſimā, quod veteres iuris auctores, vtcumq. ſapientiſſimi viri defecerunt ſepè ſepiùs in definitionibus, quæ tamquam prima principia diſcentis animū firmant, & quieſcunt, vndè iurè meritò definitionem *poſitionem*, vocauit Ariſtoteles phijs. 1. Illis prætermiſſis fit, vt infęliciter more cæcorum, huc illuc vacilantes Iureconſulti vt plurimum ſui deliteſcant ignauiam, vmbra Iuliani in *l. 20. non omnium. ff. de legib.* clamantis: non omnium quę à maioribus noſtris tradita ſunt, ratio reddi poteſt. Dicant modò

quod ratio sit anima legis: Infelix iuris prudentia, cuius anima ipse dixit, apud me tamen semper quare quæsiuit. Alia definitio dominij quæ frequētiùs accipitur, illa est, quam proposuit Bartolus: ius de re corporali perfectè disponēdi, nisi lege prohibeatur. Ipsam prosternunt Gransuuinchel cūtra Burgum. Galuan. loco cit. mihi satis cum dominio stare. *liberam disponendi facultatem per actum testamenti vel per contractus*. ex natura dominij, aut ipsius naturali parte ità ipsi intrinseca sine qua non habetur dominium.

§. 15 Præmito 7. contra Paciū in vltimo præmisso, vrgentem dificultatem non solum Iurisgē. tium regulis decidendam, quo dicuntur introducta bella; discretæ gentes: regna condita; dominia distincta. *l. ex hoc iure. 5. ff. de iustitia, & iure.* verum, &

na-

turali iure, ad cuius conseruatione omnia illa dicuntur adinuenta, quapropter ratione finis & ipsa naturalia sunt. *§. serui. de iure person.* Nec subterfugiendū ciuile Romanorum ius, quod collectum ex præceptis naturalibus, gentium, & ciuilibus. *l. 1. §. 2. ff. de iustitia, & iure.* Cuius origo ab institutis duarum Ciuitatum Athenarum, & Lacedemoniorum, politia Romanorum tandem finita. *§. 12. eod.* indè exortum axioma. deficiente iure statutario, siue municipali, esse recurrendum ad ius comune. Auget, hic non agi de personis iuri subiectis, cum quęstio controuertatur inter Principes extra naturale, gentium, Diuinumquè iura, legibus solutos. *§. vlt. de vulg. subst.* ergo recurrendum, vel saltem non subterfugiendū illud comune ius, præter gentium, quod de recē-

ti habeat decisam difficultatem. Nec obstat Principes Romano Imperio non esse subiectos, superiorē non recognoscere? hoc enim fateor, nec volo iure ciuili Romano decidēdam quæstionē ratione subiectionis, sed ratione antiquitatis, æquitatis, & rationis quę omnia in Romano iure, vti iuris naturalis custode; Iurisgentium viua voce, & spiritu coalescunt. Non igitur subterfugiendum timore difficultatum, quæ videntur apparere in cortice digestorum. Audit Pacius intonari, *Imperatorē Mundi dominum, legem autem Maris ff. ad l. Rhodiam de iactu. Mare, & aerem perseuerare comunia ff. de rerum diuisione.* vt ea subterfugiat, statim præmittit non decidendam difficultatem iuxtà regulas iuris ciuilis. Hispanis pæna capitis est, allegare Ius ciuile Romanorum. *Nicol. Vbaldine*

c. cauſam 2. qui filij ſint legitimi. pęnam capitis in quęſtionem timet aduerſarius. lætare tamen nam iura Quiritum non hic deciſiua, prætendo, ſolum de Domo rei ſumptis armis, eorundem ſanguine, ad hominem ſtilo ferreo, iuſtitiæ tituli ſculpantur in ſilice, & exarentur in corde.

*

MARIS DOMINIVM

Nouo, & Veteri Testamento legitimum probatur.

Caput secundum.

HIs ita positis, videamus modo quomodò sustineatur maritimum dominium; illa enim solum præmitta volo, vt comunitatis minima appareret necessitas, vndè Iurisprudentiæ satelites, sophismatum erigebant cornua.

1 ratio. Postquam igitur die sexto Inæffabilis creator altissimo suo dominio, Mundi machinã creasset ex nihilo, hominem ex limo formauit, vt seipsum intelligeret, inteligendo amaret, amando possideret, possidendo frueretur; formatum rerum do-

minio condecorauit tiulo, regio illo diplomate. *Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram, & præsit piscibus maris, & volatilibus Cæli, & bestijs, vniuersæquè terræ, omniquè reptili, quod mouetur in terra.* en *præsit piscibus maris*, etiam antequam consurgeret homo, *& creauit Deus hominem ad imaginem, & similitudinem suam; ad imaginem Dei creauit illum, masculum, & fæminam creauit eos. Benedixitque illis Deus, & ait, Crescite, & multiplicamini, & replete terram, & subijcite eam, & dominamini piscibus maris, & volatilibus Cæli, & vniuersis animantibus, quæ mouentur super terram*, at quomodo homo dominaretur piscibus, nisi dominaretur in aquas?

2 Idem repetiuit Dominus quãdo odoratus odorem suauitatis, profligatis anathematismis, rebenedixit Noe cum filijs eius:

cre-

crescite, & multiplicamini, & replete terram. Et terror vester ac tremor sit super cuncta animalia terræ, & super omnes volucres Cæli, cum vniuersis quæ mouentur super terram: omnes pisces maris manui vestræ traditi sint. cap. 9. Genes. en dominium.

Respondent contrarij (inter quos *Grāsuuinchel c. 1. contra Burgum. c. 1. contra Vueluuod*) Si ex scriptura valeret concludi non posse homines marinis piscibus dominari, nisi, & mari dominarentur, sequeretur non posse hominem dominium in volucres Cæli exercere, nisi & Cælo dominaretur: hominem Cęlo dominari, ridiculum, ergo, &c.

Dilutio. mutet primò Gransuuinchel seù declaret, vocabulum illud *Cælo* & dicat *aeri*. vt docet Glos in verbo *Cælo* ad tit. *de iust. & iur.* quam sequitur legistarum turba; tunc enim non tanta ma-

iestate

ieſtate concludet obiectio. modo dico hominem aeri dominari, eſſe primum iuris principium, etiã ſi tanta admiratione ſuppreſſum. quis negabit in aerem dominari, cum vicinus alteri vicino impedit, ne proprium ædificium in proprio ſolo poſitum altius tollat, ipſe verò culmen vſquè ad Cælum extollat. *§. ſi equè de actionibus. l. 1. ff. de ſeruit. vrb. l. 4. eod.*

Nec dicant quod vltra modũ extollere ædificia ſpecies ſit ſeruitutis non libertatis, qua aeris augetur libertas, non ſic enim vrget noſtra ratio; hinc reſpondendo conſidero, quod iure ſeruitutis poſſum luminibus tuis officere, altiùs mea tollendo ædificia, quod pati cogaris &c. ergo dominium in aerem. *Vrbanorum prædiorum iura talia, ſunt altius tollendi, & efficiendi luminibus vicini*. Caſſius *leg. 2. eod.* idem voluit

huit in *l.2. ff. de seruitut.* præd. rustic. *rusticorum* (ait) *prædiorum seruitutes, licere altius tollere, & officere prætorio vicini*. quis ergo negabit per seruitutem dominantem, introduci dominium? *Seruitutes autem in dominio esse, infinitæ leges testantur*. Vlricus Hunn. *de rerum diuisione lib. 2. tractat. 5. qu. 4.* ad retinendam vel recuperandam dominantem seruitutem altius tollendi ędes suas etiam cum damno vicini, realem competere actionem docuit Imperator in *§. æque 2. de actionibus*. ex reali autem actione dominium argui in actore reliquit Paulus, *l. 23. in rem actio. ff. de rei vindic.* hinc venit.

2 Argum. Aeris elementum ex anteactis meliori modo possibili dominiorũ recipit distinctionẽ ergo, & elementum aquæ. antecedes stat probatum, consequentia facilius concludit prò

aqua

aqua quam prò aere ergo.

3 Homo speciali Dei priuilegio, imò natura eflagitante hominis etsi dependenter à prima causa præest omni creaturæ. *Genes.*1. Mare est nè creatum? creatum. ergo & Mari dominatur.

4 Ex *Genes.capit.*26. exortum iurgium inter pastores Gerare, & Isaac, propter puteos quos foderat, dixerunt illi; *nostra est aqua*. contra quos nec verbum replicauit Isaac, etiam si putei illi starent proprijs manibus effossi, ergo, & ipsa aqua viua fluens & currens stat regulis dominij subiecta.

5 Ex *Genes.ca.*9. vbi *Totius vniuersi facta donatio, vbique terræ* concessum dominium non alio registratur titulo, quàm bestiarum, quæ mouentur super terram. *& terror vester ac tremor sit super cuncta animalia terræ, & super omnes volucres Cæli cum vniuersis*

quæ

quæ mouentur super terram: omnes pisces maris manui vestræ traditi sunt. eo quod dixit Dominus filijs Noe: *terror vester ac tremor sit super cuncta animalia terræ.* inferunt, & optimè Tellurem ipsam dominio subijci; imò non alium habent scripturæ locum ad concludendum legitimum terræ dominium. Sed idem Dominus dixit: *omnes pisces maris manui vestræ traditi sunt.* ergo si dominium Teluris ex hoc loco concluditur, pariter, & Maris.

6 Maris Dominium registrauit Ezchiel. *c.*26 *num.*16. quandò in persona domini loquebatur Tyro: *Hæc dicit Dominus Deus Tyro: Numquid non à sonitu ruinæ tuæ, & gemitu interfectorum tuorum cum occisi fuerint, in medio tui commouebuntur insulæ? & descendent de sedibus suis omnes Principes Maris,* nota: *Principes Maris.* & *num.*17. *quomodò peristi, quæ habitas in Mari;*

ri; Vrbs inclita quæ fuisti fortis in Mari cum habitatoribus tuis, quos formidabant Vniuersi; nunc stupebunt naues in die pauoris tui, & turbabuntur Insulæ in Mari, eo quod nullus ægrediatur ex te. quid clarius desideramus?

7 Videas adhuc *c.27. num.3. & 4. Et dices Tyro, quæ habitat in introitu Maris, negotiationi populorum ad Insulas multas: hæc dicit Dominus Deus: O Tyre tu dixisti: perfecti decoris ego sum, & in corde maris sita* (vel vt legunt Hębręi) *in medio seu corde maris sunt termini tui*, obserua quæso scripturam, clamat propheta: *Sita est Tyro in introitu Maris*, postea dominij terminos designando, ipsos extendit vsquè ad medium Maris ibique Tyriorum limina firmat. Sic *num.25. Naues Maris Principes tui in negotiatione tua repleta es.*

8 Maris Dominium penes Alexandrinos Aegypti fuisse testa-

tur

tur Propheta Nahum *c.3. nu.9. Vastata est Niniue. quis commouebit super te caput vndè quæram consolatorem tibi: numquid melior es Alexandria populorum, quæ habitat in fluminibus, aquæ in circuitu eius, cuius diuitiæ mare: aquæ muri eius.* nota: *cuius diuitiæ mare: aquæ muri eius.* ergo.

9 Maris Dominium confessus est psalmista *Psal.71. num.10. Reges Tharsis, & Insulæ munera offerent: Reges Arabum, &c. Tharsis* Mare significat, vt notat Hieronymus in Isai. *c.2.* ergo.

10 Idem Dauid, *Psal.89. Et ponam in mari manum eius: & in fluminibus dexteram eius.* quid petunt presentia nisi Dauidi Maris assignatum dominium?

11 Idē in *Ps.8.* quādo canit. *Gloria, & honore coronasti eum, & constituisti eum super opera manuum tuarum. Omnia subiecisti sub pedibus eius: Oues, & boues vniuersas insuper, &*

pe-

pecora campi: Volucres Cæli, & pisces maris, qui perambulant semitas maris, nota 10. *Omnia subiecisti sub pedibus eius*, qui dicit: *omnia*, nullum excludit. Paulus in *l. si proprium. 52. ff. de leg. & fideicomm.* Omnia subiecit sub pedibus hominis; quare ergo ingrati excludimus mare?

12 Idem habet *Esdra* in apocriphis *lib. 3. cap. 4. num. 2. O Viri num præcellunt homines: qui terram, & Mare obtinent, & omnia quæ in eis sunt. Rex autem super omnia præcellit, & dominatur eorum, &c.* eadem ergo linea stat Telluris & Maris delineatum dominium.

13 Iisdem coloribus Maris dominium pinxit Angelus in prophetica tabella. *c. 7. lib. 4. Esdræ. n. 3. Mare positum est in spatioso loco, vt esset altum & immensum, erit autem introitus ei, in angusto loco positus, vt esset similis fluminibns, quis enim voluerit ingredi Mare, & videre*

eum

eum, vel dominari eius; si non transierit angustum &c. nota, *similis fluminibus*, illa recipiũt dominium, ergo. & Mare nota, *Mare ingredi*, *& dominari eum*. quid clarius?

14 Maris dominio potitum esse Assuerum Regem registrat, *Esther. cap.* 10. *Rex verò Assuerus, omnem terram, & cunctas Maris Insulas fecit tributarias; cuius fortitudo, & Imperium, & dignitas.* ergo.

15 In tantum Maris contrarij dominium negant, in quantum terminos particulares seggregantes Dominia non agnoscũt; at hoc falsum, ergo. minor probatur. ex *primo Genes. Dixit quoquè Deus. Fiat firmamentum in medio aquarum, & diuidat aquas ab aquis, & fecit Deus firmamentum, diuisitquè aquas, quæ erant sub firmamento, ab his quæ erant super firmamentum.* ecce termini: item Prouerb. 8. *quando æthera firmabat sursum, aderam,*

ram, & librabat fontes aquarum; quando circumdabat Mari terminum suum, & legem ponebat aquis, nè transirent fines suos. ridicula igitur illa ratio hominem Mari non dominari, quia careat terminis & distinctione; si igitur terra Dominio subijcitur, quia diuisa & terminis finita, subijcietur & illud.

16 Mare est in terra idest in suo alueo, & arena fundatum tamquam in infima sphera vnde psalmista. 103. *Psalm. Fundasti terram super stabilitatem suam, non inclinabitur in sæculum sæculi.* hinc Iob. *c.26. appendit terram super nihilum.* ergo si in terra datur dominium, dabitur, & in aqua.

17 Ex *Deuteronomij c.2.n.6.* quando Dominus præcepit filijs Israel, nè hostiliter tangerent terram Esau, etiam quantum potest vnius pedis calcare vestigium; sed: *cibos* (inquit) *emetis ab*

eis

eis pecunia, *& comedetis: aquam emptam haurietis, & bibetis*. nota ly *aquam emptam haurietis, & bibetis*. ergo. si etiam ad refocilandum corpora itinere fessa, denegatur aqua nec sine hauritur, pecunia, vbi tanta comunitatis necessitas? Si in itinere ad bibendum iubente Deo, deficiente pecunia, denegatur.

18 Ex *Deuteronom. cap.33. num.23.* vbi relata benedictio, quam Moyses dedit Iudæis, hæc habet, *& Nephtali dixit: Nephtali abundantia perfruetur, & plenus erit benedictionibus Domini: Mare, & Meridiem possidebit*.

19 Ex *c.34. Numer.* vbi cum terræ promissionis terminos Moysi Dominus designaret, habet: *cum ingressi fueritis Terram Chanaam, & in possessionem vobis sorte ceciderit, his finibus terminabitur. Pars meridiana incipiet à solitudine sin, quæ est iuxta Edom, & habebit terminos contra*

tra

trà Orientem mare salsissimum. Qui circuibunt australem plagam per ascensum scorpionis, ità vt transeat in senna, & perueniat à meridie, vsque ad Cadesbarne, vnde egredientur confinia ad villam nomine Adar, & tendent vsque ad Asemona, vsque ad torrentem Aegypti, & Maris magni littore finietur. Plaga autem occidentalis à mari magno incipiet, & ipso fine claudetur. Porrò ad septentrionalem plagam à mari magno termini incipient, peruenientes vsque ad montem altissimum, à quo venient in Emath, vsque ad terminos Sedada: ibuntque confinia vsque ad Zephrona, & villam Enan: hi erunt termini in parte Aquilonis. Inde metabuntur fines contra orientalem plagam de villa Enan vsque Sephama, & de Sephama descendent termini in Rebla contra fontem Daphnim: inde peruenient contra Orientem ad mare Cenereth, & tendent vsque ad Iordanem, & ad vltimum salsissimo claudetur

mari. Ex huiusmodi Geographica, & Hydrographica Terræ Sanctæ designatione, diuinitùs delineata, clarè conuincitur maritimum Hebręorum Dominium, à litoribus Canaan in Mari Mediterraneo, vsque ad fretum Gaditanum (antiquis Mundi terminum) vt quamplurimi contendunt Rabini. Vel angustiora signantibus spatia, non vltra protendatur, quam signet altiùs promontorium intrà lineam à monte Amano, vsque ad Fluuium Aegypti clausam: Indè quidquid intrà funiculum ductum à Cephaloria, (est Ciuitas supra Montem Amanum sita) ad torrentem Aegypti, territorij Israelitici erat, vt volunt alij, quos citat *Seldenus in Mari clauso. cap.6.* Hoc mihi satis, non controuerti inter Hebræos de dominio Maris, sed solum de extensione eiusdem do-

dominij. clarum ergo, quod Diuino afflante imò iubente atque designante Numine, Legalis populus, maris est nactus dominium.

Respondet Grāsuuinchel in *cap. 3. contra Burgum*, quod *nullius pretij sunt quęcumque Rabbini isti nugantur: vtpote quæ loco Num. 34 nitantur, at locum istum malè interpretantur. Nec enim (vt dici cœptum) terminos ibi Deus maritimi imperij ponit, sed terreni quod à mari alluitur. Neque mirum Iudęos scriptores ad potentiæ suæ exagerationem latius quam opportuit terminos suos extendisse; nam, & in mare Hispanum dominium suum protendunt, quousque illos imperaße credere, factum sit*. Et infrà. *Negare verò me iure merito, & rectè, Deum voluisse Iudæis priuatim maris dominium concedere, peruincunt, quod S. scriptura (extrà quam Rabbinos non moror, nedum vt contra illam) toties dicat, dominium*

terræ Sanctæ extendi vsque ad mare. Vt enim dictum, mare terræ terminus est, agiturque proinde de terræ terminis, & dominij terreni. Neque quid certiùs, quam cum termini agrorum, & dominiorum ex professo assignantur ab ijs, penes quos est illos definire, Vsque *semper particula est exclusiua, numquam inclusiua: sic vt numquam limitato limes decedat; quem errorem erasse Magnum seldenum, ipsum olim cum refutarem, miratus fui. Quippe ni? hoc enim si in formā Syllogisticam cogatur erit maior in prima figura particularis.*

20 Facillimè tamen hæc impugnantur, cum ipsis scriptura resistat in proxime adductis; quando enim particula *Vsque* staret hic vt exclusiua locus *Cadesbarne* dictus: Villa Adar: Mons Asemona: Sedada: Zephrona: Enan: Terræ Sanctæ confinia: Iordanis tandem fluuius diceretur extrà territorium Israeliticum.

Quod

Quod tamen falsissimum nullo reclamante, ergo. Vt clarum habeas, speculare cronistam, quando Orientalē designās plagam, scribit *Indè peruenient contrà Orientem ad Mare Cenereth, & tendent vsque Iordanem*. Postea inferius tribubus assignando mansiones, registrat. *Tribus Manaße, idest duæ Semis tribus acceperunt partem suam trans Iordanem contrà Ierico ad Orientalem plagam*. nota igitur, quod prò termino terræ, erat assignatus Iordanis; postea pars terræ promissæ assignatur Manasse trans Iordanem. ergo in hoc loco dictio *vsque* est inclusiua, & limites limitato cedunt.

Item nonne tribus Ruben in regionibus Moabitarum mansionem recepit ad orientalem plagam? verum. tamen Moabitarum regio est trans Iordanem? nulli dubium. tandem nonne Iordanis fluuius fuit terræ san-

ctæ terminus in orientali plaga? *& tendent vsque ad Iordanem*, respondet Moyses. particula igitur *vsque* vt plurimum inclusiua, & limites limitato cedent.

Item nonne dicit cronista, quod *Plaga occidentalis à mari magno incipiet, & ipso fine claudetur?* en igitur quod terra promissa in parte Occidentali non terminat ad mare, *sed à mari magno incipit*, & tandem non terminatur littore Maris magni, sed *mari ipso fine* clauditur. nota: & *ipso* idest, *mari*, claudetur, *fine*, scilicet terminante mari, terminabitur, & terræ Sanctæ dominium. nō igitur incongrua, & improbabilis sententia vsque ad fauces Gaditanas, maritimas Ebræorum fimbrias extitisse perlongas, alias non dixisset, *ipso fine*, .s. ad maris finem; non item dixisset *à mari magno* quando vocula *vsque* exclusiuè staret. non tandem dixisset

ſet mari finiri, ſed litoribus; cum iſtis non illo finientibus prætendant cõtrarij dominium claudi. Clarum dedit *Ezechiel. cap.* 47. poſtquam aſſignata Auſtrali plaga, & deſignata Occidentali per plagam Maris, præuidens dubioſum fore, quid ſibi vellet *Maris plaga?* reſpondet: *Et plaga Maris Mare magnum à confinio per directum, donec venias Emath: hæc eſt plaga maris.* hinc male replicat Granſuuinchel lineam à torrente Aegypti, & Cæphaloria ductam limitem non eſſe. Dicat quæſo, quid ſibi velit Ezechiel in illa vocula *per directum à confinio donec venias Emath*; Mare non terram extendendo; dicit enim, *& plaga Maris Mare magnum*: nota non terra, ſed, *mare magnum à confinio per directum, donec venias Emath: hæc eſt plaga maris.*

Replicat Granſuuinchel quod in tex. *Ezech.* 47. nec verbum Iu-

daici habetur dominij. Quod enim Vulgata versio illic ait: *plaga maris est mare.* illud in versionibus magis accuratis ita legas. *Occidentalis* (supple terra) *est mare magnum*, ità habet *Vatabli* versio. *Pagninus* vertit; *plaga autem occidentalis est mare magnum*.

Dilutio. hoc totum concedo, imo volo.ſ. quod occidentalis terra ſit mare magnum; vnde vſque ad fauces Gaditanas extendatur territorium, nec vltra prætendo.

Accedit quod ſi Ebręorum dominium in Occidente non extenderetur vltrà litus, terram Sãctam litore non verò mari Deus terminaſſet. terminauit Mari & non litore, ergo. nec dicas per Mare intelligi litus, quando enim Deus litore & non Mari terminatum voluit dominium, vſus eſt ſpeciali vocabulo litoris, vt patet in deſignatione Auſtra-

lis

lis plagæ. *Pars Meridiana incipiet à solitudine Sin & ibit per girum terminus ab* Asemona vsque ad torrentem Aegypti, & Maris magni litore *finietur*. eo quia litore, & non mari Australem vult terminari plagam, vocula *litoris* & non *maris* vtitur. Occidentalem dicit *mari* terminari, non *litore*. ergo.

Item. do ex impossibili, quod particula, vsque, vt plurimum (dono etiam semper) exclusiuè staret; vbi tamen talis particula *vsque* in plaga occidentali? in textu sacro non inuenio. Verba sunt hæc: *Plaga autem occidentalis à mari magno incipiet, & ipso fine claudetur*, quid igitur?

Item; inter terminum *à quo*, & terminum ad *quem*, certe debet dari spatium. sed mare terræ sanctæ terminus ponitur & vt *à quo*, & vt ad *quem*. *à mari magno incipiet*; en *à quo*. Et *ipso fine claudetur*. ecce

ad *quem*. ergo intra huiusmodi terminos aliquale debet assignari spatium, igitur hoc spatium sub dominio.

Replicat adhuc Gransuuinchel querendo: an illi quibus pars maris aut assignata aut data fuit in sortem tenerentur anno septimo abstinere, & à nauigatione & à piscatu: quando enim aliqua conuenientia cum mari, ea obligatio quæ est in terra, & erit in mari; ex fructuum s. perceptione maritimorum, debita Deo soluenda pensio. Sabbatissimus pariter obseruandus. Maris primitiæ Deo offerendæ? & horum tamen nec minimum à Moyse præscriptum ergo.

℞. Et facilè, habitatores Maris ad insulas intra Borealem, & Australem plagam, certè ad omnia teneri, quibus ligantur habitatores terræ. de decimis verò & primitijs, & illud facilè tollitur:

tur: nam cum idem sit territorium Telluris ac maris, quod prò illa, & isto inseruiet oblatū. Secundò. dico, quod principalis fructus Maris est vectigal nauigationi impositum, de quo non dubium per Ebręos toto fuisse exactum rigore. Vectigali Galilęi Maris Matthæus præpositus est, vt apud Euang. *c.9. vidit hominem sedentem in telonio, Matthæum nomine.* quid tamē prò vectigali oblatum, dicant Rabbini.

21 Idem voluit Apostolus *Corinth. 1. cap. 15. numer. 26. Omnia enim subiecit sub pedibus eius, cum autem dicat: omnia subiecta sunt ei, sine dubio præter eum, qui subiecit ei omnia.* sic *c.2. ad Hæbr. Minuisti eum paulominus ab Angelis, gloria & honore coronasti eum, & constituisti eum super opera manuum tuarum. Omnia subiecisti sub pedibus eius: in eo enim quod omnia ei subiecit, nihil dimisit non subiectum ei.* quid clarius

solo Creatore excepto, homini subiecta declamat Paulus.

Respondent contrarij inter quos Gransuuinchel contrà Burgum. c.1. verba Pauli *non habere locum in animali, sed in spirituali homine: id est non in typo, sed in antitypo. Vt & illa: constituisti ipsum super omnia opera manuum tuarum: an non, & Cæli, & quidquid continent, an non, & Angeli, Potestates Throni, & quodcumque demum est cælestis Hierarchiæ Christo subijciuntur? breuiter, an non omnia vno Deo excepto? facio finem, non agnosco ex citatis istis paginæ Sacræ locis, qui de Christo loquuntur, colligi posse omnia sic in possessionem data esse vt nihil sit ipsi non subiectum.*

Dilutio. responsionis inaniam demonstrat Paulus verbis illis, *quid est homo quod memor es eius, aut filius hominis quoniam visitas eum? minuisti eum paulo minus ab Angelis;* si loquitur Apostolus de persona

ſona Angelis minore, quomodo extorquetur de Christo? de quo decantauit Ioannes. *Apocal.* 19: *num.* 16. *Rex Regum, & Dominus dominantium*, de quo confitetur Granſuuinchel, Angelos, Poteſtates, Thronos, totamque cæleſtem Hierarchiam Chriſto ſubijci quomodo igitur concordas ly: *minuiſti eum paulominus ab Angelis*.

22 Demus etiam gratis quod loquatur de antitypo ſpirituali hominum, Chriſto, quoad humanitatem tamen tantum, non verò quoad Diuinitatem intelligendus; primò quia reſpectu Diuinitatis æqualis Pater ęqualis Filius; æqualis Spiritus Sanctus, Dominus Pater, Dominus Filius, Dominus Spiritus Sanctus, & ſicuti iure Dominij è creatione venientis valet Pater Mundi machinam annichilare, ità Filius, de hoc igitur nulli dubium

bium, quando ideo Apoſtolus ex ipſa Incarnatione humanam exaltat naturam loquitur quoad humanitatem, cui omnia ſtant plenè ſubiecta non ſolum quantum ad diuinitatem, verum etiam quantum ad Humanitatem, ità Lyranus loco citato. ſecundi capitis ad Hebræos. Paulo concordat Ioannes, *Apoc.* 19. *In veſtimento, & in fæmore ſuæ humanitatis ſcriptum habet Rex Regum, & Dominus Dominantium,* ad idem facit. *Pſal.* 2. *Dabo tibi gentes hæreditatem tuam, & poſſeſſionem tuam terminos terræ.* ad idem facit. *Pſal.* 71. *Dominabitur à Mari vſque ad Mare, & à fluminibus vſque ad terminos Orbis terrarum.* ad idem facit Apoſtolus Hebr. 1. *quem conſtituit hæredem vniuerſorum,* & Matth. 21. *Ecce Rex tuus venit tibi.* en igitur quod homini reduplicatiuè vti homini non repugnat dominari in Mare; aliàs nec

Chri-

Christus qnoad humanitatem potuisset exaltari ad dominandum Mari.

Dices, si fauore hominis curret & Pauli registrum, *Omnia subiecisti sub pedibus eius*; dominaretur Cælo, dominaretur Angelis; Cælo Angelis dominari ridiculum. ergo.

℞. Equidem Cælo dominari non tamen Angelis, primò quia par in parem non habet dominium, Imperium *leg. ille à quo. §. tempestiuum. ff. ad Treb.* ergo multo minus in superiorem, hinc hominem sibi simile non possidere nisi titulo cadauerico *l. quod attinet.* de ℞. l. puro pecudum titulo. *tit. de lege Aquil.* sibi ipsi nec dominari, voluit Vlpianus ad *leg. liber homo. ff. eod. nemo Dominus membrorum suorum*. Soli igitur creaturæ ad imaginem Dei non factæ dominatur omnibus imperando, absq; resistentia vtendo

do, prout patitur rerum natura. *Caiet. ad D. Thom. p. p. q. 96. art. 2.* dominatur vſquè ad mulierem. *Geneſ. 3. num. 16.* quod clarius in *c. mulierem. 17. d. 33. q. 5.* Mulierem conſtat ſubiectam dominio eſſe viri, & nullam auctoritatem habere: nec docere enim poteſt, nec teſtis eſſe, neque fidem dare, nec iudicare: quanto magis non poteſt imperare. illā tamen viri dominio ſubijci, notà, vti non factam ad imaginem Dei. Apoſtolus 1. *Cor. cap.* 11. & refertur in *c. 19. mulier.* & in *c. hæc imago.* 13. 33. *q.* 5. *Mulier debet vellare caput, quia non eſt imago Dei.* quod tamen ſano modo intelligas, non de anima ſcilicet rationali, quia hoc ſenſu damnatam ſententiam eſſe non latet. hinc venit.

23 argumentum. In homine reperiūtur omnia elementa, & ipſis in proprio corpore dominatur;

tur; ergo & extrà corpus dominabitur illis eo modo, quo in corpore; in corpore dominatur imperando, & vtendo; ergo etiã extrà corpus, dominabitur creaturis & elementis Imperando, & vtendo; ergo & Mari. maior primi probatur: In homine dantur quatuor, scilicet ratio, sensus, vegetatio, & corpus; quibus cum omnibus creatis conuenit. per rationem cum Angelis, per sensus cum animalibus, per vegetationem cum plantis, per corpus cum rebus inanimatis; istis omnibus, nullo excepto dominatur imperando, vtendo, quemadmodum patitur rerum natura; ità *D. Thomas. p.p. qu.96. ar.2.* ergo.

24 Ex *Apocal.* 10. quando vidit Ioannes hominem desendentem de Cælo, qui posuit pedem suum dexterum super Mare; sinistrum autem super terram: quid

quid aliud ſibi vult hoc myſterium, præter dominium, quo homo gaudet contrà terram, & Mare? imò primum contrà Mare, nam dextero pede Mare præmebat.

25 Ex *Paulo ad Romanos.* 13. *omnis anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit.* & infra. *ideo neceſſitate ſubditi eſtote non ſolum propter iram, ſed etiam propter conſcientiam. Ideo enim & tributa præſtatis: miniſtri enim Dei ſunt, in hoc ipſum ſeruientes. Reddite ergo omnibus debita: cui tributum, tributum: cui vectigal, vectigal: cui timorem,*&c. vectigal in Mari, ergo.

MARIS DOMINIVM

Sanctorum Patrum auctoritatibus approbatur.

Caput Tertium.

26 ET primo Chrisost. hō. 8. in Genes: *Ne mireris dilecte. Homo enim inter visibilia omnia dignitate præcellit, propter quem condita sunt omnia hæc: Cælum, Terra, Mare, Sol, Luna, Stellæ,* Reptilia, *Iumenta brutaque omnia.* nota ly. *Mare.*

27 Argumentum deducitur ex eodem Chrys. *ibidem:* vbi quærens quarè homo dicatur ad imaginem Dei factus? respondet: *Faciamus hominem secundum imaginem nostram, & secundum similitudinem: hic sermonem finiuit: sed per ea, quæ adiungit manifestum nobis facit, quo sensu nomen imaginis* po-

posuerit. quid enim dicit? & dominetur piscibus Maris, & volatilibus Cæli, & omnibus reptilibus super terram. Imaginem ergò dixit de Principatu, & Dominio, non de alio aliquo: quia Deus fecit hominem Principē omnium, quæ sunt super terram, & nihil super terram homine maius est, & omnia sub potestate illius sunt. En quāta, & qualia dat nobis Deus, nos verò ingrati reijcimus Mare. nota ly. *imaginē dixit de Principatu, & dominio &c.*

28 Delineat Idem Chryſ: *ibid: p. 12. littera. A.* Didicistis *quid sit secundum imaginem, nempè quod non sit substantiæ dignitas, sed dominij similitudo: & quod non sit secundum Imaginem formæ, sed secundum rationem Dominij direxit: ideo subdidit: & dominētur p scibus Maris, & volatilibus Cæli.* nos verò contra dominij similitudinem quam dicimus ad Deum, Mare, repudiamus.

29 Argumentum dat Basilius. *homil.* 10. *in Genes. littera. A.* vbi declarans quarè homo dicatur ad imaginem Dei factus, scribit: *& imperent piscibus: statim vt conditus es, etiam Princeps factus es. Et Imperent. Vnius anni potestatem à Rege quis accipit, homo ab homine, mortalis à mortali, accipiens à non habente, qualem enim potestatem animæ habet homo? tu verò à Deo accepisti non lignis inscriptam neque membranorũ plicis corruptibilibus, & vermibus expositis, sed conscriptam diuinam vocem natura habet: Imperent: Hæc vniuersa Imperio humano subiacent.* veniant modo Moderni, & Mare excipiant.

30 Item Gregorius Niscenus *lib. de creat. homin. c.* 2. *in principiò. vbi.* quærens, quare homo sit omniũ creaturarum postremus sexta die conditus? respondet: *Nondũ magna hæc, & pretiosa res homo, Mundi Dominus aderat: nec enim*

decu.

decuerat, priùs existere Principem, quam illa quorum gereret Principatum: sed vbi cuncta ei subijcienda parata sunt, iam consequens erat apparere rectorem. notamus ly: *Mundi* Dominus, ad quid ergo excludimus Mare? stat forsan Mare extrà Mundum?

31 Idem voluit Beatus Damascenus. *lib.* 2. *c.* 11. *Quia Deus ex visibili, & inuisibili creatura plasmaturus erat hominem ad suam imaginem, & similitudinem, tanquam quendam Regem, & Principem Vniuersæ terræ, & eorum quæ in ea sunt, præstruxit ei quandam veluti* Regiam *in qua diuersans, beatam, & omni ex parte felicem duceret vitam.*

32 Idem voluit Philo, *in Cosmopæia parte prima.* vt refert Alfonsus Salmeron, *prol. x. canon.* 8. *deindè opportebat vt tradit Philo in Cosmopæia omnia præparari, antequam, homo*

mo ipse veluti conuiua ad conuiuium accerseretur. Mare erat nè paratum ante hominis formationem? erat. ergo.

33 Hoc voluit B. Thomas. *lib. 3. c. 9. de regimine Principum. littera. H.* Nunc igitur accedendum ad diuersas speties dominandi, secundum diuersos modos, & gradus in hominibus dominij, & principatus, & primus quidem generalis est omnium qui competit homini secundum naturā· quod sacra Scriptura confirmat: quandò in sui creatione tamquā naturæ inditæ dixit: *Dominamini piscibus Maris, & volatilibus Cæli, & vniuersis animantibus, quæ mouentur super terram. In quibus ostenditur quod naturæ institutę humanæ talem indidit potestatem. qui enim dixit Germinet terra herbam virentem: & ex tali dicto data est potestas arboribus germinandi: dixit, & nobis similiter, Dominamini piscibus*

Ma,

Maris &c. Et sic ex iam dictis appa-ret. (nota conclusionem) *quod dominiũ hominis super cæteras creaturas est naturale*. signa, ly: *super cæteras creaturas*.

Dices quomodo homo dicitur habere dominium super cæteras creaturas si etiam vilia animalia dominantur in hominem, & illi facta sunt nocua?

Respondetur iuxta doctrinã Thomæ ibidem dominium hominis in cęteras creaturas inanimatas fuisse propter culpam primi aliqualiter diminutum; hinc venit quod tanto magis idem dominium recuperamus quanto viciniores innocentiæ sumus, vt patet in Patribus noui, & antiqui testamenti: inde Christus dixit discipulis. Lucæ. *Ecce dedi vobis potestatem calcandi*. super serpentes, & scorpiones, & supra omnem virtutem inimici.

34 Idem voluit D. Bonauent. *tom.*

7. c. 62. mihi p. 268. littera. A. Dignitas humana est in hoc, quod Deus fecit hominem ratione sapientem, vita innocentē, dominio potentem. primū notatur in hoc, quod homo factus est ad imaginem Dei: secundum quod ad Dei similitudinem: Tertium quia præpositus est homo cunctis animantibus, & alijs creaturis, quæ omnia sibi seruiunt.

35 Item Magister, Sententiarum in 4. d. 15. §. quare post omnia: Omnibus autem creatis atquè dispositis nouissimè factus est homo tamquam Dominus, & possessor: qui & omnibus preferendus erat. vidit Deus quod esset bonum. Et ait faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram.

36 Item Ambrosius. Hexam. lib. 10. c. 5. Prò singulari libidine includitur terra, mare infunditur, vt Insulas faciant, vt possideant freta. Spatia Maris sibi vindicant iure Mancipij, piscium que cura sicut vernaculorum,

D com-

conditione sibi seruitij subiecta comemorāt. Iste, inquit, sinus Maris meus; ille alterius. diuidūt elementa sibi potentes.

37 Idem voluit Gregorius Nissenus, *de Homin. opif: c. 2. Consentaneum non erat Imperatorem existere prius, quam eos, quibus esset in potestate præfecturus Idcirco vniuersitatis huius creator ei, qui imperaturus erat, quandam sedem Regiam præstruxit, ea verò terra erat, & insula, & Mare, & ipsum Cælum, quo hæc omnia tamquam tecto concamerantur atq. ijs in palatijs omnis generis opes conditæ sunt.*

MA.

MARIS DOMINIVM

Iure Canonum approbatum imo prȩceptum probatur.

Caput Quartum.

38 ET primo ex *c. hæc imago.* 13. 33. *p.* 5. *Hæc Imago Dei est in homine, vt vnus factus sit, quasi Dominus, ex quo cæteri orirentur, habens imperium Dei, quasi Vicarius eius.* Maris proprietatem negabis forsam Deo subditam? cur ergo, & homini Dei Vicario non subiecta?

39 Idem voluit Alex. III. in *c. licet. de ferijs. Indulgemus: vt liceat Parochianis vestris diebus Dominicis, & alijs præterquam in maioribus anni solemnitatibus: si alecia terræ se inclinauerint: eorum captioni ingruente*

necessitate intendere : ità quod post factam capturam Ecclesijs circumpositis, & Christi pauperibus congruam faciāt portionem. vbi Gloss: in verbo. Ecclesijs. *Quibus propter eandem necessitatem congruā faciat portionem: & præcipuè illis in cuius territorio captio facta est: quia quasi decimæ prędiales esse censentur. vnde saltem prò decima parte eis soluant. c. ad apostolicę. de decimis*.

40 Idem probat celebris excomunicatio in bulla Cænæ Domini quam pridiè Parasceues æternè repromulgat Christi Vicarius contrà Piratas, præcipuè Mare Ecclesiæ discurrentes. *Item excommunicamus* (verba Bullæ, vt apud Laertium Cherubinum in bullario tom. 3. p. 251.) *& anathematizamus omnes Piratas, Cursarios, ac Latrunculos maritimos, discurentes Mare nostrum, præcipuè à Monte. Argentario vsquè ad Terracinam*. ità repetuntur à Saijro. *lib.*

lib. 3. thæsaur. c. 7. n. 1. Ridicula verò Graffij Glosa per, *Mare nostrum.* Mare vniuersim Christianorum intelligi. *lib. 4. decis: c. 18. n. 53* vt quam prostituamus (extrà enim rem laborat Seldenus Toleti, Suarez, Vgolini, Antonij de Sousa auctoritates enumerando) sufficiant verba Bullæ: discurrentes Mare nostrum, præcipuè à Monte Argentario vsquè ad Terracinam. Quomodo igitur prò Vniuerso Christianorum Mari valet explicari, nisi diceremus Mare Christianorum totum intrà Montẽ Argentarium, & Terracinam includi?

41 Idẽ probat Lugdunense Concilium, quod refertur in *c. vbi periculum. § porrò. de elect. in 6.* Sic interpretantibus Glossa ordinaria, Ioanne Andrea, & Decio. *Porto si quãdo Romanũ Põt.* (verba textus) *extrà Ciuitatem prędictam*

(in qua erat cum sua, vería residens) *contigerit ab ac luce migrare: teneantur Cardinales in Ciuitate, in cuius territorio seu districtu idem Pontifex obijt, conuenire.* Ex hoc canone deducũt Doctores vnanimiter quod si Papa moriatur extrà Ciuitatẽ in Mari, electio venit facienda in proximiori Ciuitate, sub cuius territorio dicitur stare illa Maris portio. *per banc litterã* (verba sunt Glos.) *puto quod si moriatur in mari: Cardinales debeant conuenire in Ciuitate per quam locus ille maris distrigitur ad hoc ff. de V. S. l. pupillus.* idem vult Decius in c. licet causam. De probationibus n. 16. *Magis tamen placet, quod suprà dictum est, quià etiam in Mari dicitur esse territorium, & Baldus, in c. accedens. Vt li. non con: vbi ex presse dicit, quod districtus idem est, quod territorium, quod etiam in aquis se extendit; vt no. Dom. in c. vbi periculum §. porro per*

glos.

glos. ibi de elec. in 6.

42 Idem probat Statutum Vrbis Romanæ *lib. 3.c. 72.* à Summis Pontificibus approbatum, quo vsus piscandi intra limites, personarum terminos, & temporũ differentias restringitur, dominio informatur, continuoque comercio eternatur. *Cuilibet Romano Ciui, & habitatori Vrbis, & districtus liberè liceat in cursu tam Tiberis quam Anienis, & Mari, quatenus fluminum ripæ, & Maris litus se extendunt, quocumquè tempore, & quocumq. artificio piscari; nulliquè prohibendi aut ab ijs auferendi aliquid, ius sit, dum tamen à prędijs, ędificijs, & piscarijs, quæ proprios dominos habent, se abstineant; & pariter à ripis regionis Arenulæ, videlicet Sanctę Seuerię, & Pauli, in quibus sine licentia Syndici piscari non licet.*

43 Idem confirmat Gratianus in *c. Rodia.* 8. *d.* 2. vbi sub legum di-

sciplina etiam maritima ponit comercia, & contractus practicandos iuxtà norman adiacentium vel dominantium populorum, quales erant Rhodij. *Rodię leges naualium comerciorum sunt, ab Insula Rhodo cognominata, in qua antiquitùs mercatorum vsus fuit.* Ex hoc capite, naufragantium legē nobis legitimam non arguas, talia enim prætendentes ipso iure excomunicatos quidem sicio. c. excomunicationi. De raptoribus. Ab ipso solum concludas quale, & quantum maritimum fuerit dominium.

44 Idē voluit Alexander sextus, quando discordias inter Castellanos, & Lusitanos, de Cōsilio Cardinalium taliter finiuit; vt linea scilicet ficta à Polo artico ad antarticum, quæ distaret à qualibet insularum, quæ vulgariter nuncupantur. De los Azores y Cabo verde, centum

leucis versus occidentem, & meridiẽ, nauigatio ſtaret vtriſque donata. *Laert. Cherub. Bular. tom.* 1. *p.* 393. *ſub anno.* 1524. inde Hieronymus de mõte. *Tract. de finib. reg. c.* 7. 8. *Termini in Cælo, & aere poſiti ſunt tempore Alexadri Papæ* 6. *inter Luſitanos ſiue Portugalenſes, & Caſtelanos, diuidendo inſulas Indiæ tunc nouiter repertas, per lineus graduum Cæli, & quidquid reperiebatur à parte orientali erat Portugalenſium. & à parte Occidentali erat Caſtellanorũ.* Reſpondet Grot. *c.* 6. *Mar. lib. Pontificios animum fuiſſe, vt Caſtellanorum, & Luſitanorum inter ſe certamini interceſſum voluerit, aliorum autem iuri nihil diminitum.* Secundo quod: *donatio nullum habet momentum in rebus extrà comercium poſitis. Quare cum Mare aut ius in eo nauigandi proprium nulli dominũ eſſe poſſit, ſequitur nequè dari à Pontifice, neque à Luſitanis accipi potuiſſe. Præterea cum ſupra relatum ſit*

ex omnium sani iudicij hominum sententia Papam non esse dominum temporalem totius Orbis, nè Maris quidem esse satis intelligitur: quamquam & si id concederetur, tamē ius annexum Pontificatui in Regem aliquem aut populum prò parte nulla trāsferri debuisset. Sicut nec Imperator posset Imperij prouincias in suos vsus conuertere, aut prò suo arbitrio alienare.

Ad veritatem dispuτo: ex hoc do Papam minimè totius Orbis dominum. *Principes enim gentium dominantur eorum. Matt. 20. & Luc. 22. indè* Bernard: *lib. 2 de consid. ad Eugen. littera L. Inde denique superi[illegible] [illegible]s, sonans tibi Episcopi nomine [illegible]on dominium sed officium, & infra. nam quid tibi aliud dimisit sanctus Apostolus: Quod habeo, inquit, hoc tibi do. Quod illud? vnum scio, non est aurum neque argentum, cum ipse dicat; Argentum, & aurum non est mihi. Si habere contingat, vtere*

non

non prò libitu sed prò tempore. Et infra. esto vt alia quacumque ratione hæc tibi vindices, sed non Apostolico iure. Nec enim ille dare tibi, quod non habuit, potuit. Quod habuit, hoc dedit solicitudinem, vt dixi, super Ecclesias. Numquid dominationem? audi ipsum: non dominantes (Pet. 1. c.5.) *in clero, sed forma facti gregis. Et ne dictum sola humilitate putes, non etiam veritate, vox domini est in euangelio: Reges gentium dominantur eorum, & qui potestatē habent super eos, benefici vocantur. Et infert: vos autem non sum. Planum est, Apostolis interdicitur dominatus. Quomodo ergo, & tibi vsurpare aude, aut dominans Apostolorum aut Apostolatus dominatum. Plane ab alterutro prohiberis. Si vtrumque similiter habere voles, perdes vtrumque.* Temporalem igitur Mundi dominiū velim aut nolim, Pontificem nego. Ex donationis titulo nullum ius Lusitanis vel Castella-

nis acquisitum concedo. Pontificię tamen sententię, illis declaratum dominium constanter credo. Nonnè enim Papa supremam habet potestatem etiam temporalem in ordine ad finem spiritualem super omnia, & super omnes Reges, & Regna Mundi? verum: aliàs rebus spiritualibus non satis prouidisset Christus, quando non reliquisset aliquam potestatem, cui conueniret temporalibus vti, quandò necesse ad finem spiritualē sub vmbra cuius, *omnia iudicat, ipse à nemine iudicatur.* 1. *Cor.* 2. *& cap.* 6. *nescitis quoniam Angelos iudicabimus, quanto magis secularia?* Seculares Principes inter se digladiantes, nisi Papa conciliet, qualis pax? *Omne regnum in se diuisum desolabitur, & Domus suprà domum cadet. Luc.* ij. Et quomodò conciliabit, nisi iudicem dicamus. Nec instes seculari gladio Prin-

cipes componendos? quia sermo de non recognoscente superiorem; vnde cum par in parem non habeat Imperiũ. *l. ille à quo. §. tempestiuum. ff. ad Trebell. c. si Papa, d.* 40. eorũ innane iudicium, quando altius non sufragaretur auxiliũ. Testatur hystoria Zachariæ Papę quandò Christianum Francorum Regem à Regno deposuit, ei Pipinum Caroli Magni Patrem præponendo. *c. alius.* 15. *q.* 6. Sic Stephanus Papa, à Græcis in Germanos, tempore Constantini Imperatoris, Imperium transtulit. Imperatorum primum, Carolum Magnũ creando. *c. venerabilem. de. elect. c. licet de foro compet. clement. pastoral. de sent. & re iudic.* Sic Innocẽtius. iiij. Portugaliæ Regi Regi interdixit administrationẽ. *c. grandi. de suplen. neglig. Præl. in* 6. Ad iurgia iugiùr pacanda, quæ solẽt inter Principes succrescere, legi-

gitimus iudex, arbiter saltem à primordio nascentis Ecclesiæ; ad præsentia consalutatus, non alius, quàm Papa. Hoc titulo, iurgantes Portugalenses, & Castellanos composuit; constanter vt iustus iudex sua cuique tribuendo, idest assignando, & declarando. Inde deducas non necessarium præexistens Maris dominium in Pontifice, quando ficta linea à polo Arctico ad Antarticum, distante ab insulis Gorgonibus, centum leucis, Occidentem, & Meridiem versus, nauigationis modum, nationibus illis, natura contrarijs, pręscripsit: alioquin inter iudicia nullum iuridicum; quia Pręses, & si iudex Domus meæ, non tamen dominus.

Ad illud verò, quod ex Alexandri sententia, Lusitanis, & Castellanis, ceteras excludendo nationis,

nes, non fuerit quæſitum ius, facilè conuincitur; quod enim potuit contra Lnſitanos, gratia Caſtellanorum, potuit etiam vt iudex, eorundem cauſa contra ceteras nationes; vel ſi non potuit contrà ceteras, nec potuit contra Luſitanos; tam enim Mare comune Luſitanis quam ceteris nationibus; vt vides Maris partem à Luſitanorum comunione ſeggregare potuit, ergo, & à ceteris nationibus.

45 Idem paſſus eſt Romanus Pontifex, Gregorius X. in Lugdunenſi Concilio, quando Anconitanorum prætenſiones, cõtra vulgatum Venetorum dominium, in Mare Adriaticum, remiſit iudicandas Abbati Neruoſiæ, qui. *Anconitanos nil ſatis ſolidè probantes reiecit; permiſſa (Pontificis auctoritate) Venetis cura, Maris Adriatici oram à*

Sar-

Sarrhacenis piratiſque ſimul cum vectigalium, patrimoniorum. què ſuorum iuribus de. fenſandi . Blond. Flaui. lib. 8. Decadis. ſalutis.

1275.

MARIS DOMINIVM

Ratione, iureque legitimum probatur.

Cap. Quintum.

46 ET primo: Res etiam iure naturę comnnes possunt reddi non comunes, & dominio subiectæ, per Principes rerum comunium distribntores; ergo etiam si Mare esset natura comune, poterit non comune, fieri, & dominio subiectum, per Principem rerũ comunium distributorem. Consequentia, admisso antecedenti, inæuitabiliter concludit. Probo igitur anteced: per *§. singulorum de rerum diuis: l. 1. ff. de adquir. rerũ dom. rerum dominia nanciscimur aut*

iure

iure gentium, aut iure ciuili, ideſt proprio Ciuitatis noſtræ; ergò res iure naturæ comunes fiunt non comunes, & dominio ſubiectæ, per Principem rerum comuniū adminiſtratorem: *Iure enim ciuili dominium nanciſcimur.*

47 Item quærto? an vltrà rerum diuiſionem, iure gentium factā in rebus, quæ ante originem ipſius iuris gentium erant comunes. *§. 3. de iure nat. gen. & ciui.* alia ſit rerum diuiſio aliuſque dominij titulus? nulli dubium, quod eſt: ſcilicet, diuiſio iure ciuili facta; dominium rerum eodem iure repertum. *§. ſingulorum. cit. §. ſerui de iure perſon:* hinc homines iure ciuili propter prętij participationem, amittere naturalem libertatem docuit Martianus in *l. 5. §. ſerui ff. de ſtatu hominum.* hinc noſtrarum rerum dominiū, ſub vmbra iuris gentium, ſanguinis emptum

præ-

præti o sola aggrediente vsucapione, nobis, opere iuris ciuilis, vsurpari, scripsit Caius. *l. 1. ff. de vsurpationibus, & vsucapion.* ergo nil mirum si res, quas Ius gentium non diuisit, diuidat, & dominio subdat Ius Ciuile, si iure gentium mihi venditas, & vita libratas, asportat.

48 Hinc fortius sic arguo: Peius est rem mihi subiectam, me inuito auferre, quam rem communem, & nulli subditam mihi subijcere. potest primum Regia potestas, vt patet per totum *de vsucapionibus, & long. temp. præscrip. in Diges. Instit. Cod. Auth. Decret.* ergo, & quod autem Mare sit nullius (hæc enim est secunda pars antecedentis) probatur per contrarios est commune: ergo nullius. Quod enim commune est, id in nullius bonis est. *§. feræ de rer. diuis.* ergo mare in Dominio nullius, subijcere do-

minio

minio singulorum non repugnabit. argumento à maiori ad minus. *c. si Paulus. 32. q. 5. Arist. 9 topic. 2. c. 4.*

Occupatio rerum de iure ciuili facit res particulares, quæ sunt natura communes. *l. 1. ff. de adquir. rerũ dom. § singulorũ. eod.* ergo si natura valet mutari (addendo tamen, non destruendo) quoad communionem in diuisionem per occupationem, quare non poterit mutari, per dispositionem Principis, simul cum occupatione in aquæ subiecto? quod si dicas in cęteris non mutari naturam, cum stet tamquam subiectum indiferens ad commumunionem, & diuisionem, veluti materia prima ad qualemumquè formam: Aristoteles *phijs: primo.* cur igitur tanta admiratio contrà Maris occupationem?

Rerum communio quoties foret

ret necessaria, tam foret respe-ctū Maris, quam cæterarum re-rum, quæ modo stant humana lege diuisæ. at lex humana cætera diuidere potuit. *§ sed ius. 2. de iur. nat. gent. & c. leg. ex hoc iure. 5. ff. de iust. & iure. cap. ius gentium. 9. d. 1.* ergo poterit etiā Mare diuidere & occupare. ma. prop. rotundè registratur. in *c. dilectissimis fratribus. 12. q. 1. § 1. communis enim vsus omnium quæ sunt in Mundo omnibus hominibus esse debuit: sed per iniquitatem alius dixit hoc esse suum, & alius istud: & sic inter mortales facta est rerum di-uisio. at sicuti non potuit aer, nequè splendor Solis, ità nec reliqua quæ sunt in Mundo communiter omnibus data, ad habendum diuidi debere, sed habenda eſse communia. en ergo quod rerum communio tam vrget prò Ma-ri, quàm prò cæteris rebus; cæteras res humana lex diuidere potuit. ergo & Mare diuidere poterit.*

Item

51 Item quæro an tempore incorruptæ naturæ, aliqua rerum daretur diuisio? negatiuè respondent. hinc incognita Triboniani diuisio in vestibulo tituli. *de rerum diuisione. rerum, quædam communia, quædam publica, quædam vniuersitatis quædam nullius, pleraquè singulorum.* sed omnia communia; sic omnes vno communi nomine vocabantur *homines, tit. de liber. in princip.* hoc tamen non obstante, res natura communes, diuidebat occupatio. ergo nil mirum, si nunc temporis quo stant omnia occupata, & diuisa, eadem occupatio diuidat Mare non natura commune, sed iure gentium indiuisum, & occupabile relictum, quod verò etiam tempore incorruptæ naturæ, Occupatio diuideret res natura (vt volunt multi) communes, probatur. Supponamus quod ego naturæ non deprauatæ primor-

mor-

mordio, in campo voluptatis collegissem fructus ad manducandum, & bibendum potuisses nè fructus iã propria manu collectos, & solo separatos abripere? declamando quòd omnia sint in communitate? minimè; vndè non solum iustè negarem, verùm etiam moderamine inculpatæ tutelæ seruato, qualemcumquè iniuriam propulsarem, eò quod mei facti, per perceptionem, & collectionem, modum acquirendi dominium de iure naturæ. *§. si quis à non domino. 35. de rerum diuisione.* vbi fructus bona fide etiam in alieno fundo percepti, naturali ratione fiunt percipientis. en ergo quod etiam primordio incorruptæ naturæ, quando terra sine cultura, & cura dabat fructum suum, communia, fiebant occupatione, particularia; igitur à fortiori nunc temporis, quo

stant

ſtant omnia diuiſa, eadem occupatio valebit mare diuidere, ſua natura occupabile.

52 Item, & fortiùs. Superueniente (quod etiam in præmiſſis regiſtraui) extrema neceſcitate quæ hominem ponit in Damaſceno, campo, incorruptæque naturæ fructus, comunicat, nonne fiunt omnia comunia? verum. Et tamen occupata ab exiſtenti in extrema neceſitate, poſſunt nè arripi ab altero eadem calamitate laborante? minime. Qua de cauſa? quia melior eſt conditio poſſidentis, per poſſeſcionem factus eſt dominus, & iure decantat hoc eſt meum. Nec obſtat iuræ naturę, non dari meum, & tuum; non enim propoſitio omni exceptione maior.

52 Mare per contrarios eſt ſui natura comune. *Tit. de rerum diuiſione*, tu tamen adiungas, *negatiue*

non

non *positiuè*. ergo ocupanti concedendum. Probatur consequētia. Res sui natura comunes, dicuntur esse in nullius bonis. *§. feræ. 12. de rer. diuis.* sed quod in nullius bonis est, naturali ratione occupanti cōceditur. *cit. §.* ergo si mare sui natura comune, est per consequens in nullius bonis, indubitabiliter occupanti concedetur. Hac enim ratione feras capere, volucres, pisces, nulli prohibitum, cum sint natura comunia, per consequens in nullius bonis, tandem occupantibus subijcibilia. *§. littorum §. feræ 12. §. illud. 13. §. apium. 14. §. pauonum. 15. §. gallinarum. 16. eod.*

Dices etiam res sacræ. Sanctæ, & religiosæ dicuntur in nullius bonis. §. 7. *eod.* non tamen currit consequētia: ergo occupabiles. esto igitur, quod Mare sit in nullius bonis, non tamen valebit illatio. Ergo occupabile.

Respondetres sacras, Sanctas, in nullius bonis dici tam actu quã potentia, quod non est de mare, & si enim actu nullius, potentia tamen est singulorum. Quod probo. Numquam reperietur in corpore iuris, Mare reponi sub illo membro nullius, quod competit rebus sacris, sanctis, & Religiosis; contra verò reperietur Mare positum sub illo membro nullius, quod est potentia singulorum, vti dicitur de omnibus rebus comunibus. E.g. littorum vsus comunis est, per cõsequens in nullius bonis; non tamen prohibitum, ibi casam ponerè, in quam se recipiat; non tamen prohibitum ibidem retia siccare, ex mari deducere. Ergo Mare non ità dicetur nullius, vti dicuntur res sacræ, sanctæ &c. Sed solũ dicetur nullius actu, singulorum potentia.

54 Proprietas Maris eiusdem iuris esse intelligitur, ac sunt littora

ra eiusdem Maris. §. *littorum*. 5. *de rerum diuisione*. Sed littorum proprietas occupabilis est, vnde si ego in littoribus casam posuerim, non potes superuenire, & casam à me positam destruere. §. *littorum. cit. l.* 145. *præscriptio. ff. de vsucap. l. quod in littore.* 14. *ff. de adquir. rer. dom. quod in littore quis ędificauerit, eius erit, nam littora publica non ità sunt, vt ea quæ in patrimonio sunt populi: sed vt ea quę primum à natura prodita sunt, & in nullius adhuc dominium peruenerunt.* Nota igitur duo ex hac lege: primum, quod ædificium in littore positum ædificanti cōceditur. Secundum. ideo ædificanti dari, quia littora in nullius adhuc peruenerunt dominium. Ex quo inferas maritimæ partis proprietatem occupabilem, cuius ocupatio duratura, quoadusquè continuabit possessio.

55 Si Mare esset natura comune,

adhuc posset iure ciuili, & municipali fieri particulare. Ergo &c. atecedens probatur ex *l. 6. ius ciuile. ff. de iustitia, & iure. Ius ciuile est quod nequè in totum à naturali, vel gentium recedit: nec per omnia ei seruit. Itaquè cum aliquid addimus vel detrahimus iuri comuni, ius proprium idest ciuile efficimus.* En igitur quod etiam si Princeps non valeat, in totum mutare ius naturale, & tollere, poterit tamen ex iusta causa limitare atquè restringere. Ergo, & in præsenti quoad Mare, etiam si eius vsus non valeat tolli, valebit tamen modificari, & restringi. Sed in presenti non supponimus vsum Maris sublatum, sed tantum ex iusta causa modificatum, nonnullis practicatum vectigalibus. Ergo &c.

56 Item: Vsus nauigandi, & piscandi in flumine valet ne interdici? affirmatiuè respondent om-

omnes. Teste Arnoldo Vinnio *instit. 2. titulo de rerum, diuisione §. flumina. 2. n. 1. nequè est quisquam qui dubitet, quin vsu nauigandi, & piscandi in flumine exteri prohibeantur, & prohiberi possunt.* à pari, et vsus nauigandi in Mari prohiberi poterit. Quod si dicas, Mare cōnumerari inter comunia, flumen verò inter publica, vndè non mirum si prohibeatur istud, & non illud.

Contra. Primoquè præmito, quod non loquor de corpore Maris, & fluminum, siue de proprietate, & alueo; sed loquor tantum de vsu nauigandi, & piscandi, de quo quæro? quinam fecerit Mare comune, flumen verò publicum? nulli dubium quod ius ciuile. § 2. *flumina. de rerum diuisione*, & aliter respondeant si possunt. Si igitur iure ciuili Mare factum est comune, flumen verò publicum, eodem iure ciuili

poterit Mare de comuni in publicum comutari, §. *sed naturalia. ij. de iure nat. gen. & ciu.* vel si non potest Mare à iure ciuili publicum fieri, nec flumen fiet. Ius ciuile potuit primum. Ergo poterit, & secundum.

57 Vsus piscandi, & nauigandi in flumine est ità comunis, sicuti comunis est vsus piscandi, & nauigandi in Mari. §. *flumina. 2. de rerum diuis. ideoquè ius piscandi omnibus comune est in portu, & fluminibus*. Ergo si vsus piscandi, & nauigandi in flumine, etiam si comunis §. *cit.* valet prohiberi, vt nulli dubium: pariter, & vsus nauigandi in parte Maris, etiam si comunis poterit prohiberi.

58 Maris vsus (vt decantat Imperator *in* §. *& quidem.* 1. *eod.*) est iurisgentium, sed Ius gentium nō respuit dominium, imo de essentia Iurisgentium est introducere

cere dominium, ius naturale declarando, & interpretando, & quasi reuiuiscendo. § *ius autem ciuile* 1. *sed ius* 2. *de iur. nal gent. & ciu.* hinc à iure gentium bella orta, discretæ gentes, regna condita, dominia distincta, agris termini impositi, ædificia collocata, comercia, emptiones, venditiones, locationes conductiones, obligationes, *l. ex hoc iure ff. de iustitia, & iure.* Seruitutes sequutæ §. *seruitus. de iure personarum.* homines seruati non occisi. §. *serui. eod.* libertatis introducta vocabula, beneficia manumissionis reperta. *Tit. de liber:* & tandem omnis distinctio à iure gentium. At vsus Maris iuris gentium dicitur. ergo.

59 Fluminum proprietas dicitur habentium viciniora prædia. §. *riparum.* 4. *de rerum diuis* ergo etiam Maris proprietas diceretur habentium viciniora littora.

conseq: probatur in tantum fluminum proprietas esse dicitur habentium viciniora prædia, in quantum incomodum resarciẽdi ripas spectat ad habentes viciniora prædia; vnde naturali conueniens est æquitati, vt earum proprietas subleuet eorum damna, & incomoda. *l. eum qui 30. ff. de iur. iur. l. secundum nat. de R. I. c. qui sentit c. rationi eod.* at eadem ratio resarciendi littora, immò Mare latronibus purgandum pertinet ad habentes viciniorem Ciuitatem. ergo etiam Maris proprietas pertinebit, ad habentes viciniorem Ciuitatem.

Quod si dicas similitudinem in hoc tantum currere, quod sicuti riparum proprietas spectat ad habentes viciniora, sic littorum proprietas pertineat ad habẽtes viciniorem Ciuitatem, non verò quod alueus eiusdem fluminis

nis dicatur quoad proprietatem habentium viciniora prædia. alueus enim ille nullius dicitur, vt notant multi, ſic etiam applica ad Maris profundum.

Contra: talis enim reſponſio prò me pugnat. Fluminis alueus etiam ſi nullius dicatur, conclamantibus aduerſarijs, poteſt extraneis interdici quoad nauigationem, & piſcationem, ergo, & Mare profundum.

60 Inſuper: Fluminis alueus non reſpuit dominium, imo dicitur priuatorum proprius; ergo idem de maris arena, añs. prob. per *leg. ergo.30. ff. de adquir. rerum dominio. leg. inter 29. ff. eod.* Inſula in flumine nata occupanti non conceditur, ſed eorum eſſe dicitur pro parte, qui viciniora habent prædia. *§. inſula. 22. eod.* ſic. *ſi flumen naturali relicto alueo, ad aliam partem fluere cœperit: prior quidem alueus, eorum eſt, qui propè*

probibeatur ius suum exercere: quoniam ad priuatam iam causam pertinet, non ad publicam hæc res; vt potè cum agatur de iure fruendo, quo ex priuata causa contingat, non ex publica. ad priuatas enim causas accommodata interdicta sunt, non ad publicas. modo considera an Mare valeat fieri priuatum.

Respondent contrarij inter quos Hugo Grot. in *Mare liberum. c. 5.* quod, in *diuerticulo Maris, sicuti in diuerticulo fluminis, si talem locum occuparim, ibique piscatus sim, maximè si animum priuatim possidendi plurium annorum continuatione testatus fuerim, alterum eodem iure vti prohibebo: vt ex Marciano colligimus, non aliter quam in lacu, qui mei dominij est. quod verum; quandiù durat occupatio, quemadmodum in littore antea diximus*.

Contra. ad quid igitur digladiamur, si non aliter in Mari, quã in lacu qui mei dominij est.

℞. Grot. quod *extra diuerticulum idem non erit, nè scilicet communis vsus impediatur.*

Contra. vel maris natura Dominio repugnat vel rerum communitas. Si natura Maris, ergo nec in diuerticulo; eadem vbique ratio. permittitur in diuerticulo, igitur & in spatioso districtu. Si verò rerum communitas, hæc facillime tollitur, ibi enim rerum magis vrget communio, vbi maior necessitas: necessitas magis stringit quoad terram, quam quoad Mare; ea tamen particularizata, ergo.

Confirmatur: Fodinæ, mineralia, flumina, in intimis terrarum partibus, quas Mare non alluit, sunt magis necessaria, quam Mare respectu illarum regionum; quæ irrigantur fluminibus, alluunturquè Mari; hoc non obstante stant illa appropriata. ergo. hãc veritatem fun-

ditus

ditus quidem cognouit erudi-
tus Grotius, etsi gratia fœdera-
torum Hollandiæ, ipsam retru-
serit. *Maris* (inquit) *natura hoc dif-
fert à littore, quod Mare nisi exigua
sui parte nec inædificari facilè nec in-
cludi potest; & vt possit, hoc tamen
vix contingeret sine vsu promiscui
impedimēto. Si quid tamen exiguum,
ità occupari potest, id occupanti con-
ceditur.* Maris dominium negare
non audet, in diuerticulo tamen
occludere tentat; cuius discri-
men assignatum fore non spero.
Non de Mari (eod. c. 5.) *interiori hic
agimus, quod terris vndiquè infusum
alicubi etiam fluminis latitudinem
non excedit, de quo tamen constat lo-
cutos Romanos Iureconsultos, cum
nobiles illas aduersus priuatam aua-
ritiam sententias ediderunt. De O-
ceano quæritur, quem immensum in-
finitum, rerum parentem. Cælo con-
terminum antiquitas vocat.* Et in-
ferius. *In hoc Oceano non de sinu aut*
freto,

freto, nec de omni quidem eo, quod de littore conspici potest, controuersia est. Idem replicauit. c. 2. ad finem. *Nemo iam non videt, ad vsum rei, communis intercipiendum, nullam quantiuis temporis vsurpationem prodesse. cui adiungendum est etiam eorum, qui dissentiunt auctoritatem huic quaestioni non posse accommodari. illic enim de Mediteraneo loquitur, nos de Oceano: illi de sinu, nos de immenso Mari, quae in ratione occupationis plurimum differunt.*

Adiungas. quid iuris si alter Macedo, aut secundi Quirites totum sibi prosternerent Orbem, tunc etiam quoad totum facilis esset occupatio, ergo ex ipsa dominium.

Confirmatur: difficultas occupationis non tollit dominium, alioquin feræ, vti Leones, Vrsi, Tigræ, Panthæræ, & similia cum difficilimè occupentur, sub dominio non caderent: cadunt.

ergò.

Confirmatur. Lapillorum inuentio, quà eorum dominium nanciſcimur. *leg idem lapilli 3. ff. de rerum diuiſione.* rara, & difficilis eſt, vt de conchilijs, margaritis in Maris profundo; hæc tamen difficultas non negat dominij potentiam; ergo.

Confirmatur. America, quæ fons auri, & Hiſpanorum errarium decantatur, quot deglutiuit Hyſpanos, priuſquam ferea domarentur catena Incolæ illi; quot Argonauticas abſorbuit Mare, antequam Magallianes Neptunus reſpiceret. Quot rapuere Aquilones, vſque ad Americum Veſpucium; quando anno 1501. Mundi Regiam maioribus noſtris, longo ſeculorum ignoratam ſpatio, poſſedit? ea tamen difficultas ne ſuſtulit dominium? ridiculum. do igitur Mare reſpectu totius difficilimè occupari,

ergò.

Confirmatur. Lapillorum inuentio, quà eorum dominium nanciscimur. *leg idem lapilli* 3. *ff. de rerum diuisione.* rara, & difficilis est, vt de conchilijs, margaritis in Maris profundo; hæc tamen difficultas non negat dominij potentiam; ergo.

Confirmatur. America, quæ fons auri, & Hispanorum errarium decantatur, quot deglutiuit Hyspanos, priusquam ferea domarentur catena Incolæ illi; quot Argonauticas absorbuit Mare, antequam Magallianes Neptunus respiceret. Quot rapuere Aquilones, vsque ad Americum Vespucium; quando anno 1501. Mundi Regiam maioribus nostris, longo seculorum ignoratam spatio, possedit? ea tamen difficultas ne sustulit dominium? ridiculum. do igitur Mare respectu totius difficilimè occupari,

ri, si tamen occuparetur; quid impedit dominari?

62 Accedo ad aliud: Tituli dominandi stant adeo iure ciuili & gentium ampliati, vndè etiam repertus modus, quo & incorporalia subijciantur dominio. *l.4. ff. si seruitus vindic. §. æquè. instit.4. de action.* hinc in rem ciuilem dari actionem, prò illis recuperandis, clamant Vlpianus, & Tribonianus cit. loc. quapropter si inferatur, etiam incorporalia dominio subijci; illationem patrocinantur Paulus *leg. in rem actio. 32. ff. de rei. vindic.* Imperator ad §. 1. *de action.* inde proloquium, à rei vindicatione dominium argui in actore. Si igitur incorporalia possidentur, Dominio subijciuntur, quanto magis corporalia, intra quæ Mare.

63 Idem probatur per Celsum in *leg. 3. littora. ff. ne quid in loco pub. Littora, in quæ Populus Romanus*

Im-

Imperium habet, Populi Romani eſſe arbitror. en littora priuata, ergo & Mare priuatum, patet illatio, cum pars totius ſequatur naturam. *cap. cum non liceat. de præſcript. cap. 1. & 2. d. 12. cap. in cauſis. de ſent. & re. iudic.* Litora ſunt pars Maris, vel Maris ſaltem ſequentia naturam *leg. nemo 4. ff. de rerum diuiſione;* priuata tamen, ergo.

Reſpondent contrarij vnanimiter Vaſq. Grot. Granſuuinchel. interpretari Celſum quoad iuriſdictionem, & Imperium, nec poſſibile intelligi de proprietatis dominio.

Contra. & prò nunc gratis do voculam illam imperij non includere proprietatis dominium, adhuc etiam concluditur ex verbis citatæ legis, proprietatis dominium, vltrà iuriſdictionem, & imperium Populi Romani fuiſſe. ergo. ans pr. ſcribit Celſus: *littora in quæ Populus Romanus Impe-*

perium habet. ecce Imperium per contrarios & Iurisdictio. *Populi* (concludit Celsus) *Romani eße arbitror*. ecce per me proprietatis dominium. nota, quod ibi non controuertebatur Imperium & Iurisdictio, sed supponebatur, *littora in quæ Populus Romanus imperium habet*: difficultas erat circa proprietatis dominium: cui respondet: *Populi Romani eße arbitror*.

64 Ius Ciuile adeò vltrà tendit in permissione dominij, vt etiam rem meam omni iure naturali, diuino, Gentium, Ciuili conceßsam, nulla imaginabili interueniente culpa, vel negligentia (vt excludatur præscriptionis ratio) licitè valeat auferre, alterique concedere; ergo à fortiori rem à nullo possessam, omnibusque communem, & occupandam; huic vel illi poterit assignare. antecedens probatur ex §. *quod si*

23. *de rerum diuisione.* vbi agri mei per vim fluminis oppressi, adeo perduntur, vt etiam si flumen post aliquod tempus, ad priorem alueum fuerit reuersum, adhuc non possunt reperi, sed habentibus viciniora prædia, quæsiti dicuntur. nouus autem alueus eius iuris esse incipit, cuius & ipsum flumen est, idest publicus. quod si post aliquod tempus, ad priorem alueum reuersum fuerit flumen, rursus nouus alueus eorum esse incipit, qui propè ripam prędia possident. Hanc decisionem quo animo ferant Iuristæ vel Philosophi; nescio. esto enim, quod flumine naturaliter mutante alueum, proprios perderem agros, eo quia vi fluminis inundatos, cur tandem non reconceduntur flumine recedente? si forsan natura sui conscia criminis, miseri domini deplorabilem dolens statum, veterem

re-

cant occupari Insulam, & non Mare: Contra: simul cum Insula occupatur Mare, ergo.

66 Insula in Mari nata, non est comunis, nec occupãtibus conceditur, nisi prout reduplicatiuè nata in Mari. Sed vt reduplicatiuè in Mari nata, particularis fit, & occupantibus conceditur; ergo Mare vt Mare non respuit occupantium dominium.

67 Insula quæ in Mari nascitur, occupantibus non conceditur, sed loci adiacentis etiam quoad proprietatis dominium, dicitur. quãdo vltra centũ milliaria non distet. *Bartolus tract. de flum. n.* 1. *&* 2. quod probat, per legem *notionem.* §. 1. *ff. de V.S.* ergo quælibet Ciuitas à proprijs litoribus ad centum Maris milliaria dicetur habere Iurisditionem, ius, proprietatis dominium. &c.

68 Item. Quænam dicuntur magis homini necessaria, Mare,

vel

vel alimenta? quorum numero cibus, vestimenta? & nulli dubium quod alimenta: hinc quãdo de ipsis agitur, nulla diuisio, nulla distinctio. *§. 2. cum in eadem. l. 2. ff. ad l. Rhodiam de iactu.* imò nulli iacturæ aut vectigali subiecta, reduplicatiuè vt alimenta considerata. Quærebatur in citata lege, an omnium rerum prò portione iacturam pati deberent ij, qui simul in eadem naui, in Mari merces proiecerint; leuandæ nauis gratia, imminente tempestatis periculo? respondet Paulus: *Placuit, omnes, quorum interfuisset iacturam fieri, conferre oportere, nisi si quę consumendi causa imposita forent, quo in numero eßent cibaria: eo magis quod si quãdo ea defecerint in nauigatione, quod quisque haberet, in communione conferret*. hinc axioma, quod tempore necessitatis sunt omnia comunia, idest comunicanda

veni-

veniūt tempore necessitatis. Ità Acursius ad *l. cit.* alimenta igitur ratione necessitatis superāt cuncta creata; illa tamen diuisa, & dominij particularis oppressa iugo: ergo etiā si Mare esset comune idest necessariū, vt explic. *Io: Viscont. tit. de rerū diuis. n. 2.* poterit sub dominio, & diuisione stare.

69 Aucupium in aere, & in terra venatio iure naturæ dicuntur comunia, nec iure gentium indiuisa relicta, vt volunt Omnes ad *§. feræ. 12. de rerum diuis. Feræ igitur bestię, & volucres, & pisces, & omnia animalia, quæ Mari Cęlo, & terra nascuntur: simulatque ab aliquo capta fuerint, iure gentium statim illius esse incipiunt, quod enim ante nullius est, id naturali ratione occupanti conceditur. Nec interest feras bestias, & volucres vtrum in suo fundo quis capiat, an in alieno.* Hoc posito, quero: possum ne tibi prohibere ne ingrediaris fū-

dum

dum meum, & si venandi aut aucupandi causa? affirmatiuè respondet Imperator. *citato §. planè qui alienum fundum ingreditur, venandi aut aucupandi gratia, potest à domino prohiberi, nè ingrediatur.* Ergo etiam respectu Maris prohibere potero, nè quis ingrediatur nauigandi, vel piscandi causa. Nulla enim maior ratio, quod si est, assignetur.

70 Terræ elementum dicitur homini magis necessarium, quam elementum aquæ; ea enim tamquam antemurali, à fluctibus Maris deffendimur; quod nomine terræ, Scriptura complectens, scribit. *In principio creauit Deus Cælum, & terram. Genes. 1.* Si ergo diuisa stat terra, adeò homini necessaria; cur non poterit diuidi aqua?

71 Item quæro: quid sit magis necessarium, nauigatio, & piscatio in Mari, vel vsus aquæ ad quoti-

dia.

dianum abusum? nulli dubium, quod secundum; ergo secūdum deberet esse magis comune? cōcludit. at hoc non obstante, secundum est minus comune, imò totum singulare, ergo &c. in Ciuitatibus enim etiā à Mari longinquis; talis vsus stat adeo diuisus, & priuatorum proprius, vt si vnicus currat riuulus, ad terram irrigandam necessarijssimus, specialiter in locis salebrosis non dantibus fructum, nisi rigentur, & ille, mediante prætio à comunitate secernitur. ergo.

72 Idem probauit Vlpianus in *l. venditor. 14. ff. comunia prediorum. Venditor fundi Hieroniani fundo Botrano, quem retinebat, legem dederat, ne contra eum piscatio thynnaria exerceatur. quamuis Mari, quod natura omnibus patet, seruitus imponi priuata lege non potest: quia tamē bona fides contractus venditionis ex-*

posuit, personæ possidentium per stipulationis legem obligantur. Hic duo considero: primum quod ratione bonæ fidei, contractui cohærentis, maris suspenditur comunitas; ergo fortius vrget Bona fides contractuum, quam Maris comunitas; cum hæc illi cedat, & vmbra bonæ fidei, mare particulare fiat. at quid mihi bona fide, aut alio titulo fieri? dumodo fiat; non curo de modo, quando mihi concedatur effectus *l. si mater. C. de instit. & substit.* nihil refert quid ex æquipollentibus fiat *l. Iulianus. ff. de condit. & demonstra*. Sic filij ne ære alieno grauētur, propter paternam successionem, cuius, iure ciuili, legitimi, & necessarij sunt hæredes, vndè volentes vel nolentes trahuntur ad continuandum dominium paternorum bonorum, quod etiam viuo patre aliqualiter possidebāt; in-

inuentum est auxilio Prætoris, *abstentionis* remedium, quo, & si paternam repudient hæreditatem, tantum & tale obtenebrāt facinus. *§.sui.1.de hæred. qual. & diferentia*. Sic Vlpianus figendo atque refigendo iura, primo mare dicet comune, tandem facit particulare, vmbra bonæ fidei, quæ per ipsum naturam destrueret, iura subuerteret; etiam si semper legum fictiones debeant (quantum possibile sit) imitari naturam, aut saltem non repugnare *§.minoren natu. de adopt.*

73 Secundum quod considero in lege citata, est, quod *seruitus Mari priuata lege imponi non potest*. ità Vlp. ergo lege publica imponi poterit argumento à contrario vt in *l.1.ff.de officio eius. c. qualis.d.25.*

Idem Vlpianus in *l.colonus.64.ff.locati.* vbi scribit. in *§.1. Nauem conduxit vt de prouincia Cyrenensi A,*

quilæiam nauigaret, olei metretis tribus millibus impositis, & frumenti modijs octo millibus, certa mercede: sed euenit vt onerata nauis in ipsa prouincia nouem mensibus retineretur, & onus impositum comiſſo tolleretur. quæsitum est &c. modo quæro cur ſublatum impoſitũ onus? reſpondet Gloſ: quia fortè merces erant illicitæ. Non igitur libera nauigatio; concludunt *Baldus ibid: Barthol. Cæpol. de seruit. rustic. præd. tit. de Mari.* onus enim naui impoſitum portabatur cõtrà decretum quod in illo Mari vigebat.

74 Principalis ratio introducendi dominium à Mundi primordio fuit, vt *Sontes punirentur* adauctis enim hominibus, cum totali prauæ mentis incremento, adeo vt Deum, pænituiſſet, hominẽ in terra feciſſe. 1. *Geneſ. c. 6.* vnuſquiſque ſibi, ſub titulo mei, & tui, bona cumulando ſtudebat, vndè

vndè laxatis habenis, rerum communio è Mundo aufugeret, delictorumquè omnium dominaretur impunitas, armorum præpotentia, minore deseruiente maiori. inde *Ouid. lib.* 1.

Effodiuntur opes, irritamenta malorum.
Iamquè nocens ferrum, ferroquè nocentius aurum.
Prodierat, prodit bellum, quod pugnat vtroque.
Sanguineaque manu crepitentia concutit arma.
Viuitur ex rapto, non hospes ab hospite tutus.
Imminet exitio vir coniugis illa mariti.
Lucida terribiles miscent aconita nouercæ.
Filius ante diem patrios inquirit in annos.
Victa iacet pietas: & Virgo cæde madente &c.

hinc Iurisgentium caput, *punire*

axioma ; quod ſicuti in terra Princeps tenetur à malis hominibus prouinciam purgare *l. congruit. ff. de off. pręſid.* ità & in aqua *l. 1. C. de Claſſibus lib. x.* hinc quemadmodum Rex delinquentem in ſuo territorio punire poteſt, ſic delinquentem in mari, quod illi ſubijcitur ciuitati. Ità comuniter D. D. ad *c. vbi periculum. de elect. in 6.*

75 Adeò Mare ſtat ſub dominio; vt etiam ſi nauigantes naufragium patiantur, & diripiantur à circumuicinis, naufragio (vt ità dicam) aſſiſtentibus, non veniũt reſarciendi, ſed illa prætioſa, quaſi ſpolia victorum contrà miſeros naufragantes, vicinis aſſignantur. *l. depręcatio. 9. ff. ad l. Rhodiam de iactu. Domine Imperator Antonine* (ecce naufragantium quærelæ) *naufragium facientes in Italia direpti ſumus à publica-*

nis, Cyclades Insulas habitantibus. Respondit Antoninus Eudemoni. Ego quidē Mundi Dominus, Lex autē Maris. Lege Rhodiorū iudicetur nautica, in quibus nulla nostrarum ei lex aduersetur. Hoc idem Diuus Augustus iudicauit. erat enim lex (vt notat Glos. marginalis) vetus, quod naufragia ad publicanos pertinerent. Quid igitur vltra desideramus prò Maris Dominio.

76 Idem voluit Pomponius in *l. quamuis 50. ff. de adquir. rer. dom.* vbi cum decreto Prætoris, etiā cum incomodo cæterorum, ædificare in littore permitit. ergò.

77 Priuata persona in aliqua parte Maris, vel fluminis contrà omnes valet licitè prohibere, nè cæteri piscētur *l. si quisquam. 7. ff. de diuers. temporal. prescript. si quisquam in publici fluminis diuerticulo solus pluribus annis piscatus fuerit,*

alte-

alterum eodem iure vti prohibet. ergo multo Magis poterit comunitas in maiori maris parte dominium aquirere, quo exteris piscationem interdicere valeat conseq. probat vnus particularis potest contrà omnes, absolutè in Maris diuerticulo dominium acquirere; ergo etiam comunitas contrà solos extraneos in aliquo sinu Maris.

78 Ad idem arguit Baldus in *l. 6. si plures C. de cond. insert.n.*13. Idē est territorium, quod eminet super aquas, & quod imergitur aquis; sed in terra eminente super aquas stant diuisa dominia: ergo, & in terra, quæ imergitur aquis, poterunt diuidi dominia, ma.prop.p.ex §.*littora. de rerū diuisione*, vbi littora in tantum dicũtur comunia, in quãtũ cohærēt arenæ aquis sub mersæ. vndè cum illa arena, comunis dicatur, & litora comunia dicuntur.

79 Ex *l. quo minus. 2. ff. de fluminibus.* vbi Pomponius. *quo minus ex publico flumine ducatur aqua, nihil impedit, nisi Imperator aut Senatus vetet: si modo ea aqua in vso publico non erit. sed si nauigabile, aut ex eo aliud nauigabile fit, non permititur id facere.* notà ly, *aquam deducere* & si cuique comunem; *nisi Imperator aut Senatus vetet.* ergo stat sub eorum dominio.

80 Item: assignent quæso contrarij, quo iure dicantur legitima pedagia, salinaria quidagia, & aliæ gabellæ, quæ à Principibus, Sacro adprobante Lateranensi Concilio, stant mercibus per terram asportatis, impositæ? qualiscumque assignetur ratio, ea eadem reperietur vrgere ad dominandum in Mari. ergo.

81 Item. qua de causa in manu statuæ Imperatoriæ stabat antiquitus repositus Orbis? respondet Procopius, *l. 1. de ædif. Orb.*

quia

quia illi terra, & Mare omne seruierit saltem figurate loquẽdo, per synecdochem partem describendo in toto.

82 Huiusmodi veritatem agnoscentes Romani I. C. & erubescentes quod Mare adeo comune fecerint, comutantes registrum, vt iuxta temporum accidentia, eorum inseruirent responsa, aliquando dixere comune, & aliquando publicum. Ità Pompon. in *l. aristo. 10. ff. de rerum diuisione. sicut id, quod in Mare ædificatum sit, fieret priuatum: ità quod Mari occupatum sit: fieri publicum.* sic in *§. 6. instit.* : *Littorum quoque vsus publicus, & gentium iuris sicut, & ipsius maris.* non igitur comune, sed publicum, ideſt non omnium sed aliquorum.

83 Accessorium sui principalis sequitur naturam. *toto tit. de rerum diuisione l. & si non ff. de auro, & arg. leg.* sed Mare est accessorium

terræ, quę dominium non respuit. ergo. Mare esse accessoriũ terræ, ipsique deseruire, experientia patefacit ex indeficienti tributo, quod per Maris dorsum pręsentatur terræ, cõtinuaquè adoratione, quam Telluri, currenti aquarum fluxu profitetur Pontus, cucurrentium in stadio vt vndarum prima, terræ deosculetur pedes, voluntario tandem decurso, humilitatis, & subiectionis ostentando profundum.

84 Sic Leo in *nouell.* 57. rotundis verbis non solum priuatorum maritimum adprobauit dominium, verùm intrà certos limites cuilibet possidenti assignauit portionem. *Quantum in piscationibus remoræ piscatoriæ inter se distare debeant? Quam itaque iuris rationem in hoc piscationis instituto prò legitimo decreto obtinere consuetudini visum est (vt nempè interstitiorum*

mo,

modus ad trecentos sexaginta quinque passus protendatur) hoc nos, quod extrà conuenientem modum non feratur, legis dignitate honorantes. dehinc legem esse sancimus: nam tametsi circa hoc priuilegium, vt remoræ piscatoriæ ad hanc rationem disponantur, præsentis æui hominibus bonum videatur; quo tamen id firmius sit, cautiusquè in æternum obseruetur, lex esto, remotæque illæ trecentorum sexagintaquinque passuum interuallo à consuetudine approbato, inter sese distant: idquè ità, vt ab vtraque parte hic interualli modus desumatur partis exporrigantur, residuum verò ad vicinum vsque pertingat, atquè hæc quidem de constituendis, introducendisque post hanc legem remorarijs dicimus. hoc idem replicauit in *nouell.* 102. 103. 104.

85 Si Mare esset omnibus commune inauigabile fieret, & nullius; ergo si terra fuit subiecta dominio, ne redderetur inculta,

etiam

etiam Mare ſtabit ſub dominio, ne inauigabile fiat. innauigabile fieret, quia tamquam in libero campo domir.arentur piratæ,ſola rapina & infeſtatione graſſantes. caſum in Græcia videre noſtri. teſte *Thucidide*.

Dices cum Granſuuinchel. *cap. xi. contrà Burgum*.ergo vſus Maris in Græcia à ſolis piratis interdicebatur. ergo vſus Maris etſi piratarum incurſionibus interdictus, debebat perſeuerare communis; vſum enim non tollit abuſus, nec legum tranſgreſſio, iuris arguit repugnantiam. ergo etſi Minos piratarum incurſionibus mare purgauerit, Mare perſeuerabit commune. Quid enim ſi rem ſacram recuperauero, hominem liberum defendero, eorum forſan dominus ero?

℞. Quidquid ſit de prima, & ſecunda illatione, tertia tamen non

non bene deducitur etiam datis prima & secunda, piratis enim nullus titulus ad Mare occupandum, benè tamen Minoes qui piratarum sumpta occasione, eorumdem purgandi scælera, Mare conseruandi nauigabile, est legitimè nactus dominium. Terra, nè rederetur inculta, cum spretis laboribus solas spinas, & tribulos germinaret, nonne fuit dominio subiecta? ergo & Mare nè innauigabile, spreta posidentium custodia, fiat, subijciatur dominio; vnde Principes, dominij, irretiti dulcedine liberam omnibus, & pacificam procurent nauigationem.

86 Quid tibi iniquius videtur, & naturæ fortius resistens; Maris Dominium, vel impositio vectigalium, in rebus, quæ necessario inseruiunt abusui vtì vino, oleo, pane, vestimentis? & nulli dubium quod secundum. Ca-
pite-

pite plectuntur vectigalibus cibaria ligantes *l. vniuersi. C. de vectigal.* imò natura adeo stringit, vt nullo casu rebus, quæ ad necessarium vsum vectigal valeat licitè imponi. D.D. ad *l. omnium. Cod. eod. leg. si publicanus. ff. de public. leg. 2. §. cum in eandem. ff ad leg. Rhodiam de iactu. clemen. final. de censibus.* Hoc Turcæ ipsi, vsque in præsentem diem voluere seruatum. Hæc tamen omnia, & forsam maiora correcta (etiam Pontificijs licita, nec amplius contra naturam, postquam & apud ipsos huiusmodi inolæuit vsus, lucrique poculum delibarunt) compertum, ius naturale si non dispensari, interpretari, temporumquè conditionibus accomodari. Potuit igitur Ciuile ius cibarijs gabellas imponere, etsi per Doctores, omnibus neruis natura resistere diceretur, & non poterit Maris domi-

minia diuidere? nec dicant currentes gabellas nefarias: quia præter infideles, etiam Christianus Orbis se facillimè accommodat.

Bonum commune exigit, nè aues, pisces, & feræ funditus tollantur. hoc facilè accideret si cuiq; prò arbitrio & sine delectu piscari, & venari vbique liceret; ergo iuridicæ huiusmodi prohibitiones vt hac ratione seruentur. & hoc ratione personæ.

Communis petit vtilitas, ne piscatio totaliter destruatur & consumetur. ergo meritò prohibita est quibusdam anni temporibus, in quibus grauidi pisces onera portant, fetus nutriunt. ergo ratione temporis, huiusmodi aquarum legitima diuisio.

87 Mare constat ex aquis ab inuicem diuisis ex *Ecclef.* 40.10. *Arist. meteor. l.* 1. *cap.* 1. vt flumina omnia

nia ad mare fluunt, ſic ad ſua re-
trorſum loca properant
perpetua reciproca-
tione. ergo ſi
conſtat ex
aquis
ab
inuicem diuiſis, &
ipſum recipiet
diuiſio-
nem.

MA-

MARE STARE DIVISVM,

Et fuisse diuisum Sapientum & Cronicorum auctoritate probatur.

Cap. Sextum.

88 MAre ex Aristotele in *Politicis* Marinis Ciuitatibus est territorium, vndè sumunt alimenta, & auxilia: inde Politici vel propè ripam fluminis, vel contra Maris littora firmatas volunt Ciuitates. ergo saltem prò Ciuium munimine, & securitate, vulgatum sexaginta stadiorum spatium, cuius arbitri dispositores, assignatum stabit.

89 Idem voluit Quintilianus *decl.* 13. naturalissimo illò principio. *Quod omnibus nascitur, industriæ dicitur præmium.* hinc feræ lapilli, aues,

aues, omnibus natæ, capienti conceduntur tamquam industriæ præmium. Modo quæro Mare nascitur ne omnibus? nascitur omnibus: ergo, & ipsum industriæ præmium.

90 Ex Gregorio Tholosano *par. p. cap. 3. titul. de Aqua. Si quidem, & diuisum Mare per varia imperia, atque iurisdictio in Pelago non omnibus sed certis competit. Sunt enim, & Mari certi fines natura per Deum constituti, & tamen terminus vnus generalis: quod indicatur in sacris prouerbijs, quando sapientia æterna circumdabat mari terminum suum, aderam: & quando legem ponebat aquis nè transierent fines suos.* Et Paulò infrà. *& Plotinus aquam videri totam terram obruituram, ni intrà suos fines à summo Opifice contineretur, animaduertit. De quorum diuisione latè Macrobius, & Aristoteles. Ex his mediteraneum mare caput attulit per varios sinus influen-*

te

te Oceano ſecundum Solinum : Inter Abilam enim , & calpem irrumpens , Africam ab Europa diuidit. Et in ſumma ne Geografum agamus , vtrumque mare , Oceanum , & Mediteraneum à regionibus quas alluit , diuerſà aßumit nomina, veluti appellamus Oceanum , Atlanticum , Brittanicum , Germanicum , Sardinium , Galicum , Adriaticum , Siculum , Creticum, Aegyptium, Pamphylium, &c. ex quibus, quia conſtat tribui nomina mari a locis vicinis , proculdubio conſtat , & curam horum , ad illas regiones pertinere debere , vt tutæ piratis , barbarorum , hoſtiumque incurſionibus ſint, & nauigationes mercium extrà aleam prædæ ad incolas litorum , & ciuitates vicinas perueniant , & quia nauigandi vſus frequens fuit , ſimul , & nauigij iura introduci opportuit , quæ nec conſtitui debebunt vel potuerunt facilius , quã ab ijs, qui in proximis mari locis imperant : ideo notant Io: Andreas , &

poſt

post eũ Dominicus, quod licet mare non sit in alicuius territorio vel Dominio, eo; quod iure gentium diuisum non sit, sed omnibus pateat, tamen partes maris eius ciuitatis esse censeantur, quæ proxima est.

Noe qui tempore catachlysmi lignis Sethim sollicitauit aquas non longioribus seculis ab Iride, nauigandi comunicato vsu, *imperandi* (teste Tholosano. *c.3. de aqua. num.6 p.p*) *per vim sibi sceptrum arrogauit, non aliter quam contingit in terra, simulque leges aquis finitimis, & insulis dictauit, sicut, & regnicolis alijs.*

91 Vectigalia quæ in portis maritimis persoluuntur sunt adeo antiqua omniumque gentium vsu recepta, vt ad ipsa exigenda sederet D. Matth. in Telonio apud Capharnaum quando de publicano in Apostolum, ipsum Christus segregauit. *Matt.9.*

Respondent contrarij, præcipuè

Gran-

Gransuuinchel replicato loco, precipuè. c. 5. contrà Burgum. *Quid intercedit, vt in vrbem suam, ditionum suarum territoria importare quid cupientibus, vectigalia, telonia, portoria indicant. Nulla non Rempublicarum id fecerit iure suo: facimus id Bataui, faciunt omnes: planè vt cum Poeta loquar, petimusque damusque vicissim. Nulla super hoc vmquam lis intentata, totum, ipsum, & pinguius loquendo, corpus ipsum si spectemus: si quæ vicinos aut grauent aut premant, ad amica, & rationi consentanea moderamenta venire non detrectantium, ad summum materia est. Quod armatis nauibus Mare Hadriaticum* (loquitur de Venetis) *ingredi non liceat, neque noui quid habet, neque quid ante insitati, nedum iniusti. Romanis rerum domini citrà turbatæ pacis, aut perduellionis crimen, armato nulli fas fuit ingredi Mediterraneum: & quidem iure. Huic qui contradiceret,*

nemo

nemo repertus est.

Dilutio. Quid igitur Gransuuinchel maritimum repudias dominium? vectigalia, telonia, portoria, licita scribis petita simulque data vicissim, concedis; armatas naues aliorum ingredientes maria iure prohiberi registras? quid vltrà petimus? domini nomen odio habes? vt sopita contentio, libenter negabo, quando dictorum propugnator receptui non canas. Quęstio de solo nomine, vulgariter de lana caprina.

Dicet Gransuuinchel *c.6.* contentionem esse circa nauigationẽ, quam quisque liberrimam iure suo non concesso, non præcario exercet, & vsu Maris quem natura dat, fruitur.

Contra. etiam si nauigatio (de qua non disputo) non posset iure prohiberi, adhuc subsisteret dominium, ergo. Principes terræ

illicitè

illicitè dicuntur negate transi-
tum pacatis itinerantibus, etiã
si domini: vt patet in acolis Hye-
rusalem profligatis per filios
Israel, quia impedirent, & ne-
garent iter ad terram promissio-
nis; quis negabit tamen illarum
regionum dominos? prò nunc
igitur hoc solum prætendo ma-
ritimæ portionis domini esse,
tutum, & securum à piratis ocu-
patum reddere mare, personas
subditas tueri, in eo delinquen-
tes punire: piscari volentes pro-
hibere: nauigantibus, & piscan-
tibus vectigalia, portoria, tribu-
ta, ceterasque legitimas impo-
nere gabellas; ipsas augere, di-
minuere; ea tandem non persol-
uentes punire. Hoc ius siue Iu-
risditionem, aut Imperium, vel
dominium litorale aut plenum:
vsuale vel vsumfructuarium no-
minent, etiam dicant seruitutẽ,
non curo, quando prædicta con-

 cedant.

cedant. Cui, obiectio de nauigatione non prohibenda minime obstaret (etiam si gratis daretur) quia Principes terræ, nisi ascendant tyrranidem, successoribus non præiudicant: subdita non alienant: omnia ad publicum ordinant bonum, Monarchiæ efflagitante natura. Pariter nec obstat Mare totum nō occupatum, quia nec ab vno tota occupata terra, & si suæ portionis decantatus Dominus; quod si fieret vnum ouile, & vnus Pastor, quid repugnaret Orbem totum ab Apice vno Supremo regulari.

92 Præcedentibus dictis subsequuntur Cronistæ, ex quorum monumentis cum mores tum gentium leges, accolentium mare, penes ipsas Geograffum, & Hydrograffum concludunt dominum. Penès gentes nobis tamen, gestis saltem domesticas.

eò maximè quod ius gentium non omnes teneat adstrictos, vel melius cum phantasiæ iuris gentium in se non omnes conuerterit mentes: patet in seruitute, cui' causa ius ipsũ gentiũ §. seruitus. De iure person. *l. ex hoc iure. 5. ff. de iust. & iure.* Seruitutis ius vitæ scilicet, & necis, & si contrà Maumethistas, qui etiam iam Maumethis eiurauerint legem in Lusitania, alisque Hispaniæ partibus, & nonnullis alijs regionibus, quæ Turcis aut Scythis vicinæ sunt, continuetur, quia eadem acerbitate, & Christianos tractãt; tamen ius istud gentium inter Christi fideles non practicatur; eo solum antiquitatis ritento, quod serui à seruando, vsque dum redimerentur prætio, cuius æstimatio in arbitrio victoris, nisi certi aliquid conuenerit: nam pactum semel pro redemptione prætiũ

victor augere non potest. *Guido Papa q.* 113. vt ad verbum notat *Arnol. Vinn. instit*, 1. *de iur person.* §.3. & si neges talem vitæ & necis facultatem, vsum fuisse iuris gentium, eruditissimè redarguit *Grotius de iur. belli, lib.* 3. *c.* 4. ferè omnium auctoritate sapientum. *Cyprianum*, videas. *epistol.* 11. in sequentibus: *Homicidium cum admittunt singuli crimen est. virtus vocatur cum publicè geritur. Impunitatem sceleribus acquirit non innocentiæ ratio, sed sæuitiæ magnitudo.* Deinde. *consensere iura peccatis, & cœpit esse licitum, quod publicum est.* Indè, & iure belli aliquando fæminarum cædes imò infantium impunè receptæ. Probant Hebræi in fæminas, & Hesbonitarum pueros. *Deut.* 11. in Cananeos, & ceteros confæderatos contrà populum dilectum. *Deut.* 20. Hæc tamen opera Dei minimè in consequentiam trahēda;

cuius

cuius in homines altissimũ eius dominium, maius; quam hominũ (linea, nulla pari) in pecudes. à iuris gentium præfata licentia nec exempti dedititij; vnde Pyrrhus apud *Senec. Trag.*

Lex nulla capto parcit, aut pœnam impedit.

quo pertinet illud *Horatij.*

Vendere cum possis captiuum, occidere noli.

Indè August. lib. 1. de Ciuit. Dei. c. 2. meritò comendat Gothos, quod supplicibus, & in templa perfugientibus pepercissent: illicitum sibi esse iudicantes, quod, belli iure, fieri licuisset. En ius gentium quod per ipsum *Grotium lib. 3. c. 4. n. 15.* sicut multa quæ sunt iure naturæ vetita permitit, ità quædam vetat iure naturæ permissa. Nec necesse ipsum apud omnes gentes practicari, vt vsque probatum; cum non defuerint, quæ

———non fœdera legum.
Vlla colunt, placidas aut iura tenentia mentes.
vt de Bebrycijs cantauit *Flaccus Argon.* 4. & *Salustius in coniur. Catil.* loquendo de Aboriginibus: *Genus hominum aggreste sine legibus, sine imperio liberum atquè solutum.* Idem in bello Iugurtino de Getulis, & Libybus Africæ vetustis incolis; *nequè moribus* (inquit) *nequè lege, nequè Imperio cuiusquam regebantur.* idem voluit Accursius ad *Tit. de iur. nat. gent. &c. nam quidā sunt, qui nec moribus, nec legibus vt homines Syluestres regūtur.* Populorū igitur omniū (vt notat. *Burgus c.* 2.) quorum gesta ad nostram peruenere notitiā, quiquè Mare acolunt consuetudines recensebimus, vndè ex ipsis iure gētium Mare diuisum concludamus.

Primò veniunt Ebrei, qui mari intra torrentem Egypti, & Montem

tem Hor clauſo, vſque ad fauces Gaditanas, vel vſquè ad lineam imaginariè ductam à Septentrionali plaga, per directum, in ſpatioſius promontorium, terminantem directè iuxtà terminos Auſtrales, ſunt dominati. Rabbinos videas apud Seldenũ in Mari clauſo. Poſt Ebræos dominati ſunt Græci inter quos Minos Cretenſium Rex, Lycaſti filius, Iouis dictus; quando Caribus Phænicibus alijſque piratis, & prædonibus fugatis ac deuictis, terminata Maris ſpatia, vectigalia, modum, leges, circũnauigãtib'(nõ aliter ac in agris) præſtituit. Indè *Tucidid. lib. 1. in proœm. Perciò, che Minos antico (per ricordanza noſtra) più d'ogn'altro huomo di quel Paeſe, fece vna armata, e s'impatronì di vna gran parte del mare, che adeſſo è detto Greco: & egli fu il primo, che eſſendoſi inſignorito delle Iſole Ciclade, in molti*

luoghi di esse mandò nouelli habitatori: hauendone cacciati i Carij, è facendone Signori i proprij Figlioli. Oltre à questo si sforzò à poter suo discacciare i Corsari del Mare, acciò (come è credibile) le rendite sue si accrescero. Idem voluit Strabo. lib. 10. Geograf: *Leggesi nell' Istorie Minoe eßer stato molto diligente nel comporre le leggi, & il primo che s'impadronì del Mare.* Idē voluit Suidas in Minos: *Hic Maris Imperio potiebatur, & quouis nauigabat, & multis hospitia denunciabat.* Horum etiā primus *Plato 4. de legib; Minos olim nauali copia fretus: crudele atticę tributum imposuit:* loquitur de septem adolescentibus, qui Minotauro in Cretam offerebantur. *Aristotiles. 2. Polit. c. 8. Videtur autem hæc Insula* (scilicet Creta) *ad Principatum Grecię eße nata ac præclarè sita: veneto namque imminet mari: cum ferè Græci omnes circum mare sint positi:*

abest

abest enim hinc modicum à Pelopon- neso: illic verò ab Asia circa Triopium, & Rhodum. Quare Imperium Maris obtinuit Minos, ac & Insularum alias subegit: alias verò dudum incultas habitari fecit. ad idem videas. *Polydor. Virgil. de inuent. rer. lib. 3. c. 15. Nicol. Damascen. apud Stobæ: Cedrenum. pag. 11. Phædr. apud Senecam in Hippolyto. act. 1.*

O Magna vasti Creta dominatrix freti,
Cuius per omne littus innumeræ rates.
Tenuere pontum; quicquid Assyria tenus.
Tellure, Nereus peruiũ rostris secat.

Idem apud Ouidium.

Quod mihi sit genitor, qui possidet æquora Minos.

Vnde Dedalus apud Eundem. *de arte amand. lib. 2.*

Possidet, & terras, & possidet æquora Minos.

Indè Eusebius Chron. canon. in thesauro temporum, ann. 775.

p.89. Minos Mare obtinuit, & Cretensibus leges dedit, vt Paradius memorat. vel melius vt corrigit Ioseph. Scaliger in notis ad Græca Eusebij *p.47.* sub anno. 755. *quas à Ioue acceptas Cretensibus dabat.* vnde prò barbarolatino. *Paradius* legas *Para dios.* sic enim habent Græca παρὰ Διός.

Idem teneas in sequenti Hieronymiana translatione: *Quod Plato falsum esse conuincit.* Quando enim in libris de legibus, vel Alcibiade secundo, vbi de Minoe, contrarium habuit? nec verbum quidem. Indè eruditissimè Seldenus in *Mari clauso. cap.9.* prò: *quod Plato falsum esse conuincit.* restituit. *id quod Plato in legibus adprobat.* vel cum Scaligero, vice: *quod Plato falsum esse conuincit.* cōcipias. *Quod plato in legibus refellit.* quo sensu tamen refellat Plato, ipsum videas in Alcibiade secundo. *Quam igitur ob causam Socrates*

crates fama hæc inter homines diffusa est, Minoem ipsum rudem durumquè hominem extitiße? (controuersia est quia multis ciuitatibus Minos leges dedit.) *So: ob quam, & tu ò vir optime, & vnusquisquè alius cui fama curæ est, si modò sapitis, diligenter cauere debetis, nè poeticum hominem infensum aliquem habeatis: poetæ quippè vim maximam in vtramque partem: & ad laudandum, & ad vituperandum habent. Qua in re profectò Minos deliquit, cum huic vrbi bellum indiceret: quæ cum ceteris sapientibus plurimis: tum vel maximè poetis omnis generis, ac tragicis præsertim referta est.* nunc igitur habes quo sensu Scalig: *Quod Plato refellit.* vertat. hoc tamen Maris dominium à Minoe in Cretenses, penes ipsos non æternum cum vltrà 75. annos, vt notat. Burgus, non extensum; à Cretensibus in Lydos sub anno 840. deindè transfusum,

sum, ex Castore Rhodio notat Scalig. in notis ad Euseb. *par*. 53. *Lydi Mare obtinuerunt*. annos 85. Deinde Pelasgi sub anno. 959. apud eundem Scalig. p. 59. *loco citat. Pelasgi Mare obtinuerunt* annos totidem. Istis successere Thraces, qui per Scalig. ex Eusebio in notis. par. 61. sub anno 10 4. *Mare obtinuerunt annos decem, & nouẽ*. Post Thraces, Rhodij, qui & ipsi Maris Domini ponũtur ab Eusebio sub anno 1100. in chronicom par. 106. *Mare obtinuerunt Rhodij annos* 23. & adeo suis vrgebant legibus, quibus tota discutiebatur nautica, vt nec Imperator Antoninus ab Eudimione consultus, circà naufragium, quod passus erat in Italia contra ipsas non audens, dicatur respondisse; *ego quidem Mundi Dominus, lex autem Maris; lege id Rhodia, quæ de rebus nauticis præscripta est, iudicetur*. Rhodijs successere Phry-

Phryges per Eusebium anno 1127. p. 108. chronicom. *Mare obtinuerunt Phryges annos 25.* quod repetit Scalig. in animad. p. 63. anno 1127. *Mare obtinuerunt Phryges*, & vltrà. *Suprà ex Strabone colligimus Phrygas esse Thraciam gentem, quæ diu Mare excursionibus infestarit.* nec vim tibi faciant voculæ illæ: quæ diù Mare excursionibus infestauit; omnis. n. vsus ab abusu, & lex ab inobseruantia, indè *diuturni mores consensu vtentium adprobati legem imitantur.* §. *sine scripto de iure natural. gent. & ciuil. vnde non mirum si, ea quæ ipsa sibi quæque Ciuitas constituit, sæpè mutari solent, vel tacito consensu populi, vel alia postea lege lata.* §. sed naturalia eod. *cum enim ipsæ leges nulla alia ex causa nos teneant, quam quod iudicio populi receptæ sunt: meritò, & ea quæ sine vllo scripto populus probauit, tenebunt omnes. Nam quid interest suffragio populus voluntatem*

tatem suam declaret, an rebus ipsis & factis? Iulianus l. de quibus. ff. de legibus. nonnè *per iniquitatem alius dixit hoc esse suum, & alius istud, & sic inter mortales facta est rerum diuisio.*

Clemens Papa. in *cap. dilectissimis. 12. quæst. 1.* nonnè seruitus per ebrietatem introducta? *non esset hodie seruitus, si ebrietas non fuisset.* Ambrosius in *cap.8. d.35. sexto die.* licita tamen seruitus. *cap. ius gentium. d.1.* iusta diuisio. eod. huiusmodi igitur incursiones per superiores nationes minimè moueant; quia inter non recognoscentes superiorem ius in armis, penes mortales non penes tamen, Deum, à quo digna factis recipient.

Post Phryges successere Cyprij, aut verius Phænices teste Eusebio in Chronicom sub anno 1192. *septimò Phænices mare obtinuerunt.* vt videri potest in sacra

gi,

gina apud Ezechielem. *c.26.*

Post Phænices venere Aegyptij sub anno 1230. *Aegyptij post Phænices mare obtinuerunt. p.113. Euseb. chron.*

Aegyptijs in dominium successere Milesij anno 1265. in *chron. Euseb p.116. Mare obtinent Milesij, construxeruntque Vrbem in Aegypto Naucratim.*

Post Milesios Cares. *Mare obtinent Cares* annos 1284. *chron. Euseb.p.* 117. & Scalig. *in animad. p.76. Mare Cares. nimirum iterum. nam prius imperium in mare illis ademit minos. Thucyd. lib.1.*

Post Cares Mare obtinuerunt Lesbij annos 69. sub anno 1341. *chron. Euseb. p.120.*

Post Lesbios venere Phocenses, Phocensibus succescere Corinthij hoc ordine à Seldeno positi, vmbra thucydidis lib.1. cuius auctoritate subnectuntur Iones: adijciuntur Naxij vt videre est

in

in chron. Eusebij. connectuntur Eretrienses : concluduntur Aeginetæ. 2 *chron. Euseb. p.* 129. sub anno. 1508. vt sub hac temporum continuata serie habeamus totos ann. IↃCCC. LXII. circumcircà, maritimi dominij in Græco mari, vt notat *Burgus lib.* 1. *c.* 3.

Contra quæ insurgens Gransuuinchel, primùm dicit confutata tractatu, quem edidit contra *Seldenum*, opus quod adhuc desidero, semper enim ingenio, sum dixi Gransuuinchel. Habet igitur: ex gentium moribus minimè ius deduci, quia ad naturam, nec non ad iustitiam naturalem sunt redigendi. aliàs, *id quod merè est facti, transmigrabit in ius, & dicendum erit ius naturæ petendum esse ex facto moribusque gentium. Quod si est, frustrà dicatur id esse ius naturale, quod natura omnia animalia, siuè cuius vestigia, & simi-*

similitudinem etiam videas in animalibus ratione destitutis, licet in his ratione iuris non habeant actus iuris naturalis, quo planè sensu libertas, coniugalis copula, liberorum educatio, sunt iuris naturæ, quia hæc etiam in irrationabilibus reperias: Mare quod attinet, eius vsum communem natura omnia animalia docuit. Piscibus æquor sine discrimine patere, etiam iuisse in exemplum docet nos hoc illud Poetæ.

Omne solum forti patria est vt piscibus æquor.

Non credo Burgi, vel Seldeni intentionem illuc tendere, vt ex Gentium moribus, naturæ pullulet ius, & dato quod crederent ipsi, non ego credo. Hoc tamen verum, quam plurimum ex vniuersali gentium vsu, ius naturale cognosci, & concludi. Gentium vniuersalissimi mores (honorandos parentes) (loquor de reuerentia, non de subiectione ciui-

ciuili) nonnè arguunt quartum Dæcalogi præceptum, naturale principium? sanè. Sic cetera moralia, nonne omnia ex gentium moribus etiam ante Moysi datam legem rigorosè stringebant? certe: Immò ante Mundi creationem, saltem quoad connexionem terminorum, & veritatem propositionis, si non quoad exercitium actus? Verificabantur. Indè falsissimum dicas, ius naturale dici, cuius vestigia, & similitudinem etiam videas in animalibus ratione distitutis; vltrà enim quod iuris, idest artis æqui, & boni, minimè capacia; vnde non eligant, sed puris subijciantur affectionibus. qualem similitudinem *Religionis erga Deum* habes in brutis? & tamen nonne strictissimus iuris naturalis effectus? sanè; licet enim Dei inter mortales controuertatur essentia, quis tamen ne-

negabit existentiam. hinc *psal. Dixit insipiens in corde suo non est Deus.*

sic non furandi, non occidendi, non fornicandi, parentes honorandi, qualia vestigia reperies in brutis? nulla. Præterquam si Mare comune natura intendis, quia, & piscibus sine discrimine æquora patent; cur & terram non concludis natura communem, cum feris sine discrimine pateat? Accedit, Mare non dictum particulare natura, nisi negatiuè, & congruenter, sed tantum iure gentium, quod naturalis ratio inter homines constituit, & quasi ipso omnes gentes vtuntur. *c. ius gentium. 9. d. 1.*

℞. Gransuuinchel: *limitari hoc quoque debere ad ea quæ illustriores ac moratiores gentes iustè faciunt non quæ faciunt simpliciter. Nequè enim de factu populorum eiusquè iure iudicandum est ex ipso facto, sed ex ipsa recta*

recta ratione. Hæc est norma facti, non autem factum rectæ rationis. Ideo est iustum iure gentium Legatum non esse lędendum, quia rectæ rationi est conueniens innocentem non debere lædi, non quia apud gentes est receptum.

Diiutio Quando agitur de iure gentium, non vna vel altera attenditur natio hoc enim illi intrinsecum iuri, quod eo omnes ferè gentes vtantur. Hoc posito non vltra desideramus, vt ius gentium conclusum dicamus, hoc tamen præ oculis habeas, ne iuri naturæ apertè repugnet, imò aliquando, & repugnantia aliquali congruentia cohonestatur, vt clarum in seruitute. *§. seruitus. §. serui. de iure personarum.* quod verò ex ipso facto deducamus ius gentium, vnde facto probato, sit quæstioni terminus probatur; in contractibus, qui omnes ferè dicuntur iuris

gentium. *l. ex hoc iure. 5. ff de iust. & iure. §. 3. de iure nal. gent. &c. c. ius gentium. d.* 1. tamen si multorum quæratur ratio, qualis assignabitur? non alia, quam, *sic Gentes vtuntur.* Vniuersalis enim effectus potest nè ab alia quam vniuersali pendere causa? ista vero comunis existimatio, quid? nisi sensus ille: qui *comunis* dicitur. indè Hæsiodus apud Grotium *lib.* 1. *c.* 1. *de iure belli, & pacis.* §. 12.

Non enim penitus vana est sententia, multi.
Quam populi celebrant.

sic Heraclitus. *quæ comuniter ità videntur fida sunt* & Aristoteles. *potentissima probatio est, si in id quod dicimus omnes consentiant.* Seneca epistola. 117. *argumentum veritatis est, aliquid omnibus videri.* quandò igitur apud omnes ferè nationes, Maris practicatum dominium probamus, quid vltrà?

Ad

Ad illud verò Legati non lædẽdi, dicimus esse principium naturæ, putà innocentem non debere lædi: propositio eternæ veritatis, etiam antè Orbis factionem, ac si aliquando iuris gentium dicatur, supple quoad exercitium (vt dicunt scholæ) subiecti, siuè quoad actũ secundum.

Replicat *Gransuuinchel* quod, & gentes, quæ in proscenium adducuntur, videndæ veniũt. Adduncuntur enim *Cares*, qui, & per Burgum vt piratæ damnantur homines inconditi, insulsi, vndè contra ipsos scommata multa quibus vt homunciones, Bardi, Buccones, Blenni designarentur. ponuntur *Cretenses*, qui tamen semper mendaces, malæ bestiæ, ventri obnoxij, scelerati. Connectuntur *Eginetæ* pariter improbi, vasri, versipelles. Adijciuntur *Lijdi*, qui mo-

moribus destituti, omne ius reponebant in armis. Sic *Pelasgi* vagi, laris incerti, ciconiarum instar, quascumque peragrantes terras. *Thraces* non comitate, non ingenui moris benignitate noti, sed magis asperitate, terram incolentes, nec Cælo, nec solo tractabilem, vndè non mirum si piraticam exercerent. *Phryges*, adeò insipidi, vt non nisi plagis meliores fierent. *Rhodios.* naualis rei peritia, legum præstantia, ob exclusos mari piratas, claros fuisse nemo neget, atquè etiam mari valuisse; mare priuati sibi habuisse, nego. Nulla Rhodiarum legum id ferat. Vtiquè omnia quęsitissimo studio qui sic congessit, vt nihil ipsius diligentiam fugisse videatur Seldenus, nullam exhibere potuit, nedum vt id Burgus præstet, cuius hæc sunt post Seldenum spicilegia.

Di-

Dilutio. eo argumento, quo Maris domini probantur Cretenses, Eginetæ, Lydi, Pelasgi, Thraces, Phryges, concludũtur imò duplici, Rhodij: de quibus vt de antedictis. *Eusebius in chronicõ p.* 106. sub anno. 1100. *Mare obtinuerunt Rhodij annos* 23. sed fortiùs; Rhodij nonnè toti ponebant iura Mari *c. Rhodiæ.d.2.l.deprecatio. ff. ad l. Rhodiam de iactu*. nonnè nauigantes ità præmebant, vt naufragantium bona sibi debita vellent. *l. depræcatio cit.* hallucinatur ergo Gransuuinchel quandò scribit nullam probationem exhibitam à Seldeno, prò Rhodiorum nauali dominio.

Adiungit ipse de, Cyprijs, Milesijs, Lesbijs, Phocensibus, Corinthijs, cũ ceteris supracitatis auctoritate Eusebij, Scaligeri, Strabonis, Thucydidis, partim esse barbaras nationes, partim

dici

dici Mari potētes non dominos hinc &c. Hæc tamen facillimè tolluntur, cū (vt videre est apud Eusebiū, & alios) cōdecorētur *dominio* nō potētia, seu virtute, si eorum praui mores (erat obiectio) Maris impedirent dominium, cur non, & terrę? hoc non dicent, ideò nec primum. Vrget quod si gentium vitia, ab earum manibus dominium abriperet, nulla gens, quæ sibi dominij titulum vindicaret in Orbe. Qualis enim natio, quæ vndequaquè repurgata labe, immaculatum venditet palliū? Regum librentur mores, Imperantium inquirantur regimina, quorum Orienti affinis Occasus ab vmbrarum non longè distās caligine. Indèquè egressus, quo designarit accessus. Videas Chaldeos, quorum Monarcha Nimrod, imò à quo Summa Imperij potestas in Mundo origi-

nem traxit. *Aug. lib.* 17. *de Ciuit. Dei.* vt tanquam Dei gladio, ad defenſionem bonorum, & coercitionem malorum hominum, ſocietas ſalua maneret *Dan.* 2. *v.* 21. verùm Nimrod poteſtate Diuinitùs accepta abuſus contra Deum per turrim Babylonicam, qua Cęlum pertingeret. *Geneſ.* 11. factus eſt *venator coram Domino*, ideſt homines vel trucidatos, vel ſub iugum miſſos violenter oppreſſit, ſicut venatores ſolent feras captas interficere, vel viuas loris conſtringere. Bebelus Nimrodi filius, ſub cuius imperio Syderales ſcientiæ, teſte. *Plinio lib.* 6. *c.* 26. refloruerunt, patris veſtigijs Idolatricum retinuit cultum.

Ninus, ſub cuius Imperio conſtructa Niniuen, Regni Aſſijriaci Metropolis adeo magnifica, vt 1500. turres in orbem contineret: adeò ampla vt ipſam Ionas dice-

diceret trium dierum itinere; iste non resistentibus virtutibus, quibus erudiebatur, antecessores suos superstitione vicit: Genitorem sacrando, qui more Deorum, contra Mundi regimen, in arce sibi dicata confugientes vellet immunes.

Post Ninum, Semiramis secundo voto Nini coniux, sub cuius imperio Babilon reformata amplificataq. mænibus, hortis pensilibus, templo, dupliciq. Regia, inter Mundi miracula, vndequaquè mirabilis *Lactant. lib. 3. c. 14.* Vrbis tanta vastitas vt (Cælio Rhodigino teste) cum aliquandò ab hostibus capta fuerit, tertio demum die id persenserit, qui vltimam Vrbis incoluere partem. Sic tamen libidine ligata vt vltrà viros, quos hinc indè conquirebat, quorum turpi abuteretur concubitu, etiam in bruta, in proprium fi-

lium inceſtuoſo exardeſcens amore, ab ipſo maternum exhorrente concubitum, necaretur: *Plutarcus, Suidas, Plinius.*

Poſt Semiramidem Ninus iunior. interfecta matre, potitus imperiò à parentibus elaborato, belli ſtudia depoſuit, & veluti ſexum cum matre mutaſſet, raro à viris viſus, in fæminarum turba conſenuit. Poſteri quoquè, eius exempla ſequuti, reſponſa gentibus, per internuncios dabant. Hoc Imperiũ Aſſyrij (qui poſtea Syrrj dicti ſunt) annos M.CCC. tenuere. Poſtremus apud eos regnauit Sardanapalus, vir muliere corruptior. *Iuſtinus lib.*1. Nam præterquamquod à nullis exterius conſpiciebatur, vitam muliebrem duxit cum pellicibus, veſte tũ purpurea indutus, tum molli lana contexta. Vita in hunc modum turpiter exacta, Imperium Aſſyriorum, quod diu-

diutiùs perſeuerauerat, euertit. *Sicul. rer. antiqu. lib. 3. c. 7.* Se viuum vnà cum vxore, Pellicibus, regis veſtibus, omniquegaza in pyrã extructam Niniue incluſit, Vulcano imolauit, *Sciculus.*
Quid dicam de Phul-Belochi auaitia, quando contrà Arbacem, quo Babylonis, & Aſſyriæ donatus Imperio Regum Caldeorum extincta linea, magna auri, & argenti copia per Eunuchũ Sardnapali inter Pyræ cineres detecta, fraudauit. Quid de eiuſdem auaritia, & ambitione, qua Iſraeliticum infeſtauit Regnum? *Ioſephus Antiq. Iudic. lib. 9. c. 11.* quemadmodum Tiglath-Philaſſar, qui vt Regni Paterni factus hæres: ità in Iudeos, & odij cum contrà Regnũ Iſrael, tum contra regnũ Iuda magna cæpta captiuitate, quæ tandẽ concluſa per Salmanaſſar, quãdo Samariæ totum deleuit Re-

gnum, Hosea Israel Rege vincto, vna cum decem tribubus Israel in Assyriam, & Mediam dispersis, adhuc Esaia viuente Propheta. *Ioseph. lib. 9. Antiquit. Iud.*

Quid de Sennacherib crudeli, sanguinario, superbo, perfido, in Reges Egypti & Ethiopiæ; Filios, Ezechiam, quandò incolumitatis iuramento hostibus dato, qui ferrum deposuissent, quotquot ferreas in sagulis fibulas haberent, interfecit. *Frontinus lib. 4. c. 7.*

Sennacheribi Asarhaddon Successit tum in Regnũ, tum in Idolatriã; Post eũ Merodochus Babylonicus, factus per occupationem Chaldeorũ Monarcha. Sic Benmerodachus, Parentis successor quid boni Dant? sic primus Nabuchdonosor, à quo Nabuchodonosor secundus cognomento Magnus? eius vitia

dicat

dicat Daniel; deponant Pueri igne illuſtrati.

Quid vltimò de Belſazar, Chaldeorum monarchiam concludente in illo conuiuio, quod Babylone inſtituit in honorem Idoli ſui; quandò coram mille Proceribus ſeſe adeo ingurgitauit vino, vt præcipiens ad ferri aurea vaſa, quæ Nabuchdonoſor ab Hieroſolymis aſportauerat, ſpretis Dario, & Cyro, qui validiſſimo Vrbem cingebant exercitu, in contumeliam Dei Iſraelis, contra Duces ſuos pugnaret poculis, quando contrà hoſtes gladijs eſſet certandum. *Daniel. 5.*

Hæc igitur circà Chaldeorũ Monarchiam, quorum Magnatum, nullum ſinè crimine dices. Percurramus modò Monarchiam Perſarum, eos enim moratiores gentes recenſeri, nulli dubium. Teſte enim Platone in

Alcibiade primo, Regum Persarũ nati à quatuor senioribus educabantur, quorum primus *Sapientissimus* Zoroastræ docebat magiam, quæ in Deorum cultu, & Regijs institutionibus consistebat. Secundus, *Iustissimus*, & vera loqui per omnem vitam dirigebat. *Tẽperatissimus* Tertius ne voluptatibus Regem donatum, liberum viuere insistebat. *Fortissimus* quartus, à quo impauidus, & intrepidus instruebatur paruulus, vnde armorum irrideret strepitus. Et tamen eius mutabilitatẽ quis non videt, cũ Danielem Prophetam initio velùt Deum adorari voluit, eius socios ad dignitatum euæhẽdo culmẽ; posteà verò ipse desponsata idolatria, Danielis socios ad Rogum damnauit, Danielẽ in speluncam Leonum præcipitari mandauit. *Dan.*
Quid de Cyro? (sui Principatus
ini-

initio) tam beneuolo, iusto, humano, clementi, liberali, Modesto, casto? in limine tandem vitæ adeò curioso, ambitioso, pertinaci, imprudenti, dominandi cupido, vt à Tomyri Schytarũ Regina vnà cum ducentis Persarum millibus interfecto, ab ea narret mandatum *Iustinus lib. 1.* Cyri caput amputari, & conijci in vtrem humano repletum sanguine, hac crudelitatis parænesi: *Bibe sanguinem, quem sitiuisti, & cuius insatiabilis semper fuisti.*

Quid de Cambyse incestuoso cum sororibus suis; in fratrem parricida, & sororem; in mortuum Egypti Regem violatore? dicat miserimus finis, quando proprio gladio vulneratus interijt. *Herod. lib. 3.*

Quid de Darij Hystaspis barbarica immanitate, quandò Oeobazo petenti vnicum filium è tribus in militiam euntibus sibi relin-

qui, omnes tres interfici iussit? *Herod: & Iustin:*

Quid de Xersis dementia, cum trecenta Helesponto verbera infligi iusserit, & par compedū demitti? Quid de eiusdem barbarica crudelitate in Pythium, cum regalibus Pithij oblitus muneribus, & hospitio, filij nece compensauit; quià ex quatuor bellum pergentibus, maioris natu militarem petierat vacationem. Sic Longimanus impudens, fratricida, Imperium arripuit. Taliter Darius Nothus Sogdianum fratrem in cineres deijci mandauit. *Sicul lib.* 12. Artaxerses Mnemon incestuosus cum filia Atossa. Eius Filius Ochus, per vim vsurpato Regno, statim Regale Solium Principum strage repleuit. *Plutar.*

Quid vltimùm, de Dario Codomanno nouissimo Persarum Monarcha luxum enarrabit, at-

que

que intemperantiam? hoc solùm, quod in castris omnis generis haberet coquos, Cupedinarios, Fartores, articifices, magistrosque gulæ, & vnguentarios, nè quid ad corporis voluptatem omninò deesset. *Athęneus in dipnosoph. lib. 12. Cęlij. Rhodig.* ex his Persarum conclusa Monarchia neminem Regum vides vitijs immunem. Venit Tertia Monarchia, quam, auctore inter Græcos Alexand. Mag. maculatam dices, cum Viñolentiæ, & Veneris fæditate Alexandrum illum, qui nullis laboribus, nullis periculis cessit, non manu hostium; sed vino oppressum, cadentem respicies. *Athęneus.*

Si Quartam postea Quiritum Monarchiam præ oculis habeas, non ita virtutis affinem Cæsarem dices quã vitiorum. Quanta enim Cæsarem teneret am-

bitio declarauit ipse quandò fassus: se malle in obscuro opido primum esse, quam Romæ secundum. Quid dicam de eius superbia? quod in dictatura, consilio Senatus numquam vteretur: Quod Senatui ad se venienti nunquã assurgeret, cum similibus.

Octauianus non forsam adeò libidinosus, vt si venustam fæminã conspiceret, eam absque mora nullo habito nobilitatis, pudicitiæ aut dignitatis respectu ad se adduci imperaret? *Sueton.* tamen excusat, non libidine scilicet, sed quo faciliùs per adulteria, ciuiũ penetraret arcana.

Tiberius Claudius Nero quam Ebriosus? vt Reipublicæ abiecta curà, suæ clauserit vitæ diem epulando, & potando. Quam libidinosus? dicant pueri (quod etiam rescribere nefas) primæ teneritudinis, quos pisciculus voca-

vocabat, instituti, vt natanti sibi inter fæminas versarentur ac luderent: lingua morsuque sensim appetentes: atque etiam quasi infantes firmiores, nec dum tamen lacte depulsos, inguini ceù papillæ admoueret. *Sueton.* §. 43.

Caligula sororum stuprator: adulterijs inquinatus: tyrranus, adeò Luxoriosus vt, & Lunam ad proprios inuitaret amplexus; hinc in omni vitiorum atquè flagitiorum genere, instàr porci se volutauit. *Suet.*

Claudius crudelis in Gladiatorijs ludis, in quibus tantus hominum periret numerus, vt Augusti statuam eo in loco positam transferri aliò iusserit, nè vel semper inspiceret cædes, vel semper esset velata. Indè vulgus dicebat, quod ijs se exaturaret spectaculis, quæ æneam omnìque sensu destitutam statuam videre

dere nolet. cetera dicat *Sueton.*

Nero adulter, Inceſtuoſus, Sodomita, Parricida, Matricida, Fratricida, aulicus, libidinoſus; cetera dicat *Sueton.*

Galba auarus vt & tres vncias quæ ponderi deerant, ad conflandam coronam Iouis auream librarum quindecim, iuſſiſſet exigi. De cibo potu, & luxuria dicat *Sueton.*

Otho omnium ſecretorum Neronis particeps ob congruentiam, & morum ſimilitudinem inde imperij cupiditate flagrans nefariè trucidatis Othone, & Piſone, quem adoptauerat Otho, ſibi vſurpauit imperium. *Suet.*

Vitellius adeo crudelis quod *Othone* mortuo, cum campos adijſſet, in quibus pugnatum erat, abhorrentibus quibuſdam cadauerum tabem, hāc inhumanam emiſerit vocem. *Optimè olere occiſum hoſtem, ſed melius ciuem.* Publi-

blicanorum, qui in via gabellas vel portoria petierint, nulli pepercit. cetera de prodigalitate, luxuria, crapula, videas apud *Sueton.*

Vespasianus, etsi beneficus Princeps auaritia tamen notatur, quà nouis vectigalibus prouinciales afflixit, vetera duplicauit. negotiationi intentus, vti priuatus mercator, empta reponendo, vt pluris posteà distraheret. Procuratores rapacissimos ad summã extollebat dignitatem, vt tandem locupletiores damnaret. Quibus prò spongijs vti dicebatur, quas siccas madefaceret honoribus, humentes exprimeret pœna. *Suet.*

Titus etsi virtutibus fulgẽs, vnum tamen, & ipse flebat pęnitendũ factũ; quale verò, ipso fuerit prodere erubescente, adhuc sub silentio. *Suet.*

Domitianus superbus, qui cum dicta-

ctaret epistolam, de se loquendo, in ipsa reponere ausus: *Dominus, & Deus noster sic fieri iubet.* *Sueton.* cætera apud Suet. vide.

Nerua Iustitiæ restaurator & virtutis, humanis tamen subditus passionibus cum suggerente ira, in quendam nomine Regulum voce maxima inclamaret, sudore correptus, eoque refrigescente, cum horrore febri, vitam finijt. an. M. 4069. *Dio.Ercero. lib. 3.*

Traianus Christianorum persecutor, credens cultum præstare Deo, si ipsos persequeretur. De eo vulgata fabula, præcibus Gregorij Pontificis, ex inferno liberatus in Cælum conuolauerit. *Bellarm. lib. 2. de purgat. c. 8.*

Adrianus Truculentus, ambitiosus, adeò Traiani inuidens gloriæ vt ab illo occupatas relinqueret prouincias; finem Imperij

Romani esse volens Euphratem. *Spartianus*.

Antoninus Pius Christianorũ hostis: sub quo duo Põtifices coronati martyrio; & Felicitas cum septem filijs Tyranorum experti tormenta, Deo fuere donati. *Hist: Eccles.*

Aurelius Comodus, de cuius libidine scribit *Lampridius* quod trecentas cõcubinas è matronis ac meretricibus delectas, trecentos item alios puberes exoletos è plebe æquè ac nobilitate habuerit; stupra item sororibus omnibus intulerit, templa libidinibus fædarit, vt denique mulierculæ istæ in illius conspectu violarentur mandarit. De crudelitate dicat *Herodianus*.

Pertinax humili, & obscuro genere natus, ad summam Imperij euectus curam, natalium memor adeo illiberalis, & sordidus, vt etiam post acquisitum imperium

rium dimidiatas lactucas, & carduos conuiuis apponeret. Amicis si quando de prandio mittere voluit, misit offulas binas, aut, omasi partẽ aliquandò lumbos gallinarum. Fasianum numquã priuato conuiuio, comedit, aut misit. *Iulius Capitolinus*, §. 2,

Didius Iulianus; qui sub hasta preconis est mercatus imperium, adeo delicijs & crapulæ deditus vt omni Reipublicæ neglecta cura, solum nomen retineret Imperatoris. *Herodianus*. §. 12.

Seuerus sub quo Petri Nauicula inter martyrum fluctuabat sanguina, vt videre est apud *Eusebium*.

Bassianus, & Geta fratres: ille sui patris nuditatem reuelans, Nouercam Iuliam duxit contrà *Leuit*. 18. vt cum in omnibus rebus imitator Alexandri esse vellet, scholas Aristotelicas Alexandriæ aboleuit, & libros Aristotelis

telis comburere conatus est, dicens: Aristotelem iuuisse consilium mittendi venenum ad necandum Alexandrum; Inde etsi à iuuentute in literis, & philosophia profecisset, tanta ipsum cæperat obliuio doctrinæ, ac si literarum nomen numquam audiuisset. *Suidas*. Geta, & ipse non longis à vitio, nam ciborum cupidus, & comis prandia per singulas litteras iussit scientibus seruis apponi, velut in quo erat anser, aprugna, aras: Fasianus, farta ficus: pullus, perdix, pauus, porcellus, piscis, perna, & quæ in eam literam genera edulioru m caderent. *Aelius Spartianus in Getam §. 3.*

Opilius Macrinus qui viuos homines parietibus includebat, luxuriæ sic internus, vt iniuriam credentes milites tali parere duci, simul cum filio interfecerunt, interfectum magna contumelia

affe-

affecerunt, capitaquè eorum pilo imposita circumgestarunt, *Lampridius*. §.3.

Eliogabalus qui publicè Zotico nupsit; adeo superbus vt per Orbem terræ vnus Deus Heliogabalus voluerit adorari. *Lampridius*. Sic ab ineunte ætate, omni vitio à matre corruptus, vt & cum ipsa meretricio viueret more.

Aurelius 25. Imperator etsi virtute & iustitia præclarus initio tamen sui imperij Christianorum persecutor, Cæcilia Virgo Idolis sacrificare recusans, decollatur. *Sabellicus*.

Maximinus Thrax barbaris oriũdus, parentibus crimina fingebat, innocentes occidebat, nil contrà subditos, extremæ prætermittebat crudelitatis. *Capitolinus*. Inde odium Romani populi, adeò contrà ipsum, eiusquè filium exarserat, vt

cum

cum Aquileiam obsidio cingeret; & oppressis ad emittendas sagitas nerui deessent, funes de capillis mulierum fecerunt, vndè postea victo, & interempto Maximino, Romana ciuitas appellaretur. *Capitolinus*.

Maximus Pupienus, & *Clodius Balbinus* militum furore, necati, quia auctoritate Senatus ad imperium euecti essent. Bonis igitur Imperatoribus Roma priuata, quia Sanguinaria Respublica ipsis indigna fuit.

Antonius. Gordianus. Philippus. Decius. Trebonianus. Gallus. Licinius. Valerianus. Gallienus. Claudius. Accerrimi Christianorum persecutores creantur: sub ipsis, Christiani Domibus priuabantur, patrimonio spoliabantur, catenis præmebantur, carceribus includebantur, bestijs obijciebantur, ignibus punie-

niebantur, torquebantur per picem feruentem, lapidationem, calamos acutos in faciem, & oculos impulsos &c. *Eusebius.*

Aurelianus natura barbarus, & Sanguinarius, adeò vt, nec à propria sororis filij cęde abstineret, Christianos non immunes permisit. *Eutropius, Eusebius, Platina.*

M. Claudius Tacitus. M. Aurelius Probus M. Aurelius Carus. Diocletianus, Valerius Maximianus, Idolatræ, & Inferni carnifices, Christanorum millia trucidarunt. *Baronius.*

Galerius Maximinus libidinosus, Magiæ ità curiosus, vt nihil absque Dęmonum Augurum, Magorum, Sacrificiorumque consilio ineæperit. *Euseb. lib. 8. cap. 17.* idem dicas vsque ad

Constantinum Magnum, qui sex deuictis Tyranis, Aquilæ Romanæ cōclamatus Dominus, Chri-

sti fidem à Byzantio, vsque ad extremos sui limites promulgauit & firmauit. Verum quia virtutibus inter sublunares solent annecti vitia, Arium in Nicæno Concilio damnatum reuocare fuit ausus, ipsiusque Dogma in filium Dei blasphemum Ecclesijs obtrusit; Magnum *Athanasium* veritatis propugnaculum in exilium eiecit. Deuicto Licinio cum solus regnaret, insolẽtior factus, *Crispum* filium suum iã Cæsarem declaratum, ob solam suspicionem, quod cum *Fausta* nouerca rem habuerit, occidit: Faustam suffocauit. *Licinium* suæ sororis filium interfecit. Innumeros trucidauit amicos. *Euseb.*

Lineam non vltra ducam, Regnatium notandi crimina, cum ad Christi fideles peruenerim: si enim, & ipsi ponerentur in statera, eorumque librarentur tituli

tuli regnandi, nescio quid pon deris præseferrent. Illos igitur omnes taceo, alias & nostri seculi venirent cribranda regimina, & cum nemo sine culpa note tur, ipsos subterfugere melius Prætermito etiam Iudaicos Reges, quorum iustior Dauid etsi homicidij, & adulterij implicatus criminibus. Quam leue igitur argumentum contrà Nationes, penès quas, Maris probatum dominium, ab earundem deductum sceleribus, Hystoriarum dicat citata series.

Obiectio. Replicat Gransuuinchel ex nostro catalogo contrà nos concludi. *Quid enim? apud illustriores, & moratiores gentes multa obtinent iniustè. Assirij, Persæ, Græci, Romani, fuerunt gentes moratiores, & illustriores: & tamen apud hos obtinuit mos colendi plures Deos, aut collendi per simulacra, quod tamen est (si quid Apostolus*

ad

ad Rom. 1. *credimus) contrà rectam rationem. Obtinuit apud illos mos quouis ferè titulo inuadendi vicinas regiones, & grassandi quà libuit, quod est contrà naturam. Ità de* Nino *Iustinus. Veterem, & quasi auitum gentium morem, noua imperij cupiditate mutauit. Hic primus intulit bella finitimis, & rudes adhuc resistendum populos, terminos ad vsque Libiæ perdomuit. Fecit idem Cyrus, qui subacta Asia, & vniuerso Oriente in potestatem redacto, Scythis sola dominandi libidine bellum intulit. Et quam quæsitis occasionibus Asiæ bellum intulerit Alexander; Greciæ Philippus Macedo; toti Orbi Pop. Rom. ex hystorijs notum. Vt facta illustriorum gentium nequaquā argumenta eße poßint, ex quibus ius gentium deduci queat, cum contrà ius gentium omnes aliena inuaserint. Licet itaque ex hystorijs quamplurimis probaret Burgus priuatum Maris Dominium Principibus, & populis*

 ces-

cessisse, efficiet nihil, nisi primò probauerit iustè ipsis cessisse, & non per vim, & potentiam maiorem.

Dilutio. Suppono primò Mari non repugnare dominium vt suprà habuimus. secundò noto Maris dominium non probatum penès duas vel tres nationes, sed penès Mundi nationes numero, & dignitate maiores: vt ex adducta patet hystoriarum serie; quam etiam perbreuem volo, respectu earum, quæ dicturus inferius. Noto tertiò Chaldeorum, Persarum, Græcorum, Romanorumque Monarchias, etsi vi natas præpotentium, iustas tamen & legitimas per omnes Catholicos decantari, quoad posteros saltem in quos fuere transmissæ. Non enim omnia quæ ex malo principio sunt orta, veniunt statim tollenda: cum per plurimum vsus consurgat abusu, & quod in primordijs erat horribile dictu,

modò necessitatis est factũ; dicat seruitus, quæ pia credita hominum vitam seruandi causa *§. serui de iure personarum.* etsi ab initiò incognitis libertatis & seruitutis nominibus, omnes vno comuni nomine vocarentur *homines*, de libert. *instit.* p. Dicat rerum diuisio, quæ naturali, & diuino facta iure, earundem naturalissimam humiliauit comunionẽ. Dicat Baptismus quandò sinè fide, & pœnitentia receptus non repetitur; Quià baptismus etiam illegitimè acceptus, reccedente fictione; fidequè superueniente fit ratus *cap. tunc valere 42. de consecr. d. 4.* Dicat Regis status in populo Israelitico, cuius principium non aliud quam populi fastidium atquè superbia *lib. 1. Reg. cap. 8.* non tamen vel Reges, vel Regium statum tollere fas erat. Sic ex malis moribus, optimæ sunt ortæ leges, quas tollere ne-

fas. *Calphurnia* improbiſſima fæmina cauſam dedit ædilitio ædito, *nè feminæ in iudicio ſtarent*: videas Vlricum Zaſium; in eiuſdemque notis Ludouicum Charondam in catalogo legum antiquarum. Dicant tandem matrimonia, quæ illicito fundata principio illegitimè contrahuntur, etſi tandem conſummata non reſcindantur. *cap. homines.22. q.2.c.1.34. q.1. c.denique. c. quatuor. 31.q.1.* Idem igitur de Imperijs, & Magiſtratibus dicas, quià etſi aliquandò à malo oriantur principio, quia tamen Imperia, Magiſtratus, dominia de ſe mala non ſunt, imò de ſe bona, quia nulla poteſtas niſi à Deo *Paul. ad Rom.13.* Deus iuſtus Mundi iudex. *Geneſ.18.* Super throno ſedens iudex iuſtitię. *Pſalm.9.ver.5.* Reges remouet, & conſtituit. *Dan.2.v.21.* ipſe excelſus Dominatur ſuper regna

gna hominum, & donat illa cui vult. *Dan.4. v.22.* Deus Iudex eſt, qui hunc humiliat, & hunc exaltat. *Pſal.75.v.7.*

His poſitis videamus ceteras nationes, quæ Maris habuere dominium. Inter illuſtriores, notiſſimus ille Samiorum Rex Polycrates recenſetur, qui referente Seldeno *cap.11.lib.1.* ex Herodoto in Thalia. Burgo ex Riccio in *lib.1.Hiſtor.naual.* primus præter Minoem inter eos, qui Maris ſunt potiti dominio. Multos alios Græcorum Principes videas apud Seldenum, & Burgum, non enim mihi cura, ad alienos victitare labores, hoc tamen vnum, teſtimonio *Suid. Scalig. in Euſeb. numer.* 840. integrum conſcriptum opus a *Caſtore Rhodio*, in quo tranſacta maris tranſcribebantur dominia, hoc tamen temporum iniuria aboleuit.

Post Grecos ad Maris comprobandum dominium, veniunt exteri, quos, Barbaros dicebant Græci. Antiochus Syriæ Rex *Nonne*, (inquit) *Mare & Tellus mea sunt.* Selden. lib. 1. c. 12. *Darius* cum Scythas persequeretur, ab ipsis in obsequium terram atque aquam petebat, signa maritimi ac terrenis dominij. Herodo: in *Mel pom. p. 347.* & in *Erato p. 451. Post hæc Darius, quid in animo Græci haberent, pugnarent nè secum an sese dedere tentandum ratus, legatos per Græciam alios aliò dimittit, Regi terram, & aqua, mitere iussus.* Xerses, cum ægrè ferret pontem, quo Asiam Europæ coniunxerat ab Helesponto deiectum, hunc virgis cædi iniectisquè compedibus castigari iussit, sub titulo: *Dominus tibi hanc pænam irrogat. Herodo: lib. 7. in Polymnia. p. 511.* de Persis etiam habet Appianus in prohæm. historiæ Rom. *Mædi verò*

Per-

Persæq. cum plurimum mari polle-bant aut Pamphilium sinum habue-runt cum vna Cypro insula, aut par-uam aliquam Ioniæ regionis mariti-mæ, nec Persici sinus, quem in pote-state habebant, amplitudo magna est. Potentiores fuere Tyrij (teste Curtio lib. 4. de gestis Alex. n. 4.) qui ità seuerè maritimum exer-cuere Dominium, vt *diù Mare nõ vicinum modò, sed quodcumque clas-ses eius adierunt, ditionis suæ fece-runt*. Alexander tandem Ma-gnus Orientalibus potitus re-gionibus, in Europam molieba-tur expeditionem *vt cunctæ Tel-luris* (teste Iuliano Imperatore Eusebiæ encomio) *ac Maris Do-minus fieret.* indè Cicero. lib. 19. epist. 7. ad Atticum. *Qui mare tenet eum necesse esse rerum poti-ri. Et omnino magnæ potentiæ præsidium, & quasi pignus est, semperque fuit Maris dominari. Isaac. Caßub. in Polyb. p. 199. & superius*

Quam necessaria res sit ad magnum Imperium siue parandum siuè formãdum, habere in sua potestate mare, etiam mediocriter periti rerum politicarum, & eorum quæ nunc cum maximè geruntur, non ignorant. Proptereà antiqui Chronicorũ apud Græcos scriptores, quum nullum extaret summum imperium vllius Græci populi, cuius factis ante Olympiadum institutionem doctrina temporis inniteretur, inter alia tempora quibus ad seriem temporum designandam sunt vsi, istud non prætermiserunt; sed populos diligenter recensuerunt, penès quos imperium maris quondam fuisset, atquè omnes mutationes quæ in ea re contigerunt, accuratè in suis Chronologijs adnotarunt. sic Thucydides de Græcis lib. 1. *Qui classibus operam dederunt, ingentem potentiam sibi compararunt, tam ipso pecuniarum reditu, & vectigalibus, quam imperio, quod in alios exercebant: Nam huc illucquè naui-*

ui-

uigantes, insulas subigebant. Idem voluit Io: Schefferus de militia nauali lib. 1. c. 1. *Post Minoem hoc egerunt Corinthij, deinde Athenienses, tum Lacedemonij, vt quisque populus præ ceteris plurimum valebat. Et hæc prima nauigandi causa. Quæ deindè populis haud paucis maximorum origo imperiorum, ac potentiæ fuit*. & hæc satis circa Maris Dominium in Oriente receptum.

DE MARIS DOMINIO

Penès populos Occidentales.

Cap. Septimum.

93 INter Occidentales populos, apud quos marinum cõperitur dominiũ, ſtant Spinetæ Padi ac olæ, vt videre eſt apud *Dionys: Halycarca. lib. 1. Plin. lib. 3. c 16. & 17.* Item Tyrrheni, à quibus teſte *Siculo lib. 5. Biblioth.* Mare inferum, cognominatur Tyrrhenum. *Mare vt Domini obtinentes à ſe illud denominarunt.* Fuere etiam Veneti maritimi Galliæ habitatores, de quibus. *Cęſar lib. 3. de Bello Gallico. Huius Ciuitatis eſt longe ampliſſima auctoritas omnis oræ maritimæ regionum earum, quod & naues habent Veneti plurimas,*

qui,

quibus in Brittaniam nauigare consueuerunt; & scientia atque vsu nauticarum rerum ceteros antecedunt: & in magno impetu maris, atque aperto, paucis portibus intierectis, quos tenent ipsi, omnes ferè, qui eodem mari vti consueuerũt, habent vectigales. Maris etiam Mediterranei Domini fuere Chartaginenses vsque dum Annibal cum quibusdam claris triremium ducibus à Romanis in quodam portu Sardiniam versùs inclusus, amissa classe à proprijs crucifigitur; *Romani pelago dominari cæperunt. Polyb. lib. 1.* & adeò vltra falsos extendere terminos, vt meritò irriderent Assyriorum, Mędorum, Persarumque potẽtiam. *Si quidem Romani ab Occidentali Oceano ad Caucasum montem, & fluuium Euphratem, & Ethiopas, qui sunt suprà Egyptũ ac Arabiam, vsque Orientalem Oceanum imperãt: atquèità ab occasu ortuque Solis claudun-*

tur Oceano. Maris quoque Mediterranei totius tenent dominium, & insularũ omnium, ai què etiam in Oceano Britanniæ. Medi verò Persæquè cum plurimum Mari pollebant, aut Pamphylium sinum habuerunt cum vna Cypro insula, aut paruã aliquam partem Ioniæ regionis maritimæ. nec Persici sinus, quem in potestate habebant, amplitudo magna est. tam latè dominabantur Romani illi, qui iam sine controuersia, quandò apud Drepanum nauali prælio affecti, Carthaginensibus Maris cessere dominium. *Polyb. lib.* 1 *p.* 89. Romani, qui ab initio primi Belli Punici passi sunt à Cartaginensibus sibi imponi, nè vltrà *Promontorium Pulchri, ipsi vel eorum socij nauigarent, nisi vel vi tempestatis, vel hostili animo coacti.* Polyb. lib. 3. p. 250. Item quandò replicato fædere prohibuere Pæni; *nè Romani sociјuè Romanorum vltra Promontorium Pulchri, nec*

mer-

mercaturæ gratiæ nauiganto, nec Ciuitatem acquirunto. Polijb. ibid. ea autem causa eo nauigare Romanos non permissere Carthaginenses, *nè in eorum notitiam venirent loca Syrtibus propinqua, quæ illi propter fertilitatem regionis Emporia appellant. Polyb.* Sicquè perdurarunt vsquè a ad C. Duilliũ, à quo ad extremum redacti Romanum trahebantur adorare nomen. *Et pudebat* (teste Floro lib. 2. c. 6.) *Nobilem populum ablato Mari, raptis insulis dare tributa, quę iubere consueuerat.* Confirmat Liuius. 8. quintæ decad. *Antiochi fiducia bellum susceptum: Antiocho terra mariquè superato, & propè extrà Orbem terræ vltrà iuga Tauri exacto quam spem esse sustinẽdi bellum.* Indè percusso fædere contrà Antiochum ità cautum. *Tradito Antiochus naues longas armamentaquè earum; nè vè plures quam decem naues actuarias (nulla*

qua-

quarum plus quam 30. remis agatur) habeto; Minorem ea Belli causa, quod ipse illaturus erit. Neue nauigato citrà Calycdanum neuè Sarpedonem promontoria. extrà quę, si qua nauis pecuniam, stipendium, aut Legatos aut obsides portabit (Liuius Dec. 4. lib. 8.) *Milites mercede conducendi ex ijs gentibus quæ subditione populi Romani sunt*. strictiùs etiàm apud Polyb. *Nullam habeto 30. remis actam nauem*. Indè Annibal in oratione habita ad Scipionem. *Non recusamus* (inquit) *quin omnia propter quæ bellū initum est, vestra sint, Sicilia, Sardinia, Hispania, quicquid Insularum toto inter Africam Italiamq. continetur mari. Carthaginenses inclusi Africę litoribus, vos (quandò ità Dijs placuit) externa etiam Terra Marique videamus regentes imperia.* indè cum Romani petientes Cartaginē inter Masſaniſſam, & Carthaginenſes de agro iudica-

dicaturi, Romam redeuntes nunciarent, vim naualis materię se Carthagine depræhēdisse. *Placuit Legatos mitti Carthaginem qui specularentur: quid ageretur. Castigato Senatu Carthaginensium: qui contrà fædus exercitum, & nauales materias haberēt.*

Liui. in epit. lib. 47. & 48. Si plura prò Romanis pretendis, Seldenū Consulas.

MA-

MARITIMVM DOMINIVM

Christianorum, & Infidelium nostri temporis.

Cap. Octauum.

94 SVpremum Christianorum Pastorem eodem titulo, quo Imperialia tenet Regna ex pia, & vulgò credita Constantini donatione tot seculis canescente, contermino falso potiri dominio, suprà probauimus. dein, & Temporalium Primum. *Leopoldum Austriacum* Imperatoriæ Maiestatis tutorem, patrimonialibusquè Imperiale, gerentem, sceptrum, Terræ Dominum sub eiusque legibus mare volui, dicant vestigia adhuc volantis Aquilæ; Huius partus, Hispani, & Galli quam mor-

mordicùs(aduersus erumpentes limina, defraudantes vectigalia similiaque negantes) vrgeant, dicat *Charondas Caroneus in not. ad lod: Henr: lib. 20. tit. 7. constit. 28. Rex.* (inquit) *est Dominus Supremus Marium quę circa regnum eius diffunduntur. Quòd ex eo euenit, quia in eius potestatem translatum est ius vniuersum rerum quæ iure siuè naturali siue gentium fuere communia.* Extant quoque Regum constitutiones, quibus iubetur Naues exterorum per mare Galliæ conterminum transeuntes summa vela demissa, supremū Gallorum recognoscere imperium, ità Seld. & Burgus. Quantum verò ad Hispanos, perlegendi sunt. *Garc. de expens. & melior. c. 21. n. 34. Iacob. Vald. de dignit. Reg. Hispan. c. 12. Couar. in relect. c. peccatum. p. 2. §. 8. Burg. Seld.* Lusitani etiam idem contendunt, quorum Rex in *Lateranensi*

gener.

gener. Conc. sub Leone X. sess. 9. hisce condecoratur, *Emanuel Dei gratia Rex &c. Dominus Guineę & conquistę nauigationis ac cõmercij Ethiopiæ, Arabiæ, Persiæ, &c* Extãt quoque eorundẽ costitutiones, quibus in *lib.* 5. *tit.* 112. cauetur neminẽ dictas regiones, terras, Maria Guineæ, & Indiarum aut quascũque alias adire terras, Maria nobis subacta, in comercium seu negotiationem seu ad arma inferenda absque *licentia nostra, & auctoritate. Pęna capitali ei qui contra fecerit* infligenda, bonisque eius vniuersis fisco applicãdis, nemo petat. Ea autẽ Maria sibi dicũt Lusitani donata ab Eug. 4. Nicol. 5. ac Sixto. 4. Põtificibus Maximis. Controuersa fuere (*teste Seldeno*) ab Elizabet Anglię Regina. Item à Ferdinando Castellarum Rege cõtra Ioannem Lusitaniæ, cum per Christophorum Columbũ

Ian-

Ianuenſem eò patuit nauigatio. Itèm à Carolo 5. cum Ferdinandus Magaglianes ex Magellanico per Maria Caſtellanorum ad Moluccas penetraret. Quam duriùs verò Luſitani tale exerceant dominium? dicat Burgus vltra ea quæ iam notata. Celebriores omnium Veneti, qui ſanguinis prætio prò Chriſti nomine Mediteraneas mercati ſunt vndas, de quibus in ſecundo libro redibit ſermo. Ianuenſes etiam Liguſtici Maris pretendunt dominium, de quo integrum opus conſcripſere Burgus. Io: Bernardus Veneroſus. In Tyrreno ſimiliter dominantur Tuſci vt videre eſt apud *Benedictum Bonium lib. de cenſib. ar.* 16. §. 40. Quod ſi vltra Magellanicum fretum, aſpicias *Danos*, & *Noruegos*, habebis Mare locatum, & conductum magno cum incremento fiſcalis camerae

meræ

meræ Daniæ; Imò in transactione Hasniæ factainter Christiernũ Daniæ IV. & Gustauũ Adolphũ, Sueciȩ, cautũ vt renũciaret *Rex Sueciæ Iuri, & superioritati, & Dominio Maris, alijsque regalibus, quæ in Noruuegia, Horlandia, & Districtu, Vuardhusensi ad dictũ Oceanũ vendicauerat.* Daniæ hist. lib. 7. Non extranei sunt Poloni teste Iano Ianus Loruuschio in statutorum *Poloniæ lib. 3. tit. 1. fol.* 109. Indè Oratores Polonæ Reipub. Henrico tertio Galliarum Regi, quem sibi Regem elegerant, promiserant *quamprimum Deo volente ad Regnum suum venerit, claßem necessariam, & sufficientem ad tuendos portus, & Dominium Maris dictionis Regni, & Prouinciarum adiacentium (quatenùs se porrigit omnis ille tractus Polonicæ dictionis) suo sumpto alere.* Polonorum Dominium fassus est Maximilianus. II. Cȩsar quã-

do cursum dirigens in Moscouiam, & Rigam licentiam impetrari iussit à Poloniæ Rege, teste Burgo. Qua propter maritimis freti viribus Poloni ad Gedanense emporium solita telonia illis debita augere non formidarunt, & si minimè patientibus, qui Mare frequentant, teste *Burgo lib. 1. cap. 6.* In Mari Balthico, quantum Suetiæ extenduntur litora, dominatur Suecus; Indè alicui in eo nauigare non licet, à Rege venia non impetrata, obstante nauium & triremium numerosa classe, ad tuendum imperium destinata. Instituto etiam Collegio, cuius officium omnis generis instruere naualia ad securum Maris dominium, hostes vel piratas aduersùs. Ibidèm tamèn non solus dominatur Suecus, sed, & Princeps Borussiæ, eiusque loco Rex Poloniæ iuxta litorum li-

neam

neam quæsitum sibi profitetur dominium. *Burgus ex Schneid.* Sic Turcarum Tiranus Aegeum, Pontum, atque Affricanum sibi vindicat Mare, vt peculiari titulo, Maris tam Albi quam Nigri dominum se decantet; ac in Affricano Mari piscari nefas, non impetrata licentia. *Burg. Seld.* ex federe inter Henr. iv. Galliæ Regem & Achmet. Imperat. Turcarum 20. *Mar.* 1604. *Parisijs edito.* 1615. Sinarum quoq; Rex copiosissimam habet classem, qua fugatis piratis tutam præstet nauigationem maritimi sui dominij, quod adeo præmunt vt non minus calcaribus Tellurem, quam remis sollicitent aquas, quamplurimis in naui familijs degentibus vitam. *Boter. relat. p.* 2. *lib.* 3. Et tandem Hollandi ipsi, qui pretextu communitatis Totius Maris prætenderent dominium, criminis ar-

arguere Grotium, qui ad voluptatem concionando vt magis placeret, quam vera diceret, & beneuolentiam blanditijs colligeret, de Mari libero apud ipsos multa eruditè habuerat. *Selden. Burg.* ex ipso Grotio in apologetico eorum, qui Holandiæ præfuerant ante mutationem 1618. In inducijs anni 1609. conclusum inter ipsos & Hispaniæ Regem, plurium Marium abstinendi nauigationem; quo, dominium Regis palam profitentur saltem in India Occidentali ex confessione *Gransuuinchel. c.6. contrà Burgum.* quo capite multa quidem ad dicendi ornatum delineat, quibus tamen respōdeat, nō adhuc. Hic nota, ꝙ Superius adducta nō Prò Cæsare, non prò Hispanea, non Gallia, Suetia, Polonia, &c. dicta volo: de terminis ad inuicem digladientur, mihi satis à qualibet natione ten-

tentatum, possessum, perditum, recuperatum Maris dominium, vt concludam iuregentium stare diuisum.

* *
*

MA-

MARIS DOMINIVM

Eiusquè diuisionem adprobarunt.

Canonistæ, Theologi, Iurisperiti.

Caput Nonum.

95 1 ANtesignanus est Thomas *p.* 2. *q.* 94. *art.* 5. *pri par. quæst.* 96. *art.* 2. *& lib.* 3. *cap.* 9. *de regimine Principum. Dominium* (inquit) *hominis super ceteras creaturas est naturale.* 2 2. Caietan. *tom.* 1. *Opuscul. tract.* 31. *respons.* 12. *dub.* 4. *ad hoc dicitur, quod quum propriteas rerum ex iure sit positiuo, & consuetudo ad ea se extẽdat, quæ iuri subsunt positiuo, & consequens est, quod sicut lege positiua appropriari poßunt alicui feræ, & ità consuetudine poteſt huiuſmodi appropriatio. Et hoc ma-*

nifeſtum eſt in piſcibus dum vendun- tur iura piſcandi. Et conſtat quod Populus habens dominium alicuius ſyluæ, poſſet legem ferre, quod ſolus rector poſſit ibidem venari. Nec in hoc præiudicium ſit iuri naturæ, quoniam de iure naturæ non ſunt feræ comunes niſi negatiuè: hoc eſt quia nullus eas appropriauit. Cum quo clarè ſtat, quod à ſuperueniente iure legis, vel conſuetudinis, poteſt appropriatio fieri ſicut de reliquis. Nec eſt contrà allatam legem, quæ loquitur de feris, quæ in nullius bonis aliquo iure ſunt: dictas enim feras conſuetudo in bonis Principis poſuit. 3. Soto *de Iuſtit. & iure. lib.4. q.3. concluſ 4. complura manſerunt comunia iure naturæ, quorum dominia ius gentium diſpertiri nequiuit, putà locus, vt ait Ariſtoteles, nempè ciuitas, itinera &c. & (* vt refertur 2. inſtitut.) *elementa videlicet aer, aqua, littora & portus, piſces, feræ, aues &c. iure enim naturali, & permi-*

3

missione iuris gentium, piscatio, & venatio comunes, licet postea iure ciuili, forsam non tam æquitate quam licentia est consuetudine, plus nimio 4 *interdicta sint.* 4. venit Ferdin. Vellosil. in aduertentijs in D. Ambrosium. *q.15.p.248.complurima manserunt comunia iure naturæ,* &c. vbi eadem verba repetuntur quæ apud Sotum de furto digladientur ipsi. 5 5. Conradus Koelim in *pri.2. D.Thomæ, quæst.94. art.5. §. ad maiorem. Illa dicuntur esse de lege naturæ; quia oppositum natura non induxit; sed non est à natura, quia natura ad hoc positiuè inclinat, quasi possessio propriorum sit contrà inclinationem natura-* 6 *lem.* 6. venit Lessius *lib.2.cap.4. dub.8. num.52.53. res omnes externas vsibus humanis subiectas cadere sub Dominium hominis, idquè iure naturæ, vt agros, montes, flumina, plantas, bestias, metalla, & similia. Cælorum autem, & astrorum*

propriè non sumus Domini: etsi enim propter nos condita sint, vt nostris vsibus famulentur, tamen non sunt ità subiecta, vt de illis possimus disponere, sicut res inferiores, quas contrectamus, & aptamus ad nostra cõmoda. Sumus tamen Domini effectuum vt luminis, caloris, auræ salubritatis, quia his vtimur quodamodò, sicut alijs rebus externis; alio tamen modo possumus dici Domini Cælorum & astrorum, quia in obsequium nostrum facta sunt. Aduerte tamen, cum dicitur hominem iure naturæ habere dominium in res inferiores, non esse id ità intelligendum quasi singuli habeant completum dominium à natura, sed quia potestatem habent res inferiores occupandi, & earum dominium completum comparandi, hoc enim ius cuique à natura concessum in rem quamlibet, vt eam occupare, sibique vindicare possit, si ab alio antea occupata non fuerit. 7. Idem voluit

7 Sayro *lib. 11. cap. 9. num. 6. Licet*

iure

iure naturæ omnia sint comunia, possunt tamen per legem aut Rempublicam bona iure gentium comunia ità priuatis concedi, vt in posterum non sit licitum alijs ea occupare. Sicut iure naturali omnia in principio erant comunia, & tamen legibus humanis facta est postea rerum diuisio: ità res istas iure gentium comunes, ex causa Principes priuatis vsibus applicare, earumque occupationem interdicere poßunt, & sic venationem earum, aut piscationem probibere. Neque hoc est iuri naturæ aut gentium aduersari, si quidem neque iure naturæ neque iure gentium præcepta aut prohibita est venatio, sed solum permissa & licita. Stante igitur hac permissione iuris naturalis, & gentium de venando & piscando, superuenire possunt iustæ, & legitimæ causæ, quibus expediens, & decens sit, eam vel aliquibus personis, vel certis quibusdam in locis, aut temporibus, vel aliquibus instrumentis probiberi, vt

ratio ipsa docet, & experientia testa-
8 *tur.* 8. Idem voluit Gloss. in c. vbi periculum. de electiõ. in 6. ver. territorio. *Territorio siue districtu. Quid sit territorium dixi supra de constit. cap. 2. quo ad hunc casum ponitur prò diœcesi: vt in cle. eod. titul. ne romani. §. Sanè: & per hanc literam puto quod si moriatur in mari: Cardinales debeant conuenire in ciuitate per quam locus ille maris districtur. ad hoc. ff. de V. S. l. pupillus. §. territorium. ff. de iud. Insulæ Italiæ: & si non distrigatur per aliquam Ciuitatem diceremin viciniori Ciuitate id faciendum.*
9 9. Ad idem facit Gloss. *in leg. Sanè* 4. *ff de iniur.* vbi loquens de iure piscandi priuatorum habet. *Sanè pertineat per priuilegium, vel per longam consuetudinem: vt suprà de diuers. præ-*
10 *script. leg si quisquam.* 10. Idem voluit Baldus ad *l. rerum omnium. ff. de rerum diuisione. num. 4. hic ergo quæritur numquid quis possit præscri-*
bere

bere mare .i. aliquem vsum maris vel aliquam iurisdictionem in mari, & videtur quod non: quia videtur esse contrà naturam rei, idest maris, quod est comune omnium hominum, & omnium animantium. Nam contrà infantes, & nondum genitos impossibile est præscribi. Item videtur esse contrà ius naturale, & ideo maxime sine titulo præscribi non potest. In contrarium videtur de diuer. prescript. leg. si quisquam, & arg. inf. corn. præd. l. venditor. Item in mari est iurisdictio: sicut in terra; nam mare est in terra .i. in alueo suo fundatum cum terra sit inferior sphera vt no: de elect cap. vbi periculum. lib. 6. ergò præscribi potest. vt l. viros. C. de diuer. of lib. 12. nam præscriptio æquiparatur priuilegio. de V. S. cap. super quibusdam, §. præterea, & videmus de iure gentium in mari esse regna distincta: sicut in arida terra ergo, & ius ciuile, idest præscriptio illud idem potest operari, & hic præscriptio

uandoquè auferiu r, & applicatur
10 *alteri.* 10. Iason *l. ex hoc iure. ff. de iustit. & iur. num* 27. *Item Gulfus Maris Venetorum est in eorum dominio, & possunt interdicere Ianuensibus, & alijs nè possint in Gulfo naui-*
11 *gare leg. sane. ff. de iniurijs.* 11. Albericus in *Cod. de Sum. Trinit. leg. cunctos populos num.* 19. *tamen Rex Fräciæ, & Hispaniæ & aliæ Prouinciæ multæ, & etiam Ciuitas Venetiarum exemptionem allegant, & præscriptionem tanti temporis cuius memoria non existit. vt supra dixi. Et ego vidi priuilegium exemptionis concessum Duci, & Ciuitati Venetiarum*
12 *bullatum bulla aurea.* Idem voluit Angel. Aret. *de rerum diuis. §. & quidem. §. flumina. num.* 3. *Quæro: licet præscriptio* 30. *ann. non habeat ius in istis rebus publicis vt maris, vel fluminis publici, quod est populi Romani vel Principis vt l. litora. ff. ne quid in loco pub. & leg. fin. ff. de vsucap. An præscribatur tanto tempore*

cuius

cuius initij memoria non existit in contrarium, principe sciente, & non
13 *contradicente?* 13. *Dic secundum Io: de Pla: quod sic vt l. vsum aquæ. coniuncta leg. diligenter cum glos. Cod.*
14 *de aquæduc. lib. xi.* 14. Decius in *cap. licet causam. de probationibus. num. 16. & 17. Magis tamen placet, quod supra dictum est, quia etiam in Maribus dicitur esse territorium. & idem, Baldus dicit in c. accedens. circa finem sup. vt li. non cont. vbi expreßè dicit, quod districtus idem est, quod territorium, quod etiam in aquis se extendit, & appellatione territorij, venit mare. vt no. D. in cap. vbi peric. §. porrò per glos.*
15 *ibi. de elect. in 6.* 15. Idem voluit Bartholom. Cæpolla. *de seruitut. rustic. prædio. titul. de Mari num. 1. Mari quod natura omnibus patet priuata seruitus imponi non potest leg. venditor in princ. ff. com. præd. quià Maris comunis est vsus omnibus hominibus vt aeris. leg. littora. ff. ne*

quid in loco pub. sed à principe imponi seruitus mari potest. vt dicit glos. id dict. l. venditor id princ. p. l. seruitutes &c. item num. 5. Sed numquid possit aliquis præscribere mare tanto tempore cuius initij memoria non extat, & videtur quod non, ex quo mare est comune omnibus vt dixi. ergo videtur quod contrà infantes, & nondum genitos impossibile sit, præscribi posse. Quia non valenti agere non currit præscriptio leg. 1. in fi. Cod. de ann. præscript. Item quia istud videtur contra Ius naturale. ergo præscribi non potest. leg. iura sang. ff. de R. I. In contrarium videtur quod imò tanto tempore possit acquiri. Quia in Mari ità est Iurisdictio sicut in terra. vt no. in cap. vbi periculum. de elect. in 6. &c. 16. Idem voluit Bartolus *tract. de Insula. §. nullius. num. 1. ad quod videndum est, an qui habet iurisdictionem in territorio cohærenti Mari habeat in ipso Mari, & vsque ad quod spacium. Et videtur*

16

qu od

quod non, quià Mare eſt comune omnibus. In contrarium eſt veritas imò ſicut Præſes Prouinciæ debet purgare prouinciam malis hominibus per terram vt ff. de off. præſ l. congruit, ità etiam per aquam vt ff. de claſſ. l. vn. lib. xi. Ex hoc apparet quòd etiam in Mari habet Iuriſdictionem, & in Inſulis quæ ſunt in dicto Mari, multò 17 *magis* 17. Ludou. Roman. *ff. de vſucap. leg. vſucapionem. numer. 3. Item adde, quod in vſu rerum comunium iuregentium: an procedat præſcriptio? & dic quod non l fin. eod. niſi ſit tantum tempus, in cuius contrarium memoria non exiſtat leg. vſum aquæ. leg. diligenter Cod. de aquæductu l. xi. & eſt ratio, quia lapſus tanti temporis habet vim priuilegij à principe conceſſi, de V. S. cap: ſuper.* 18 *l. ſane ſi maris. ff. de iniur.* 18. Paulus de Caſtro in *leg. præſcriptio* 45. *Loca publica Iuris gentium, quæ occupanti conceduntur longo tempore poſt occupationem non præſcribun-*

tur, quominus cessante occupatione redeant in pristinam causam, & iterum concedantur occupanti. ff. de vsu-
19 *capionibus.* 19. Salycetus. *Cod. de nautico fœnore. l. 3. n. 5. Vlterius vides hic quod consuetus nauigij locus etiā in mari est seruādus quod nota prò Venetis, qui deueta habēt in mari &c.*
20 20 Antonius Piccardus. 2. *Instit. tit. 1. §. 4. n. 6. sciendum enim est, maximam eorum partem quæ iure gentium comunia, postea iure Belli fuisse violata, vt colliges ex §. ius gentium de iur. nal. §. item ea de rer. diuisione l. 1. §. item bello capta. ff. de adquir. poss: vnde l. littora. 3. ff.* (in n. 1. obiect. 3.) *nè quid in loco publico, vbi littora quoad proprietatem Populi Romani esse scripsit I. C. intelligitur in iure, &* Dominio *bello acquisito vt deducitur ex illis verbis, in quæ Populus Romanus imperium habet, ius enim imperandi bello quæsitū*
21 *est.* 21 Thadæ, Piso: Soacius *instit. 2. de rer. diuis §. flumina n. 4.*
Scien-

Sciendum est, id quod comune Et, publicum quandoque dici posse, veluti si ab aliquo populo occupatum sit l. 10. *ff. eod. Maris enim, & littorũ dominium præscribi potest, tanto scilicet tempore cuius initij memoria non extat, secundum glo: post tex. in*
22 *l. vsum aquę. C. de aquæ ductu.* 22 Vbricus Hunnius *lib.* 2. *de rer. diuis. q.* 14. *Accedit quod res comunes publicę, & vniuersitatis, ijsdem planè modis acquiri possunt, quibus & priuatæ solent. atquì priuatæ præscrptione acquiri possunt: igitur sequitur res quoque iure naturali comunes per præscriptionem acquiri potuisse.* 23. Arnold. Vinn. §. 1. *n.*
23 5. *de rer. diuis. instit.* 2. *Illud constat; non facere contra ius naturę aut gentium, qui recepto in se onere tuendæ nauigationis aduersus piraticas excursiones, iuuandæque per ignes nocturnos, & breuium Signa, vectigal æquum imposuerit: quale fuit Romanum vectigal Erytræum de quo Stra-*

bo

bo lib. 17. & quod in Ponto Byzantini exigebant quodquè iam olim Athenienses exægerant in Ponto eodem, memorante vtrumque Polybio.
24 24. Io: Oinotomus. *de rer. diuis. §. 1. n. 5. Maris enim, & Littorum publicorum dominium præscribi potest, tanto Scilicet tempore, cuius*
25 *initij memoria non extat.* 25. Misingerius. *tit. de rer. diuis. §. & quidem n. 3. Potest etiam Maris littorumque publicorum dominium prescribi tanto tempore cuius initij memoria non extet, sed præscriptione 30 annorum non acquiritur.* 26. Didac. Couuar. in relect. c. peccatum de R. I. par. 2. §. 8. *licet iure naturæ omnia sint comunia, possunt tamen à Repub. & Principibus qui eorum, quæ in bonis nullius sunt, dispensationem habet quadam priuatis ità concedi, vt in posterum, ea priuata non comunia sint §. singulorum de rer diuis.*
26 26 Peregrin. *de iure Fisci. lib. 8. n. 14. Et eadem ratione superio-*

rioritatis, & Iurisdictionis, quod Princeps Venetus possit nauigantibus per Mare Adriaticum indicere Gabellas, leges præscribere, nauigationes permittere, & prohibère, & si aduersus præscripta factum fuerit
27 *merces confiscare.* 27. Nicasius. *de rer. diuis.* §. *flumina, n. 3. Si quis in aliquo diuerticulo maris tanto tempore, cuius initium non eßet in memoria hominum, exercuisset actū piscandi vel nauigandi, diceretur ibi habere possessionem ad tales actus faciendum, vt C. de aquæ ductu. l. vsum. & lege diligenter. l. 11. & qui vellet illum impedire, teneretur de interdicto vti possidetis, vt ff. de iniur.*
28 *l. quisquam.* 28. Ioannes Viscontes. *de rer. diuis c. 2. n. 17. atqui* scire opportet, maximā eorum partem: quæ iure gentium communia erant, *postea iure belli violata fuiße. Omne enim Imperiū à bello est l. 1.* §. *item bello. de acquir. poß. Populus autem Rom. gentium*
do.

domitor extitit. Vndè Virg. 1. Eneid. appellat.

Romanos rerum dominos, gentemquè togatam.

igitur in laudata. l. 3. ff. nè quid in loco pub. Celsus de dominio iure belli acquisito verba facit. Quo iure inspecto; Littora sunt in populi Romani Imperio, & vsus eorum certis legibus definitur l. fluminum. 24. de damn. infec. l. quamuis. 40. de acquir. rerum dominio. 29. Fachinæus. *controuers. lib. 1. c. 1. littera, C. licet iure naturæ omnia sint comunia possunt tamen à Repub. & Principibus qui eorum, quæ in nullius bonis sunt, dispensationem habent, quædam priuatis ità concedi, vt in posterum, ea priuata non comunia sint. §. singulorum. de rer. diuis.* 30. Euerardus Bronchorst. *centur. 1. q. 13. Littora Pop. Rom. sunt. quoad imperium, & iurisdictionem, & sic publica esse dicuntur. Licet enim Mare litusquè omnibus sit cumune, etiã quoad*

29

30

ad proprietatem. Tamen Mag. Pop. Rom. illis legem modumquè imponere potest, quatenus ijs sit vtendum: putà nauigando, ædifficando, nè quilibet prò suo arbitrio, & cum damno Reip. vsum eorum sibi vindicet. 31.

31 Christophor. Por. 2. *instit. de rer. diuis. in additionibus* §. 1. quæ dicuntur Iasonis Mayni, & Io: Superantij. *in verbo littus Maris. An. autem Dominium istorum littorum publicorum, vel Maris quod est penes Principem vel Populum Rom. præscribi possit spatio 30. annorum? dic quod non l. fin. ff. de vsucap. sed benè præscribitur tanto tempore, cuius initij memoria non extat.* 32.

32 Pietro Zambone. *lib. del Dominio del Mar Adriatico c. 1. c. che il Mar non è comune de iure naturæ.*

33 Fran: de Ingenuis *lib. de Iurisd. Serenis. Reip. Quum verissimum sit & cuiuis compertissimum sana mente prædito, terras, maria, & alia quæ sub dominio alterius non sunt, sub po-*

te-

testatem redigi eius, qui primus illa occupat: qua sanè ratione primæua Mundi imperia terra Mariquè occupabantur, hodiequè occupantur, 34. Epistola increpatoria, & monitoria ad Laurentium Motinum *De Mari Venetorum ignoto auctore. Si namquè vt Regius Propheta cecinit octauo psal. est certum, hominem, à natura Angelica paulo minus diminutum, à Deo super omnia opera manuum suarum fuisse constitutum; Mareque vt in psal. 96. legitur, Dei esse, & ab ipso factum: quis non videt, & Maris dominationem habuisse vnà cum piscibus?* 35. Gulielmus Vueluuod *de Dominio Maris. c.* 1. *Momenti Maximi argumentum dignissimum, si quod hodie, alterum aggredior; Maris scilicet in dominia distincta partitionem legitimam, omni iure, diuino humanoquè comprobatam: sed ignorantia quorundam impetitam &c.* 36. Iulius Pacius. *De Dominio Maris Adriatici. p.* 41.

34

35

36

Res-

Respondeo primò litora quoque esse comunia, sicut Mare. Quemadmodum igitur comunio litorum restringitur ad populum, à quo ocupata sunt, l. 3. §. litora ff. ne quid in loco publi. ità etiā comunio Maris: adeo vt per Mare à nemine occupatum nauigatio sit omnino libera: per Mare autem occupatum ab aliquo Principe liberam habeant nauigationem, qui sunt illi Principi subiecti: alij verò eatenus habeant, quatenus idem Princeps
37 *eis permittit.* 37. Martinus Schochius *de Imperio maritimo c.* 1 *Quo verò omnia &c. sex subsequentia capita ordine pertractabo.* 1. *Quam necessarium sit Maris imper. Quinā illud olim obtinuerint?* 3. *Quando Belgæ in Mari Dominari cæperint.*
38 Ioh: Loccenius, *de iure maritimo lib.* 1. *c.* 4. *Dominium Maris vniuersum, & supremū nulli hominum, sed soli* Domino *Dominorum, competere, liquet ex ps.* 8. 9. *&c.* infrà. *Sed Mare particulare, vt vocant, vel singu-*

gulare Imperio Regis, Principis, aut Reipub. subesse potest, quatenus est in eius ditione. & supra n. 2. *Certum quidem est, primæuo iure naturę, & conditione hominum, maris vsum, & proprietatem omnibus fuisse comunē, sed Reges, Principes, & Respublicæ liberæ eius dominium vi Imperij in terras, & vndas illis coniunctas*

39 *paulatim ad se traxerunt.* 39. Gio: Bernardo Veronese lib. intitolato, *Genio Ligure*; *p.* 147. §. 369. *De iure comuni eius est Mare, cuius est terra, cui adiacet.* & infrà. *Quanto poi sul Mare di larghezza si estende questo dominio non viene da tutti nel medemo senso concordemen-*

40 *te stabilito.* 40. Claud. Barthol. Morisot. *lib.* 2. *Orbis Maritimi. c.* 19. *De Imperio, & dominio Maris in genere. Sicut ille. qui classi præest, imperium classis habere dicitur, sic & ille aut Imperator aut Rex aut Populus, imperium maris aliquod tenere, qui ceteris classe pręualet. Quod La-*

tini

tini copijs naualibus præstare dicunt. Secundum hanc definitionem primum Maris imperium apud Gallos fuit, tum apud Cretenses, Pelasgos, Thraces, Rhodios, Phryges, Cyprios, Phœnices, Egyptios, Milesios, Caras, Lesbios, Phocenses, Corinthios, Ionios. Eritrienses, Eginetas, Lacedemonios, Athænienses, Tyrios, Carthaginenses, Romanos, Gothos, Saracenos, Francos, Saxones, & Hispanos:

41 &c. 41. Iulius Ferret. *de re nauali lib. 16. n. 6. Et an Mare dicatur esse in territorio vel districtu. Dic quod sic l. pupillus ff. de aur. arg. leg. & per* D. *Canon. in c. vbi maius pericul. de elec. in 6. regitur mare per magnas ciuitates in mari, vel propè*

42 *mare iacentes &c.* 42. Liber. Vincen. Hollan. *in Satyra Menippęa. Mare, & flumina pręscribuntur tanto tempore, cuius initij non sit me-*

43 *moria.* 43. Io: Baptista Laderchius *conf. 71. n. 9. Et licet non ignorem à plerisque scriptum esse vena-*

tio-

tiones non posse prohiberi per Principes, &c. tamen longè aliter vsus obtinet, & multi etiam aliter responderunt Bertran. cons. 125. *vbi consuluit Ducem Methinæ posse Marchioni Tarifæ prohibere nè piscaretur neuè*
44 *in littore suo retia sicaret.* 44. Carolus Ruin. *cons.* 28. *lib.* 1. *n.* 16. *Quod Mare prescribi vel acquiri possit præscriptione aut longa consuetudine tenet etiam Glos: in l. sanè si*
45 *maris. ff. de iniur.* 45. Io: Garsias *de expens. in* 17. *tom. tractat. n.* 34. *p.* 331. *Ex quibus illud constat euidenter, quia Mare est eius, cuius est terra cui adiacet. glos. notab. in c. vbi*
46 *periculum. &c.* 46. Benedict. Bonius *de Censib. in* 6. *tom. tractat. p.* 167. *n.* 40. *In littoribus tamen Maris, quia, & in ijs fuit Iurisdictio populi Romani, census ab ipso constitui imponique poterat, & ideo Celsus dixit populum Romanum Imperium, & iura in litora &c. propterea Principes in litoribus maris census constituere*

tuere valent, quia quod natura liberum esse voluit, seruum, & proprium 47 *fecere.* 47. Beneuent. Straccha. *de nauigat. n.* 8. *in tom.* 6. *tractat. p.* 314. *Sciendum illud in primis est, in mari nauigare prohiberi posse neminem l.* 2. *§. si quis in mari ff. ne quid in loc. publico. & in flumine. publico nauigare licere. ff. vt in flumine pub. nauig lic. l. vni. vbi* Bar. *in rub. eleganter inquit, intelligo istud interdictum, vt quis à priuato nauigare impediri non possit, sed ab eo qui habet iura regalia in illo territorio, potest probiberi,* 48 48. Iulius Pacius. *instit.* 2. *tit.* 1. *de rer. diuis. §.* 1. *Quamuis enim litus sit comune, tamen ocupari potest vel totum ab vniuerso populo, tumquè publicum fit ff. ne quid in loc. pub. l.* 3. *vel prò parte ab aliquo priuato homine, qui in litore ædifficans illud litus per ocupationem suum facit &c.* Item in §. 5. *Nam riparum vsus publicus est iure gentium: litorum verò vsus est publi-*

tus,

cus, & iuris gentium : quia litora ab aliquo populo, præsertim à populo Romano ocupata, populi Romani sunt ff. ne quid in loc. pub. l. 3. cætera sunt iuris gentium, ideſt comunia. 49. Guido Papa, *conſ. 56. nam certum eſt quod Pedagiorum, & vectigalium exactio eſt de iure comuni prohibita l. 2. & 3. C. nou. vectig. & c. ideò in eorum acquiſitione requiritur Principis cōcèſſio, vel cōſuetudo tāti tēporis, cuius memoria in contrariū nō eſt.* 50 *Videas Griphian. de inſula. c. 25. n. 51. Io: Franc. purpur: conſ. 479. n. penul. Menoch. conſ. 901. n. 13. & n. 60. Io: Bapt. Seuer. in l. cunctos popul. C. de Sum. Trinit. Io: de Anania. in c. 2. de cler. ven. n. 5. Io. de Platea in §. flum. inſtit. 2. de rer diuiſ. Angel. de Perus. in l. final. ff. de vſucap. & conſ. 196. Franc. Balbum de preſcript. in 4. p. 5. p. princ. q. 6. n. 6. Andream Barbat. conſ. 38. n. 10. Roder. Suarez: alleg. 17. Zabarell. conſ. 40. Carol: Tappia. deciſ. 22. n. 6.*

Bo-

Boscum. conf. 458. n. 17. Fely: in c. de quarta. n. 41. de præscriptio: Belag. in spec. Princ. rubr. 30. n. 2. Io: Bapt. Caccialup. in l. imperium. n. 45. & 48. ff. de iurisd. omn. iud. Iacobin. de S. Giorgio. de Feudis. vers. duxque. n. 25. Restaur. Castal. in tract. de Imper. q. 8. n. 20. & q. 110. n. 850. Decian. cons. 18. n. 314. Gottof. in praxi ciuili lib. 1. in tit. de constit. Princ. iure. c. si vassallus. Martin. de de Carrarijs de Princ. q. 123. Pontan. discu. Histor. lib. 2. c. 5. Muscorn. de Iurisdict. n. 129. Iacob Aluarot. c. 1. n. 20. Ancharan. c. licet de probat. Domin. Geminian. c. vbi pericul. de elect. in 6. Aflict. c. 1. quæ sint regal. Besold. de iure territorij. c. 2. de iure, & diuis. rer. Gabriel. de acquir. rer. dom. concl. 3. 2. 10. Mart. Laud. de priuil. & rescrip. q. 9. Rainal. l. sane. ff. de iniurijs. Hieronym. Gig. de crim. lesę Maiestat. n. 13. Ripa. l. 1. n. 8. ff. de adquir. poss: l. si insulam. 22. de V. O. Claud. Cornel. Frãgip. cons. in

historia Alex. 3. Cirill. Michel. de Dom. Venet. Reipub. Burgum de Domin Reip. Ianuensis. Io: Baptis. Scuro, instit. 2. tit. 1.

* *
*

MA-

MARIS DOMINIVM

Quot Modis acquiratur.

Cap. Decimum.

PRobauimus in superioribus æquè Mare ac tellurem dominio subijci: huius modò dominij veniunt perpendendi effectus, antequàm contrariorum satisfaciamus difficultatibus; Præmitendi etiàm modi, quibus huiusmodi nanciscamur dominium; quod duplici expediam capite.

Ad secundum igitùr, breuitèr respondeo quatuor modis acquiri posse Maris dominium: Occupatione, Præscriptione, consuetudine, priuilegio.

Occupatione: iuxtà notata in *l. ex hoc iure. 5. ff. de iustitia, & iure. l. 1. de acquir. rer domin. §. singulor. instit.*

 2. eod.

2.*eod.* bona nullius, primo conceduntur occupanti; sic aer; Mare, littora maris, feræ, pisces, volucres §. *& quidem. eod.*
Præscriptione: quæ, suadente natura, introducta, nè rerum dominia in incerto manerent. *tit. de vsucap. & long. temp. præscript. l.* 1. *ff. eod. l. final. ff. prò socio* Maris plantatur dominium, sub cuius vmbra, interclusa pyratica, cuique pateret liber nauigandi campus. eius titulus iustum bellum (intèr non recognoscentes superiorem, quorum arbiter solus Deus) quo fluunt, & refluũt Maris tellurisq; imperia. *Lex est sempiterna inter homines* (dicebat Xenoph. 5. de instit. Cyri) *capta hostium vrbe, eorundem res atquè pecunias victori cedere.* & Plato de legibus. *bona, quæ victus habuit, omnia victoris fieri.* Idem apud Arist. pol. 1. *Lex velùt pactum quoddam comune est, quo, bello capta*

pta capientium fiunt. ex istis Caius *in l. naturalem §. vlt. ff. de adquir. rer. dom.* compaginauit axioma *quæ ex hostibus capiuntur, iure gentium statim capientium fiunt.*

Tertius modus est consuetudo, & differt à præscriptione, quia hæc odiosa, illa fauorabilis dicitur. per perscriptionem, aliena, nostra facimus; indè vsucapio, meliori, vocabulo dicitur vsurpatio ad rubricam, *in ff. de vsurpationibus.* Per consuetudinem verò Dominium nanciscimur earum rerum, quæ nullius stant subiectæ dominio. *Fach. lib. 8. c. 24. per l. sane ff. de iniur.*

Priuilegio tandèm Maris acquiritur dominium, quandò penès concedentem sit summa gladij potestas, regimem sit absolutũ superiorem non recognoscens. Duplex autèm est priuilegium, gratuitum scilicèt, & onerosum gratuitum quod à mera Princi-

pis prouenit liberallitate, nullà me ritorum facta consideratio- tion e, qnod sicuti gratis datur, grat is etiamvalet reuocari. Onerosum illud est, quod non à Principis liberalitate, sed meritorũ declaratur intuitu, vndè cum non ad libitum positum, nèc ad libitum reuocatur.

DE EFFECTIBVS Dominij Maritimi.

Cap: Vndecimum.

QVemlibet in re sua dominum esse moderatorem, & arbitrum voluit Imperator *l. in re mandata. C. mandati.* imò non solum vtendo, verum in abutendo dixit. I.C. *in l. sed & si. §. consuluit. ff. de petit. hæred.* cum forsàm imitatus xerses Persarum Rex, Hellesponto nauibus subacto, iniectoque ponte calcabat Maria. cumq. oborta tempestate, disiectis nauibus pontem accensus absorbuisset Helespontus, iratus xerses mari compedes inyci, verbera infligi, stigmata inuri mandauit. *Herod. in Polym.* insanis, tamē & irridenda superbia,

bia. videamus igitùr vsquè dum protendatur Maris vtilitas, qua non abuti multum intereſt Reipublicæ *§. final. de his qui ſunt ſui vel alien. iur.*

Primus igitur effectus maritimi dominij eſt *piſcatus* (præ termitto brutis comunia vt bibere, velci, lauare, natare &c.) eorum, quæ in mari naſcuntur, vti thymi, ceteriquè piſces prætio cōſiderabiles aut ratione quantitatis, aut ratione qualitatis, quorum piſcatio de more prohibita. Veniunt poſteà coralla, lapilli, & gemæ, quæ intèr Principum conumerantur regalia. Huius naturæ eſt ſuccinum, bituminis .ſ. genus ex ſaxis profluens, primum liquidum, ſed poſteà Maris frigiditate condenſatum. Boruſſiæ, illud ſibi ſoli vindicat Princeps *Oinotom. inſtit.* 2. §. *&* *quidem*.

Secundus effectus eſt determinatio

tio certæ nauigationis licitè imponenda ab eo qui mari dominatur, quæ vt plurimùm, contrahentium pactis, & conuentionibus firmatur putà inter victorem, & victum, vel etiàm æquè potentes. *Sic inter Reges accolas rubri Maris, & Egyptios conuenerat olim, nè Egyptij in id mare venirent vlla naui longa, oneraria non plus vna. Sic intèr Athenienses, & Persas Cimonis ætate placuerat, nè qua nauis medica armata intrà Cyaneas, & Chelidonia nauigaret: intrà Cyaneas, & Phaselidem post prælium ad Salaminem: in annalibus inducijs Belli Peloponnesiaci, nè Lacedemonij nauigarent longis nauibus, sed alijs nauigijs, quæ ferrent ponderis non amplius quingentis talentis: & primo fædere quod statim ab exactis regibus Romani cum Carthaginensibus fecerant, nè Romani Romanorumuè Socij, vltrà Pulchrum promontorium nauigarent,*

extrà verò si tempestatis aut hostium vi impulsi essent, qui vt compulsi aduenissent, nihil sumerent præter necessaria, & intrà diem quintum abscederent. Et in secundo fædere nè Romani vltrà Pulchrum promontorium Massiam, & Tarseium prædas agerent, mercatumuè irent. In pace cum Illyrijs nè Illyrij vltrà Lessum pluribus quàm duobus lembis ijsque inermibus nauigarent. In pace cum Antiocho ne citrà Calycdanium, & Sarpedonem promontoria nauigarent extrà naues quæ stipendium, Legatos aut obsides portarent. Grotius de Bello. *lib.* 2. *c.* 3. *n.* 15. Post Bellū Punicum tertium. *castigato Senatu Carthaginensium: qui contrà fædus exercitus, & nauales materias haberent.* Liui. lib. 48. *Simile est quod Sultanus Egypti, pacto cum Græcis facto impetrauit, vt ei semel anno duas naues trans Bosphorum mittere liceret.* Grotius in anot. ad c. 3 n. 15. *Antiochi olim pax, &*

hoc

hoc continebat nè is armatas naues haberet plures duodecim. Idem *Naues armatæ Adriaticum sinum ingredi per Venetos vetantur ex pactis. Vide Thuannum lib.* 80. *an.* 1584.

Tertius effectus est, imponendi vectigal potestas, sumpto onere tuendæ nauigationis contrà pyratas; nocturnoque tempore ipsam breuium signis iuuandi; Tale fuit Erytræum apud Romanos *Plin. lib.* 19. Tale apud Byzantinos in Ponto. teste. *Herodiano Seuero.* Idem apud Athænienses, quando accepta Byzantio, teste. *Demosthene in Leptinem.* Nota etiam nomine vectigaliũ hic comprehendi portorium, Anchoraium, omnesquè Angarias, quæ nauigationis imponũtur intuitu. De Insulis portoria exigebant Rhodij, de Pharo apud Alexandriam, idem. Vt apud Amianum. *lib.* 22. & Plinius *lib.* 6. *c* 22. quendam no-

mine Anniũ Polcamum recenſet, qui Maris rubri à fiſco conduxerat vectigal. Idem apud Venetos Ciſalpinos teſte Cęſare. *In magno impetu maris atquè aperto, paucis portibus interiectis quos tenent ipſi, omnes ferè qui eodẽ mari vti conſueuerunt, habent vectigales.* Florus de Romanis. *Pudebat nobilem populum ablato mari, raptis inſulis, dare tributa quæ iubere conſueuerat.* Vectigalium exactioni aſſiſtebat Matthæus, quando ſedẽtem in telonio traxit Chriſtus ad Apoſtolatum. Huiuſmodi vectigalia naturali innituntur rationi, & eſt quia Mare dicitur ſubdiſtrictu, & territorio vicinioris Ciuitatis vt vidimus in *c.*4. ergò ea, quæ exercẽtur in territorio, poterunt exerceri, & in mari. ſed in territorio ad honorem regiæ poteſtatis, ad defenſionem ſubditorum, ad itinera contra latrones, & de po-

pu-

pulatores custodienda, licitè naturali, & D. iure possunt imponi gabellæ ergo eadem ratione, & in Mari.

Quartus effectus istius dominij est, nauigantibus ius dicere; delinquentes punire; in legum violatores, summā gladij exercere potestatem. Fundamentum est naturale, vt tutam reddat nauigationem omnibusque patentem, absquè enim huiusmodi iurisdictione frustraretur omne dominium, omne ius, nulla nauigatio. vide Plinium *lib.6.cap.23.* vbi de mari, quo in Indiam nauigatur, agens: *Omnibus annis nauigatur sagitariorum cohortibus inpositis. Etenim pyratæ maximè infestant.*

Queres an pyratæ à priuatis possint inuadi, & maximè per eos, quibus illata est iniuria?

℞. Idem iuris esse in Mari ac in solo, tempore igitur, quo inuadun-

duntur etiam prò sola rerum defensione, vim vi repellere possunt *l.1. Cod. unde vi. l.3. §. cum quis. ff. de vi. & vi. armata. leg. 45. §. 4. ff. ad leg aquiliam l. 4. eod. leg. 1. Cod. quando liceat vnicuique. cap. 2. de homic. c. suscepimus. 10. eod. cap. dilecto de sententia excom. in 6.* post iniuriam verò receptam, ad vindictam arma sumere naturali & diuino prohibitum iure; nullus enim iudex in causa propria, vel suorum *l. qui iurisdictioni, ff. de iurisdict. omn. iud.* nemo potest sibi ius dicere, quia iudicia, quæ debent omni fraudis suspicione carere *leg. apertissimis Cod. de iud. cap. inscri. de præsumpt.* nostrorum corrumperentur effectibus. *placuit de omnibus his iniurijs, ex legibus iudicium exerceri, non autem ex cuiusque impetu atque arbitrio :* Demosthe. in *Cononem : Idcirco iudiciorum vigor iurisque publici tutela in medio constituta, nè quisqam sibi ipsi per-*

permitere valeat vltionem. Imperatores Honor. & Theodos. in *leg. nulli. Cod. de Iudæis.* & Quintilianus. *Iniuriæ compensatio non solum iuri inimica, sed paci: est enim lex, forum, iudex, nisi quem iure vindicari pudet.*

(*,*)

DE OBLIGATIONIBVS

Tenentium ius in Mare.

Cap. XII.

NVllum in Orbe comodum, cui non respondeat incomodum, quanta sit ex nauigatione vtilitas, dicat Iacobi Patriarchæ vaticinium de Zebulone filio *Genes. cap.*49. *Zebulon ad portum Marium habitabit, ipse inquam ad portum marium, latusque eius versus Sidonem erit.* Idem repetit Moyses in vltima sua benedictione *Deut. cap.*3. *Zebulon, & Isachar afluentium marium sugent, & occulta, thesauros arenæ.* & Sapient. *cap.*14. *Nauigium cupiditas quæstuum excogitauit.* Cicer. 2. *de natur. Deor. Nauigiorum cursibus suppeditantur omnes vndique*

ad vitam copiæ, plurimiſque rebus maritimis fruimur atquè vtimur, propter nauticarum rerum ſcientiam Theodoretus *orat. 2. de prouid. Per mare longinquas facimus peregrinationes, & ea quibus indigemus, à nobis inuicem petimus, ſimulque alijs, quæ ipſi neceſſaria ſunt, rependimus.* Ioſephus lib. 1. contrà Appion. *nihil nobis fuit priſcis temporibus, quo Grecis innoteſceremus, ſicut Aegyptijs merces quæ ab eis exportantur, & ad eos rursùs importantur itemque habitatoribus Phæniciæ maritimæ, contractibus negotijſquè incumbentes, lucri cupiditate.* Quamuis autem magna ſint maris, & nauigationis comoda, vndè dicat *Io: Schefferus lib. 1. c. 1. de militia nauali.* quod *Græci non celebres antequàm nauigationibus incumberēt: nequè Romani antequàm imperium ſuum vltrà mare transferrent, crebriſque comercijs nomen ſuum latè per Orbem oſtentarent.*

Sic,

Sic, & in Aegypto Alexandria, in Africa Carthago; in Europa Byzantium; & vt ad recentiora veniamus, Venetiæ, Genua, in Italia; Massilia in Gallia: Antuerpia, Amstelodamum in Germania ad summam nominis claritatem peruenerunt. Magna tamē quoquè pericula incommoda, & mala circumstant nauigantes. Quid enim quæsò inconstantius, quid imò violentius natura edidit, quam ventos, & maria, vbi tot syrtes, cæci & latentes scopuli, pyratæ, aliaquè aduersa, quæ *maris casus* Tacit. *annal.* 15. 46. vocat: hinc est, quam plurimùm vitæ prætio merces comparari. Veruntamen istorum incomodorum metu, non est fugienda nauigatio: cùm etiam terrestre iter sua habeat incomoda. Agricola quidam fertur aliquandò ex nauta quæsiuisse, vbi parens eius, & auus mortem appetijssent?

ſent? reſpondit nauta, vel in mari vel in naui: replicat ille, cur ergò mare, & nauem non reformidas? Nauta reponens, interrogauit ruſticum, vbi eius maiores obijſſēt? reſpōdit ruſticus? Domi & in lecto: cur ergò, inquit nauta, Domum & lectū non horres, ac refugis? Sic enim res ſe habet, terra marique pericula *Flaccus lib.2. Od.13.*

Quid quiſq; vitet, nūquā homini ſatis
Cautum eſt in horas, nauita Boſphorum
Pœnus perhorreſcit, neque vltra
cæca timet aliunde fata

Hæſiod. *lib.* 1. *oper & dier.*

Plena eſt terra malis, & plenum eſt æquor iiſdem.

Vt tamen iſta nauigationis incomoda, vel euitentur, vel minùs infeſta reddantur omnium clamant voces, eum, cui competit Maris Dominium, aduersùs huiuſ-

huiusmodi pericula, certis Mare munire præsidijs: vti profundos tenere portus, pharos, & ignes nocturnos ad indicandum portum, tutumquè accessum; Signa arboribus vel lapidibus in fundo plantare, vndè Maris exploretur profunditas, puluini, syrtes, ac vada euitentur; cauere nè piscatores noctu, lumine ostenso, fallant nauigantes; quasi in portum aliquem delaturi, eoquè modo in periculum naues, & qui in eo sunt deducant. *l.10. ff. de incen. ruin. nauf.* purgare tandem mare pyratis, nè nauigantes infestent, aut falso lumine ad scopulos & in prædam allyciant. Non tamen semper numerosa ac præpotens est habenda classis (Teste Burgo) vt Maris retineamus dominiū, satis est facta occupatione, viribus pollere ad occurrendum pyratis, & cætera suprà enume-

rata

rata exercenda, semel enim acquisitum, pace retentum, à vicinorum receptione firmatum non facto ampliùs, sed iuri innititur. Faciliusquè retinentur, quàm acquirantur imperia. ea igitur ad Maris pertinent Dominum, cum secundum naturam sit, eum sequi incomoda, quem sequuntur comoda.

l. secundum naturam. ff. de reg. I. §. riparum de rerum diuisione.

DA

ADVERSARIORVM

Argumenta è maris natura, deducta, soluuntur.

Cap. XIII.

VNdequaquè vallata quæstio nostra ex scripturis; legibus; Patrum, Scriptorumque testimonijs, & tandem rationibus; restat, vt prò maiori claritate, veritatē, aduersariorum tentemus argumentis, quæ ex triplici fonte, per contrarios solent hauriri.

Primum igitur difficultatum caput, natura maris præsentat. secundum, comerciorum, & transitus comunis donat libertas. Tertium, tandem testimonia quorundam D.D. & Poetarum trunca tamen, & in cortice visa delineant. ad primum.

arg.

1 arg. Natura maris eſt, quod ſit in cõtinuo fluxu, nec vmquàm in eodem ſtatu permanens, ſed ſemper nouam, poſt aliam, aquã præſentans. ergò ſi Mare reſpectu ſui numquam idem, nec idẽ reſpectu domini. cõſeq. prob. dominiũ dicitur accidens in inhæres ſubiecto, ergò ad mutationem ſubiecti, mutabitur, & dominium; ſubiectum ſempèr mutatur. Ergò, & dominium.

2 Dominij natura principalitèr conſiſtit in finium ac terminorũ diſtinctione; ob hoc enim ſtant introducta dominia, nè.ſ. comunis rerum interminata poſſeſſio diſcordias pareret *l. ex hoc iure. 5. ff. de iuſt. & iur.* hinc meritò terminum, *Iuſtitiæ Deum* vocitabant Romani. *Plutar. in Numa.* at in Mari huiuſmodi termini nec habentur, nec haberi poſſunt, repugnante illa magnitudine, & inhæxauſta abundatia tum

ter-

terminorũ, tum dominij respe-
ctu.ergò. min: prop: vltrà experientiam rotundè registrat Ambrof. Hexam. lib. 5. c. 10. *Geometram audiuimus, Thalassometram numquam audiuimus: & tamen pisces mensuras suas norunt.*

3 In tantùm iure gentium discretæ sunt gentes, regna condita, dominia distincta, agris termini positi l. 5. ex hoc iure ff. de iust. & iure. in quantùm propter lapsum primi parentis terra spinas, & tribulos germinans remansisset inculta; quandò homines auiditate *mei*, & *tui*, quasi dominij blãditijs ad culturæ, & curæ labores nõ fuissent allecti. *In sudore vultus tui vesceris pane tuo*. Genef. 1. sed huiusmodi ratio in mari non vrget, cum tanta sit eius magnitudo vt omnibus, vltrà etiam saturitatem sufficiat ad aquam hauriendam, ad piscatum, ad nauigationem.

Er-

Ergò superfluum eius dominiū imò repugnans: cessante enim ratione finali legis cessare legē docuit I. C. in *l. final: ff. ad Sylan.*

4 Ex Ferdinando Vasquio, *lib. 2. controuers. c. 89. §. 30.* Maris comunio est de iure gentiū primæuo; Iusgētiū primæuū mutari nō potest. *§. sed natural. ij. de iur. na. gē. & ciu.* ergò nec Maris comunio poterit mutari. ma. prop. probatur. De iure gentiū primæuo nō solùm erant comunia Maria, aut æquora, sed etiam reliquæ omnes res immobiles, & licèt ab eo iure posteà recessū fuerit in parte, diuersum tamèn fuit, & est in Dominio Maris quod ab origine Mundi ad hodiernū vsquè diem fuit, & est sempèr in comuni, nulla ex parte immutatum, vt est notum.

5 Ex eod. Vasquio. Si Mare staret dominio subiectum maximè sub vmbra præscriptionis: talis

præſcriptio non poteſt admitti. ergò.mi.prob.nemo poteſt præ. ſcribere contrà ſeipſum: putà Veneta Reſpub. contrà ſeipſam non præſcribit. Reſp. Ianuenſium contrà ſemetipſam non præſcribit, ſic de ſingulis. Debet enìm eſſe diferentia intèr agentem, & patientem *l. ſequitur §. ſi viam. ff. de vſucapion. §. ſic itaque. de action.* Ergò multo minùs in caſu maris valebit præſcriptio, nàm præſcribens præſcriberet contrà ſeipſum, etiàm enìm antè præſcriptionem, cum mare ſit omnium comune, comuniter dominus erat.

6 Ex eod: Ius præſcriptionis eſt merè ciuile, ergò debet ceſſare quandò agitur intèr Principem & alium Principem, vel populum non recognoſcentem ſuperiorem, ſed cauſa regulis iuris gentium decidenda erit, at iure gentiũ mare eſt comune. Ergò.

7 Ex

7 Ex eod. §.35. *De iure naturali Diuino est illud præceptum, vt: quod tibi non vis, alteri non facias; vndè cum nauigatio nemini possit esse nociua, nisi, ipsi nauiganti, par est vtà nemine possit aut debeat impediri; nè in re, sua natura libera, & permissa, sibiquè minimè noxia nauigantium impediat libertatem, & lædat contrà dictum præceptum, & contrà regulam l. libertas ff. de statu hominum. §. libertas de iure person. l. 1. & 2. ff. de homine lib. exhib. l. 1. §. quæ onerandæ. ff. quarum rerum actio non datur. l. si quando. §. llud. C. de inoff. testam.*

8 Ex eod. *Omnia intelliguntur permissa, quæ non reperiuntur expressè prohibita l. nec non. § quod eis ff. ex quib. caus. maior. &c. l. super statuas. C: de relig:* nauigatio comunis non reperitur prohibita. Ergò.

9 Ex eod. §. 35. Non solùm iure naturę prohibemur impedire nauigationem, verùm è contrà

eam comunem propugnàre tenemur: prodesse enìm tenemur ijs, quibus possumus cum id sinè damno nostro fieri possit; & ità edocèmur à Christo in Euangelio, dum calumniantibus iudæis die Sabbathi curàuit ægrotum.

Primi sol. ℞ ad primum: dominiũ Maris non costitui ratione aquæ continuò fluentis, & arenam mutantis, sed ratione arenæ, in qua fluit, & refluit aqua marina. hoc verò sufficere ad fundandum dominium maris, facilè probatur exemplo fluminis, quod etiam si magis fluat, & mutetur, cum sempèr stet in decliuo continuoquè fluxu, nèc vmquàm refluat, & redeat fluminis aqua, ad opositum maris, cuius aqua si fluit etiàm refluit, dominium tamèn ratione aluei recipiat *l. riparum. 5. ff. de rerum diuis. §. quod si 28. instit. 2. cod. l. insula.*

insula. 56. ff. de adquir. rer. dom. hinc insulam in flumine natam occupantis fieri docuit Imperator in *§. insula. eod.* hinc alueum à flumine relictum, propè ripā prædia possidentibus acquiri docuit *Paulus in l. inter eos. 29. ff. de aquir. rer. dom.* hinc idem *Paulus leg.* 1. §. 4. *ff. de flumin.* diferre à ceteris locis priuatis priuatum flumen reliquit. hinc Marcian. in *l. 7. ff. de diuers. temp. præscript. si quis in publici fluminis diuerticulo solus pluribus annis piscatus fuerit, alterum eodem iure: iure vti prohibere* rescripsit, hinc Imper *Fridericus lib. 5. Feudorum. tit. de iuri fisci.* intèr regalia Principum cōnumerat flumina nauigabilia. Si igitùr flumen fluxili eius non repugnante natura ſtat sub dominio, multò magis, & mare quod respectiuè ad flumen, *immotum stat, & quasi deficientis in suo fine naturæ pigra mo-*

les, Senec. suas. 1. & si septenarijs horis gradiendo sibi opposita asportat, totidem retrocedendo reportat.

2 Auget, etiàm, quod maria, & flumina dicuntur ad cōuertentiam, vndè quod asseritur de vno, & concludendum de altero. *congregationesque aquarum appellauit maria. Genes.* 1. flumina etiàm si fluxilia dominio iunguntur. Ergò, & mare.

3 Idem probant Euangelistæ, quandò eorum Lucas *c.* 5 lacū Tyberiadis appellauit, *stagnum*. Matth. verò *c.* 4. nominauit *mare* ibi. *Ambulans autem Iesus iuxta mare Galileæ.* paritèr Marcus *c.* 1. *& præteriens secus mare Galileæ*. Lucas tamèn sempèr *stagnum* vocauit. *& ipse stabat secus stagnum Genezareth*. iterùm. *& vidit duas naues stantes secùs stagnum.* en ergò quod dicuntur ad conuertentiam; videamus Lyranum super

Euan-

Euangelium Lucæ. *Et ipse stabat secus stagnum Genezareth. Lacus magnus est, per quem transit Iordanis fluuius, & quià ibi extenduntur aquæ in latitudine magna aliquandò vocatur stagnum, aliquandò lacus, & aliquandò Mare secundùm modum loquendi hebraicum, quià omnis congregatio aquarum vocatur Mare, secundùm illud Genes. 1. congregationesquè aquarum appellauit maria.* hoc idem voluit Plinius Iunior *lib. 6. c. 7.* quandò paludem Meotidem matrem maris, seù Ponti appellauit. *Indè Meotis lacus in Europa dictus.* paulò infrà. *Tanaim ipsum, Scythę Sylin vocant; Meotin Temerinda, quod significat matrem maris.* dicuntur igitùr ad conuertentiam flumina, lacus, maria: quod si aliquo signo discriminentur, solùm sit penès maiorem aquarum exuberantiã quæ tamen dominio non obstat, titulo occupationis acquirendo.

Videas Platonem in *Phædone* vbi ipsum Oceanum vnum ex quatuor fluminibus è barathro surgentibus depinxit. *Proindè sunt, & alia multa, & magna variaq; fluenta. sed præcipua quatuor. Quorum quidem maximum terram inundãs Oceanus appellatur; alijs verò tribus per subterranea, & deserta loca fluentibus, & ad tartarea refluentibus.* Sic etiàm apud Geografos, ab vno vocatur lacus, ab altero dicitur Mare. Meotidem *paluden* dixit *Ianssonius* cum multis alijs. *Mar delle Zabacche, & Mar della Tana.* dixerunt. *Ioseph Rosacius*, & alij.

4 Auget etiam quod tantũ abest vt aquæ mutatio obstet dominio vt potiùs, & vrgentiùs ex aqua continuò fluente arguatur dominium quàm ex alueo perpetuò manente. Prò cuius veritate videas Iustinianum in §.23. *quod si naturali alueo de rer. diu.* si flu

mẽ

mē *naturali relicto alueo ad aliā partem fluere cœperit: prior quidem alueus eorum est qui propè ripam prædia possident, nouus autem alueus eius iuris esse incipit, cuius, & ipsum flumen est, idest publicus, quod si post aliquod tempus ad priorem alueum reuersum fuerit flumen, rursus nouus alueus eorum eße incipit, qui propè ripam eius prædia possident*. Ergò tantùm abest, Quod aquæ mutatio dominio obstet, vt potiùs è contrà dominium introdùcat. consequentia facilè prob. possidentes agros propè flumen non habebant ius contrà agrum tertij, antequàm flumen mutaret alueum, postquàm verò flumen agrum tertij occupauerit, etiàm si flumen recedat dicuntur habere ius contrà illum agrum, in quem non habebant antequàm aquæ mutatio superinduceret nouum dominium. Ergò ab aquæ mutatione potiùs domi-

nium, quàm negatio dominij.

5 Confirmatur. habentes agrum propè flumen, non acquirunt ius contrà agrum tertij, ratione aluei, sed ratione aquæ locum mutantis: aqua enim fluens est, quæ primariò occupati agri portat dominium; etiàm si postèà ratione riparum aquæ cohærentium huic vel illi assignetur dominium, iàm vi aquæ fluentis acquisitum; Ergò potiùs ex parte aquæ fluentis, quàm aluei permanentis se tenet Dominum. Ergò talis mutatio non obstat dominio.

6 Confirmatur Dominium vsusfructus cadit etiàm in rebus vsu consumptibilibus, vtiliter saltèm loquendo. §. 2. *constituitur de vsufr.* Ergò mùtatio, imò consumptio dominio non obstat.

7 Confirmatur essentia mutui est vt ad differentiam comodati, dominium rei mutuatæ trãsferat

ferat; hinc numquàm res mutuata eadem numero restituitur, sed tantum in specie; è contrà verò in comodato semper idem numero datum repetitur. *tit. quib. mod. re contrah. oblig.* hinc res mutuatæ si pereant, ipsi mutuario tamquam domino, non mutuanti pereunt; ad differentiam comodati vbi commodatum comodanti non comodatario perit. *§. item is. eod.* vnaqueque enim res quæ perit, suo domino perire debet. *l. 9. C. de pignor. actione.* modò subsumo minorem. mutuum vltrà quod dominium rei mutuatæ transferat, necessariò exigit vt constituatur in solis rebus, quarum vsus consistat in fluxu, mutatione, & abusu. *citat. titul.* ergò abusus, fluxus, & mutatio Dominio non obstant.

8 Confirmatur. In aërem, non obstante fluxibilitate & maiori,

quàm in aqua datur dominium conclamantibus omnibus, si non ratione sui, saltem ratione fundi contermini, & tamquam aluei aerem continentis. *§. æquè 2. de actionibus.* hinc orta iura, altius tollendi ædificia. *leg. 1. ff. de seruit. vrbanis.* officiendi luminibus vicini. *l. 2. ff. eod.* prospectui officiendi *l. 3. eod.* & similia: hinc tàm soli, quàm Cæli mensuram esse faciendam in opere nouo. rescripsit Pomponius. *in leg. 21. si opus. §. 2. ff. quod vi aut clam.* ergò si aeris fluxus, dominio non reluctatur, multò minùs aquarum fluxus, illo minor, dominio reluctabitur.

9 Confirmatur. argum. Seldeni. naturaliter fluitantia, eadem semper dicuntur perseuerare iure ciuili. ergò etiam si aqua maris naturaliter fluat, ciuiliter tamē idem semper dicetur Mare. añs prob. exemplo Domus,

quæ

quæ toties refecta, vt nec primæ partis appareat vestigium, semper tamen manet sub eodem dominio, eademquè dicitur *leg. cetera.41. §.item.9.& sequent.ff.de leg.1. §. ædibus. 19. instit.2. de legatis*.

10 Confirmatur exemplo gregis, cuius proprietas perpetua dicitur, eiusquè æternum dominiũ, quià semper in locum demortuorum capitum alia substituũtur. *§.sed si gregis 38. de rerum diuis. leg. si cum.21. §.1. de except. rei iudic.* Sic etiam in locum fluentium aquarum semper nouas natura substituit.

11 Confirmatur exemplo riparum numquàm in eodem statu permanentium. semper enim flumen noui aliquid adiungit, vel aufert. *§. præterea 20. de rer. diuis.* indè vulgare proloquium: flumina tenere vim iudicum, nàm modò dant, modò auferunt.

runt. *l. ergo §. alluuio. ff. de adquir. rer. domin.* eorum tamen dominium perpetuum, & æternum.

12 Confirmatur exemplo ferarum arte mansuetarum, quarum dominium durat, quousquè retineant consuetudinem eundi, & reuertendi. *§. pauonum 15. de rerum diuis. leg. si pauonem. 37. ff. de furtis.* at eadem consuetudo fluendi, & refluendi in aqua marina naturalis est, & æterna. ergò eius dominium naturale, & æternum.

13 Confirmatur aqua marina eo modo mutatur & currit, quo mutantur sferæ continuò currentes semper tamen circa centrum in suaquè linea, exemplo Solis in Eclitica voluentis. sed huiusmodi sferarum motus non arguit mutationem; ergò nec fluxus aquæ marinæ semper ad eandem refluentis arenam arguet mutationem.

Con-

14 Confirmatur exemplo Athæniensium apud quos, teste *Plutarc. in Thæseo.* Thæsei nauis qua cum pueris nauigauerat in Cretam, & qua rursus in patriam seruatus est, eadem semper dicebatur vsque ad Demetrij tempora, etiam si vetustis lignis subtractis, alia quotidiè noua ac valida conijcerentur atque coaptarentur.

15 Confirmatur exemplo Insulæ legatæ, cuius dominium à die mortis testatoris ciuiliter censetur translatum dominium in legatarium *l. à titio 64. ff. de furtis:* §. 2. *sed olim de legatis.* quæ etiam si tota destruatur, vt & nomen perdat, adhuc ratione dominij, per actionem realem, id quod superest, etiam si nomen Insulæ non habeat, & insula legata fuerit, peti potest. *l. si grege. 22. ff. de leg. 1. leg. qui res. 98. §. aream ff. de solut.* ergò si destructio, quæ cum

cum re, & nomen destruit, non obstat dominio, multò minùs mutatio.

16 Confirmatur exemplo vniuersitatis, de qua vlpianus in *leg. sicut.7. §.2. ff. quod cuiusque vniuers. nom. In decurionibus vel alijs vniuersitatibus nihil refert, Vtrùm omnes idem maneant, an pars maneat, vel omnes immutati sint.* ergò à pari in aquarum fluxu.

17 Confirmatur testimonio Alferi in *leg. proponebatur. 76. ff. de iudic. proponebatur ex his iudicibus, qui in eandem rem dati essent, nonnullos causa audita excusatos esse, inquè eorum locum alios esse sumptos: & quærebatur singulorum iudicum mutatio eandem rem, an aliud iudicium fecisset: respondi, non modo si vnus, aut alter, sed etsi omnes iudices mutati eßent, tamèn & rem eandem, & iudicium idem, quòd anteà fuißet, permanere: nequè in hoc solum euenire vt partibus comutatis eadem res*

eße

esse existimaretur, sed, & in multis ceteris rebus: nam & legionem eandem haberi, ex qua multi decessißent, quorum in locum alij subiecti essent: & populum eundem putari hoc tempore, qui ab hinc centum annis fuissent, cum ex illis nemo nunc viueret: itemque nauem, si adeò sepè refecta esset, vt nulla tabula eadem permaneret, quæ non noua fuisset, nihilominùs eandem nauem esse existimari. Quod si quis putaret partibus comutatis, aliam rem fieri: fore, vt ex eius ratione nos ipsi non idem eßemus, qui ab hinc anno fuißemus: propterea quod, vt philosophi dicerent, ex quibus particulis minimis constitueremus, hæ quotidiè ex nostro corpore decederent, aliæque extrinsecus in earum locum accederent. quapropter cuius rei species eadem consisteret, rem quoque eandem esse existimari.

18 Confirmatur. Dominium duo tangit possidentem .s. & rem possessam. *leg. sequitur.* §. *si viam. ff.de*

ff. de vsucapio: §. sic itaque. de actionib. sed mutatio non obstat possidenti. ergò. nec rei possessæ consequen. prob. possidens tenet nobiliorem locum in dominij viridario, quam res possessa; hæc enim patiens ille agens. si igitur possidenti non obstat mutatio, nec obstabit possesso. Possidenti verò non obstare facilè prob. per continuatam transmissionem ascendentium in posteros æternatur familia, perpetuatur agnatio; incessanti personarum mutatione, eiusdem rei consolidatur dominium, reuiuiscit proprietas; hinc hæredem & defunctum vnicam censeri personam, rescripsit Imperator in *leg. final. Cod. de impub. Iulianus in l. 62. hæreditas de reg. I.* hinc decedente parente, nouum per filios non acquiri rerum paternarum dominium, sed tantùm vetus continuari, iuris fictione vo-

voluit Tribonianus in §. *sui 2. de hæred. qual. & difer.* tantum igitùr abest vt mutatio dominio repugnet, vt potiùs ipsum conseruet.

19 Confirmatur Si mutatio dominium tolleret, rerumque fluxus imperium respueret, nullum dominium agnosceret Orbis, qualis enim creatura siuè possidens, siue possessa quę ęterni fluxus non adstringatur gabella? quandò vnquàm germinarunt semina, nisi præcedente corruptione consurgerent, vndè moriendo resurgerent? primum reptile animæ viuentis Sumus Opifex ab aquarum reuocauit fluxu. *Genes. 1.* vt Mundi animam, vniuersi nexum fluxu insuflari, varietate ligari signaret. Hinc non viuimus nisi moriendo. Mensquè nostra inuiolabili sociatæ fædere mors enascentes, pari gradu in stadio currentes, non segregantur, quàm

quàm exitiali diuortio ad nouæ vitæ consortium. Indè Seneca *Epistola* 58. *nemo est qui manè fuit pridiè. copora nostra rapiuntur flumi-num more, quidquid vides currit cum tempore. Nihil ex his quæ videmus, manet: ego ipse, dum loquor mutari ista, mutatus sum.*

℞. ad secundum. Quod carentia terminorum non impedit positionem dominij, alioquin Lybia, & Aegyptus non possent esse in proprietate, cum in arenis Lybiæ nulli sint limites propter ventorum procellas, & arenarum fluctus. Sic quandò Nilus inundat, qualescumque agrorum terminos tollit; numquam stabiles perpetuosque sinens, vt eruditè obseruauit. Burgus. *c.* 11.

Obijtio. Replicat Gransuuinchel. *ista arenæ, loca ista deserta non sunt in cuiusquam potestate aut proprietate, & tamen alicui priuato dominio subie-*

subiecta eße possent : tantundem de Dominio Maris.cap.xi. contrà Burgum.

Contra: loca ista deserta possunt subijci dominio priuato, & idem in Mari venit per Gransuuinchel replicandum, cessat igitur contentio. Habeo quod volo.

℞. 2. Gransuuinchel; *Terra quà coli potuit, facta est dominij priuati: Mare non est factum dominij priuati, vt nec fieri potuit: Priuatum dominium, priuatos limites requirit.*

℞. 2. ad priuatum dominium non hæc necessaria, teste experientià in supradictis. verum gratis do, priuatos requiri limites; nego tamen istos deficere: ijdem enim termini, qui reperiuntur in solo, habentur, & in aquis; cur enim littora non erunt legitimi fines, quibus maritimi dominij sustineatur distinctio? quemadmodum vepræs, fossæ, antemis-

sarum

ſarum arborum ordo; maceriæ.
& alia, quæ ab agrimenſoribus
ſtant parata. Cur etiam eminentes
ſcopuli, breuia, aduerſa inuicèm
promontoria, Inſulæ hinc
& indè ſurgentes, quæ tanquam
viridaria florent, cur non erunt
ſuficiẽtes termini, quibus aquarum
ſecernatur dominium?
ridet Seldenus, cachinantur
ſcriptores, quando termini negantur
in mari etenìm.

Mille iacent mediæ, difuſa per æquora, terræ.
Innumeri ſurgunt ſcopuli, monteſquè per altum.

quibus, ſingularis dominantiũ
maritima delineatur poteſtas.

2 Nonnè Mare penè infinita ſortitur
nomina, iuxta litorum diuerſitatem,
quæ, continuò recadendò,
adorat? fluit Venetias, & ſubito refluendo,
Venetum Gulphum per multa milliaria
deſignamus. Lyguriam
cur-

currit, & per aliquale ſpatium retrocedendo, Lyguſticum cõfitemur, ſic de ſingulis.

3 Confirmatur nonnè omnium recepta ſententia, quod ſaltèm vſquè ad centum milliaria, in vicinum mare, protendatur adiacentium populorum ius? D. D. ad *c. vbi periculum. de elect. in 6.* en ergò terminus.

4 Confirmatur nonnè comunis ſententia, quod in mari ſtent regna diſtincta, territoria diuerſa, terminata iura, multiplicatæ iuriſditiones? nulli dubium: quali termino? Promontorijs, ſcopulis, inſulis, lineis immaginarijs, & ſimilibus: ſic erit, & dominium.

5 Item: nonnè nauta quantumuis alto feratur pelago, nauticæ pixidis, aſtrolabij, & hydographicæ tabulæ adiumento, locum in quo verſatur quorſum tendat, quantum à terra diſtet, cognoſcit?

ſcit? nonne ſicut Tellurem ità, & Oceanum per æquatorem Tropicos cancri, & capricorni; circulos Articum, & Antarticum, infinitos meridianos, ac parallelos, fictis lineis diuidere ſolent Geographi Hydrographiquè ſimul? quid ſibi petunt antiquæ, & hodiernæ tabulæ, ſpecioſo illo titulo. *Accurata Totius Orbis Geographica, & Hydrographica deſcriptio?* quid ſibi vult *ſcalla illa milliarium?* qua tum longitudinis tum latitudinis per quirimus menſuras.

6 Confirmatur ex. *Emanuele Meterano lib.* 28. *rerum Beligicarum* an. 1608. quo teſte initum fædus inter Auſtriacos, & Federatos Belgiæ ordines, puris terminis Tropicorum Cancri, & Capricorni eſt conſumatum.

7 Idem voluere magnæ Britanniæ, & Hiſpaniarum Reges. an. 1630. vt videre eſt apud Seldenum.

8 Mo-

8 Modus antiquis etiã familiaris vt notat *Polyb. de legat. c. 35. Liuius Dec. 4. lib. 8.* Romani, & Antiochus Syriæ Rex inito fædere, vtriusque dominij limina reclusere inter Sarpedon, Calycadanum Ciliciæ Promontoria.

9 Idem voluere Alexander VI. etiam de cõsilio Cardinalium, Regisquè Catholici Procuratorum, quando ficta linea à Polo Artico ad Antarticum vt tollerentur dissidia inter Castellanos, & Lusitanos, vtrisque nauigandi modũ prescripsit. *Laert. Cherub. Bull. tom. 1. p. 393.* indè *Hieronymus de monte tract. de finib. reg. c. 78.* Termini in Cælo, & aere positi (inquit) sunt tẽpore Alexandri Papæ 6. intèr Lusitanos siuè Portugallenses, & Castellanos, diuidendo insulas Indiæ tunc nouiter repertas, per lineas graduum Cæli, & quidquid reperiebatur à parte Ori-

entali erat Portugalensium, & à parte Occidentali erat Castellanorum.

10 Nonne teste, *Plutar. in vita Cimonis* promisere Persæ, *temperaturum à Græco mari, quantum est equi cursus. s. intrà Cyaneos atque Chelidonios longa naui ferroquè rostrata non fore* Regem *nauigaturũ.*

11 Confirmatur Mare Israeliticũ claudebatur intra montẽ Hor, & Egypti fluuium. *numer. c.* 34. Insulæ Cyaneæ, & Chelidoniæ fuere termini Persarum nauigationi per Cimonem impositi. Sarpedon, & Calycdamus in Antiochum Syriæ Regem. Pulchrum promontoriũ terminus fuit vltrà quem ex inito cum Carthaginensibus fœdere, non licebat nauigare Romanis. *Polyb.* Lacinium promontorium in extremis Italiæ finibus inter Petiliam, & Crotonem in mare excurrens, Ioniumque dirimens

mens ab Adriatico fuit terminus, vltrà quem, ex pacto cum Tarentinis fædere, nefas erat nauigare Romanis. *Grotius de iure Belli lib.2.3.§. 15. in addition.* Sardinia terminus extraneis per Carthaginēses positus, vltra quē nauigare, pena capitis *Strabo lib. 17.* Corcyra, terminus Veneti maritimi Imperij intra quam armatis nauigare nauigijs nefas. *Grotius ibid.*

His positis ℞. ad Diuum Ambrosium, quandò habet Geometram audiuisse, non verò Thalassometrā, lusū esse vocabulorū contra eos, qui varijs antris omnium genera propagabant piscium: non enim latuit Ambrosio, quæ de sua scientia iactitant Geometræ, taliaquè decantari instrumenta, vt videre est apud. *Proclum in lib. 1. Euclidis lib.2.c.3. Locorum*(inquit)*situs cognitos fecit. Mensuras itē itinerū tam*

per mare, quam per terram. & Cl. Ptolom. Geographiæ lib. 1. c. 1. *Geographia imitatio est per designationem totius cogniti Orbis, cum ijs quæ ferè vniuersaliter sibi iuguntur*. nonnè Mundi centrum. s. terra dicitur corpus rotundum, ad cuius rotunditatem accedit, & aqua, vnde terra, & aqua simul conflent huiusmodi circulare centrum? patet', & probatur *à Io: de sacro Busto. c.* 1. *de sphæra*. experientia nauis exeuntis è portu, quæ si elongetur in altum, longius videbitur ab existente in pinaculo turris, quam ab existẽte iuxta pedẽ; eiusdem igitur rationis cum terra. videas, *Marinum*, videas *Ptolomeum*, apud quos longitudinẽ latitudinem habebis tam in terra quam in mari. Nonnè terra qua sphæra est, idest, quatenus aquis commixta *in 360. partibus, qui dicuntur gradus distribuitur*. *Philippus Cluuer-*

uerrius c.7: lib. 1. introduct. Geograph. nonnè apud eundem in *c.10. vsque ad* 14. iisdem lineis depingitur mare, quibus est descripta terra. videas. *Petrum de Medina de arte nauigandi*, quanta iactitant circa quantitatiuum nauigationis iter. Sesostres Egypti, & Darius Persarum Reges coniungere mare Egyptiacum sunt conati. teste, *Cathar. com. ad c. 1. Genes. Basilius. homil.* 4. vel cum Plinio *lib. 6. natur. hist. c. 29.* Nilum fluuium cum Mari Rubro: & quæso quomodò hoc possibile, quãdo ridicula Thalassometrica instrumenta?

12 Mare habet terminos vndè penè infinita sortiatur nomina, ergò etiam vt in ipsum Dominemur. cons: euidẽter probatur. nominibus maris, correspondet tale significatum vt nominata maria valeãt cognosci distincta. V.g. Mediterraneum ipsum di-

cimus *quod per fretum Herculeum infunditur : procurrens inter Europam. Asiamque minorem* sinistras, & Africam dexteram; ac Occidente in Orientem, *ad oras vsquè Syriæ. c. 7. Paul. Merul. de maribus.* intrà igitur fretum Herculeum Mare dicitur Mediteraneum, & distinguitur à Mari, quod fluit vltra fretum quia illud dicitur *Mare Atlanticum*. Ianssonius. en igitur comunis terminus duorum marium. s. Fretum Herculeum intrà, terminat Mediterraneum, extrtà Atlãticum. *Mare*, igitur, *terminos habet.* Basilius *homil. in diuites auaros*, & Senec. suas. lib. 1. *maria intrà terminos suos agitantur.*

3.[1] Sol. ℞ ad tertium concedendo post lapsum hominis regna condita, dominia distincta, agris terminos positos nè terra remansisset inculta; negamus verò maris vsu præter subiectionem

nem dominij hominem posse frui. Quis enim contrà piratas, & prædones gladij exercebit potestatem, quandò pænès vnum non sit rei summa potestas? omnia confusa, prostituta iura, sublata quies; *nam si is, qui passus est iniuriam, vltionem sumet, transibit malum ab hoc ad illum velùt saltu quodam, & iniustitiæ iniustia succedet. Quippè si hoc iure posito concedis ei, qui malum pertulit, vindicare in eum qui fecit, sequitur vt rursus ab hoc ad illum se referat vltio, est enim iustum, par vtrique parti. Si idità est, quid nobis fecisti Iuppiter, iustitiam ex iniurijs conflatam? & quo procedet. vbi verò stabit hoc malū?* Maximus Tyrius *in dissertat.* an referenda iniuria. Quoadusque in Mare non imperaret Minos, in mari Græco qualis nauigatio? respondet Thucidides lib. 1. *nam & Græci olim, & Barbarorum quicumque*

in continente maritimi erant, quique insulas incolebant, vbi cœperunt crebrius alij ad alios nauibus transire, ad latrocinium conuersi sunt ducibus non tenuissimis, tum sui quæstus, tum infirmorum victus gratia. Atquè adorti vrbes muro vacantes, vicatimquè habitantes diripiebant, ac maximam victus partem hinc comparabant, quod illud opus nondum pudori eßet, quinimo gloriam quandam afferret. Quod declarant tum quidam etiā nunc in continente, quibus decori est hoc benè exercere, tum vetustissimi poetę, apud quos illi vltrò citroquè nauigantes interrogantur, num latrones sint: quæ res declarat nec interrogatos operis pudere, nec eos qui scire studeant, exprobrare. Et in mediterraneis etiam homines mutuò predantur, & adhuc pleraque in Græcia vetustus mos colitur, vtì apud Locros, qui vocantur Ozolæ, & Etolos, & Acarnanas, & hanc ipsam continentem. Quin etiam arma ferre apud

hos

bos, ex vetere latrocinio permansit. Omnis enim Græcia arma gestabat, quod videlicet nec penates munitionibus cincti, nec dificiles mutuo incursiones essent, vitamque assiduè sub armis agebant ritu Barbarorum. Atquè ex Gentibus Græciæ adhuc ità viuentibus, publicam hanc inter omnes aliquando viuendi consuetudinem fuisse conijcitur. Inter eos primi Athænienses ferrum deposuerunt, & ex illo soluto vitę genere in lautius transierunt. & infrà. *At vetustæ Vrbes propter assiduam latronum infestationem procul à mari sunt sitæ, siuè in insulis siuè in continente, quià quæ deorsum ad mare vrbes erant ignaræ rei maritimæ mutuo se se spoliabant, & adhuc muris carent. Nec minus latrocinabantur qui ex insulis erant Cares, Phæniceſquè. Nam hi insularum plurimas incolebant &c. Minoe autem re nautica potito, liberiùs vltrò citroquè nauigatum est, sublatis ab eo insularum predonibus, in*

earumque plerasque deductis ab eodem colonijs, maritimi homines iam magis conficiendæ pecuniæ dediti tutius habitauerunt, & inter eos quidam, vt ditiores effecti muris vrbē circumdedere hoc verò quomodò factū? potēti classe. Classis per quos alenda, custodes in portubus, Luminaria in promontorijs, nautæ ad succurrendum casu naufragij, portus conseruandi, phari instruendi, littora resarcienda, Quo ære? nisi vectigalibus, quæ à nauigantibus exiguntur dominij titulo, publico introducta fauore. Dicta igitur onera, & incomoda æquiparantur nè culturæ, & curæ? cuius vmbra, Telluris decantamus dominium? longè superant: cur ergò ipsorum causa dominium non concedimus? Maris negato dominio, eius nullus vsus, minima nauigatio.

Confirm: quarè ab illa tam felici

so-

societate, qua erant *omnia communia* indiuisa omnibus, cunctisquè vnicum patrimonium? bonorum malorumquè cognitio, maxima iunctos tenebat simplicitas, cuius argumentum sit nuditas, quandò plantatum genus humanum: erat in illis magis ignorantia vitiorum quam cognitio virtutis. *Vetustissimi mortalium, nulla adbuc mala libidine, sine probro, scelere, eoquèsine pœna aut coercitionibus agebant*. Tacit. & Senec. ep. 90. *ignorantia rerum innocentes erant: multum autem interest, vtrum peccare aliquis nolit, an nesciat. Deerat illis iustitia, deerat prudentia, deerat temperantia ac fortitudo. Omnibus his virtutibus habebat similia quædam rudis vita.* & Salomon Eccles. 7. 30. *Deus creauit hominem rectum, idest simplicem, sed ipsi quæsiuerunt sibi cogitationes multas.* & Senec. epist. 90. *Sed postquam surrepentibus vitijs, in*

 tyr-

tyrranidem regna versa sunt : opus esse cepit legibus. antè enim, *nec erat cuiquam aut animus in iniuriam, aut causa : cum benè imperanti benè pareretur , nihilquè Rex maius minari malè parentibus posset, quam vt abiret è regno*. causa igitur discedendi à comunitate primæua non alia quam iustitiæ & amoris defectus , vndè cuncta cogitatione cordis intenta ad malum omni tempore, pęnituit Deum, quod hominem in terra fecisset. *Genes.6*. nec multò post catachlysmum, cum terra esset labij vnius, & sermonum eorundem, crescente superbia, & auiditate dominandi , cogitarunt turrim errigere , cuius culmen ad Cælum pertingeret, & nisi Dominus eorum cōfundisset linguas , à cogitationibus suis non destitissent, donec eas opere compleuissent . *Genes*. xi. 6. Labijs igitur confusis, *dispersit eos Domi-*

nus

nus super faciem cunctarum regionum. ibid. nec contenti corticibus arborum, ferarumuè pellibus vestitu, vesci sponte natis, antra habitare, sugerente industria; compaginatæ sūt Casæ, extructæ Domus, primusquè Noe plantauit vineam, cui dedit naturam, sed eius ignorauit potentiam. Quippe vinum nec suo pepercit auctori. *Ambros. in lib. de Elia, & ieiunio c.4. & 5.* manebat antequam vinum inueniretur, omnibus inconcussa libertas: nemo sciebat à consorte naturæ suæ obsequia seruitutis exigere. non esset hodiè seruitus, si ebrietas non fuisset. Obrepserat quidem iam fraternæ prælationis inuidia, manebat tamen adhuc paternæ pietatis reuerentia. Lesa pietas est, dum ridetur ebrietas, &c. idem vt refertur in *c. sexto die d.* 35. inuidia igitur ambitione surrepentibus, in tyrranidem

dem potentioribus versis, introducta sunt bella, discretæ gentes, regna condita, dominia distincta, agris termini positi, ædificia collata, comercia, emptiones venditiones, cæteriquè contractus, in quibus non terram verùm, & Cælum prætio tractamus. *tam soli quam Cæli est facienda mensura.* dicit Pomponius in *leg. si opus ff. quod vi aut clàm leg. penult. ff. pro socio.* his positis cur mare, cuius vsus nullus resistente pirata, non poterit sub legibus poni. *postquàm surrepentibus vitijs in tyrranidem versa sunt regna: opus esse cœpit legibus:* Senec. epist. 90. nec dicas pyraticam comuni posse destrui dominio: *Roma* enim *vt condita est, duos fratres simul Reges habere non potuit, & parricidio dedicatur. In apibus princeps vnus est, grues vnam sequuntur ordine litterario: Imperator vnus, Iudex vnus Prouinciæ.*
Hie.

Hieronymus ad Rusticum monachum epist.4.

4[1].fol. ℞.ad quartum negando minorem: ratio? quià finis introducendi dominia non alius, nisi vt euitarentur discordiæ, quæ si fuere inter primos fratres, inter Sanctissimos viros Abraham & Loth, multò magis vrgere possunt nostris temporibus. *Intellexi enim seculũ nostrũ, non nouis vitijs, sed iam antiquitùs laborare; nec nostra ætate primum auaritiam, venas terrarum lapidumquè rimatam, in tenebris malè obstrusa quæsisse; illi quoquè maiores nostri, quos celebramus laudibus, quibus dissimiles quærimur nos esse, spe ducti, montes ceciderunt, & supra lucrum sub ruina steterunt. Antè Philippum Macedonem Reges fuere qui pecuniam in altissimis vsque latebris sequerētur, & relicto spiritu libero, in illos se demitterent specus, in quos nullum noctium dierumquè perueniret discrimen, & à tergo lucem re-*

relinquerent. Quæ tanta spes fuit. Quæ tanta necessitas hominem ad sidera erectum incuruauit, & defudit, & in fundum telluris intimæ mersit, vt erueret aurum, non minore periculum quærendum, quam possidendum. Senec. natur. quæst. lib. 5. c. 15. nostris temporibus diceret Hippocrates in epistola ad Damagetum. *Nihil differunt homines à ludo puerorum, qui nihil consilio per ætatem agunt, sed quæ sibi iucunda videntur, per cupiditatem tantum sequuntur, à brutis animalibus separantur, Nam animalia bruta, cum suæ cupiditatis satura sunt, prò tempore quiescunt, nec vt plus habeant, querunt. Nullus vnquam Leo humi aurum abscondit. Sitit aper, quousquè aqua satur sit. Lupus quoad se expleat, deuorat, sed postmodum quiescit. Pardus vltrà expectationem nihil tunc vlterius quærit. Taurus pascendo expletus a pabulo desistit. At homini vt se expleat, nec dies,*

nec noctes satis sunt. ab istis venere dominia, *per iniquitatem* inter mortales est facta diuisio. *Clemens in epistola.5.* huiusmodi, & alia assignantur ab expositoribus, cum queritur cur Regna condita? Dominia distincta? applica ad mare.

Vrgebis fortius quid tibi videretur si exteri mare tibi vicinum, quod breuium signis, luminibus appositis, vigilantibus triremibus securum reddis, tempore piscatus venientes exhaustum rederēt exclusis accolis, maximè in margaritis, corallibus, & similibus, quę si frequentius turbentur, omnimodè eradicantur, totumquè exhauritur mare. experientia apud Indos, apud, quos Hispanorum auiditate, ex nimia piscatus frequentia, margaritarum exinanitæ sunt radices. *Bartolom. dalla Casa, Istor. della destrutione dell'Indie*

Oc-

Occidentali. Insuper nonnè verum apud omnes nationes certis, & designatis temporibus prohibitum esse piscatum? verum, nè, si tollerentur tempore generationis, piscium genera destruerentur. ad quid tamen tot leges, cautelæ, & diligentiæ, si valeret illa ratio quod maris abundantia inexausta.

℞. ad quartum primò mare non solum acquiri præscriptione, sed etiam occupatione, priuilegio, consuetudine, vndè ma. prop. est falsa.

℞. 2. non prescribi mare quà communiter possessum: sic enim peteret quod intus haberet §. *6. de legatis*. §. *si seruus. de noxalibus actionibus*. Sed præscribi quà non singulare, & vnius domini. exēplum fit in seruo cōmuni, in vsufructuario, vsuario contra fundi proprietatem. § 5. *de vsucapionib.* in cohęredibus vel socijs. glos. in

leg.

leg. si maior C. comuni diuidundo. l. si filius de pet. hæred. l. qui alien. ff de adquir. hæred.

℞. ad sextum. Non plus, *& ipsum probare*, quando enim Principes præscriptionis destituerentur titulo, quot Regna erubescerent iure nudata? Præscriptiones sunt tamquam folia ficus, quibus sibi fecere perizomata primi, vt velarent pudenda: absit ergò quod retegerentur dominia. Propter bonum publicum inductam fuisse præscriptionem dixit *in leg. 1. ff. de vsucapion.* nè rerum .s. dominia diù in incerto manerent, contrà eos, qui rerum suarum curam negligerent contrà quos, & Solon pœnam olim statuerat. *Plutarch. in Solone*. Cautum etiam apud Romanos, vt *Gell. lib. 4. Noctium atticarum. cap. 12.* refert, eum, qui indiligenter agrum suum tractasset, vel sordescere pas-

passus fuisset, nota censoria puniendum. Præscriptionem, & *Plato* legitimam voluit: vnde scribit. *lib.* 12. *de legibus*. *In rebus ambiguis spatium temporis ad præscriptionem determinandum est. De Domibus quidem & agris nulla hac ratione disceptatio erit. Aliarum verò rerum si qua à quoquam habetur, isque in Vrbe, foro, sacris, apertè anno integro, re illa vsus fuerit, atquè hunc non occuluisse constet: nec quisquam interea quamuis quærens eam exegerit, nemini liceat; deindè rem illam quasi suam reposcere. Verum si non in vrbe sed in agris manifestè vtatur, nec in annis quinque rei Dominus compertus sit, quinquenio exacto repeti nequeat.* &c. puniendam esse negligentiam ac socordiam eorum, qui res suas tanto tempore non requisierũt, Quod diligentis patris familias esse. scribunt *Aristoteles, Aeconom. Cato, Varo, & Columella, de re rustica,*

stica. Vrget etiam, & fortior ratio ob quam naturali iuri consentanea, inducta dicitur præscriptio, vt litibus scilicet aliquando imponeretur finis *l. fin. ff. prò suo.* hac de causa *finem solicitudinis* vsucapionem dicit *Cicero pro Cecina*. indè *Martialis lib.* 10. *epigr.* 47. hæc sunt quæ vitam beatiorem faciunt.

Res non parta labore, sed relicta.
Non ingratus ager, focus perennis,
Lis nulla &c.

2 Ob hoc, toto in Orbe est communiter recepta præscriptio, nè rei, per multorum iam euagatæ manus, vindicatio, prætextu alicuius exoleti tituli, grauibus infinitisque contentionibus vexaret Rempublicam. Indè non solum in foro fori, sed etiam in foro poli Sanctorum consensu libenter reccepta fuit. 16. *q.* 3. *c. placuit.* 16. *q.* 3. per totum. Iure Imperiali vt in titulo. *ff. de vsucapion.*

pion. C. de præscription. Iure Francorum, quo omnia præscriptibilia tempore 30. annorum præscribuntur· *Nicol. Boer. decis.* 182. *n.* 12. Iure Hispanico. teste *Piccardo.* Iure Veneto *Statut. Venet.* Iure Olandiæ, & Vestfrisiæ. *Arnol. Vinn. institut. lib.* 2. *tit.* 6. Iure Zelandiæ, vbi aduersus præsentes annis viginti; aduersus absẽtes, triginta annorum spatio res soli certo iure vsucapiuntur. *c.* 2. *stat. Zeladiæ. ar.* 2. simile dicas de ceteris nationibus, à quibus omnibus vnanimiter est reccepta præscriptio, licet varient in tẽporum assignatione, vndè vix aliquid certum secundum hodiernos mores definiri possit. Modò si interrogaret quo iure sit introducta præscriptio? responderem *fundamentaliter* iure naturæ; quia nil magis naturæ consonum quàm pax, cuius gratia est introducta præscriptio mul-

multò antè Romanorum tempora. *M. Aurel. Galuan. de vsuf. c. XI. n. 2. ex Isydoro lib. 5. Origin. c. 5. Origo antiquissima, cum ea sit primum à Solone excogitata: certè in vsu fuit apud Athænienses veteres, vt liquet ex Archidamo Isocratis; & Dionisio Halicar. in eiusdem Isocratis vita; quapropter, & Plato Athenienfis philosophus eam ex vsibus vt solet Atheniensium, in suam inuexit, sicut apud eum legitur. lib. 12. de legibus. Ab Atheniensibus venit ad Romanos, apud quos Decemuiri eam in leges 12. tabularum transcripserũt; quod adnotauit Theophilus ad princ. tit. 1. de vsucap.* ex his apparet fundamentum præscriptionis non originatum iure ciuili, sed iure gentium: *origine* igitur iurisgentium. *forma*, verò, & *modo*, iuris ciuilis propter temporum diuersitatem, quam sibi quælibet particularis constituit Ciuitas; vndè quemadmo-

modum contractus origine dicuntur iuris gentium, forma verò iuris ciuilis, Idem adamussim replicarem de præscriptione.

3 Confirmatur Vndè venit quod ab hostibus capti, & per consequens eorum serui iure gentium facti, iure etiam diuino approbante. *1. Corint. 7. 21. Deuter. c. 15. exod. c. 21. Leuit. c. 25. vbi de formis* seruitutis apud Hæbreos. *add. Bodin. 1. de Repub. c. 5. Connan. 2. comm.* 1. Et Imper. *ad §. serui. de iure person. §. item ea. 17. de rer. diuis.* hodiè inter Christianos vt serui non perseuerent? non alia ratione, nisi quia antè secula aliquot Christianæ fraternitatis causa ius illud exolescere cæpit, & præscriptione inter Gentes est firmata. Suarez. de legib. lib. 2. cap. 20.

4 Itèm nonnè verum quod Venerãdæ Romanæ Ecclesiæ nullum præter Dæum in spiritualibus

libus nec temporalibus, recognoſcentis ſuperiorem, præſcriptione tolluntur iura? tex. eſt in *l. final. C. de Sacroſ. Eccleſ. c. nemo.* 17. 16. *q.* 3. nonnè iura fidelitatis, & Vaſſallagia tam contrà vaſſallum, quam contrà dominum poſſunt præſcribi? ità Gloſ. & D.D. in *c.* 1. *§. præterea. de capitul. Corandi. l. ſi quis empt. C. de præſcrip.* 30. *ann.*

5 Præſcribuntur comunia vt ius piſcandi in flumine *leg. ſi quiſquam.* 7. *ff. de diuerſ. & tempor. præſcript.* præſcribuntur liberi homines *leg. cum ſcimus.* 22. *§. cum autem C. de agricol. & cenſit. lib.* 11. vbi liberi homines item, & eius filij ex longa poſſeſſione fundo & ſeruituti mancipantur:

6 Nonne in temporalibus tam aduerſus Papam, quam contrà Imperatorem poſſe præſcribi comuniter reſcripſerunt. Doct. *Barthol. in l. hoſtes. ff. de capt. Baldus*

O *in*

in leg. 1. num. 22. & 25. Cod. de ser. Felyn. in cap. cum non liceat. c. cum nobis de præscript. eo quia immemorialis præscriptio æquiparatur veritati. *leg. 1. Cod. de seruit leg. si pupillus ad finem. ff. de admin. tut.* Item æquiualet pacto. *leg. 2. & quod ibi notat Glos. Cod. de dot. prom.* Imò fortius operatur quam pactum; sicuti ex pluribus docuit. *Felyn in cap. cum accessissent. num. 48. de constit.* hoc tamen intelligas de præscriptione immemorabili quia per eam solam præscribuntur Regalia. *cap super quibusdam §. præterea. de V. S. leg. hoc iure. §. ductus aquæ. ff. de aqua quotid.* vide *Crauet. consil. 10. num. 11. Bossium in titul. de Regal. num. 21. Roland. à Valle. consil. 59. num. 17. Cephal. consil. 468. num. 61. Menoch. 9. num. 65.*

℞. ad septimum, octauum, nõnum ex supradictis magis elucere caritatem in titulo dominij, quo

tuta

tuta redditur nauigatio contrà piratas, quam si mare Principum destitutum regimine latronibus relinqueretur apertum, vndè diutius grassari possent in mercibus præternauigantium. vnde replicarem cum Seneca. *epistol.* 90. nil reges maius malum minari posse, quam vt abirent è Regno.

Dices ex Maris dominio sequitur quod ad libitum dominorum, vsus portuum & litorum valeat interdici; portubus & litoribus interdictis stant suspensa comercia iure gentium Sacrosancta: ergò

Confirmatur. Ius gentium semper abhorruit prohibitionem, vsum litorum & portuum interdicentem, tamquam sacrilegum detestandum abusum. historiam dat *Thucidides lib.* 1. & *Diod. sicul. lib.* 12. de *Megariensibus* contrà *Athenienses*. confirmat *Sigonius*

lib.20. de regno Italiæ. exemplo Bononienſium in Venetos. Hiſpanorum in Occidentales Indos. *Franciſcus Victoria de Indis tractat.2.§.2.* qui virgiliano ſuſſurantes carmine declamant.

Quod genus hoc hominum, quæuè hunc tam barbara morem
Permittit Patria? hoſpitio prohibemur arenæ.

3 Confirmatur, ex *Numer.20.* & refertur à Gratiano. *cauſ.23.q.2. cap. notandum. notandum eſt ſanè, quemadmodum iuſta bella gerebantur à filijs Iſrael contrà Amorrhæos, Innoxius enim tranſitus denegabatur, qui iure humanæ ſocietatis æquiſſimo parere debebat.*

℞. ad primum. Comerciorum libertatem minimè tolli maris dominio, imò augeri, & accreſci vt ſupra patet, non enim negamus comercia ſed ipſa volumus; litora, & portus non recludimus, omnibus pacatè venienti-

bus

bus, patentia damus, quando tamen in signum supremi dominij, gabellas prò onere triremiū, custodum, & luminum soluant. Iter non dicitur dominio sublatum, etsi vectigalibus subiectū, quamplurimisquè conditionibus subditum; si igitur in terra stant simul dñium itineris, eiusdemquè libertas nō obstātibus, vectigalibus, quare nō in Mari?

Replicat *Gransuuinchel. cap.* 12. contrà Burgum. *Verissimè vectigalia, quæ terrestribus itineribus imponuntur, officiunt libertati comerciorum. Imò & quæ fluminibus.*

Contrà. de facto toto in Orbe terrestri itineri vectigalia imponuntur, ergò vel licita vel totus Mundus malè facit. audias Ambrosium. in *cap. magnum* 28. *caus.* 11. *quæst.* 1. *Si censum. Dei filius soluit, qui tu tantus es, qui non putes eße soluendum?* & Hier. *in Matt.* 17. *Dominus noster, & secun-*

dum carnem, & secundum spiritum filius Regis erat, vel ex Dauidis stirpe generatus, vel Omnipotentis patris Verbum, ergo tributa quasi Regum filius non debebat: sed qui humilitatem carnis aßumpserat, debuit adimplere omnem iustitiam. ergò huiusmodi vectigalia iusta sunt, iuxtaquè dictamen rectæ rationis imponuntur; iuxta illud *Prouerb.* 8. *Per me Reges regnant, & legum conditores iusta decernunt.*

Apertius tandem apparet ex *Matt.* 22. cum magna inter Iudeos esset concertatio, forent nè vectigalia soluenda? quibusdam affirmantibus, esse Romanis vectigalia soluenda eò quià illis obedirent, atquè ab illis gubernarentur; alijs verò iudicantibus Iudæos filios Abrahæ, qui sacrificijs, decimis, & primitijs vero Deo deseruirent, non teneri Paganis vectigalia soluere, miserũt Pharisæi discipulos suos cum

He-

Herodianis ad Christum, vt interrogarent eum, liceret *censum dare Cæsari, an non? cognita autem Iesus nequitia eorum, ait: quid me tentatis hypocritæ? ostendite mihi numisma census, &c.* (pecunia quæ ad illum finem ab ipsismet Iudæis cudebatur.) dicens *Reddite quæ sunt Cæsaris, Cæsari, quæ sunt Dei Deo.* Vbi quamuis miro artificio, illorum eluserit fraudes; eodem etiam tempore docuit, & Principibus vectigalia, & Dei ministris decimas offerendas: dicens: *Reddite quæ sunt Cæsaris, Cæsari, & quæ sunt Dei, Deo.* Vbi *Chrys. & Euthym. obseruant* non dixisse Christum *date*, sed *reddite*. Damus enim, quæ non debemus; reddimus verò quæ debemus, vt in illa parabola Euangelica, in qua Dominus à suo seruo debita exigit, est videre. *Redde* (enim ait) *quod debes* Reddite *ergo omnibus debita: cui tribu-*

tum ,tributum: cui vectigal, vectigal. Paulus ad Rom. 13.

Dices: si hoc foret verum (Granfuuinchel) sequeretur quod ex Hollandia Genuam nauigantes tenerentur soluere vectigal Comiti Flandriæ, Regi Angliæ, Regi Galliæ, Regi Hispaniæ, Principibus Africæ, & Regi Fessæ, Marrocano Tunetano, nemo in hac sententia præter Burgum. ergò.

℞. quod non defendo Burgum, & si defenderem, facile responderem ex positis à Burgo, non vltra sequi quam quod in qualibet regione loci est seruanda consuetudo: cui seruimus, vt magis liberè nauigare valeamus. *Cic. de legibus.* habet *Tribonianus in* §. 3. *de satisdactione tut. vel cur.* quemlibet conciuem etsi inuitum, etiam filium familias contradicente patre; tutorem licitè designari: at quomodò, nonnè ha-

bet

bet Imperator in *l.nec emere. Cod. de iure deliber.* neminem posse co gi ad contrahendum? Facilè tamen soluitur dicendo, quod actus ille legis violenta pietas nominari solet, qua pupillorum studemus indemnitati. Sic cogimus non retardamus nauigationem, ipsam tuemur, etsi aliquatenus ad licita vectigalia fugientem piè violentemus; non vltrà in mari tentando, quam vrgeamus in terra sub vmbra legis, Rerum, & personarum Reginæ, simulquè filiorum suorum speculatricis nè exterorum moribus corrupti, comerciorũ delectum in sui retorquerent odium, *Aristot. Polit. 7. cap. 6.* non enim omnium expediunt comercia, cum *Gentium diuersarum comixtio varios mores confundere, & peregrinorum cum peregrinis consuetudo plurimum soleat innouare, Plato de legibus. 12.* hac de causa

vsque ad hanc diem Chinenses populi omni arte præclari intrà mœnia exteros non recipiunt. *Io: Boter. lib. 2. p.238.* ità etiam consueuere Romani cum Persis inito fœdere. *leg 4. Cod. de Mercatoribus. Mercatores tam imperio nostro, quam Persarum Regi subiectos, vltrà ea loca in quibus fœderis temporetum memorata natione nobis cõuenit, nundinas exercere, minimè oportet, nè alieni regni (quod non conuenit) scrutentur arcana.* Secundum de Megariensibus retorquetur in ipsum. *Decretum,* enim, *Atheniensibus erat, foro comeatibus & portubus arcere Megarenses, qui demum eius rei difficultate compulsi, ad Spartiatarum auxilia confugere, Sicul. lib. 12.* Lacedemonij Megarensium postulatis assensi, statim iusserunt Athæniensibus abrogari decretum, per ipsos contrà Megarenses vulgatum. Qualis tamen exitus? Athænien-

nienſes qui iam *Maris erant imperio potiti* Sicul. & *iam ad maritimi imperij ſummam vindicandam aſpirabant;* omnibus primum diligenter percurſis, ſtatuere decretum nullo modo abrogandum, imò bellum cum Lacedemonijs vltrò Laceſſentibus ſuſcipere: ſuſceptum ad decem annos ſuſtinere, tandem comuni compoſitione pacato bello, ſocietatem ſimul contraxere, qua excluſis ſocijs, ius Athænienſibus Lacedemonijſq; erat, *quodcumque ſibi collibuiſſet adijcere, detrahære vè fæderibus*. Sicul. en igitur adprobatum decretum Athænienſiũ in Megarienſes etiam per Lacę. demonios. Sic Bononienſium in Venetos, qualis euentus? Quod per Venetos illis conceſſum certam ſolum aſportare quantitatem Salis & frumenti, quæ iuſta Venetis videretur ad pura alimenta ſolius Ciuitatis Bono-

niæ idem *Sigonius lib.20. num.50. anno.1247:*
Ad tertium Reſpondet Gloſſa in *cit. cap.notandum.*licet enim tranſire per alienum agrũ ius non ſit. vt *ed.1.c.1.tamẽ quia neceſſarius & innoxius erat iſte tranſitus, iſti prohiberi non debuerunt.* in mari verò negato vectigali non dicitur innocuus tranſitus: Maris enim fructus aut in vectigalibus aut in piſcatu. Sic Rex Polonus dominiũ ad Succini piſcatũ, & ſuperioritatem in ſuo habet mari. teſte *Io:Botero lib.1.Europæ.p.*171. Sic in Hyſpania Dux Medinæ Sidoniæ ſui maris Iuriſdictionẽ prætio octuaginta mill. ducat. piſcatoribus annuatim locat. Sic ibidem Dux *de Arco* dictus. 20.mill. *Io: Boter. lib.1. Europ.p.5.*
℟. Secundò. quod Domino præeunte pacificè petebant terram promiſſam, quæ denegari non poterat tamquam ab vniuerſali legiſ-

legislatore illis designata.

℟. Tertiò. Amorrhæorum Regem in ore gladij ab Israelitis percussum, quia non solum prohibuit transitum, sed etiam iuit obuiam eis, vt debellaret, vnde illi stabant intra solius defensionis limina. *Dicunt enim Hebræi quòd ipse recipiebat tributum à Chananæis qui habitabant terram promissionis, vt impediret transitum filiorum Israel ad eos; & ideò non solum transitum prohibuit, sed etiam iuit eis obuiam ad debellandum eos.* Nicol. de Lyra. in verb. *qui concedere noluit.* dici etiam potest quod nuncius Israelitarum ad Regem Ammorrhæorum fuit quidam prætextus ad pugnandum, nam etiam si concessisset transitum, alia inuenissent vt possent pugnare contra eum: Alphons. Tostat. num. 1. c. 21. *Quod igitur miserint Israelitæ nuncios ad Regem Sehon fuit quidam modus coloratus,*

loratus, vt haberent occasionem pugnandi contrà ipsum, cum ipse non concederet transitum: tamen quomodocumque Deus erat daturus Israelitis terram illam, ideò indurauit cor Regis, vt non concederet illis transitum, & vt pugnaret contrà illos. Et patet hoc, quia antequàm mitterent Israelitæ nuncios, dixit Deus Moysi: eccè ego tradidi Regem Sehon, & terram eius in manu tua: incipe possidere, & comitte aduersus eum, prælium. Et postea iußum est, quod mitterentur nuncij: & subiungitur, quod Rex Sehon noluit acquiescere, quia Dominus indurauerat cor eius, vt traderetur in manus Israel Deuter. c. 2. non fuerat autem sic factũ, de Idumæis, & Moabitis: nam ad eos miserunt Israelitæ nuntios, vt permitterent transitum per terram suam, & repugnauerunt primò Idumæi. præced. capit. imò occurrerunt armati Israelitis, sed nẽ pugnauerũt cõtrà eos Israelitæ recedentes ab eis, postea verò concesserunt

serunt

ſerunt introitum. Sic etiam factum eſt cum Moabitis. nam à principio nõ onceſſerunt introitum vt patet Deuter. 23. & tamen Iſraelitæ non pugnauerunt contrà eos; immo quamquam ipſi conduxiſſent Balaam maleficum ad maledicendum Iſraelitis, & decepiſſent eos ducentes ad ſacrificia per virgines poſitas apud caſtra Hæbreorum, vt patet infra. c. 5. tamen numquam contrà eos pugnauerunt. Contra Ammorrhæos autem iuſſit Deus, vt diſponerentur. ad pugnam etiam priuſquam aliquid facerent Amorrhæi: ideo hoc ſolum erat, quia Deus volebat tradere terram iſtam in manus hæbræorum, & non volebat tradere terram Moabitarum, nec Idumęorum, ideo indurauit Deus cor Regis Sehon, vt non concederet tranſitum per terram ſuam, & ſic Iudæi poßent pugnare cõtrà eum: & tamen dato quod conceſſiſßent tranſitum, aliquis alius modus fuißet ad pugnandum contrà eum.

AR-

ARGVMENTA

Ab auctoritate deducta contrà Domininium Maris reijciuntur.

Caput 14.

1 OBijc: primò ex ps. 94. v. 5. vbi Dauid: *quoniam ipsius est mare, & ipse fecit illud.* Ergo dominium maris apud solũ Deũ reperitur. Sol. Rx. Deum dupliciter considerari iure. s. creationis vtì dominum, *alto* potentem dominio, dicunt. I. C. & vtì Legislatorem rebus stantibus, prout stant. Hoc secundo modo nulla distinctio iudæi vel Græci, non est recceptio personarũ apud Deũ, omnibus vnus, & æqualis est iudex, nec hoc titulo legislatoris, bona mea re-

reduplicatiuè mea non valet alteri ad libitum dare. Si verò iure creationis cōsideretur, quo omnia liberè condidit, sustinet, & conseruat, nulli dubiū quod vtì cuncta ex nihilo condidit, ità ad nihilum reducere valet quotitulo respectu Dei, non meum non tuum, omnia sua. Et si quærant quo titulo à nobis possessa? dicas, minimè retineri dominij titulo, imò nec comodati prætextu, sed solum præcarij: cuius natura est, vt ad libitum concedentis, nulla etiam superueniente causa valeant reuocari concessa; hocquè in contradictorio dominij, cuius titulo quilibet in re sua dominus moderator, & arbiter. *l. in re mandata. C. mandati* etiā in abutēdo, *l sed, & si §. cōsul. ff. de petit. hæred.* & per consequens absquè sua culpa minimè priuandus. *l. nemo ff. de R. I.* Illùd etiam in contrapositione comodati

dati cuius ea est natura, vt non repetatur, nisi transacto tempore præfinito. Mortales igitur respectu Dei iure creationis dominantis, consideranti dicuntur possidere bona temporalia eo modo quo Fratres Franciscani, Pontificis dispensatione permituntur retinere monasteria, à quibus causa etiam non existente per eundem valent excomeari. *Abbas ad c.* Quando verò cantat psal: *quoniam ipsius est mare, &c.* loquitur de Deo iure creationis considerato, quo titulo non solum mare verum terra, & cacumina montium in manu eius. Indè Proph. codversiculo concludit. *quoniam ipsius est mare & ipse fecit illud: & siccam manus eius formauerunt* idem præmiserat in antecedenti versiculo *quia in manu eius sunt omnes nes terræ: & altitudines montium ipsius sunt.* quod credo, imò idem do-

dominium terræ Deo competens, volo replicandum in mari. *Domini est terra, & plenitudo eius, Orbis terrarũ, & vniuersi qui habitãt in eo. psal 33. tui sunt Cęli, & tua est terra, Orbem terrę, & plenitudinem eius tu fundasti. Aquilonem, & Mare tu creasti. psal. 88.* Imò ipse Deus in *psal.* 49. *non accipiam de Domo tua vitulos, nequè de gregibus tuis hircos, quoniam meæ sunt omnæs feræ siluarum iumenta in montibus, & boues.* en igitur respectu Dei creantis non meum non tuum, omnia *sua.* quis tamen negabit respectu Dei iudicantis meum tuum donando suum. *in sudore vultus tui, vesceris pane tuo Genes.* 1. tellurem nonnè nobis concedis concessam? cur ergò excipis Mare?

2 obligatio Obij Vis. 2. ex Martiano in *l.* 2. §. 1. *ff. de rer. diuis. Et quidem naturali iure omnium communia sunt illa: aer, aqua profluens*

&

& Mare, & per hoc littora maris, & in *l.* 4.eodem. *nemo igitur ad litus maris accedere prohibetur piscandi causa dum tamen à Villis, ædifitijs, & monumentis se abstineat: quià non sunt iuris gentium sicut est mare. Idque, & Diuus Pius piscatoribus Formianis, & Capenatis rescripsit.* idem replicauit Tribonianus in § 2. *instit. eod.*

3 Idem apud *Celsum* in *l. litora* §.1. *ff. ne quid in loco publico Maris comunē vsum hominibus omnibus vt aeris.*

Confirmatur ex Vlpiano in *l. venditor* 13. *ff. communia præd. Mari quod natura omnibus patet, seruitus priuata lege imponi non potest.*

5 Idem voluit in *l. iniuriarum*. 13. §. 7. *ff. de iniurijs. Et quidem mare comune est omnium, sicuti, & aer. & est sæpissimè rescriptum, non posse quem piscari prohiberi, sed nec accupari, nisi quod ingredi quis agrum alienum prohiberi potest. Vsurpatum tamen & hoc est, tametsi nullo iure,*

vt

vt quis prohiberi possit antè ædes meas, vel prætorium meum piscari. Quarè si quis prohibeatur, adhuc etiam iniuriarum agi potest.

6 Idem voluit Neratius in *l. 14. quod in littore. ff. de adquir. rer. dom. Quod in litore quis ædificauerit eius erit, nam litora publica non ità sunt, vt ea quæ in patrimonio sunt populi: sed vt ea, quæ primum à natura prodita sunt, & in nullius adhuc dominium peruenerunt.*

7 Idem rotundis verbis fassus est Antoninus in *l. 9. ff. ad l. Rhod. de iactu.* quando consultus ab Eudimione Nicomediense circà naufragium quod passus erat in Italico Mari, respondit. *Ego quidem mundi Dominus, lex aut maris.* en ergò quod maris dominium & si oblatum sibi Imperator arrogare non audet.

Hæc sunt aduersariorũ fundamenta, quæ quidem in superficie concludere videntur, funditùs

tamen

tamen considerata, parui sunt ponderis.

Responderem igitur primò cum Petro Gregorio Tholos. lib. 29. c. 10. n. 2. quod *solent litora, & maria eis adiacentia leges quasdam iure suo constituere: quales pleræquè & vtilissimæ in Amorica sen Britannia: & nullus fere flluuius nauigabilis, nullumuè pelagus, quibus non sit quædam ex consuetudine vsurpata lex à iure comuni, & Rhodiensium diuersa. Quare illæ potius in locis, quibus dictæ sunt, seruandę erunt.* hoc sensu respondit Antoninus Cæsar Eudimioni. *ego quidem mundi dominus, lex autem maris.* s. cuiuslibet regionis propria seruetur lex. Verũ, nè timore obiectorum, Imperialem legem effugere videar, & si non omne ius gentium, & naturale ex corpore Iustinianeo eruendũ. Respondeo mare comune dici respectu priuatorum, quibus, omnibus

nibus eadem est nauigandi piscandique potestas: non verò respectu Principũ, penes quos nè subditi huiusmodì abutantur comunione, necessario maris debet esse dominium. Hoc voluit Vlpianus quando scripsit in *l.13.venditor.ff com.præd.mari quod natura omnibus patet, seruitus, priuata lege imponi non potest.* vi enim præpotẽtium (vt de more) vsurpatũ erat, teste Vlpiano in *l.iniuriarum.ff.de iniurijs*, etiàm si nullo iure, vt quis prohiberi posset antè ædes meas, vel prætorium meum piscari: contrà istos, quià lex despicit nullos, nè miseros quidem *Nouel. 89. tit. quib. mod. natur. effic sui.* declamat Vlpianus: mare comune est omnium sicuti aer, vndè etiã si hoc vsurpatum quià tamèn nullo iure, nemo etiàm antè ædes meas poterit piscari prohiberi, & si prohibeatur, iniuriarum agi potest.

quod

quod enim *non ratione introductum est. sed errore primùm, deindè consuetudine obtentum, in aliis similibus nō obtineat.* Celsus *in l. quod non* 39. *ff. de legibus &* Paulus *in l.* 14. *eod. quod contrà rationem iuris receptum est, non est producendum ad consequētiam.* sic intelliguntur iura, quibus mare dicitur comune, aliàs non potuisset legislator de mari condere legem, lex enim sempèr versatur circà legislatori subiecta *c. à nobis de senten. excomū. l. cunctos popul. C. de sum. Trini. & fide cathol.* hinc est quod in subiecto litore ædificare non licet absquè prætoris decreto. *l. quamuis* 50. *ff. de adquir. rer. domin.* hinc est à Principe esse impetrandū, vt quis in loco publico possit ædificare. *l.* 2. §. 16. *ff. ne quid in loc pub.* hæc sunt argumenta, quibus intèr Principum regalia mare concluditur. Vlpianū videas in *l. inter publica,* 17. §. 1. *ff. de V. S. pu-*
de-

blica vectigalia intelligere debemus, ex quibus vectigal fiscus capit; quale est vectigal portus vel venalium rerum; itèm salinarum, & metallorum, & piscariarum. Et in *l. forma 4. ff. de censibus. lacus quoquè piscatorios, & portus in censum Dominus* debeat deferre. Tandem Iustinianus ipse nōnè ità clausit Hellespontum (teste Procopio in arcana histor. p. 110.) vt minimè negotiatoribus nauiculariisquè sinè prætio nimis graui, maris permiteret vsum? ex hoc intelligas quantum extendat Imperator totiès repetitā comunitatē, Hellesponti faucibus clausā. Quod si replicent tantis à legistis mare iure gētiū delineari comune? dicas comune dici à I. C. eo sēsu, quo Modestinus in *l. Roma. ff. ad municipal. Romam.* vocat *communem patriam*. certum enim Romam non fuisse patriam omnibus omninò gentibus comu-

P nem.

nem. Sic illud *iure gentium* apud veteres iureconsultos non significare ius aliquod pæreque apud omnes nationes vniuersaliter custoditum, sed solum aliarum nationum consuetudinem, & mores a Romanis repetitos: quasi dicerent, sicuti apud alias nationes cuique ex subditis, nullo excepto, & si misero, liberũ est in mari illius nationis proprio, piscari, sic & Romanis ciuibus in mari Romanorum proprio, liberum erit piscari: ità Gentiles ergà Deum religionẽ dicunt iuris gentium, quià & si apud ipsos Dei controuertatur essentia, à nemine tamèn negatur existentia, & quamuis vna natio adoret Lunam, altera veneretur Solem, supremam existere causam fatentur omnes. Patriæ, & Parentibus parère iuris gentium dixit Pomponius in *l. 2. ff. de iust. & iure.* vnicam tame-

men omnium comunem Patriã patremquè concludes? nequaquàm. Quià tamèn inolæuit cõsuetudo quemlibet Patriæ proprijsquè parère parentibus, iuris gentium huiusmodi dicta est reuerentia.

Sol. Respondet *Gransuuinchel* contrà Vueluuod. c. 3. *Imò cùm Romam prò capite triumphati Orbis haberēt, eam terrarum Deam Gentiumquè, omnium popullorum haberi patriam voluerunt. Ineptum sanè de Roma esset dicere, eam patriam esse suorum ciuium; Id de omni vrbe dici potest.*

Dilutio. Contrà, & quero si relinqueretur legatum ciuibus Romanis, huiusmodi legatum deberetur nè omnibus in mundo hominibus, nec nè? si negatiuè respondeas, ergò rigorosè loquendo Roma non est comunis patria, ergò tantùm suorum ciuium. Si affirmatiuè respõdeas, falsum dicis, quià huiusmodi le-

gatum exitum reperire non potest, neque est hominis, qui suæ mentis est compos *Gomez. 1. var. resol. 2. n. 2.* præterquàm quod beneficiū Ciuitatis conferendū esse primò Ciuibus Romæ natis rescripsit *Paulus in l. diuus. 24. ff. de tut. & cur. dat. &c.* & tamen per Gransuuinchel quandò rigoroso iure comunis Patria, diceretur Roma etiàm non subditis Romano Imperio conferēda venirent; Non omnes verò homines Romano fuisse subditos imperio Iustinianus ipse fatetur in *l. cunctos populos. C. de sum. Trinit. vbi* ait. *cunctos populos quos clementię nostræ regit Imperium*. Ergò imperio suo limites circumscribit. Romanorum enìm Cæsarum nomen, & fama numquàm Antipodas cunctasquè nationes, nouum Americanū Orbem in gyrum lustrauerat. videas Iustinianum in *2. l. C. de*

offi-

officio pref. Prǣt. Aphr. vbi suæ Iurisdictionis recenset terminos, sibi non subditos confitendo. *per ipsum pacē cum Persis in æternū confirmauimus. per ipsū accerbissimos hostes &c.* & in §. 3. *In Sardinia autē iubemus* ducem ordinari, & eum iuxtà montes, vbi barbaricæ gētes *videntur sedere &c.* sic in *l.* 1. *C. de mercatoribus. Mercatores tam imperio nostro, quàm Persarum Regi subiectos, vltrà ea loca, in quibus fœderis tempore cum memorata natione nobis conuenit, nundinas exercere minimè oportet, nè alieni regni (quod non conuenit) scrutentur arcana.* communem igitur dicas patriā quià Imperialis ciuitas de stirpe duarum rerum, armorum scilicet atquè legum veniens, nationibus omnibus antecellit. In ipsa enim tàm militaris res legibus in tutto collocata est, quàm ipsę leges armorum præsidio seruatę sunt.

2.ª sol. Responderi potest secundò iure gentium cuique liberũ esse in mari piscari, & nauigare dumodò tamen Fundi dominus non prohibuerit ingressum. In cuius signum sic argumentor. Aer dicitur elementum magis comune, quàm mare. Sed aeris vsus potest impediri à domino fundi. ergò, & vsus maris. ma. prop. est per se nota, inter res enim comunes primo loco ponitur aer. §. *& quidem. de rer. diuis.* min. prob. ex. §. 12. *de rer. diuis, planè qui alienum fundum ingreditur venandi, aut aucupandi gratia, potest à domino si is præuidet, prohiberi ne ingrediatur.* Idem in *l. Diuus 16. ff. de seruit. præd. rust.* vbi Callistratus. *non est consentaneum, vt per aliena prædia, inuitis dominis aucupium faciatis.* Idem habet Proculus in *l. in laqueum 55. ff. de adquir. rer. dom.* vbi dubitando cuius sit fera capta, venato-

ris

ris.s. vel domini fundi, respondet: *videamus, nè intersit, laqueum in publico, an in priuato posuerim, & si in priuato posuerim; vtrum in meo, an in alieno & si in alieno, vtrum per missu eius cuius fundus erat, an non* nec dicas diuersimodè considerari venationem, & piscationem, hoc enim confutat Cellsus in *l. idem* 10. *ff. de vsufructu.* §. *aucupiorum. aucupiorum quoquè, & venationum reditum Cassius ait lib.* 8. *iuris ciuilis ad fructuarium pertinere.* (nota) *ergò, & piscationum.*

3.ª sol. Responderi potest tertiò aerem, & mare comunia dici, quia necessaria. Omnibus enim necessarius aer, sinè cuius mutua repercussione, non viuimus: hinc comunis mater natura aeris elemento, humani generis materiali principio, toto in Orbe conspersit, exipsoquè compaginauit Vniuersum. Eadem ratione quandò ab exordio pa-

radisum voluptatis plantauerat, fluuius egrediebatur de medio Paradisi irrigans vniuersam superficiem terræ; qui indè in quatuor diuisus capita, quorũ nomina Phison, Giõ, Tigris, Euphrates, omnes terræ circuit partes. *Gen.* 2. comunia igitùr, idest, cuilibet comunicata regioni sub Principum tamèn ac Regum iurisdictione: *Dominamini piscibus maris, & volatilibus Cęli.* hac ratione antiquitùs scelere aliquò attrocissimo coopertos, veluti humanæ societatis inquinamẽta è ciuitatis liminibus excedere cogebantur duorum humanæ vitæ præsidiorum proscriptione *Lactan lib.* : . *c.* 10. Humanæ autẽ vitæ præsidia asertore Tullio *lib.* 1. *off.* sunt *aqua*, & *ignis*. hinc Egyptij (auctore Pierio Valeriano) in nuptijs duo vasa alterum aquæ, ignis alterum prò foribus vtriusquè sponsi ponere con-

consueuerunt, vt aquæ, & ignis hieroglifico humanæ vitæ comoda intèr matrimonio iunctos significarent. interdicto igitùr eis earum rerum vsu, sinè quibus humana non perdurat vita, tacitè erant morte mulctati. *Alex. ab Alex. genial. dier. lib. 2. c. 5.*

Obij: quandò alio sensu non dicerentur maria comunia, nulla daretur diferentia inter flumina, & maria; hæc enim, & illa cuilibet à natura, comunicata regioni.

℞. à fluminibus maria diferre, quià fluminum alueus in priuatorum dicitur patrimonio, eorum. s. qui propè ripam viciniora habent prædia, indè ad ipsos etiàm ripas reficere spectat: secùs autèm in arena maris quæ solius dicitur Principis. *litora dicuntur esse Populi Romani l. litora. ff. de flumin.* & ab ipso solo reficiuntur Principe ad quem spectat Insula si

 nasce-

nasceretur in mari, vt suprà diximus cùm Bartolo, ad differentiam Insulæ quæ nascitur in flumine, ea enim habentibus viciniora prædia conceditur. § *insula de rer. diuis.* comunia ergò dicas idest necessaria, & quà necessaria omnibus cõicata, & quatenùs omnibus comunicata nulla ratio, vt vnus tertij aggrediatur partẽ, deteriorẽ faciẽdo, vel occupando; ex hoc dicas propè ædem meã neminem posse lanienam extruere, eiusq; fætore aerẽ inficere. Dicant Patres Iesuitæ quo titulo ipsi oppofuere Demophoonti Ferrino, quandò Romæ volebat ædificium construere? Respondent ipsi, quià Ferinus illo ædificio ademptu-rus erat Iesuitarum feminario Boreæ flatum in vrbe Roma saluberrimum. *Decis. Sacr. Rot. Rom. coram* Pirouano ac Buraro apud Ierzon. ad Statuta Vrbis. *C. de ser-*

seruit. prospect. possunt igitur Patres Iesuitæ ventum præscribere, & non poterunt Principes aquam acquirere?

Quarta solutio est, mare non esse comune sed publicum. §. *littorum. 5. de rer. diuis. leg. quod in littore. 14. ff. de adquir. rer. dom. l. littora. ff. ne quid in loco publico, &c.* ex hoc prohibuit Martianus littora accedenti, vt abstineret ab ædifficijs, & monumentis, non enim sunt eiusdem iuris vt occupata, cuius sunt occupanda, ad hoc etiam dixit Vlpianus mari priuata lege seruitutem imponi non posse benè tamen publica; Indè Neratius: *quod in littore quis ædificauerit eius erit, nam litora non ita publica sunt, vt ea quæ* in patrimonio *sunt populi.* ex hoc

Quinta sit responsio: aliquandò mare comune dici quia occupanti conceditur, ad differen-

tiam rerum publicarum quę occupanti non conceduntur, sed in nullius dicuntur bonis actu, & potentia. nè igitur maris occupationem impedirent I. C. comune dixere, comunia enim cùm sint singulorum, occupantis fiunt. *§. singulorum de rerum diuis.* & non solum quoad vsum, vt publica, verùm etiam quoad proprietatem: in comunibus enim proprietas non secernitur ab vsu, nec vsus à proprietate.

Bt. sextò omnes, si qui sunt, textus mare commune concludentes, correctos esse, & antiquatos tùm ratione tùm auctoritate à Leone Imperatore *constit. 56. De Oris maritimis*. vbi tellure cum mari adamussim comparata, decernitur omne ius, omnis titulus omnisque successio, quæ legitima dicitur ad introducendum dominium in terram, & iustum dici ad acquirendum

mare.

mare. *Sancimus itaquè vt quisquè oras suas inconcusso iure possideat, illorumquè dominus sit; & si qui sinè ipsius permissu illorum emolumento frui velint hos propellere possit. Nam quemadmodùm terrenis locis iuris est, vt quicumquè domus Dominus sit, is præter illius vsum, vestibulum quoquè, atquè atrium possideat; vt ità etiam maritimis obtineat rationi esse consentaneum putamus. Et sicut terrenis locis præter voluntatem domini ex alieno fructus percipere nemini conceditur; sed si quis fructus ex alieno colligit, eos vel benignitate Domini percipiat, vel pro loci vsu vectigal soluat, necesse est: sic etiam maritimis obseruari præcipimus.*

72. ad septimum, & primò legis præmittamus verba. *Deprecatio Eudæmionis Nicomediensis ad Antoninum Imperatorem. Domine Imperator Antonine; naufragium facientes in Italia direpti sumus à publicanis Cyclades insulas habitantibus.*

bus. *Antoninus dixit Eudæmoni: Ego quidem mundi Dominus, lex autem maris. Lege Rhodiorum iudicetur nautica, in quibus nulla nostrarum ei lex aduerſetur. leg.9. ff. ad l. Rhodiam de iactu*. Duplex mendum in hac lege notant eruditi viri Samuel Petitus Gallus *lib.3. miſcell. cap.11.* Seldenus in mari clauſo *lib.1. cap.25.* Burgus. *de dom. maris. lib.1. cap.14.* Primum eſt Coſmographicum cum dicat in deprecatione naufragium feciſſe in Italia, poſteà ſe direptum à publicanis Cyclades inſulas habitantibus. *Quid hic monſtri eſt* (Seldenus ex Petito) *eos qui in mari ad Italiam naufragium fecerunt, à Publicanis qui Cycladibus ſunt inſulis direptos fuiſſe? quænam eſt hæc coſmographia? vndè Publicani Cycladum inſularum ad Italiam?* iniuſtè tamen carpi Iuriſconſultum video: credimus nè Voluſium Mætianum tam

cur-

curtæ cognitionis, vt ignoraret Cyclades insulas non in Italico, sed Aegæo esse sitas mari? nec Bartolus persuaderet. Quid igitur? in citata lege dicit quidem naufragium circà Italiam factum; adiungit etiàm per Publicanos Cycladum habitatores direptum; vbi tamen signat Cyclades insulas ad Italiam? impossibile forsam, quod Cycladum Publicani fortuitò stantes ad oras Italicas, more piratarum huc illuc currentium, Aeudimionem diripuissent? Glossa quidem coronari deberet auersa tamèn thiara, in thronum destinato Asello, cuius caudam, habenarum loco tractaret, Deus Bone? si in casu luce meridiana, clariori, tam turpe decipitur; quid reliquum in arduis fore putabimus, audias subtilem Gloss. in verb. *Cyclades. Insulæ sunt Italiæ, & dicebant fortè quod si*
ali-

aliqua bona caperent Italici naufragorum, eorum essent per legem Rhodiam de iactu. Male etiam corrigunt Seldenus, & Burgus, quandò prò: *naufragium facientes in Italia:* ponunt: *naufragium facientes in Teliaco mari.* Τῆλος enim vna Cycladum est, referente stefano (inquit Burgus) quo pacto Cosmographiæ minimè repugnat deprecatio, cum Cycladum Publicani diripere facilè potuissent, quæ in vna earum Insularum fiebant naufragia, in Italia non item. Pessima est huiusmodi lectura, & omnium pessima; nisi enim legantur verba vt iacent, insulsa deprecatio; quæ, tantum abest, vt Cosmographiæ repugnet, vt potiùs prò fundamento cosmographiā ponat. dicit itaquè Eudimio: Domine Imperator Antonine, naufragium feci in Italia, & direptus sum à Publicanis Cycladas in-

insulas habitantibus, quasi diceret: si naufragium est factum in Italia, quale ius habent contrà huiusmodi naufragium, Cycladum habitatores, qui tot milliaribus ab Italico distant mari? Iniustè igitur direptus sum, esto enim; quod lege Rhodiorum, viciniores recuperata bona non restituant, quale tamen ius prò publicanis Cycladum habitatoribus, tamquè remotis à loco, vbi fuit naufragium? Alterum mendum quod signant antedicti, ab eorundem diuersa percipias correctione. Dicitur in vulgata lectione respōdisse Antoninus: Ego quidem mundi dominus, lex *autem maris* emendat Petitus. *Ego quidem mundi dominus, ventus autem maris.* Seldenus verò ex Græcò in latinū sic vertit. *Ego quidem Dominus. Sed verò illa lex, seù mos est maris.* vel ab eodem: *Ego quidem mundi* do-

dominus. lex autem seù mos maris, lege Rhodia iudicetur. Burgus verò tertiò sic vertit. *Ego quidem mundi dominus, merces autem maris lege Rhodia iudicentur*. Parui tamen ponderis, & omnia ista: in prima enim interpretatione mutantur litteræ, nouæ addantur, poësim canunt: primùm extrà interpretis spheram qui legum est custos, non legum iudex, *Augustinus cap. 3. dist. 4.* lex quantumuis dura est obseruanda *leg. prospexit. ff. qui, & à quib.* vltimū etiàm Imperatoria maiestate indignum, dum domina salutatur mundi, ventum dicere dominum maris. Dura pariter est secunda Seldeni Glos. quid enim sibi vult. *lex maris, lege Rhodia iudicetur*. quod si prò *lex* reddatur *mos*; annè, tanta (ex Burgo) erat in Græca lingua vocabulorum penuria, vt eandem dictionem repetere in eadem

pe-

periodo, confundendo sensum, cogeretur Metianus. Circà tandèm Burgi Glos. non morabor, & ipse enim ingenuè fatetur, diuinari.

Modo respondendum venit ad Principale, quando habet Imperator: *Ego quidem mundi dominus, lex autem maris*. ex quibus credunt multi oblatum sibi maris respuisse dominium. Quod tamen ridiculum, videas Andream Alciatum *li. 2. dispunction. cap. 5. Dum dicitur* (inquit) *Ego quidem mundi Dominus, Lex autem maris; quidam Gallici Doctores existimabant propter aduersatiuum, Maris imperium ad Imperatores non pertinuisse. Quod sanè perridiculum est: tametsi Baldus, & Iason hac ratione existimauerint Venetos Romano Imperio non esse subiectos. Sensus autem huius legis est*. (res maritimas lege Rhodia finiendas) *Nam cum Imperator sit Mundi Dominus, certè*

certè non terra tantùm sed, & mare ipsius legibus parere debuerat, & ipse in eis leges statuere: cum tamen in Mari non lege propria iudicet, sed Rhodia, quæ ab eo adprobata est. Intellige ergò, dum dicitur. Ego Mundi Dominus; quià orbem terrarum ex lege mea rego. lex autem, *intellige Rhodia,* Maris. *Quoniā ex ea ius in Mari redditur.* Sic alij alia vt videre est apud Seldenum. *cap. 25. lib. 1.*

Breuiùs tamèn videtur præsens dissoluendum obiectum, quod, etsi in cortice videatur vrgère, funditùs consideratum nèc registro donarem. Depræcanti Eudimioni respondet Imperator: Ego quidèm Mundi dominus, lex autèm maris. idest. Sum quidèm mundi Dominus quid iuris tamèn circà præsens naufragium? lex inspiciatur. Princeps enim quamuis legibus non ligetur *l.princeps. ff.de legibus.*

c. cuncta per mundum. 9.q.3.& quidquid Principi placet, legis habeat vigorem. *§. sed quid principi. de iur. natur. gent. & ciu.* vndè vulgatum carmen.

Non est Rex legi, sed lex obnoxia Regi.

honestatis tamèn ratione, legibus viuere profitetur. *l. digna vox. C. de legibus §. vlt. quib. mod. testam. infirmentur.* Scio me dominum; agnosco omnem condendæ, ininterpretandæ, derogandæ, & abrogandæ legis mihi potestatem. *l. 1. & vlt C. de legib.* legibus tamen viuo *§. vlt. cit. Paratũ exitũ illi ciuitati video* (dicebat Plato) *in qua non lex Magistratibus sed legi Magistratus præsunt: salutẽ verò illi, vbi lex seruiẽtibus Magistratibus dominatur. lib. 4. de legibus.* circà igitur prædictum naufragium, lex maris inspiciatur, iuxtà ipsam judicetur. Ridiculum tamên, si concludatur, Imperator maris

res-

respuisse dominium. Si quis diceret. Domine Imperator Antonine; è mei prædij possessione per vim depulsus sum, rogo vt me restituam in possessionem prædij mei? respondeat Imperator: Ego quidem Mundi Dominus, lex autem prædij tui. Lege quod metus causa, iudicetur causa tua. in hoc casu diceretur nè Imperator Telluris respuere dominium? minimè, sed imò dominium fatetur, causam decidendam remittens lege quod met. caus.

Confirmatur ex Antonino lex dicitur domina maris; ergò magis dominus maris, qui dominus legis: si enim vinco vincentem te, multo fortiùs vincam te *l. de accessionibus. ff. de diuers. & temp. præscript*. Sed Princeps est suprà leges *l. 3. C. de testam. l. ex imperfecto 23 ff. de leg. 3.* ergò fortiùs suprà mare.

Con-

Confirmatur: Iubet Antoninus vt lege Rhodiorum iudicetur nautica, in quibus nulla lex ciuilis Rhodiorum aduersatur legi, si enim adinuicem opponantur, semper anteponenda Romana. Ergò Rhodiorum lex ciuili legi subijcitur, nulla lege ciuili adstrigitur Imperator *l. omnium. C. de testam. ergò*

Resp. etiàm potest Antoninum breuiter remisisse Eudimionem, qui specioso dominij titulo; & similibus blanditijs; Imperatoris beneuolentiam colligere tentabat; Indè exardescens Imperator (cui nec munera nec personas respiciendum) curtè remitens paucisque retorquet. *Ego quidem mundi Dominus, lex autem maris*. Nè sui tamèn præiudicaret imperio, subiũgit: lege Rhodiorum iudicetur nautica, in quibus nulla nostrarum legũ ei aduersetur.

Pla-

Placet etiam responsio Io: Francisci de Amaga. *lib.* 1. *obseruat. iur.* c. 1. §. 76. *Quamuis ego sim Dominus mundi, & Imperator atque ità legibus solutus. Neque tenear ex precepto aliquo subditis respondere, adhuc tamèn lex sit domina, & regina maris, idest rebus quæ in mari acciderunt, imperet mari, cum pertineat ad res nauticas, neque Fiscus præferatur cum subditorum damno, sed fisci, & priuati æqua lance debeat tractari iustitia; & ideò respondere tenebitur fiscus.*

Placet vltrà, esponsio Samuelis Petiti Galli. Miscell. lib. 3. c. 11. *Non negat Antoninus se Maris dominum esse, vt non possit leges dicere ijs, qui nauigant; vides enim velle ius dici Eudæmoni, & Publicanis qui in Cycladibus Insulis, ex lege Rodia; neque item dicit se ità teneri hac lege Rhodia, vt non possit omnino Eudæmoni succurere aduersus hanc legem, si quid illi fiat iniuriæ, sed vult Eudæ-*

moni

moni iuditium reddi ex hac quidem lege, ità tamèn vt Romanorum legum nulli aduerſetur hæc lex. Ex hoc videas ab hac lege potiùs dominio ſubditum mare argui. Sic Baldus: *Iſta lex dicit, quod Imperator eſt dominus totius Orbis, & quod terra, & mare, eſt ſibi ſubiecta.* ſic ibid: Paul. de Caſtro. *Ego quidèm mundi dominus, quaſi dicat nòn ſolùm terræ, ſed etiàm maris quià comprehenditur appellatione Mundi. Ergò leges meæ ſeruandæ ſunt nòn ſolùm in terra, ſed etiàm in mari,* quod probandum aſſumpſimus.

Q PO-

POETARVM APPLAVSVS.

Caput XV.

TErminùm tandèm circumduximus, nec restat nisi vt perquiramus Gētium plausum, externorumquè registrum. Poetarum comune archiuum, Mundi dabit monumentum.

Poetarum Princeps Virgilius.

Tequè sibi generum Tethys emat omnibus vndis.

Intèr Græcos Ouidius, *9. Iliad.* de Neptuno.

Tres sumus è Vesta geniti Saturnia proles.

Iuppiter atquè ego, Diri tertius, infima Ditis.

Re-

Regna tenet Pluto: ſuntquè in tres omnia partes.
Diuiſa, atquè ſuum quiſquè eſt ſortitus honorem.
Sic mihi ſorte datum pelagus retinere profundum,
Plutoni obſeſſa æterna caligine regna.
Atquè Ioui Ethereæas ſedes radiantis Olympi.

Hæſiodus, *in Theogonia*, Iouem Hecatæ permiſiſſe ſcribit.

Partẽ habere terræ, & infructuoſi maris.

Replicat Virgilius in perſona Neptuni in Eolum. 5. *Eneid.*

Non illi imperium pelagi, ſæuumquè tridentem.
ſed mihi ſorte datum.

Nonnus.

Beroe pelagus ditione tenebat.

Lucanus *lib.* 1. contra ciues inteſtinis cadentes armis.

O quantum terræ potuit, pelagiquè parari,
Hoc, quem ciuiles hauſerunt, ſangui-

 ne

ne dextræ.

Theocritus de Ptolomeo

Lateque, imperitat terris, latèque profundo.

Item.

—— *Omnis tellusque, fretumque*
Altisonique amnes sub rege iacent Ptolomæo.

Seneca Tragicus in *Hyppol. act.* 1. *sce.* 2. de maritimo Cretensium dominio.

O magna vasti Creta dominatrix freti.

Iuuenalis. *Satyr.* 3.

—— *Venit, & Crispi iucunda senectus,*
Cuius erant mores, qualis facundia, mite.
Ingenium, maria, ac terras, populosquè regenti.
Quis comes vtilior?

Claudian. de Minore Scipione.

—— *Patrijs primò cum manibus vltor*
Subderet Hispanum legibus Oceanum.

Ouidius de Augusto.

—— *Pon-*

—— *Pontus quoque seruiet illi.*

Statius ad Domitianum. *Thebaid. lib.* 1.

—— *maneas hominũ cõtentus habenis,*
Vndarum, terræ què potens

Manilius, quandò Duce Pompeio, recuperatum mare, Romanoquè restitutum imperio. *Astronom. lib.*4.

Quis te Niliaco periturum litore, Magne,
Post victas Mithridatis opes, pelagusque receptum
Crederet?

Oppianus de Antonino Caracalla.

—— *tuis sub sceptris namque profundum.*
Voluitur, & proles Neptuni, quæ incolit antra.

Anton. Quæreng. *Rhapsodiæ variorum carminum lib.* 1. *epigra.* 1. occasione tempestatis in aduentu Sixti V. Ponti. Maxi.

Quid fremit insolito Tyrrhenus murmure Pontus?

Tracta quid æquoreis cautibus vnda gemit?
Sunt Maris hi gemitus trepidi, sunt signa pauoris,
Quo timet aduentū maxime Sixte tuum.
Nempe timet, tantus nē accedat ad æquora Princeps
Vt sua captiuas sub iuga mittat aquas.
Pone metum pelagus, non Xersi hic æmulus arma.
Apparat in fluctus barbara cæruleos,
Sed mitis, placidusquè venit, bona vt aurea pacis,
Quam peperit terris, nunc ferat ille Mari.

Quod si obijcias illud Ouidij metam. 6.

Quid prohibetis aquas: vsus communis aquarum est.
Nec solem proprium natura, nec aera fecit.
Nec tenues vndas ad publica munere veni.

Et

Et Virg. 1. Eneid.

Quæuè hunc tam barbara morem.
Permisit patria; hospitio prohibemur
arenæ.

℞. Ouid. 1. metam. Latonæ contra rusticam conquærenti progeniem, aquas interdicentem, ea de comunione verificari, quandò.

Aurea prima sata est ætas, quæ vindice nullo.
Sponte sua, sine lege fidem, rectumquè colebat:
Pœna metusquè aberant, nec verba minantia fixo.
Aere ligabantur, nec supplex turba timebat.
Iudicis ora sui, sed erant sinè iudice tuti.
Nondum cæsa suis, peregrinum vt viseret orbem,
Montibus, in liquidas pinus descenderat vndas.
Nullaquè mortales præter sua littora norant.

Nondum præcipites cingebant oppida fossæ.
Non tuba directi, non æris cornua flexi,
Non galeæ non ensis erat, sine militis vsu.
Mollia securæ peragebant ocia gentes.
Ipsa quoque immunis, rastroque intacta, nec vllis
Saucia vomeribus, per se dabat omnia tellus.
Contentique cibis nullo cogente creatis.
Arbuteos fœtus montanaque fraga legebant.
Cornaque, & in duris horrentia mora rubetis.
Et quæ deciderant patula Iouis arbore glandes.
Ver erat, æternum, placidique tepentibus auris,
Mulcebant Zephyri natos sine semine flores.
Mox etiam fruges tellus inarata ferebat,

Nec

Nec renouatus ager grauidis canebat
aristis.
Flumina iam lactis, iam flumina ne-
ctaris ibant,
Flauaq. de viridi stilabant illice mel-
la.

Postquam verò.

Neuè foret terris securior arduus
æther,
Affectasse ferunt regnum cæleste gi-
gantes:
Altaq. congestos struxisse ad Sydera
montes.

Tum

Sunt in tres omnia partes
Diuisa, atque suum quisque est sorti-
tus honorem;
Sic mihi sorte datum pelagus retinere
profundum,
Plutoni obsessa æterna caligine Re-
gna;
Atquè Ioui æthereas sedes, & Syde-
ra Cæli.

Homer. Iliad. vt vertit burgus.
Inde cum magno misceri sentiret

murmure Pontum.

grauiter commotus, & alto
Prospiciens, summa placidum caput extulit vnda
Disiectam Aeneæ videt æquore classem.
Eurum ad se Zephirumq; vocat, dehinc talia fatur.
Tanta nè vos generi tenuit fiducia vestri?
Iam cælum, terramque meo sine numine, venti,
Miscere & tantas audetis tollere moles?
Quos ego: sed motus præstat componere fluctus:
Post mihi non simili pęna comissa luetis:
Maturate fugam, regiq; hæc dicite vestro,
Non illi imperium pelagi, sæuumque tridentem
Sed mihi sorte datum, tenet ille immania saxa,
Vestras Eure Domos, illa se iactet in

in aula
Aeolus, & clauso ventorum carcere
regnet.
Sic ait, & dicto citiùs tumida aequo-
ra placat.

Virgil. 1. Aeneid.

Neminem igitur alter lædat, sit
sua quisquè sorte contentus.

IOANNIS PALATII

De Dominio Serenifs. Venetæ
Reipublicæ in Mari
Adriatico.

LIBER SECVNDVS.

Caput Primum.

De Origine Venetiarum.

MAre Dominio fubditum tum Hiftoria tum Iuris prudentia in antecedenti probauìt libro; quæ ideò præmiffa, vt totius Vniuerfi propugnarent factum, vel ex Mundi facto, eiufdem ftabilirent iura: ex facto enim ius oritur. Ex Vniuerfalibus modò ad particularia defcendo, Marìtimum Venetæ Reipublicę ve-

venerando dominium. Hoc nõ ponam in disceptatione, quià nemine reclamante, vectigalium solutione, regij itineris imploratione, piratarumquè eccidio concluditur necessarium, Actum igitùr agam, publicisquè referam monumentis Regum testimonia, Cæsarum sententias, Pontificumquè canones. Ab Vrbis incunabulis ducam exordium, vndè ipsi cõnatum maritimum percipiamus Imperium.

Anno 421. nostræ salutis. Die fatali Veneris 25. Martij: Regnãte Theodosio Iuniore, *Heneti* nunc *Veneti* sanguine oriundi teucro, Domino præeunte populo sibi dilecto, quem intèr Maris latibula contrà surgentẽ Pharaonem, Attilam, cognomento, flagellum Dei, Christus aquoso in antro sub fide Virginis deposuerat, primum iecere la-

lapidem: Subuersoquè elemento nouum fixere mirandum Orbē. Ex Attila tamen occasio constructæ vrbis non sine dubio: Inuerisimile enim triginta ante quam Italiā percurreret annis, quod lacunarum acolæ metum adhuc non experti præuiderent tyrrani. De necessitate extructas Venetias, quià vbi habitationis non apparebat vestigiū, immò constructionis irridebat potentia nisi vexati medicinam ex veneno tentassent. Ipsam signat Bardi, quandò anno Christi 400. Italiam aggredientibus Gothis, Stilico Honorij miles vindicauit quidèm aggressorē, nō tamèn reparauit oppressum. Immò anno 402. opere Stiliconis, qui filio parabat imperium reuocatis Gothis iterùm sub carnifice languebat Italia; nèc finis, anno 406. frustra resistente Honorio Occidentis Impera-

furore Gothi miseram repetentes Italiam, demũcto Cæsarè ad lapidem deuastarunt. Nec satis: sequenti anno, auspicijs Radagasij, & Alarici Romam obsidio cingunt, Italiæ superstita peruastant loca, expugnatam tandèm Romam anno 410. solo æquant, non nisi igne collustrant. Inde captiua Placidia Honorij filia cogente Alarico nubit Attaulpho. Anno 412. Italia iterùm sub tributo, Principes in captiuitatem, Reges in derisum; Sacerdotes in obrobrium; Sanctuaria polluta; habitatores dispersi, ipsa in gladio sunt elementa. Anno tandem 421. tumultuante Imperiali exercitu, (quià per Ecium Honorij ducem deposito Câstino) reardebant sopitæ

 flam.

ſam. Tali regimine vſquè ad Attilæ inuerſionem more flu-minum, latenti incremento re-cti ſurgebant populi. Quandò debellata Aquileia nobiliores Pattauij tùm prouinciæ, vi qua-sì aperta fluminum confugere Venetias, vbi cumulata arena vltra caſas extruxere Domus, quò ſe reciperent in vmbracu-lum diei ab æſtu in abſconſionē, & ſecuritatem à turbine, & bar-barorum pluuia. Circà origine ſuprà notata non niſi aliena vo-lo interpoſita manu. Troianos dixit Liuius ex Paphlagonia Aſiæ regione, qui poſt Troiam incenſſam amiſſo Rege Philo-mene, duce Antenore, Adria-tici penetrarunt intima: quibus innata antiqua libertas (teſte *Curtio*) illibata permanſit Orbē etiàm deuaſtante Alexandro, cui liberum iugum Henetis nō innouandi vectigalium immu-

nita-

nitatem iam contrà Persas sanguine vindicatam. Alijs nobili Gallorum Stirpe editos creditum, eo vltrà quod Ludouicus Francorum Rex quotidiè in familliaribus colloquijs Bernardũ Iustinianum apud illum prò Sereniss: Veneta Rep. Oratorem, collegam, & consanguineum appellaret. *Bernard. Iustin. c. 2.* Hęc sint in cortice ad minimum Venetæ gloriæ spiraculum, quo phænomena chimerici piscatus ab inuidis in humiliata vestigẽtur natione.

DE BELLICA VIRTVTE VENETORVM.

Caput Secundum.

ILlustrissima Venetorum natio, quæ à natiuitatis primordijs, libera concepit natalia, illibata tot seculis ad hodierna traxit tempora omnium stupore, & forsam inuidia, quæ nondùm attigit terminum. Concepit libera, gestauit in ventre libera, peperit libera, nec vmquàm seruitutis oppressa iugo, etiam quandò rugientibus tiranis ferrea catena, domata languebat Italia; prò muris habuit à natura paludes; prò Castellis præsidiaria nauigia, qui-

quibus totum reuisit Orbem, Imperiale sustinuit culmen, cadentes propugnauit Tiaras, imò iàm depulsum restituit quirinale Petri. Maritima tractando, naualia tantum tractabo, nec terrestres scribā victorias, inter quas Cameracēse bellum in quo contrà Venetos solius inuidiæ titulo omnes Christiani &si infeliciter cōuenere Principes; Guciar.

Prima igitùr Venetorum virtus fuit contrà Gothos. anno salut. 534. quos in sico Padi alueo assequutos, victosquè Belisario donarunt. Anno 547. eorum ratibus (*ex Procopio*) Italiæ cum exercitu traiecit flumina; Gothorumquè Italico Imperio punctum posuit. Viuunt memoriæ Narsetis in erecta basilica S. Theodori, nunc D. Marci, & Geminiani in Religionis monumentum. Ab hac die vsquè

da

ad annum 696. nil memorabile. 697. Consulum mutato regimine, creatur Dux Venetiarum Paulutius Heracleanus, sub quo (*Bardi*) feliciter contrà Istros, & Dalmatas in alto assequutos mari pugnatum, victosquè impositum abstinere nauigijs. *Mori sotto lib. 2. c. 25.* Hoc tempore (anno tamen incerto) à Venetis Tergestini in caprulanis opprimuntur aquis, vindicandi causa, virginarum raptum, quē piratæ Tergistini noctu patrauerant. Ob hoc supplicationem Mariarum, à maioribus appellatam, originem habuisse fama celebrauit. *Pernard. Iustin.* Anno 725. Hortatu Greg. III. Romani Pontificis Rauennam à Longobardorum liberant iugo, restituūtquè Exarcho Imperatoris Byzantij. *Paul. Diac.* nec prętermitēda hic Venetorum cōstātia, & Religio; rupto enim fe-

dere cum Luitprando Imperatoris gratia, Dei & Pontificis causa, Luitpandrum Longobardorum Regem, Leonemquè Orientis dominum, accerrimos non formidarunt hostes. Quandò Leò contrà Sanctorum insaniens imagines, vt metalla Sãctorum signata imaginibus, religionis extorqueret prætextu, Venetos sæpè tentauit, semper hoc responso repulsus: Deo potiùs quam vlli mortalium parẽdum. Anno 749. iterum ab Euthichio imperiali exarcho, Venetorum implorata manu, citò currunt, Aistulphum Longobardorum Regẽ stringunt, Eutichium leuant. 750 Rauennam de nouo Imperialibus donant, Longobardorũ notabili decremento. *Bardi.* Anno 7 4 Italiam repetente Carolo Magno contrà Desiderium Longobardorum Regem, intrà Papię muros

ros obſceſſum, nec expugnare poſſibile ſinè claſſicis oppidis, vnà cum Pontifice rogauit Venetos, vt nauium ſuficienti comodato numero, apud quos per grandem Sciebat copiam, Religioni præſtarent: quibus vt gratificarentur ſtatim viginti-quinquè naues vndequaquè contectas aduerſus miſſilia ex alto cadentià, tùm remigibus quàm militibus optimè inſtructas Papiam traſmiſere. Quo-audito Deſiderius citò quàm ſupplex ſeſe vrbem Carolo permiſit. *Bernard. Iuſtin.* vltimamquè Longobardorum imperij, quod viginti ſuprà 200. annos Italiam iugulauerat, diem clauſit. Prò quò Carolus Venetis humanè gratias agens, quàm acceptum fuerit demonſtraret beneficium, re ipſa ſi aliquando eſſet neceſſe, comprobaturum ſpopondit. Indè diuiſo imperio

rio intèr Nicephorum, & Carolum, vtriusquè consensu, Vndequaquè liberi Veneti sunt acclamati. *Blond. lib. XI. In his fœderibus illud accuratè apud vetustos scriptores legimus interueniſſe vt Veneta vrbs Italiæ maritima: vtrumquè reuerita imperatorem proprijs vteretur legibus. Et siuè bello siuè pace neutrius partis censeretur.* Nō longè tamèn Pipinus à Carolo patre Italiæ Rex constitutus, nimia parentis abusus felicitate, iuuenili etiàm instigante ætate, magna animo versare imperia, insolentioraquè moliri cœperat. Turbabat Venetos minimè eis homine fauente paterno. Quæstos apud patrem de nouitate Pipini, immemoris eorum sanguine expugnatam Papiam, victum desiderium, Longobardorum expūctum Imperium, omni benignitate in patriam à Carolo remissos, regiaquè fide securos

Palu-

factos insidijs turbat, terra mariquè molitur, cuncta deuastat, Paludum omnes habitatores in solum claudit Riuumaltū: quibus cum superbè imperat deditionem, isti accincti ad comune repellendum eccidium, freti quod non terrestribus exercitibus, sed nauium agilitate quibus longè præstabant, dimicandum; non in solo, sed in erranti canali, cuius natura, & loci sciētia hosti penitùs incognita, vbi altior vbi humilior; quando fluxus, & quando refluxus, alacri animo non innocuū patriæ præfigurabant sanguinē. Nec longè successus, Veneti enim, qui eò vsque decedentem expectauerant aquæ decursum, quasi fulmina vndequaquè ruunt in hostem, missilibus lacescunt, leuibusquè ad hoc paratis nauigijs, inimicorum naues, quæ in sicco, refluēte æstu destitueban-

tur, facilè perturbant, inuadũt, fugant, prosternunt. *Morisot.* Tantæ victoriæ testimonium; canale in quo commissum est prælium, adhuc *Orfanum* appellatur ob ingentem occisorum numerum. *Sabell. Dec.* 1. *lib.* 2. Anno 824. prosperè pugnarunt in Sarracenos, qui ad Romanam venerant spoliandam Ecclesiam. eosdem anno 828. superant. an. 834. iterùm instructa forti classe Mauros siculos prosternunt. 836. Teophili Byzantini imperatoris gratia naualem instruũt classem contrà Mauros, quorũ rapinis subiecta languebat Italia 837. Veronnenses, ab oppressionibus quas molliebantur acolæ Benaci lacus, leuant. 838. in Tarentino portu Mauros submergunt; Narentanos fugant piratas, nouam faciunt in Sarracenos classicam expeditionem; nouoq; Narẽtanos premũt
pre-

tet fugāt. *Pardi.* Anno. 903. Hunni ſcithia oriūdi à conſanguineis Pannoniam habitantibus inuitati ad deguſtandos, & ipſi italicos fructus, tumultuoſè erupētes: Berengarium, qui tùm Romanum gerebat imperium cum quindecim hominum millibus vicerunt; qua victoria elati ferè totam occuparunt Italiam. Mediolanum pergebant verſus, cū Venetorum fama, ſuorum prouocauit excidium. Opum irretiti dulcedinè, quas per magnas decantabant populi, confeſtim in Veneta ſeſe conuertunt litora: Heracliam adorti, occupant, incendio abſumunt, ſequentes inſulas igni ſubijciunt, habitatores iugulant, vltimò Riuumaltum currunt. Quando Veneti vlciſcendi cupiditate flagrantes, ſui, & Patriæ non ſolum prò libertate ſed vita, contrà barbaros dimicādum, aut turpiter

ab

ab immaniſſimo hoſte velut oues iugulari experti, in naues ad pugnam expeditiſſimas in canalium anfractibus idoneas, contendũt, barbaris occurrunt, aduersùs quos attrox primò comittunt prælium: cum omnia tamèn diuerſa ſtarent, non immeritò exitum habuere diuerſum. Veneti enim, quàm cellerimas habentes naues, onera omnia, exceptis ad belligerandum neceſſarijs depoſuerant: Remiges eorum diù exerciti, eò ad nauale promptiores bellum, in patrio etiã certabantes ſolo, in ſtagnis non in aperto mari, vbi omnia propugnatoribus explorata, barbaris ignota: Veneti ab ineunte ætate maritimæ rei aſſueti, Barbari pedeſtri ſolum gloriabundi certamine, eorum naues onuſtæ, locis minimè accomodatæ, indè iuxta locum, & tempus ineptæ. Qua-

mobrem non diutius inclinante fortuna, inimicorum nauigia alia incenderunt alia abripuerunt, ceteri maturam capescentes fugam, inclytam Venetis reliquere victoriam. *Sabell. anno* 920. refecta classe Henrico Occidentis imperatori opem contrà Bulgaros ferunt, ac an. 927. replicant. Sub anno postea 933 contrà Clumacienses classem dirigunt, victoria potiuntur. *Bardi:* Anno 942. Narentanis infestantibus maria, victis: pax, duris tamen conditionibus datur. *Sabell.* Anno 959. antè Barium Peucetorium vrbem inter Brundusium, & Aufidi fluminis ostia, maritima clade ab Vrseolo Venetorum Duce fugantur. *Morisoto.* Anno 980. à Dalmatis contrà Narentanos inuitati, Principe Orseolo, omne Hystricum Dalmaticũque nomen in fidem reccepere, solis

Pha-

Pharensibus exceptis: qui veriti nè Venetus vrbem in sui potestatem redactam, euerteret: amore patriæ in flamati, freti etiam natura loci, ascensu quidem difficilis, scopulisquè muniti, ferociter defensionē molliebantur: Multitudine tamèn telorum insistentibus Venetis, missilium nube propugnatores operti, præsidio decedere cogūtur, abiectisquè armis supplices veniam implorare; quibus datta indulgētia, vrbs funditùs euertitur. Mox Narētanorū inuadūt fines, cūcta igne ferroquè deuastant, tandem humilibus imploratam dant pacem hiscè conditionibus. Vt quantacumquè damna Veneto data nomini, persoluerent; à nauigantibus in futurum nullum exigerent tributum; ex eorum natione ciues vel popularis piraticā non exercerent; quibus contenti, maris-

possessionē propter quā cū Venetis vario belli casu annos circiter 170. pugnauerant, renunciarunt. Anno 998. cum Morcimirus Rex Crouatiæ Iadertenses Venetorum subditos infestaret, in ipsum expedita classe superatur. 1117. Hadrienses, Venetorum confundētes limina inter Athesim, & Padi ostia magno superantur prælio. An. 1047. propè Apulliam vincūtur Normanni: 1049. Bijzantini imperij rebelle prostituuntur. *Bardi.* Anno 1061. noua premunt classe Normannos, eosdem ad Dyrrachium superant, ciuitatis obsidionem soluunt. *Moriso.* an. 1063. in gratiam Alexij, Veneti in Normanos mouērunt quāuis diuerso euentu: cruēta enim hic, & indè dimicatum acie, fortuna tamen prò Normanis. anno 1067. restaurata classe aduersus Guiscardum Normano-

rum

rum Principem non meliori casu, quàm antè pugnatū, immò trina vicè iterùm ab eodem fugantur. *Sabell.* anno. 1097. hortatu Vrbani Pontificis Transalpinis Ducibus quamplurimas contra fidei inimicos in Asiam transmittentibus copijs, Duce Gothifredo Bolionio, Veneti & ipsi cum 200. nauibus, in quibus onerariæ erant 70. prò comuni fidei causa in Asiam expeditionem faciunt: & quùm Rhodum venissent, iurgio à Pisanis lacessiti, qui & ipsi Rhodiensem tenebant portum cum classe non parua, iniuriam vindicarunt, Pisanis 22. adimendo triremes in quibus quatuor hominum millia capta dicuntur. Mox prospera nauigatione Syriam petētes occupata Smirna, Phæniciæ vastatis littoribus, Sidon, & Farania maritimum oppidum circà Nili ostia cum Ty-

ro, & Ptolomaide reccepta, quamplurimas barbarorum cæperunt naues. Trina fuit Venetorũ in Asiam expeditio, cuius titulo quamplurimis priuilegijs, & vectigalium immunitatibus terra mariquè à Balduino Hierosolymarum Rege donati feliciter in Patriam rediere. *Moriso. Bardi. Sabell* Lusigna. An. 1113. Quarta habetur expeditio Venetorum aduersùs Turcas prò Balduino 1123. Quinta Venetorum naualis expeditio prò Balduino in Syriam facta est, Calixti Pontificis contemplatione, ipsorumquè auxilijs, Tyri & aliorum marittimorum littora in fidem reccipiuntur. An. 1124. Patriam repetentes Methonem grecæ occupant Iurisdictionis. an. 1126. Turcas qui in obsidione stabant Iopensi, prosternunt, obsidionẽ soluunt; quo peracto in patriam prope-

rantes

rantes Chium, Samum, Lesbũ, Andrum, atque alias Grecanici imperij insulas armis domarunt. an. 1140. Fortunæ Fanum Venetorum se comittit regimini, quià cõtrà Anconitanos per Venetos nauali propugnatum prælio. anno 1147. iterum in Turcas prò Hierosolymitanis armant. 1148. gratia Emanuelis Occidentália regentis, Roggerij inuadunt statum. 1151. maritima clade feriunt Polanos. 1152. prò Emanuele cõtrà Normanos expediunt classem. 1162. Pontificis causa à Ferrariensibus vexati Pattauinis, & Hadriensibus, classem expediunt feriunt vincunt, Aquileiensem victum Patriarcham, tributarium remittunt, cuius memoria dies carnis priuij. an. 1169. ab Emanuele Imperatore Venetis in tota Græcia oppressis mercatoribus, contrà ipsum validissi-

ma instructa classis, eiusdẽ fraude penètota cõsumitur. 1173. instaurata classe Emanuelẽ fugãt, eiusdẽ, anno 1174. loca deuastãt. 1175. duplicato nauiũ triremiũque numero Græca inuadũt littora, eodem tempore rebelles Dalmatas puniunt, Hierosolymitano Regi, valido triremium numero succurunt. *Bardi.* anno 1176. Duce Sebastiano Ciano profugus Alexander. III. Venetias secretò confugit timore Fiderici Imperatoris, Eneobarbæ nũcupati qui iam cum exercitu occupauerat Romam. Eius Filius Ottho 75. triremibus partim proprijs, partìm auxiliaribus Ianuensium ac Pisanorum (*Bardi*) Veneta aggrediebatur littora, vt captiuum reportaret Pontificem. Contrà eum Veneti ad solam Christi Vicarij defensionem educta classe sub auspicijs eiusdemet Ducis Ciani,

ni, ſtrenuè bellantes, claſſicam reportarũt victoriam. *Iul. Ferret.lib.12.de re nauali*. octo enim ſuprà quadraginta captę triremibus, ipſaquè Regia in qua Ottho fuit, duabus media pugna in alto depreſſæ (*Moriſoto.*) ſub Pontificis calcandum pede Federicum ipſum in publica Diui Marci Baſilica traxerunt. *Ferret.* Redeunti in vrbẽ. Ciano Alexander. III. S. Pont. poſtquam victoriam gratulatus eſt, annulum aureum porrigens, hunc accipe, inquit, & me authore ipſum mare obnoxium tibi reddito, quod tu tuique ſucceſsores quotannis ſtatuto die ſeruabitis: vt omnis poſteritas intelligat, maris poſſeſſionem victoriæ iure veſtram fuiſſe, atquè vtì vxorem viro, ità illud imperio Reip. Venetæ ſubiectum. Hinc ſingulis annis. &c. *Moriſo.* anno. 1183. Iaderen-

rensium est sequuta rebellio, in illos. Statim ad arma, Insulæque vicinę vix lucente Marci vexillo reccepere imperium. Maior Iaderensium obstinatio, quià piraticæ assisterent naues, vrbsquè esset regio munita præsidio, ex hoc longiùs rebellium excidium. anno 1185. digladiantibus in Syria inter se fidelibus insurexit Saladinus expugnatisquè Ptolemaide, & Tyberiade Christianos profligauit, Hierosolymam vrbem an. 1187. subiugauit. Indè Veneti proprijs rebus antepofita fidei causa, pactis inducijs cum Bela Pannoniæ rege ingentem decernunt classem, percussoquè fædere cum peregrinis ducibus in Turcas terribili nauium numero Syriam traiecerunt; vbi quamplurimè certatũ, tandem Saladini fugata classe, Ptolomaide recepta quod iure belli

belli olim in ea vrbe sibi quæsiuerant, recuperant. Indè classis ex Syria reducta est, quippè cui reparatione supplemẽtoq; opus erat, tertio enim anno Italia abfuerat. Hoc interim Pisani Venetis æmulatione inuidentes, ex æmulatione in odium, & apertas inimicitias Polam, tributariã Venetorum, in Adriatico sinu subito opresfere incursu. rei indignitate commota Resp. nouam comparat clasfem, noquè milite in supplementum, veteri, addito Polam continuò transmittunt, qua repentè reccepta, pisanorumquè ibi repertis concrematis nauibus, illicò Methonẽ Veneta traiecit classis, vbi præsidiarijs Hetruscorũ fugatis triremibus duæ onerariæ à Venetis captę sunt naues. Anno 1198. Alexio Bizantij imperatori succurrunt. anno 1200. quià Venetorum gloria totum

per-

peruaſerat Orbem, hinc Galli, illinc Germani à Republica poſcebant naues quibus in Syriam tranſmitteretur miles. Chriſtiani Duces in Turcam moturi venere Venetias, percuſsoquè fædere cum claſse nauium numero. CC.XL. Dalmatiam petunt, piratiſquè fugatis Iaderam cingunt, in qua poſt varias clades Venetum recantatur nomen. Hoc interim Alexius puer Iſachi filius, qui patrui ſceleratas efugerat manus Venetis circà Iaderam hybernantibus ſuperuenit: hic de patrui contrà patrem crudelitate, multa queſtus, auxiliũ implorat, prò gratitudine incredibilia pollicetur. Pueri perorabant lacrimæ, auri promiſsa perſuadebant pondera; & hoc perſuaſi Veneti Gallique ad prima veris ſigna ex Dalmatia mouerunt Conſtantinopolim recto ſemper tramite,

mite, ſpirante Fortuna. Profugi interea Iaderenſes Venetæ claſsis audito diſceſſu piraticam renouãt, Pannonico regio muniti præſidio. Quamobrem Byzantium prima 240. nauium remigante claſſe, noua eodem tẽpore contrà Iaderenſes piratas decernitur. Vincunt in Oriente, & capta Coſtantinopoli, occupato portu, hoſtium nauibus concrematis, in imperatorem *Alexium* ſalutant puerum. Ingrata tamen fortuna, ſtatim enim per Murcyphum trucidato Alexio, cuius gerebat curam immemor ex infima plebe ab Iſacho ſe ad honorum erectum, culmen, aſpirabat tyrranidem. Ad hoc in Venetos paratis inſidijs ex vrbe repentè ægreſſus in Flandrenſis comitis ſtationes primum impetum facit: Is animo ſemper impiger ſtatim occurrit, temporiſque momento ar-

armatis copijs non solum æquauit pugnam, sed territa hostium acie, non sine clade profugum remisit Murcyphum. Indè Veneti Galliquè vt Alexij pueri persequerentur pœnas, confestim ad oppugnandam vrbem conuersi, adeò pertinaciter terra mariquè continuata est pugna, vt non anteà cessarent, quam illis Constantinopolim cederet. Naualis inter omnes eo conflicto enituit Venetorũ virtus, aliquanto enim prius vrbem potiti illis, qui à continenti maioribus oppugnabant copijs. *Sabell. Moriso.* Post victoriam Baldoinus Flandrensis Imperator declaratur; Creta cum omnibus insulis Ionij, & Egæi Maris Venetis cessit. An. 1205. Græcorum imperatori nauali succurrunt præsidio 1208. Corcyram viginti traducunt triremes, quandò vix extrà sinum

na-

nauigabat classis cum Leonem Vetranum natione Lygusticū eo tempore primum inter piratas cum nouem nauibus longis offendunt: inito certamine prosternūtur Ianuenses, Vetranus capitur, suspensus pœnam soluit. Indè digressi Methonem, & Coronem piratarum domicilia expugnarunt. Ianuenses iterū maria infestantes circà Scicilia nō longè à Drepano duodecim eorum interceptis triremibus fugantur. 1212. Domantur piratæ, puniuntur Cretenses, Byzantio succurritur. 1214. Ianuenses noua afficiuntur clade. 1217. Vngariæ Regem Syriam traducunt, transactione ab ipso facta circà Dalmatiæ regimen. Ianuensium duę intercipiuntur triremes, indè nauali obsidione ad decennium continuata Dyrrachium stringunt; rebellem Cretam recuperant: Imperato-

ri Constantinopolitano opem non vna vice ferunt, reportata semper victoria. Anno 1236. Pontificis contemplatione cōtrà Imperatorem expedita classe, propè Apuliam imperiales vincuntur naues. Fugatis græcis, 1237. Rhodum capiunt. 1238. Byzantium à Turcis oppressum leuant. Quindecim triremibus, 1239. Neopolitana inuadunt littora, alienatam recuperant Ialderam, indè Byzantium auxiliariā traducunt classem. Anno M. CC. XLII. sexaginta expediunt triremes Ianuensium gratia, quæ Dyrrachium non traiecerunt iam enim per Ianuenses, fuerant fugati imperiales. M. CC. XLIII. Venetis per Balduinum solitis imploratis suffragijs, citò expeditur classis: eodē tempore nouo rebellis recuperatur Iadera. Anno 1244. instigante Pontifice Innocētio IIII.
Eze-

Ezelinum aggrediuntur tyrranum Pattauio spoliant. eodem anno Maris transitum Corrado Friderici Sciciliæ Regis filio gratuito supplicanti cōcedunt. *Bardi.* Anno 1250. cum Ianuensibus resurgit bellum; Omnes enim nationes, quarum armis Syria barbaris erepta, expugnatam Ptolemaidem per vicos diuisanter:partem habebant Veneti, partem Ianuenses, ceteras populi alij. Venetis cum Ianuensibus quia propinquis comune dattum Fanum, propter quod mutua æmulatio, indè odium, tandem tumultus. Occupant fanum Ianuenses, & quasi turrim muniunt. Rei indignitate Veneti comoti, tredecim triremes, quas tunc Tyri tenebant, in altum deducunt, mox Ptolemaidis portus fracta catena, 23. naues Ianuensium onerarias, duas triremes dem-

pto

pro nautico apparatu diripiunt, subiecta flama consumunt, fanum recipiunt, Ianuensiumquè monumenta diruunt. Anno. M.CCLIX. Per Paleologum suscepto imperio Constantinopolitano, Nauium triremiumquè expedita classe, sua currunt propugnaturi, qua adeò inclusus Michael vt magis fame quã armis laboraret. *Bardi.* Nouum posteà cum Ianuensibus certamen, quibus per Venetos Pisanosquè vigintiquinquè abreptis nauibus, ceteris demersis vel fugatis ingenti inimicorum strage, repetunt patriam. *Mirum, sequenti anno nauem vnam Venetam, cui nomen Leo 200 naualium sacciorum, & 100. militum munitam præsidio cum 2. triremibus ante Tenedum à 20. lygusticis triremibus obsessam. omnes in fugam egiße Constantinopolim versus. Morisoto.* An. 1266. antè Drepanum XXIIX

Ia.

Ianuensium occursantibus tri-
remibus, atrox sequuta est pu-
gna, Venetoquè memoranda
victoria. 2500. fuere captiui.
1200. ferro necati; totidemquè
fluctibus fuere submersi: 24. na-
ues captæ, reliquę media in pu-
gna depressæ. *Morisoto*. An. 1267.
iterum fugantur Ianuenses nō-
nullis triremibus captis. 1268.
in Scicilia de nouo fugantur.
An. 1271. cum mira frumenti
penuria Venetos afligeret, ad
Taruisinos, Ferrarienses, & Par-
tauinos (quibus seruitutis iugū
contra Ezelinū fuerat per Ve-
netos ademptum) recursum, vt
in tanto discrimine Venetos de
se benè meritos leuarent, nequè
preces tamen, nequè pecuniæ,
vicinorum vicère ingratitudi-
nem. Tum Veneti rei affecti
indignitate, vt ingratæ nationes
cognoscerent, quam humanè
secum ad eam vsque diem actū
esset,

esset legē quæ ad hūc diē tenet, promulgarunt. *vt omnes qui intra Phanaticum sinum, & Padi fluminis ostia negotiorum causa nauigarēt, vectigal Reipublicæ penderent: ad quod persoluendum, & ad mercem ipsam (si Magistratibus ità libuisset) estimandam Venetias venirent. cui legi ne fraus fieret, nouus Magistratus est creatus: huic aliquot nauigia, quibus omnem oram maritimam perlustraret, data. Sabell. Bardi Faroldo.* Indè noua bella inter Histros, Anconitanos, Bononienses ex vna, Venetosque ex altera insurrexere: hinc, & indè memorandæ cedes. Anconitani tandem videntes maiori conatu Venetos semper insistere, fractis animis pacem querunt, & sequentibus datur conditionibus. vt legem de portorijs Anconitani reccipientes, Venetos totius Adriatici maris legitimos possessores, & dominos

quod

quod à prioribus Pontificibus iam anteà solenniter declaratū fuerat, fatterentur. Idem recceperunt Bononienses iam post triennium prælio victi. *Petr. Iust. lib. 3. p. 58. Sabell.* articulis cōpositis Nicolao Pontifici 20. naues longas ad traijciendum pontificium auxilium in Asiam obtulere, aliasquè quinque suo nomine instructas adiunxerunt quibus in Syria contrà infideles fortiter est pugnatum. An. 1294. classis nauium *66.* in Ianuenses expeditur, quorum iurisditionis Pera opposita Cōstantinopoli à Venetis comburitur: indè ad folia vetera eiusdem ditionis admota classe oppidi maxima pars donatur incendio. Victus Lygur gemino prælio septuaginta triremibus vindictam tētat, obuiā Venetū habet nonnaginta quinq; munitum triremibus, Carolo Dādulo

S præ-

præeũte: congrediuntur classes, cedesque teterrima vtrique inflicta nationi: fusis tamen Lyguribus fedissima eorum oritur strages profligata prorsus ac deperdita classe: ità veritas, quid quid strepent Ianuenses, Danduli fingentes captiuitatẽ. *Bardi*. Fracta Ianuensium classe non tamen fractis animis reparant arma non enim de vico aut æde, sed de maris litigabant imperio. *Sabell.* Erat tunc (quod nota) non tantum cum Ianuensibus sed etiã ipsis Turcis apertæ inimicitiæ. Expedita classe lõge lateq; insectatis barbaris omnẽ oram maris circa Insulas Syriamquè à Turcarum vindicarunt iniuria, plurimis eorum oppressis nauigijs. Smyrnam vrbem expugnarunt, captam què cæsis oppidanis valido firmarunt præsidio. Eodem tempore altera destinata classis Ia-
nuenses

nuenses cum nauibus quatuordecim ad Carystium offendit portum, vbi confecta pugna cũ decem longis nauibus & 70. nobilibus Lygurum Præfectus fit Venetorum captiuus, ignobili multitudine, quæ prò numero nauium ingens fuit, desiderata. *Morisot.* Anno 1303. Græcanicas excurrentes insulas Veneto subiecerunt nomini, quas tamen fidei vrgente causa, quia Turcæ infestabant maria, illicò restituerunt; Gulphum piratis purgarunt; Ferrariensibus opẽ tulerunt; Græcos castigarunt, Anno 1315. in Oriente quadraginta triremibus sua propugnãtes Ianuensibus nonnulla abripuere nauigia, quibus continuẽ infestabant maria. 1323. noua clade perduntur Ianuenses, iterumquè per Venetos illis renouantur vulnera nonnullis longis nauibus abreptis. 1332. Tur-

cas vincũt: Andronicũ Paleologũ cinctũ obsidione soluunt: sequenti anno eidem Nicæam à Turcis opressam, proprijsquè vindicatam donant armis. 1334. noua clade fusis fugatisquè Turcis Polam contra Aquileiẽsem Patriarcham recuperant: venientibus annis vsque ad MCCCL. aut contrà Turcas, aut Italiæ Principes Venetæ inuidentes gloriæ, altiora erigentes cornua, validissimis prȩliantur classibus. Ianuenses interim natura Venetis inimici quum maritima quædam in Põtici maris ora tenerent, noua semper molliebantur, vt totius Pontici maris Venetis exclusis, sibi pararent imperium. Classe itaquè expedita, cuncta maria ab Hellesponti faucibus vsquè in Peloponessum infestare cæperunt. Contrà ipsos cum triremibus M. Rucinius delegatur, cui

cui iuncti Pisani, Arragones, & Græci, simul omnes à Lygure intrà Bosphorũ fugantur Thracium, ingenti clade sternuntur. Loci angustiæ, vbi comissum prælium assignata est culpa. Post conflictum Piso cui summa imperij erat demandata potestas, cum Veneta & Regia classe Cretam petit, vbi resarcitis triremibus, hostem repetijrursusquè ad pugnam prouocauit. Lygur verò euitato congressu ab infesso loco discedere non est ausus. Reparata igitur classe, nouisquè in supplementum adiunctis nauibus, confestim relicta Grçcia in Sardiniam cum tota classe venere, vbi quã occultisimè Veneta Hyspanaq, iũctæ classes irruentẽ excepere Lygurem; nesciebat enim in Sardiniam Venetos aduenisse; Sed cum veneti exeuntes, erexere signa, clasicumquè in Ve-

netis decantaretur puppis, fracti animo fugam arripuissent nisi Veneti iniectis harpagonibus, tenacique nexu iunctis nauibus interclusissent: attrocissimum fuit certamen, æternaque Venetorum gloria; duæ enim & triginta captę triremes, vix eorum prætoria cum vna & altera stragem euasit. Sic fractis Lygurum animis Io: Vicecomiti Mediolanensium ea conditione se vrbemquè suam dedere, vt contrà Venetos Arragonesquè tueretur. Vlciscendi libido, libertate quam maior. *Morisoto*. Ceterum cum mutua illata essent damna, Lyguresquè Vicecomitum tæderet dominationis, inter ipsos & Venetos sãcita est pax. Anno 1360. designatis liminibus inter Venetos & Ludouicum Vngarię regem, fæliciter prò Græcis in Turcas pugnarunt. Anno 1364. recu-

pera-

perata Creta, Patriæ hostibus imposito iugo, Constantinopolim contrà Turcas traduxère classem (videas; quanta pietas, quantaquè Venetorum religio: quoties religionis vrgebat causa, vt sibi propria, præteritis etiã rebbelibus vindicabatur,) Anno. 1366. ingenti clade Turcas prosternunt, piratis mare purgant. An. 1372. Inter Venetos & Ianuenses noua circà præcedentiam insurgit altercatio, comutatisquè iurgijs, aperto marte resurgunt odia, fædus cum Rege Cypri augebat dissidia. Hoc interim nauali classe Ioãni Paleologo Constantinopolim ab Andronico occupatam restituunt, proprioquè contrà Turcas muniũt præsidio. Insulam Tenedi pro gratitudine Venetis Paleologus restituit. Inuidi verò Ianuenses citò hostili animo res in-

uadunt Venetas, accurrunt isti, & ad Ancium obuiam habent Lygurem, in quem statim mouere. Ad duas horas conflictum demum Ianuensium cadente fortuna, classis præfectus ferè cum omnibus nauibus, Venetorum traditur manibus. In ea pugna duo deuiginti nobiles Ianuenses capti, ex turma octingenti, desiderati fuere sexcenti. Anno sequenti Pisanus Venetæ classis Pretor, qui Polæ cum triremibus vna & viginti subse derat è portu exiens, Ianuensium quatuordecim offendi naues, decem alijs per Ligurem intra Promōtorium Polæ propinquum in insidijs locatis, quarum clandestinus aduentus Venetis penè fuerat ignotus. Pisanum vibrantibus gladijs prouocabant, è contrà insidias in hostilli classe vir vndequaquè maritimus suspicans, quia

per

per totiès fugitiuos prouocatus, fugiebat: Ductorum tamen quorundam increpatus vocibus, primus (nè argueretur timoris) in hostem vadens, eum alto aggreditur mari. Vtrimquè ferociter concursum, aliquandiù ancipiti pugnatum prælio, Prætoria Ianuensium cum naue Pisani congressa, cadit Lucianius Doria classis imperator Donati Zeni lancea traffixus: mixta igitur pugna Lygur non tam metu quam consilio sensim retrocedere cepit, vt in insidias Venetos traheret: eò ventum hostes cum decem nauibus ex insidijs coorti restaurant pugnam, Venetos vrgent. Hostium impræssionem aliquandiù Pisanus sustinuit, non tamen longè potuit, suorū fractis fugamquè capientibus, Victi igitur Veneti Humagus. Gradus, Crapulæ, Clodia Fossa

occupatæ, pugnatumque penè in ipsius vrbis vicis: & nisi Victor Pisanus è carcere subductus præfecturam maris suscepisset, Venetorum res dubiæ. Illico Piso vrbis portum transgressus copias contrahit, vitæ ac libertatis munimina cogitat, bellum reparat. Senatusconsulto quadraginta armantur triremes, earum imperium Cōtareno demandatur Principi, cui duos adiunxerunt legatos Victorem Pisanum, Dominicū Michaelem. Quatuordecim item triremes foris Carolus vir bellorum & pacis artibus insignis, regebat: sub eius regimine septuaginta hostium varij generis nauigia ab eo demersa, captaque fuisse constabat, multaque alia ægregia tum in Lygures tum pro Caloianne Imperatore apparebant facinora. Tu dicas auspicijs Pisonis &

Zeni

Zeni terra mariquè labantem, restauratam patriam. In altum igitur per Pisonem deducta classe, interim Carolus Zenus expectabatur, qui cum classe foris, frumentariam Lygurum classem circà Sciciliam cæperat, onerarias eorundem circà Italiam interceptas depresserat, cæteas tres mercibus onustas in suam redegerat potestatē; quidquid amæni soli à veneris portu vsquè, patet, desolauerat: antè Tenedos cætæam Neapolitanā à Ianuensibus conductam, duas alias Lygusticas ante Rhodum totidem iuxtà Cijprum, ex pugnauerat, cum iussus est patriæ succurere. Dum nauigat Zeno, imperatore pedestrem dirigente aciem, magna Lygures Afficiuntur clade, quorum tria millia desiderantur, suprà sexcenti capiuntur. Tanta clade reccepta, Ianuenses qui in Brun-

dulano portu obſeſſi per Piſo-
nem ſtabant, triremibus incen-
ſis, nè illis Venetus potiretur,
Clodiam ſe recęcepere: Duæ
per Piſanum ibi excubantem
ab incendio eripiuntur: ſequen-
ti die decem aliæ nautis remigi-
buſquè nudatæ capiuntur. In
ſtagnis pariter hic & indè varia
pugnatum fortuna. Octuagin-
ta demum à Venetis capiuntur
nauigia, quę à Carrario in ſub-
ſidium oppreſsorum inſtructa
fuerant. Tantis blocati pericu-
lis Ianuenſes, non niſi fugam
parabant, qua vndiquè tranſ-
greſsa, ſola reſtabat deditio; vt
quam fugerent, Legatos ad
præfectos & tribunos, qui in
Venetis degebant caſtris, clam
mittunt, oblatoquè ingenti
auri pondere, orant, vt fraudato
Veneto in patriam remitteren-
tur immunes. Ex munere gli-
ſcebat ſeditio, cognita tamen
com-

comprimitur. Paulò post ad Principem Legati mittuntur, vt honestis conditionibus Ciuitatem recciperet, à quo triste reportantes responsum, fame quasi extincti, odij ardore inedia suppresso, deditionem fecere. quinquaginta naues oppressas; quatuor millia captiuorum in vrbem ducta, quorum tria millia Ianuensium, fuisse scribit *Morisoto*. Indè omnia præsidia & oppida quæ in stagnis erant: cedere Veneto: Iustinopolis quo Lygures confugerant per Pisanũ donatur incendio, ipse etiam paucos post dies morbo correptus vitæ claudit periodum. In eius locum Zenus ad annum creatur, qui dum Dalmaticam legit oram, 12. nauigia Illiriei nominis cæpit: Interim per Aymonem Allobrogum per sex annos iam digladiantes nationes compositæ

sunt

ſunt, reuocatoquè Carolo, qui gemens fremẽſquè in fugitiuũ Lygurem tutam claſſem Patriæ reſtituit. Anno 1393. In Turcas obſidentes Byzantium expedita claſſe, cum Cypri Rege in eoſdem Turcas fœdere iunguntur. Anno 1396. prò imperatore in Otthomanos iterum mouẽt. In medio Padi quãplurimis inſigniti tropheis Viſcõtis nobili potiuntur victoria. Anno 1403. in Sarrhacenos benè pugnant. 1423. nouæ inſtruuntur triremes, vt Græcis in Turcas opem ferrent. 1425. Philippum mediolanenſem in Pado vincunt. 1428. Turcas aggrediuntur. 14;2. nauali claſſe Doclealcæ capiuntur Turcæ proſternuntur. 1452. oppugnante Mahometto cum trecentis & amplius bellatorũ millibus, nauibus verò trecentis & ſeptuaginta quinquè Byzan-

zantium, tres Venetorum triremes, quæ ex Pontica nauigatione redibant, vt christianæ vrbi auxilio essent, in portu subsedere, multumquè iuuarunt 1460. noua Græcis in Turcas expediuntur auxilia. Idem sub anno 1462. Ab Imperatore Turcarum aperta iniuria Veneti lacessiti arma induere contrà immanissimum hostem, qui ad Peloponessum occupandũ, animum adijciebat. Est ipsa Peninsula inter Egæum & Ionium mare posita: Dominabãtur Thomas & Demetrius fratres nobili Græcorum sanguine nati, ipsam barbari cum maritimo ingenti apparatu adorti, Græco spoliant principatu; Venetos quoquè nonnulla ibi tenentes oppida, expellere tentat. Veneti è contrà ad propulsandam barbarorum iniuriam, valida instructa classe possessa

pro-

propungunt. Legatis posteà ad Mantuanum missis Concilium, quod Pius Pontifex indixerat pro decernendo in Turcas bello, cunctis votis illud decretum. Primusquè Venetus belli promittit partem; vndè Pius Pontifex in hæc verba pleno consistorio prorupisse dicitur. *Benedicti sint filij nostri, Veneti: benedicta sit eorum tam pria tam, sancta intentio, benedicat Deus Christianissimam Rempublicam, & Senatum eorum adiuuet eisquè honorificentissimè aduersus Turcas præstet victoriam.* Petrus iustin. lib. 8. Comuni Christianorum percusso fædere, cuncta armis terrestribus naualibusquè obstrepebant nã hinc Italia, Germania: illinc Gallia Hispania nouum quid in Turcas molliebantur, quum Pius Pontifex Anconem progressus, paulò post Principis &

Ve-

Venetæ claſſis appulſſum vita deceſſit. Poſt Pij interitum tanti belli onus ſoli Veneti ſuis viribus multis deinceps annis ſuſtinuere, ceteris Chriſtianis Principibus ſecurè, & otioſè ſpectantibus Rempublicam prò orbe chriſtiano laborantem: quin cum riſu, Venetorum, annuentibus cladem: Quo non obſtante ſub auſpicijs Petri Mocenici quamplurima in Turcas geſta fuere facinora. Vltimò tam feroci vrgente hoſte, terra mariquè oppreſſi non vna poſt reccepta. clade, cæptum eſt de pace cum Otthomano agi &, magis neceſſaria quam glorioſa reccepta: nam traditis inſulis, ſolutis pecunijs, nil recuſarunt, quod barbarorum expleret ſitim. Nec mirum ſi Venetorum gloria tanto cõſternata dedecore poſt 20. & ſupra annos belli in Turcas,

cas, succumberet. Nullo enim Christianorum Principe ferente subsidium immò cum risu & gaudio, tantæ Reipublicæ auditis cladibus, Pontifice, Regibus, Principibus hostilem gerentibus animum; viginti & supra an. Turcarũ bello fessi, subditorum indemnitati studentes, visi potius cum regni detrimento Reipublicæ comparare salutem, quam vltimum patriæ experiri eccidium. *Sabell.* An. 1472. Iacobus Cypri Rex graui decubans morbo, testamentarijs tabulis Catherinam coniungem M. Cornelij Veneti summi Senatoris filiam, posthumumquè ventre seruatum Veneto comendauit Senatui, paucisquè diebus post ex humanis migrauit. Subitò repentini motus regnum turbarunt. Aspirabat Carlota defuncti soror regnum ascendere, ob id

Ve.

Venetorum tentauit opem, frustrà tamen. Rex enim antequam vita decederet testamēto condito septem instituerat cōmissarios, inter quos Andreas Cornelius Reginæ patruus Rochasij comitatu donatus; Arhiepiscopus Regni; cæteri ex aulicorum numero: mandās vt hi omnes Posthumi tutores, regni tenerent curam vsquè dū ad legitimam proles veniret ætatem: posthumo verò sinè legitimis filiis decedente, Catherina coniux in regno succederet. Mocenicus ergò Venetus imperator citò accurrens partim armis, partim consilio, composito tumultu Catherinā quōdam Regis coniugem in regno confirmauit. Inde in Ciliciam regressus, nouis Hispanorum motibus cæpit insula agitari, suasione cuiusdam Antistitis Cyprii, qui apud Ferdinandū

Re-

Regem oratoris tunc fungebatur munere, vt se auctore, Iacobi Regis filiam ex concubitu natam filio Ferdinandi & ipsi notho desponsaret. Non recusauit Ferdinandus, duabus citò concessis triremibus in Cyprum cum satelitum expedita manu Antistitem mittit. Mocenicus, qui Methone erat audito regiatum triremium accessu, ratus non frustra eo nauigasse, duas & ipse expediuit triremes, vt interpellata Regina, nouitatis specularentur interna. ab istis Mocenicus certior factus, nisi insulanorum consilia citò Venetæ classis aduentu opprimerentur, Insulam in vltimum fore discrimem. His auditis octo aliæ in Cyprum expediuntur triremes, ceteram disponente classem. Interim Cyprii coniuratores necato Andrea Cornario, Marco Bembo sororis filio trucidato

trucidato Regiam accupant, arces proprio muniunt præsidio. Quibus vsurpatis, certiore per nuncium Ferdinando facto, Venetias oratorem expediunt, vt Cornariæ cædis lenirent attrocitatem, vel saltem bellum protrahærent, quousquè Ferdinandi superuenirent auxilia. Suorum interim litteris Imperator Mocen: excitus, statim copias contrahit, cum totaque classe Ciprum festinat, quo delatus, Phamagustæ (eo primum appullerat) expositas sub vmbra recognitionis lustrauit copias: ibiquè castramentatus, Regiam postea armatorum comitante manu ingreditur. Eius aduentu perteritos coniuratos statim fuga distraxit. Inde accerbissima, super Cornelij nece, habita quæstione, culpæ reos capitali affecit supplicio; suspectos in exilium egit; fugitiuos

tiuos proſcriptis bonis, igni & aqua interdixit. Ità Cypri rebus compoſitis regio Cornelia reſtituta culmini; viginti triremibus in præſidium datis, poſt ſalutatam reginam à qua ſcuto eximij operis, purpureoquè donatus vexillo in Pelopeneſſum contrà Turcas nauigauit *Bardi. Sabell. Moriſoto*. Anno 1481. Ferrarienſes ſequutum eſt bellum. Hercules enim cum Ferdinandi Regi filia matrimonio iunctus, altiora mente volueret. Venetorum violatis fœderibus, vectigalia per ſubditos fraudaret: Propè confinia contra fœdus noua extruere menia; immunitates Veneto competentes violaret. Prius amicis interpoſitis monetur, nec deſiſtens, armis tentatur; Pontificiſquè cum Venetis inito fœdere, terra mariquè opprimitur, ferè principatu ſpoliatur. Vſque

què enim ad Ferrariæ portas, superbissimis Venetorum plantatis signis, nil reliquum sperabatur præter miserimam deditionem. Et nisi Pontifex Sixtus insperatè defecisset, res Ferrariensium penè deplorata plangeret. Veritus tamen nè Venetorum excresceret potentia, a ipso christianis coniuratis Principibus monentur statim ab armis desistere, imò restituere eo bello capta, quod Pontificis erat indictum nomine, Pontifici igitur non minus respondendum, quam toti Italiæ monstrandum, solo Sixto auctore in Herculem illata arma, cēsuere Patres. Indè ne Venetum nomen gentibus irridendum exponerēt, bona ipsius venia, bellum impulsore Pontifice semel sumptum, ad exitum velle perducere. Veneti interim de bello solliciti, quia nullus in Ita-

lia

lia princeps, à quo non arma in sèparari cernerent, maturis viribus terra mariquè propria firmarunt. Quinquaginta ſex nauiũ inſtructa claſſe Calabriam Venetus adortus Gallipolim aggreditur, expugnat, dein intima prouinciæ penetrat loca. Hiſcè territus Ferdinandus, cũ domeſtuo bello ſe implicitum videret, proximumquè prępotentem formidans hoſtem, ad pacem reſpexiſse creditur, nec multo poſt Veneto glorioſam nomini ſequutam. *Sabell. Bardi.* Anno 1486. Egyptio Rege nouum quid ſyrio mari molliente, nouam Veneti inſtruunt claſsem, qua in Cyprum expedita, omnia breuiter fuere pacata. *Petrus Iuſtin.* Anno 1500. Græciam aggredientibus Turcis Methonem Coronem perdidere Veneti, paulò tamẽ poſt recuparunt non ordinaria Tur-

carum

carum clade. Contrà Gallos dein anno 1506. nauale terreſtreque ſucceſſit bellum. Veneta claſſis in Apuliam profecta, Monopolim inuaſit, & Gallorum liberauit iugo: Pulignanũ, & Mola muniſiſſima expugnauit oppida. Anno 1508. Duce Pontifice Omnium chriſtianorum Principum fædus contrà Venetos percutitur; noſtra tamen inſtructa claſſe quam præclara ædita ſunt facinora, ea ſub ſilentio quià magis terreſtri quam nauali, iniuſto opprimebantur bello. Anno 1527. Veneti Gallis iuncti Hempolim aggrediuntur, Brunduſium expugnant, Apuliam deuaſtant. Ab hoc anno vſque ad 1573. nullum apertum bellum, piratarum præter, qui quotidie infeſtantes maria, continua Venetorum in Adriatico ſinu vſque ad Aegeum mare, currente

classe fugabantur ; diuersiquè generis capta nauigia ad numerum 100. & vltrà. Anno 1537. in Turcas renouatur bellum, continuis enim Patres lacessiti iniurijs, nè Solimani improuisis opprimerentur, armis centum rostratas decernunt naues, vt in omnem starent casum, quando barbarus hostiliter Venetorum visitaret litora. Dein cum christianis Principibus inito fœdere, ad Corcyram destinato cursu, Pontificis, Cæsaris, Venetorumquè suprà ducentæ diuersi generis supputantur naues. Totidem ferè per Turcas nauigabant. Indè in altum digressi, congredi cum barbaro Veneti mirificè cupidi, classem instruunt. Solus Lygur Doria, cui Hispanicæ erāt comissæ triremes, recusabat pugnam. Cum Venetorum imperator conuersus ad Doriam hortabatur, nè tan-

tanta vincendi perdita occasione christianam desereret causam. Eius vt animum inflamaret, pręlij vrgentioribus petitis partibus, primus hostem inuadere iurat, Deoquè sacrata anima, sui corporis sacrificio, superuiuentibus parare victoriam. In hunc modum, militum hortatus animos, ad pugnam accingitur. Interim ventus, qui in illam vsque horam proflarat, subitò recedens naues ab vtroque latere liquit immobiles. Hac tranquilitate Venetum Galeonum adorti Turcæ aggrediuntur: Mauortia verò illa machina, tormentorum reduplicatis ictibus Turcicas quatiens triremes, Doriã inuitabat ad pugnam; prosperamquè augurabatur. Ipse verò an fraude, vel metu nescimus, suarum nauium collecta parte vagabundus gyris atque mean-

dris adnauigabat. Sic nonnullis ex nostris perditis nauibus vacuus tantus christianorum irridetur apparatus. Pax indè auri & insularum comparata prætio vsque ad annum 1572. inuiolata permansit; solis infestantibus piratis in quos Venetorum armata classe ad custodiã Adriatici, de more currente, quam præclara fuere facinora. In motus Turcarum posteà quadruplex destinata successiuè classis, cuius apparatus cum barbari solum exploratos haberent, dissipatis consilijs, rediere Byzantium. Prima expeditio quæ centum constabat triremibus fuit sub anno 1542. secunda quę erat centum & viginti triremiũ sub anno 1563. Tertia numero eadem sub anno 1564. Quarta 1568. in qua nonnaginta tres rostratæ naues viris armisquè paratæ, decem quoquè maiores

tri-

triremes, & viginti naues onerariæ cum minoribus numerabantur nauigijs. Anno tandem 1570. susſurante Turca Cyprum inuadere inſulam, non puduit tyrrannum regnandi cupiditate Deos genteſquè nullo etiam fallere prætextu. *Cubat Chiaus* Venetias à Selino mittitur Legatus, vt ſui Regis nomine voluntaria deditione ei Cyprus traderetur; & ſi negantibus terra mariquè indiceretur bellum. Hoc audito reſponderunt Patres Venetam maieſtatem, cui connata fidei religioniſquè defenſio non ſolitam tã abiectè Chriſti deſerere cauſam. Idcircò Veneti citò nauali inſtructa claſſe, octuaginta roſtratas naues duodecimq; alios maiores triremes foris miſerũt, adiunctiſquè alijs viginti duabus circà Cretam ſtationem habentibus, ſuprà centum & qua-

draginta longarum nauium cō-
flata est classis. Coniuratum
etiam in barbaros per Pontifi-
cem, Philippum II. Hispania-
rum Regem, & Venetos. Ho-
rum classes conuocatæ Messa-
næ circa Siciliam 203. dabāt tri-
remes, 12. galeaceas; onerarias
50. Signum prætoriæ à Pontifi-
ce consecratum Ioanni Au-
striaco demandatur summaquē
rei causa assentientibus socijs
eidem creditur. Obstrepebat in
altum barbara classis, & ipsa
ducentarum & amplius longa-
rum numero instructa nauium.
Sequebantur centum mahonæ
ad bellica ferenda instrumenta;
quæ omnia in Cyprum conuer-
sa lacrymabilem christianam
prostituere causam: accepto
vulnere remedium coniurati
fore credebant ex pugna quam
in mari annhelabant: eam non
recusarunt turcæ ad scopulos
cu-

curzolarios inter Cephalenam, & Naupactum nonis octobris, quinta fermè diei hora (Diuæ Iustinæ commemoratione currente) salutis anno 1571. inuicem occurrentes classes pari ardore, turcæ ex oppressa regredientes Insula, fideles excitati religionis amore præuijs Imperatorum Concionibus iniere pugnam. Primò statim congressu Venetorum catafractæ ex aeneis tormentis ferreos fulminantes globos, barbarorum adeò conglobarunt ordines vt eo in cornu penè in fugam verterentur barbari: rei summam in hostili classe gerebat Ali bassa, qui nomen imperatoris feroci pugna condecorare studebat. spatio 18. horarum hostiliter suspensam tenuit victoriã; eius tandem debellata triremi semiuiuus capitur; cuius vt auulsum è cadauere caput spiculo infixũ

apparuit, omen vtriq; nunciauit bellāti, in faus tum ſuis, glorioſum fidelibus 200. enim naues captæ, 25. millia hominum cęſa, quinque millia captiuorum inter quos duo filij Ali. deſideratis etiam è victorum parte militum tredecim milibus, octo mille vulneratis; nauibus amiſſis plurimis. Patricij Veneti numero decem feliciter nati, quia tam gloriosè extincti. ad quid tamen tanta victoria? dicant principes? reſpondeant hiſpani? ſi Inſula, cuius gratia tanta conſtructa claſſis, tanto maria conſperſa ſunt ſanguine, adhuc ſub barbarico languet oppreſſa iugo? Si pro ipſa poſt receptā victoriā vela nec data. *Si in Cyprum ire audacia, aut voluntas Victori fuiſset, nulli dubiū erat, Turcam inde pulſum iri, hoc bonæ fortunæ Venetorum inuiderunt, ſubſtraxerunt, & extranei duces, reuiſendæ*

ſendæ patriæ poſt hanc victoriam, cupidi excuſanteſquè reditum proximitate hyemis. vſquè adeò hæc victoria Venetis conſtitit, vt ab ea die totam Cyprum ditiſſimam Inſulam amiſerint. Moriſoto. Anno 1613.

Vſquoqueſi Venetorum Turcorumquè inimici per totum Adriaticum piraticam exercebant. Indè conquerebantur Otthomani; quod Veneti ad quos vtì Adriatici dominos, nauigationem, ſpectabat dare pacatam, piratarum non vlciſcerentur iniuriam. Creſcebat tumultus, quia Oſſunenſis Dux, Pro Rex Neapolis Adriaticū, ciuitatem ipſam conturbabat inſidijs. Primi tamquam ordinarij puniebantur latrones, ſuſpendebantur in lignum. *Baptiſta Nani*; & ante ipſum *Moriſotto*. Oſſuna verò Hiſpaniæ humiliatus ad carcerem, inſidiarum pænam capite luit, eius

anteà classis iuxtà Cretam, vnica sola Venetorum naui, cui præerat Fredericus Nani, in Naualibus vndequaquè præclarus, partim fugata, partim hostilem obtegere coacta est animum. Admirala Neapolis capta est in qua vltrà desideratos, milites ducenti fuere captiui. *Baptista Nani* sub anno 1620. p.228. Anno 1638. Sunctorum Algeriorumquè piratæ cum sexdecim triremibus, briganti. nis duobus, Apuliæ infestantes oras in ipso Vallonæ portu intrà Corcyram & Dyrrachium non obstante munitissimo Vallo, quod ad portus custodiam propugnat forte præsidiũ, superantur. Quorum 1500. cæsi, triremes quatuor profundo datæ, reliquæ in uictoris venere potestatem. Captiui, qui sub vinculis aut ad remos constituti detinebantur omnes ad 3734.
li-

libertate donantur *Morisoto. Baptista Nani*. Anno 1644. Thraces (quibus regnandi cupiditas nullo rationis moderamine recta, quidquid iuuat, licere demonstrat) Classem extruunt, nauilijs innumeris terribilem, Vniuerso potius quam Insulæ comminaturam exitiũ. In Venetos parantur insidiæ; Creticumq; regnum inuasuræ ordinantur acies: simulato tamen in Melitenses impetu, impia tegunt consilia; vaganteque fama, Venetorum innixa credulitati, augetur desidia hostiũ exitus prosperatura. Insurgunt inter Patres dubia, sed in peius semper venit fiducia: pacis enim recenti fædere compositæ pignus, tanta dirimi posse nemo censet impietate. Incessanter interim coaceruantur milites, solicitantur agmina, & eximia solertia belli apparatus & muni-

mina perficiuntur. Ioannes Superātius Byzantij apud Turcas Legatus, quæcumquè perspicacissimè comprædendit; percurrit accuratè, vt certitudinem augeret, omnibusquè benè perpensis, vberiorem segetem suspicionibus adfert. Turcarum Regem petit; interquè tumultus, Reipublicæ poscit securitatem; Addita insuper proximæ vnionis commemoratione, responsumquè accipit, Thraces Venetorum inuigilare quieti, atquè ad solius Melitæ euersionem arma parari, & nihil indè nisi vindictam offensionibus exquiri, vtquè fraudem sacrilegio tegeret, adiecit mendacijs iuramentum. Multæ deindè inter Superantium & Turcas sessiones, sed eadem semper proposita reportat, mentita simulatione, nullaquè veritate firmata Thracibus, Reipublicæ

pacem

pacem turbandi, longè curam abesse. Immò Regni deletis consuetudinibus, nulla, vt moris est, intimatione Venetos admonent, sed maiori taciturnitate dolum suadent velandũ, vt inscientes aggressi ijsdem vnum & idem sint, impetus & victoria. Superantius attamen quocunquè explorato progressu, Patribus, Turcarum aperit mentem, & in Cretam instrui vires exponit. Varijs hinc libratis consilijs tandem defensio decreta, cum præcipuum munus imperij sit, adepta tueri. Lentè tamen Veneti insurgũt, nè diffidentia Thraces prouocarent, & quod dubitationibus adhuc latebat, furor verteret in certitudinem. eo magis Turcæ soliciti, muniunt exercitus, vt exeant. Interim Andreas Cornelius Generalis in Regno, eiusdem curam suscipit, sed non

per

permittente festinato Turcarum motu, quamuis quod potest, non tamen vndè suficiat, Cydoniæ prospicit in venturū. Exeunt Thraces centum, & viginti nauibus, militibus onustis, trecentisquè & sexaginta tribus inferioribus nauilijs belli munimentis refertis constructo exercitu militibus sexagina mille, Quiduè agendum, *Selectari* Generali præfecto, Hybrahim mandato seruauit occlusum, non exponendo nisi in Aegæo mari tutis viribus deuenisset. Tunc Cydoniæ inuasio firmata. Regni incolæ hostium numero antea dubiè relato pauidi, priùs prodigijs, deindè inopinato impetu perteriti potiùs fugæ consulunt, quam constantiæ. Antonius Nauagerius Cidoniæ præfectus poscit opem & subsidia, mænia enim dirupta validæ obsidioni haud repugnare
posse

posse demonstrat. Fulcitur, sed temporis angustijs, imperfectè. Interim Turcæ Sancti Theodori arcem expugnant, sed prius milites quadraginta defensioni inclusi, resistentiæ inhabiles cuniculo extructo & sibi & quingentis Turcis mortem adferunt. Indè in Cydoniā aduectus exercitus; Paucis militibus, minoribus munimentis aggressā resistit. Diù excussa, numquam cædit cuniculis; bombardis, tormentis debilitata, semper eadem. Antonius Nauagerius iterum petit subsidia, quæ quidem ab Andrea Cornelio accelerantur, sed forte parum fælici aut immorantur, aut disperduntur. Militum agmina introducuntur, sed partim timore partim pugna aut fugata, aut euersa, debile afferunt auxilium immensæ necessitati. Duobus itaquè mensibus,

con-

concussa semper impauida, tandem necessarijs deficientibus, sponte cedit, Thracum stupore potuisse exilem numerum immensas vires oppugnare. Triginta enim mille milites extincti longa obsessione, victoriæ gloriam Turcis demere potuerunt. Deinde multis vicibus certatum, tentantibusq; Venetis Thraces expellere sorte non prospera pugnatum, vel si prospera non vtili, Otthomanicæ enim vires Hydra fæcundiores vno reciso capite, centum pullularunt. Rithymæ Ciuitatem & arcem inde obsident, adiectisque viribus eximijs ciuium terrore pestis cæde omnia deuastante, audacter occupant; non tamen robore, sed sponte cædentibus Venetis, inæuitabili ductis necessitate. Cydonia capta, non tamen Regni totius dominium Turcis permissum;
con-

consulunt Veneti, reliquarum vrbium, & præsertim Cretæ saluti. Itaquè constructa classe, tot annorum spatio, Regno gloriosè præseruato, subsidia impedire contendunt, vt munimentis debilitati Thraces reddere cogantur, id quod impiè vsurparunt. Aegeum mare percurrit classis semperquè cōstans, barbarorum vires elusit. Satq; est gloriosũ Reipublicæ, paucis proprijsquè solis viribus si non euertere progressus saltem hostibus turbare.

Hic consonum esset Heroum nomina percurrere, qui prælijs interfuere, & victorias consilio, viribus, sanguine decorarunt. Sed cum propria virtute, famam satis fatigent, negligunt hisce lucubrationibus, potius vmbris affici, quam illustrari splendoribus. Possem equidem Thomæ Maurocæni, Lauren-

tij Marcelli, Lazari Mocenici, gloriosa funera recensere, qui barbarorum cæde, ruinaque insigniti, aut Reipublicæ gloriæ quamuis victorias funestarint, tamen triumphis coronati in sinum immortalitatis deuolarunt. Possem Io: Baptistæ Grimani, Iacobi à Ripa, Aloysij Mocenici. II. & Aloysij Procuratoris; Ioseph Delphini; Francisci Mauroceni, Barbari Baduarij; Georgij Maurocæni; virtutes ennarare, quorum sub regimine reliquæ victoriæ perfectæ, qui multis laboribus, & periculis nomen sacrarunt æternitati. Ioannis Superantij apud Hostes Legati ludibria, qui affectus contumelijs, irrisionibus, iniurijs, omnique neglecta & aspernata ratione, etiam in carceres detrusus; non enim Thraces existimabant Rempublicam satis offendi, nisi

ænor-

ænormiter, & in Legatum sæuirent. Sed meum longe aberrat institutum: ex solis enim naualibus victorijs, maris dominium arguere contendo, nec Hystorici munus subeo, nisi inductionis necessitate; nequè factorum, sed argumenti gratia; gestorum memorabilium infero ennarationes.

Itaquè Anno 1646. die 16. Februarij in Zeos insula barbarorum naues ad maris tempestatem effugiunt: Melos Venetorum turbæ receptæ inopinato impetu hostes aggrediuntur, eisquè fugatis nauium dominio liberè potiuntur. Parua deindè pugna marte tamen æquali. Turcæ vindictam parant, obseruataquè in Aeuboico sinu immensæ magnitudinis naui eius tentant exitium; nulla tamen fuit vis tormentorum, nullus rostratarum nauium impe-

tus,

tus, nullum obſidium, trecentiſquè bombardarum ictibus percuſſa, numquam ceſsit. Tandem ſuperuenientibus ſocijs victoria perfecta. Turcarum naues obrutæ, milites cæſi, capta mancipia, nobileſquè & infimi, pari iactura interimunt innumerabiles. Pauca venetorum cædes, ſoliuſquè Thomæ Mauroceni funere victoriæ ſplendor obumbratur. Anno 1647. die 14. Maij. Turcæ Cydonię ſubſidium vehunt, aduerſantur Veneti, dumquè hoſtes pugnam reformidant, & ad alimenta paranda alibi effugiũt vigilanter inſequuntur. In Scyros inſula pauidi tandem coaceruantur: ibiquè ſtatim quamuis aeris intemperie fatigati, concurrunt Veneti: contumelijs irritati Thraces negligunt prælium, tum bombardis vexantur non ſinè maximo exi-

tio.

tio. Tenebris protectus Dux Thracum triginta fulcitus triremibus fugam arripit: parua retrolinquens nauilia, belli tamen onusta munimentis, nec non milites quindecim mille subsidio destinatos, in arce Cisimæ munitos. Dumque Mytilenem petit, Veneti nè milites clam subducerentur, & Cydoniæ subuenirent, eos inuadunt; nec solum arce protectos inueniunt, verum etiam vallo in portus ingressu, constructo defensos. Incitatis animis pugnã ineunt, tormentis exagitati nõ extimescunt, suos vrgent successus, triumquè horarum spatio decertati, vallum terrunt, arcis mænia dissipant, multisq; insigniti trophæis de Turcica classe triumphant. Anno 1649. die 12. Maij, Venetæ naues in Hællesponto parantur, vt Turcicam exeuntem impediant.

Exeunt tamen Thraces pugnãquè recusant, iter incæptum nulla gloriæ cupiditate immorantes: Insequuti tormentisquè percussi graui præiudicio tenebris inclusi subducuntur. Diù quæsita tandem Turcica classis detegitur, nonnaginta nauibus conflata in sinu Phochiè ibi aggreditur, ignequè in nauibus immisso, ibi vincitur. Anno 1650. 14. Iulij. In conspectu Cretæ Insula, fama, notissima Sancti Theodori adiacet validissimis munita præsidijs. Olim Venetorum iungebatur imperio, tunc barbaris deseruiens luctuosa gemebat captiuitate. Veneti eã redimere intendunt, noctù aggrediũtur expulsos incendunt milites, præbent auxilia, vniusquè diei spatio ipsam euertunt, arcemquè destruunt, iterumquè Reipublicæ reddũt, innumerabilia spolia reportantes.

tes. Anno 1651. 10. Iulij In Ægeo mari dum Cretam inuadere Thraces disponunt, occurrunt Veneti præuenientes, nulloquè pauore perterriti quamuis Turcarum vires centum & quatuordecim nauium numero protenderentur, Venetaquè classis solum quinquaginta, & septem constaret. Renitebant Thraces, diuquè insequuti, & excitati multis effugijs, & latibulis perniciosam conabantur vitare fortunam. Tandem asperrimè certatum, vndè gloriosius vinceretur. Triumphant Veneti, nauibusquè quam multis mersis & captis inimicas vires debilitant, & hostilia proposita turbant. Anno 1654. 27. Maij pariter in Helesponto exeuntibus Turcis ad prælium paratis totis viribus totoque robore contrà exiguum Venetæ classis agmen, inuicta constan-

tiā sustinetur impetus, & rabida pugna Veneti nō solum defensioni, verum & offensionibus insistunt, aciemque dum propriam redimunt hostilem euertunt. Anno 1655. 23. Martij Arx vt vulgò dicitur *Volo* bellicis munimentis abundans, cōtinuum Turcicæ clafsis subsidium adferebat, hincquè incessan ter quidquid ad victum sufficeret, extrahebant Thraces. Aggressa resistit, viresquè reijcit, totiusquè diei, & noctis spatio concussa multimodè, tandem euertitur, exigua Venetorū cęde, maximis indè spolijs abreptis. An. 1655. 21. Iunij in faucibus Hellespōtiacis vt exitū impedirent hostibus, Veneti consistunt; paruo tamen numero, vndequaquè diuisis viribus, vt hostes vndiquè turbarent. Immensa Turcarum classis, vt Venetos obrueret, exit

furi.

furibunda: resistunt isti, & sex horarum spatio decertati, multis inimici nauibus euersis, pauco exitio sibi, & Reipublicæ gloriam parant. Anno 1656. 26. Iunij, in Hellesponto diù expectata tandem exijt turcica classis nonnaginta septem nauibus terribilis, tenues Venetorum acies euertere disposita, pugnam non differunt immò adeunt Veneti, fugientes Turcas insequuntur, insistentes vincunt, dimicantes conterunt. Solisq; quatuordecim nauibus elapsis, ceteras dissipant, vrunt, mergunt; innumerabili hostiũ obitu, totoquè virium robore deleto. Anno 1656. 13. Iulij, Tenedos Insula diues opum, Byzantij in aditu constituta, sexdecim miliarium spatio à Dardani seposità faucibus, septem diebus indurata obsidione, cõcussa tandem multo Tur-

carum dolore, maiori damno, maximo exitio deuincitur, ingentibusquè trophæis eximia gloria obtinetur. Anno 1657. 3. Maij Barbarorum naues Aegæum mare percurrunt belligeris munitæ gentibus, omniq; bellico (vt moris est) fulcitæ subsidio, à Venetis inuaduntur paruo tamen agmine, & in conspectu Scyros insulæ, quinque horarum certamine multas adquirunt, reliquas fugant, præcipuis illarum ducibus victis & deuinctis, eximijs spolijs onerantur. Anno 1657. 18. Maij In portum Insulæ vulgò Souazich multæ barbarorum naues confugiunt, vt arcis munimine forsam exitium euaderent; ibi parum tutæ, à Venetis vincuntur debellantur: medioquè die naues, arcem, Ciuitatem insultant occupant, hostes fugant, multisquè aucti trophæis insigni po-

tiuntur victoria. A. 1657 19. Iulij Tenedos Insulam iam Venetorum additam imperio subripere tentant Thraces, accurrunt Veneti, sed ventorum impetu disperduntur naues. Turcæ occasione arrepta debilem obsident numerum, maximo terrore non maxima forte. Resistentibus Venetis, naues reliquæ superueniunt, accenditur pugna, tribusquè diebus decertatur, Veneti tandem triumphant. Quo, Veneta appulit classis, ibi palmæ ibi purpuræ Barbarorum tinctæ sanguine semper ridentes; eò Barbaris facta terribilis, vt infelici non audeant decurrere ponto; Nisi certiores, Venetos habeant lōginquos. Hac fide, multa post naufragia, taciti properabant Alexādriam Thraces an. 1662. nauibus quam plurimis, bellicis non tantum munimentis onu-

ſtis, ſed & mercibus reffertis præcioſis. Opponuntur Veneti dumquè tenebris ſuperuenientibus ſperant *illi* ſecuritatem, eluduntur nocturnaquè excitatur pugna, non ſinè tamen maxima Barbarorum reſiſtentiæ. Tandem ſex horarum curſu prò Venetis Mars ſtetit, triginta duobus nauilijs captis; laboris inclyti trophæum. In futura eum meliora ſperate.

(*,*)

DE

DE MARI VENETO,

Seu Adriatico.

Cap. III.

DE Adriatico tractaturi, quid nominis præmittendum censuimus: stupidum enim Galenus vocat, qui ignorat quot res vnum nomen significet. *class.* 1. *pri. de elem. c.* 1. Adriaticum ab Hadria Tuscorum colonia nominatur, quia in hunc dominabantur sinum. Illi vero, qui Austrum versus incolebant, potiebantur Tyrrheno, à quibus, & illud Mare *Tuscum* fuit appellatum. *Tuscorum* (habet Liuius lib. 8.) *ante Romanum imperium latè terra, mariquè opes patuere, mari supero, inferoquè, quibus Italiæ insula cingitur. quantum potue-*

rint, nomina sunt argumento, quod alterum Tuscum, communi vocabulo gentis: alterum Adriaticum mare ab Adria Tuscorum colonnia vocauere Italiæ gentes. Græci eadem Tyrrhænum atque Adiaticum vocant. Ij in vtrumque mare vergētes incoluere vallibus duodenis terras. Ex hoc habes male notasse Merulam *c.*7. *de maribus.* §. *inde versus* Adriaticum ab Hadria oppido in finibus Picæni nominari. Hadriacum etiā appellauit. Seneca *ep.*89. Horati. *car. lib.*1. *od.*16. Virg. *Aeneid. lib.*11.

Annis, & Adriacas retro fugit
Aufidus vndas.

Et Ouid. in Halientico.

Pascer & Adriaco mirandus litore Rhombus.

Ptolomæus in *descript. Italiæ* Adriaticū dicit, hodiè *Golfo di Venetia* apud omnes Geographos Hydrographosquè scriptores.

Super

Super Adriatici seu Veneti maris limitibus non leuis inter auctores controuersia. Ad Lacinium promontorium quod est in extremis Italiæ finibus, inter Petiliam & Crotonem in mari excurrens ab Austro; & Acroceraunium Epiri promontorium ab Aquilone; Corcyram vsquè in Oriente protendi, nulli dubium est, vt videre est apud Plinium lib. 3. c. 11. *In ora Senonum Gallipolis quæ nunc est Anza. Indè triginta duo millia promontorium, quod Acram Iapygiam vocant, quo longissime in maria excurrit Italia. Ab eo Basta oppidum, & Hydrus, decem ac nouem millia passuum, ad discrimen Ionij & Adriatici maris, qua in Græciam breuissimus transitus, ex aduerso Apolloniæ oppidi latitudine intercurrentis freti quinquaginta millia non amplius.* Ibidem, *à Lacinio Promontorio secundus Europæ sinus incipit, magno*

ambitu flexus, & Acroceraunnio Epiri finitur promontorio, à quo septuaginta quinquè millia passuum. Lineam ergò per meridiem à Lacinio, vel Locreosi secundum alios, in Orientem Corcyram ducas, retrocedendoquè in Aquilone ad Ceraunios montes sistas, & claudas. Quod si vltrà, Adriatici pretendis extendere limina, legas Ptolomęum in descriptione Italiæ, vbi extensum habebis *Cretam* vsquè, mari Siculo per Ptolomæum non admisso. Sic in descriptione Siciliæ: *Sicilia clauditur ab Oriente Adria mari.* & in descriptione Peloponnēsi: *Peloponnesus finitur ab Occasu, ac meridie Adriatico mari.* Tandem in Cretæ descriptione Insulæ. *Creta terminatur ab occasu Adriatico mari.* Ptolomæum sequutus est Philostratus in Apollonij vita lib.5. c.3. *Messanam nauiga-*

runt

runt ad fretum, vbi commixta maria Tuſcum & Adriaticum difficilem nauigantibus efficiunt *charybdim*. Procopius etiam Vandal. rer. lib. 1. cum è Scicilia in Affricam nauiga Bellifarius ſcribit. *Sublatiſquè repentè malis Gaulum, & Melitam inſulas velociter contingunt, quæ Adriaticum à Tyrrhæno diuidunt pelagus*. Lineam igitur à Melita in Cretam ducas, retrocedendoquè in Aquilonem, Adriaticum mare primo Pelopponneſi promotorio claudas. *Pelopponneſus* enim teſte Polomeo *finitur ab occaſu, & meridie Adriatico mari*.

Pars Adriatici eſt mare Siculum ante Siciliam, & Italiam in ſiniſtris, in dextris eſt Dalmaticum Illiricum, &c. hæcquè ſint ſatis ad cognitionem Veneti vel Adriatici maris, quod vel Corcyram vel Cretam vſquè extenſum, legitimè à Venetis poſſeſ-

ſum in ſequentibus probabo. Difficultas quadruplex erit. Prima, Vtrum Veneti ſint domini maris Adriatici. Secunda quo titulo eiuſdem nacti ſint poſſeſſionem. Tertia an teneantur oſtendere titulum ſuæ poſſeſſionis. Quarta Vtrum littora territorij alienæ iuriſdictionis dicantur ſub Venetorum Dominio.

(*.*)

VTRVM

VTRVM VENETI

Sint Domini Maris Adriatici.

Cap: IV.

SEreniſſimam Venetam Rempublicam Adriaticum legitimè poſſidere mare nullus dubitat. Immò adeò certum vt Angelus *conſ.* 220. dixerit non eſſe de hoc diſputandum, ne diſputatio veniat in deriſum: indè tacitæ reſpondeo obiectioni, diſputationis gratia non præſens elaboratum opus, ſed veritatis æditum monumento. Scribam igitur quæ lippis & tonſoribus nota.

Vidimus in libro primo anno Chriſti 400. Adriatici maris à freto Herculeo ad Helleſponti fauces, & vltrà dominos fuiſſe Romanos, à quibus impotenti-

bus factis cum Adriaci desereretur custodia, marinum hoc solum consurrexisse comune, quasi iure postliminij ad pristinam reuersum causam; vndè tamquam nullius factum primo concedendum occupanti. *§. & quidem cum sequenti. de rer. diuisione l. in tantum 6. ff. eod. leg. quod in littore. 14. ff. de adquir. rer. dominio.* hoc igitur supposito sic argumento.

Bona in nullius primo conceduntur occupanti. Sed mare Adriaticum erat in nullius bonis. ergò occupanti concedendum. Veneti fuere primi occupantes, ergò Veneti legitimè facti sunt domini. maior propositio est per se nota, ac sufficienter de iure gentium in libro primo probata, minor probatur auctoritate Procopij *lib. 3. rer. Gothi*: qui tempore Imperatoris Iustiniani floruit. *Franci intereà pleraquè*

raquè Venetiarum loca sine vllo labore occupant : quum nec Romani tueri ea amplius possent, nec Gothis tantum virium esset, vti cum vtrisquè bellum gereret. & Sigonius lib. 2. de occidentali imperio, anno 423. *regnante Honorio in Pannoniam Hunni. in Hispaniam Vandali, Alani, Suevi, & Gothi; in Galliam Alani Burgundiones, & Gothi certis sedibus permissis recepti sunt*. Quanta soccordia, latàquè culpa ipsum deturpauerit dicat Sigonius *lib.* 10. *de Occident. imper.* cum enim illi nunciaretur ab Alarico Romam fuisse captam, gallinam est interpretatus, quam *Romæ* nomine condecorauerat. Indè arguas qualem dominum haberet Italia contrà latrantes barbaros, latrones, piratas, mundi depopulatores, ex hoc habeas qualem imperij statum. *Vt enim Occidentale imperium Honorio regnante*

do-

domesticis seditionum moribus, & externis armorum incursibus, tutoribus enim & ducibus regijs in excidium Reipublicæ conspirantibus, & barbaris acriore, quam antè, impetu irrumpentibus, est tentatum; Sic Valentiniano, & Placidia matre rerum potientibus, quorum in altero ætas, & praua educatio, in altera sexus & nimia in re administranda remissio improbata est, eisdem turbātibus, ac seuientibus barbaris, magis magisquè concessum est. Sigon. lib. 12. Vtque clarius pateat quam omni imperiali fuerit destitutum munimine, ad cognitionis saturitatem hoc sufficiat, post Valentinianum intrà viginti annorum cursum octo Imperatores, vel potius tyrranos Massimum, Auitum, Seuerum, Atemium, Olibrium, Glicerium, Iulium, & Mormillum, Romanorum lacerasse fragmenta, videas Sigonium lib. 14. *Hi sunt,*

qui

qui ipsas prorsus Occidentis prouincias amiserunt; hi sunt, qui Romam iterum atque iterum à barbaris captam, incensam viderunt; hi qui Italiæ dominatione exuti, nomen gloriamquè Romanam funditus euerterunt; hi deniquè qui clarissimum imperij Romani lumen, atquè inueteratam populis nobilissimæ gentis auctoritatem penitus extinxerunt. Diuino igitur humano, naturaliquè iure, Adriaticum destitutum imperio, occupanti concedendum. Occupanti illi maximè, cuius armis toties Romana reuixerat maiestas; Occupanti illi, cuius sanguine Imperialium sedes Rauenna redempta, restitutaquè Byzantio: Occupanti illi, cuius ope toties fugati barbari, cæsi Turcæ, castigati rebelles; Occupanti illi cuius vmbra imperiale sceptrum venerabatur Orbis: Hunc vt agnoscas sufficiat scribere eum esse, qui

non.

nondum pro imperiali quieuerit culmine ; Indè prò animi gratitudine diuiso imperio inter Carolum Magnum,& Oriẽtis Imperatorem vtriusquè fuerint liberi, acclamati consensu. *In federibus illis accuratè apud vetustos scriptores legimus interueniße, vt Veneta vrbs Italiæ maritima vtrumquè reuerita imperium, proprijs vteretur legibus, & siuè bello, siuè pace neutris partium censeretur.* Blond. Immò quia de more magis fauebat Græcis, quam Gallis, in maximas inciderunt difficultates. Idem *Blond.* vt repetere potes ex c.2. ibiquè habebis quanto caro prætio lambendo incrementum, tale comparauerint dominium. Dominium quod non totum à principio quæsitum, sed paulatim iuxtà virium fundamentum. Primum ius fuit intrà Rauẽnam, & Aquileiam, reliquo maris spatio vti ab impe-

perialibus derelicto, piratis subiecto. Posteà versus Austrum vsquè ad Picenos Agros. Aquilonem verò vsque ad Quarnerium, extensum, vt tutam redderent nauigationem, possessumquè, piratis mare purgarent. Reliquum ab Imperialibus, qui aliquatenus respirauerant, per Apuliam ad finitima Italiæ ora custodiebatur. Insurgentibus tandem Normannis contrà Byzantinos, occurere isti nauali tamen Venetorum semper freti classe. Triennio pugnarunt, quartoquè anno imperiales desperatum abrenunciarunt opus. Indè soli Veneti solius nauigationis intuitu, quæ omnimodè, crescentibus piratis destituebatur, Normanis etiam adhuc victoribus instaurarunt arma, parataquè classe, Normanos sepè sepius aggressi, cum victi, tum victo-
res,

res, proprij sanguinis riuulis Adriacum impleuere; & quantum maris receperunt, tantum sanguinis comutarunt. videas Martinum Schoochium de imperio maritimo. c. 14. *de Venetis, eorumque potentia maritima,*

MARITIMVM

Venetorum Dominium, Principum applausu vti legitimum declaratur.

Cap. V.

Prima Venetorũ controuersia circà Adriaci dominium cum Pattauinis fuit; quandò Italiam proficiscente Narsete Imperialium legionum Duce, ad ipsum simul cum Venetis venere, per quos comune factum compromissum, vt eorum decideret difficultatem. *Theod. Oland. c.* 16. §. 6.7.8. vel melius cum propè Patauiũ iuxtà æstuaria in continenti lustratum teneret exercitum, huiusmodi adortus insulas, vt loca cognosceret, paludes amicè traiecit,

&c.

& apud Riuumaltum descendit. Eo statim venere Oratores vicinarum regionum, inter quos Pattauini, qui post declaratam fidem oblataquè auxilia, questi sunt multis verbis: Aestuaria atquè litora Pattauio obiecta per iniuriam sibi à Venetis oblata: suos maiores illa semper possedisse; Meduaco portu semper vsos fuisse; nunc verò per iniuriam omnia à Venetis erepta; ac prò gratitudine effusi sanguinis, imperatorem ergà, erepta nobis est omnis nauigatio: spoliamur portu litoribusquè nostris & stagnis ab ipso penè orbis initio, possessis. Quin arcent etiam ab eorum ingressu. muniunt ostia fluminum vallis: vt nequè ingredi, nequè ægredi nisi ad eorum libidinem liceat, &c.

Huiusmodi quærelis responderũt Veneti, teste Bernard. Iustin. *lib.*

lib.6. cuius verba ad veritatis exuberantiam transcribere placuit. *Si Patauini meminisse vellent, quæ patribus nostris comuniter acciderunt, quæque ipsi malluere, quum tempus optandi fuit: nequè nobis essent nunc molesti; nequè tibi Narses. Quandoquidem, vt videtur, huiusmodi quærimoniæ numquã desistent: quia vt ipsi fatentur sæpiùs questi sunt, semper reiecti. Ex quo potes cognoscere qua iniuria nunc de nobis queruntur. Sed agemus cum his mitius: nec acriùs insectabimur, vt ipsi nos &c. Credo ego te Narses, dum iter hac facis audiuisse, Vt Athila Rex Hungarorum centum ab hinc annis, omnes circum vrbes exciderit, Magna pars confugerit ad obiecta vrbibus loca. Idem fecere fratres nostri, concessere huc. Ea verò tempestate istorum, qui nunc loquuntur, Patres, diuersas per Orbis partes, vt cuiquè libuit emigrauere, præsertim quibus pecuniæ adessent ad peregrinationem.*

nem. Pars ad instaurandas ruinas, vbi vitam degerent, reuersi sunt. Quid profecerint: illud est testimonium: Mansere sine vllo munimento sexaginta per annos: quod nisi Theodoricus Gotthorum Rex quem verè conditorem suum possunt appellare, licet nunc Gotthorum nomen infestum sibi fingunt, vallo & fossa permunisset, hodiè nè isti quidem, qui loquuntur Tattauium suum incolerent; nunc Theodorici beneficio venere. Sed obsecro fratres (fratres enim sumus ex iisdem prognati maioribus) cur non quum Theodericus Vrbem vestram instaurabat, æstuaria ista nobis abstulit, vobis concessit? puduit vestros maiores verbum facere nedum postulare: Quum meminissent patres suos alias sibi sedes delegisse: nostros ex conuerso remansisse, Paludem strauisse, sedes sibi posuisse. Hæc autem loca quià summa Dei clementia coaluerunt in hanc quam cernis frequentiam: omnibus innocuam, no-

bis

bis laboriosam, inuitus dico, vix perpeti possunt. Implent questibus omnia, quasi nos vrbem eorum exciderimus societatem dedignari nostram; quum habitare nobiscum amicè prouocarentur, & seorsim mallent: nunc demum queruntur, nostra inquiunt occupatis. Enimuerò cur vestra dicatis; quæ & deseruistis, & nobis incolenda reliquistis: non video: nempè ab initio gentes, quæ loca inueniebant vacua colonis possessienibusquè, ea capiebant, incolebantquè, optimo gentium, & naturæ iure. Sic à vobis factum. Deseruistis ea, nobisquè permisistis: deserta cepimus, & à vobis relicta. Quæ igitur à nobis iniuria? Placuit ex vobis pluribus deligere sedes alias: aliquibus ad illas ruinas redire. Accessistis, nos ponere hic sedes maluimus. Consedimus hic. In diuersum itum ab vtrinquè cur nunc mutato consilio in nostras vultis irrumpere: nos de vestris turbamus quicquam? nisi fortè æquum

cen-

censetis in illis ruinis, & lapidibus imperium restitisse. Et quod Patauio iuris quondam fuit in his paludibus: eo delecto etiam integrum permansisse. Quis dicat hoc? vt excisa Ciuitate: deletis magistratibus: extincto in ea vrbe diuino omni, & humano iure perstiterit tamen in solo illo ruinis obruto: publici quicquam dominij aut iurisdictionis? Sed ubi nam ius fasque? Imperium & iurisdictio: nisi in cætu conuentuquè hominum iura inter se pactaquè, & leges statuentium: Si in solo hoc illo ve esset iurisdictio: sanè ab æterno duceretur, nec mutaretur vnquam. Si quidem solum immobile ac sempiternum: nunc fortunæ subiecta sunt omnia: mutantur in dies imperia ac transferuntur. Ludit hunc ludum fortuna, cui parere necesse est. Cæterum vide Narses hominum iniuriam. Maiores vestri ò Patauini ex Asia pelago huc delati. Euganæam gentem, quæ omnem hanc regionem ad alpes vsquè obtinebat,

bat, Duce Anthenore, bello petiere, per vim eiectos expulere. Si exurgat nunc Euganæus quispiam & proprias sedes repetat, quid acturi estis? Quod si æquum censetis, veteres colonos per vim atquè arma deturbare? Quis tandem nunc vobis de consanguineis querendi relictus locus? quin etiam queruntur, quod in vrbes atquè adeó in domos nostras prò libidine ingredi armatis non liceat. Quid enim aliud dicunt, quum lamentantur horum stagnorum ostia custodibus muniri: cæterum libenter ex vobis quæsierim, cur vrbe aperta vti nunc non perseueratis? cur vallo his exactis annis circumdedistis? nonnè in portis vestris custodiæ versantur? Si Veneti armati in vos veniant, quid agant illę? ius est, vt quod quisquè in se nolit, id in alio repetat. Portæ nostræ ora fluminum sunt: quas si paccati petitis, haud aliter semper excipiemini, quàm consanguineos par est. Si armati, quod sæpè fecistis, facitisquè,

que, Ius gentium tuebimur. Inuasores non aliter, quam apertos hostes repellemus. Cæterum maius quiddam Narses videto. Questi nè estis vnquam de hac iniuria apud vllos? Si numquam videte quo pacto vos explicetis, quid dixistis sæpè questos. Si questi, aut apud Gotthos, & Herulos, aut apud Imperatorem. Si apud illos, spretus igitur imperator, & antelatus Gotthus: quod si est, cur nunc appellatis Romanorum imperium Si apud Imperatorem, quod sæpè fecistis, exauditi nè estis, an verò repulsi; exauditos non dicetis. Centum, & plures etiam epistolas habemus Zenonis: Leonis: Iustini; Iustiniani, testes fidei & obseruantiæ nostræ ergà Imperatoriam maiestatem. Itemquè eorum ergà nos clementiæ, & munificentiæ. Restat vt repulsi; & adhuc libet contendere? Numquã nè desinent importunæ huiusmodi, atquè toties explosæ querimoniæ? obtũdere nè etiam venistis aures Prin-

cipis

cipis huius plenas tantarum rerum curis? &c.

Quibus auditis vt etiam Patauinos Narses saltem verbis conciliatos remitteret, respondit, dignam rem sibi videri, quę etiam atquę etiam diligentius perpendatur, sibi esse proficiscendum; tempore causæ cognitionem indigere. Interim hortatus vt patriam instaurent, Venetosquê studio & diligentia apud imperium vincant. tacitè dicens vrgentiora & magis veridica proponerent, nam proposita, solo paludenda risu.

2 Ex eodem Iustiniano, quandò Carolus Magnus, Venetorum peroranti, vt sibi connata non turbaretur libertas, blando sermone acquieuit. dicebant Veneti: *Cæterum si in fœderibus cum Nicæphoro constitutis, neutri parti adiudicati sumus: cui iniuriam fecimus nos? Gens innocua, vnius mer-*

caturæ studiosi non agri nobis, non vineæ in aquis nati educatiquè maiores nostri salutis libertatisquè causa in ea stagna commigrauere, ab his ità sumus instituti, vt cum omni mortalium genere pacem colamus abstineamus ab iniuria, omnium hominum comodis inseruiamus quoad licet. neminem prò hoste reputant Veneti, nisi fortè piratas comunes omnium gentium inimicos, &c. Carolus eorum oratione permotus, vt erat miti ingenio, benignis verbis respondit. non sibi vmquā potiùs fuisse hostem bello vincere, quam pace fidem seruare. Proindè inspectis fœderibus iussit redirent ad suos; & patrijs legibus,

3 *vt anè assueuerant, fruerentur*. ex Blond. Flauio lib. 8. Decadis secundæ. anno salutis 1275. quo tempore Anconitani conquerentes in Lugdunensi Concilio sub Gregorio X. Pontifice Maximo contrà Venetos, à quibus dicebant illegitimè maris

vin-

vindicatum dominium, ideoquè petebant vt causa cognita, nauigatio permitteretur communis; horum sequens fuit exitus *acta est* (inquit) *etiam tunc temporis in Lugdunensi Concilio, Anchonitanorum cum Venetis causa: Abbasquè Neruosiæ (cui eam Pontifex Gregor. cognoscendam commisit) Anchonitanos nil solidè probantes reiecit, permissa Pontificis auctoritate Venetis cura, eam, de qua diximus Maris Adriatici oram à Sarrhacenis, piratisquè simul cum vectigalium portorumq; suorũ iuribus defensandi.*

4 Ex Petro Iustiniano lib. 15 anno 1277. regnante Nicolao III. Romano Pontifice Anconitani legem de portorijs à Venetis latam Concilioquè Lugdunensi probatam, fraude & dolo omni tempore violantes, sub vmbra etiam Nicolai Pontificis, post multas clades fractis animis, à Venetis petiere pacem: quibus

datta est sequentibus conditionibus. *Vt legem de portorijs Ancònitani adprobantes, Venetos totius Adriatici maris legitimos possessores, & dominos, quod à prioribus Põtificibus iam antea solemniter sancitum, &c.*

5 Quandò Sebastiano Duce, Otthoni Fæderici Imperatoris filij classis septuaginta quinquè nauium in Istriæ ora, victa fuit: naues 48. captæ, ipsaquè regia triremis, ex qua Ottho pugnabat, depressa. Capto Otthone Imperatoris filio sequuta est pax, restitutoquè filio, se Venetias contulit Federicus ad obedientiã Romani Pontificis, cui Romam cum sede Apostolica restituit, pede calcatus in Ecclesia Sancti Marci à Pontifice vniuersæ carnis *Ferret. de re nauali lib.* 12. *Scoochius*, c. 15. *de imperio maris*. Ferunt solemni die Ascensionis hoc factum, in

in cuius memoriam, celebrem illam indulgentiam aram D. Marci visitantibus concessit. Qua etiam die Serenissimus Princeps magna cum Senatus parte Bucentauro ad mare desponsandum progreditur, præciosaquè gema è puppi in subiectum pelagus proiecta, hęc pauca ore profatur. Desponsamus te mare in Signum veri perpetuiquè imperij: quod illius, & notoriæ sententiæ ab Alexandro III. prolatæ est monumentum. Quando redeunti in vrbem Ciano postquam Pontifex fuit gratulatus victoriam, aureum porrexit annulum dicendo: *hunc accipe, & me authore ipsū mare obnoxium tibi reddito, quod tu tuiquè successores quotannis statuto die seruabitis: vt omnis posteritas intelligat maris possessionem victoriæ iure vestram fuiße, atquè vti vxorem viro ità illud imperio*

Reipublicæ Venetæ subiectum. Morisoto lib. 2. c. 25.

Insurgat modo *Baronius lib. 12. annal. Ecclesiast.* & prò gratitudine recuperatæ Triadis, calcati Imperatoris; effusi Veneti sanguinis, neget partam victoriam, impugnet Venetorum, immò ipsorum Pontificum tropæa, tot marmoreis insculptam lapidibus, tot Romæ Senis, Venetijsquè delineatam picturis, tantisquè exterorum testimonijs probatam. Contrà huiusmodi veritatem quia luce meridiana clariorem P. Iesuitæ, etsi anno 1616. apologiam pro Ecclesiasticis ediderint annalibus, in ipsaquè contrà diuersas insurgant nationes, aduersus præsentem relationem os ponere non audent. Qualem etiam fidem faciat Baronius, Hispanos cõsulas circa xi. librum, vbi Sciciliæ prostituit Monarchiã.

Quando

6 Quandò Torniellum nauigiũ è Syria rediens intercæpere Melitenses: prætextu quod in ipso starent Turcarum merces, in quos perpetuas profitentur inimicitias. Statim omnes Mellitarum prouentus in statu Reipublicæ fuere suspensi, vndè damna resarcirentur. Immò Pontifex Gregorius multum permotus statim Melitensium commonuit magistrum vt bona omnia restituerentur; per quem citò executioni datum, exilioquè donatum Io: Buratum Aequitem, Anconæ progenitum, qui præsens adfuerat direptioni: Sacerdotio religionisquè habitu adempto, excomunicatione mulctauit. *Andre. Mauroc.* sub anno 1575.

7 Quandò in Tridentino Concilio suborta controuersia circà præcedentiam inter Venetum, & Bauarum oratores; Legati

Eminentiſſimi Concilio prępoſiti blandis verbis hortati ſunt Bauàros, vt ea miſſa facerent, diſparemquè fortunæ ſuæ conditionem cum Venetis conſiderarent. Quibus non acquieſcentibus Bauàris, conſultus Summus Pontifex reſpondit: Præcedentiam iure deberi Sereniſſimæ Venetæ Reipublicæ, cui amplum terra marique patebat imperium, quapropter ceſſere tandem Bauàri, vt apud Petrum Iuſtinianũ *li.* 14. & Sforciã Pallauicinum *lib.* 17. *c.* 4. *n.* 6.

8 Sed quid clariùs deſideramus à Pontificibus? arguant Bullæ, in quibus Ecclesiaſticæ decimæ Veneto conceduntur Senatui prò ſola Adriatici defenſione; Cuius naturæ multæ numerantur à ſcriptoribus, quas omnes refere longum; Mihi ſatis, veritatis teſtimonio, aliquales tranſcribere. Vna eſt Adriani

V I.

VI. Sub anno 1553. alia est Clementis septimi sub anno 1526. alia est Pauli III. sub an. 1528. alia est Pij IV. sub anno 1564. cęteras pete ab Archiuio, quià vti publicæ non denegantur.

9 Cum, coram Maximiliano Imperatori impudentem Cæsarei Venetis incuterent calumniam, quod hi malis artibus Marannum occupassent, marisque sibi vindicarent imperium: responderunt Veneti Adriatici maris nauigationem iustis armis, & Ciuium sanguine partam, in Veneta sola stare potestate. Declaratumquè id in Lugdunensi Concilio sub Gregorio X. vltrà quod antiquitus complurium sæculorum cursu, proprio sanguine, solidatent nauigantibus indemnitatem. Indè Cæsar, nil contrà tentauit, sed ad solitum tacita con-

fessione Venetos remisit. *Petrus Iustin. lib.* 15.

10 Quandò anno 1529. Inito fædere inter Cæsarem Carolũ V. Venetos, cæterosquè Italiæ Principes his conditionibus; Vt subditi Cæsaris, & Venetorum sociale haberent comercium, Venetiquè possessionem omnium iurium possessorum continuarent. *Guicciardini* anno 1529. lib. 19. Immò Cæsarei cum ex prædicto fædere exemptionem prętenderent vectigalium, certiores facti tum à Venetis tum Pontificijs, se adstrictos solitis confessi sunt gabellis.

11 Item cum nauis *Crux* nuncupata, iuxtà Cephalenem intercepta à binis rostratis triremibus Marchionis Sanctæ Crucis, & Toletanæ, prætextu quod in ea, Iudæorum inuenirentur mercimonia; ac multa sacris vetita legibus in regiones infide-

lium

lium conuehærentur; iussu Regis Hispaniarum simul cum bonis ademptis, restituta fuit. *Andreas Maurocen.* sub ann. 1575.

12 Quandò Serenissimus Dux Venetorum cum maiori parte Senatus mare desponsat, assistunt Oratores Regum; Pontificis plaudet Legatus: hocquè semel in anno, ab anno salutis 1177. sinè intermissione vsquè in currentem diem: vndè 483. Monarcharum Christianorum sententijs, dicitur Venetorum declaratum dominium. Cum enim ipsæ leges nulla ex alia causa nos teneant, quam quod iudicio populi recceptæ sunt, meritò & ea, quæ sine vllo scripto populus probauit, tenebunt omnes. nam quid interest suffragio populus voluntatem suam declaret, an rebus ipsis & factis? Iulianus *in leg. 32. ff. de legibus*.

Anno

13 Anno 1381. postquam multo tempore pugnatum, contrà Hungariæ Regem, Augustæ Taurinorum conclusa est pax, quæ inter multas conditiones, hanc habuit principalem. Vt aquarum Iurisdictio iuxtà Dalmatiam, Venetis tamquam propria staret assignata.

14 Anno 1268. Laurentius Teiupulus Venetiarum Dux, cum magna rei frumentariæ inopia præmeretur; Legatos Patauiū, Taruisium, & Ferrariam ad idoneam commeatus petēdam copiam misit, nec quidquam æqui obtinuit. Ita permotus, ex Senatus Consulto, mercibus, quæ Pado vltrò citroque deuehebantur, noua imposuit vectigalia, simulquè addidit vt commeatus, qui à Rauenna deuecti mare ipsum attingerent, Venetias defferentur. Quam rem cum viciniores præcipuè Bono-

nonienses ægrè ferrent, legatos misère Venetias nihil tamen profecerunt. Indè arma statim in Venetos mouère, & vsquè ad annum 1273. pugnarunt. Quandò per religiosos viros de pace conuentũ; ac inter multa; *Vt Bononieses munitionem custodum quos habebant ad primarium, in posterum remoturos, castrum delecturos, nequè amplius refecturos, ità vt intrà duos menses omnia euersa haberent, &c.* è contrà Dux Venetorum *promisit se concessurum, vt quotannis Bononienses per suos ministros possent extrahere ex Marchia Anconitana, & Romaniola 20. millia corbium frumenti, & per mare, & per portum primarij, & per aquã Bononiam prò vsu suo deuehere, & vt quotannis de sale Ceruiæ poßent per mare & deuehere triginta millia salis prò vsu suo, &c.* Sigonius *de Regno Italiæ. lib.* 20. Ghirrardac. Platina *in vita Gregorij X.*

Item

15 Item anno 1269. iam antè promulgato vectigali contrà merces, quæ per Adriaticum asportarentur; conclusum cum Rauennatibus, vt ipsi non reccipe-rent merces, præter eas, quæ illis ad vsum inseruirent, vel Venetias venturas. *Cherub. Ghirardac. lib.7. Historiæ Bononiensis.*

16 Item anno 1321. die 19. Decemb. Quandò inter venetos, & Bononienses cautum, nè vllam gabellam vel vectigal Bononienses contrà Venetos imponant etiam portantes, & asportantes mercimonia, è contrà verò Bononienses licentiam habeant eundi, & redeundi per portus maris, & gaudere libertate eundi de ciuitate Venetiarum ad Ciuitatem Bononiæ aut districtum, vel de ciuitate Bononię aut districtu ad Ciuitatem Venetiarum vel districtum non diuertendo ad alia loca, sub pæ-

na

na perdendi mercationes saluis regalijs Domini Ducis, & singularium personarum Ciuitatis Venetiarum, quæ soluuntur in ciuitate Venetiarum vel ad turrim Babiæ, siuè ad turrim nouam. Saluo quod non possint dicti Bononienses conducere de dicta ciuitate Venetiarum, vel districtu frumentum, vinum, oleum, ligna, vel salem sinè licentia domini Ducis. *Cherub. Ghirrardac. lib. 19. Histor. Bonon.*

17 Quandò conuenere Ianuenses, & Veneti, vt eorum maria, vtriusquè paterent subditis. Pacto fædere, augere Veneti gabellas, vniuersaliter contrà omnes nauigantes in mari Adriatico. Statim questi sunt Ianuenses, opponẽdo, talibus vectigalibus liberam iam pactam vtriquè nationi impediri nauigationem. Circà quod, nota primum, à Ianuensibus non dubita-

tum circà Supremam Venetorum auctoritatem augendi vel diminuendi vectigalia in mari Adriatico; sed solum an adeò possent augere, vt prætextu noui vectigalis iam pacta violarent fædera, & totaliter à nauigatione Adriatici Ianuenses contrà initum fædus excluderent? hinc & indè disputatum: conclusum tandem, legitimum esse vectigal, nullo iniustum prætextu, nec ad turbandum fædus, quià non solum contrà Ianuenses, sed contrà omnes imponebatur. *Angelus de Perusio consil.* 293.

18 Quando ab Hetruscis triremibus Venetum Galeonum interceptum fuit, sed statim redditum iussu Francisci Medicæi Hetruriæ ducis. *Andre. Mauroc. sub anno* 1575.

EX

EX LICENTIIS

petitis à Pontifice, Cæsare, Regibus & Ducibus, Adriaticum transfretandi mare, Venetorum Maritimum comprobatur Dominium.

Cap: VI.

POst Pontificum, Monarcharumque sententias, quibus sub Venetorum dominio probauimus Adriaticum; veniunt litteræ eorundem, quibus necesse habuerunt Reges licentiam intercedendi vt immunes Adriaticas nauigarent aquas. Quæ litteræ nunc concessæ, nunc negatæ, etsi in Pontificem vel Cæsarem prout Reipublicæ maris videbatur Dominæ, planè quam vetustum huiusmodi concludunt dominium. Huius tenoris litteras ad cen-

centennarium numerum numerare possem passim enim reperiuntur apud venetos scriptores, immò exemplaria in publico conseruantur archiuio (dicunt ministri) nec denegantur exempla. De Archiuij dubitare fide, idem esse ac blasphæmare dixit Io: de Anan. consf.53. num.4. *Venetorum dominatio falsitatem non præscriberet, & nefas est non solum dicere, sed cogitare.* & Cardin. Tuscus in verb. Venetorum laudes. concl.70. num.38. vol.8. vbi ait. *creditur literis Serenissimæ Dominationi, Venetorum etiam ad eorum comodum propter excellentiam eorum.* nonnullas igitur hic referam, cæteras apud scriptores legendas remittam.

Primum viuit adhuc, Papæ Vrbani V I. Breue in vrbe Luca exaratum, Duci Antonio Venerio directum. anno 1388. die

14.

14. Iunij. in quo gratias agit, quod triremibus Venetis, qui prò custodia Adriatici (ad fauces Italiæ extare solent, vel propè Iaderam Maria Hungariæ Regina in Castro nouo captiua detenta, fuerit libertate donata.

Anno 1469. contemplatione Eugenij IV. Pontificis *conceditur* Archiepiscopo Spalatensi conceditur; nec non Patriarchæ Antiochæno: Picænum illi. Flaminiam isti regentibus, immuniter per Adriaticum, frumentariam posse deuehere copiam.

Anno 1477. Pontifex Sixtus IV. solito Breui licentiam pætijt, per Venetorum Gulphum, frumentum ex Picæno traducendi Cæsenam.

Anno 1505. Pontifex Iulius II. solito breui licentiam petijt, & habuit, traducendi frumentum gabellis, ex priuilegio, prò illo

tunc

tunc solum datto, non solutis, Romam vsque.

Anno 1478. die 24. Septembris. Imperator Federicus à Duce Ioanne Moconico licentiam petit transuehendi frumentum ex Apulia per mare Adriaticum significans rem sibi gratissimam fore, quam ampliori cum gratia esset recogniturus.

Anno 1399. die 12. Decemb. Rodulphus Salensis comes, nomine Vladislai Neapolitani Regis, & Gulielmi Archiducis Austriæ, cui soror Vladislai desponsata erat, rogauit: Vt ex Apulia per mare Adriaticum cum triremibus & nauibus, quę circiter duodecim erant, sponsa deduceretur. Satisfecit Respublica, hac tamen conditione, vt in comemoratas naues nullus aut Venetijs proscriptus, aut capitalis sceleris in Rempublicam admissi reus exciperetur:

tur:

tur: quod Driesta soluentes Austriaci in itu, & reditu bona fide præstiterunt.

Anno 1457. die 18. Octobr. Matthias Hungariæ Rex cum lignis opus haberet ad restaurandum propugnaculum in ostio Narentę, licentiam eflagitauit conducendi dicta ligna, Zegna per Adriaticum mare, vicissim promittens in maioribus etiam se Reipublicæ gratificaturum.

Anno 1478. die 2. Aprilis Imperator Fredericus supradictus licentiam sibi fieri postulat vt iterum ex Apulia per Adriaticum Gulphum, frumentum transuehere posit.

Anno 1481. prid. Kalend. Februarias. Beatrix Hungariæ Regina à Ioanne Mocenico Venetiarum Duce licentiam petit, pretiosa, & lapillos diuersos, ad suum priuatum vsum, ex Italia per Adriaticum transportandi

mare,

mare, cuius liberalitatis oficius compensatura promittit.

Anno 1482. die 15. Februarij. Matthiæ Hungariæ Rex litteris scriptis ad Mocenicum commemorat Rempub. singulis annis solitam, licentiam benignè concedere Comitibus Frangipanis, Zengę, & aliorum maritimorum locorum dominis aduehendi ex Apulia certam frumenti copiam: & cum ipse Matthias in eorundem successerit locum, rogare, idem sibi libertatis concedi. Quod si expeditis literis, & nuncio suo traditis, quem ad hoc specialiter delegauerat, voti sui compos fieret, se id gratiosè agniturum, & datta occasione compensaturum.

Anno 1502. die 30. Augusti. Anna Hungariæ Regina licentiam traducendi frumentum ex Apulia & Picæno Zengam infrugiferam terram, postulauit.

Anno 1630. Cum Maria Regis Hispaniarum soror desponsata esset Ferdinando Hungariæ Regi, filio Cæsaris: à Neapoli transfretare propria classe sponsam tentabant Hispani: forsan vt inuiolatam maris possessionem tot sæculis à Serenissima continuatam Republica, aliqualiter turbarent: eò magis, quod tunc Rempublicam foris agitatam bello, intus vexatam peste, non restituram credebant. Comparuit Orator Hispanus, significans Senatui Hispanæ classis traiectum à Neapoli Tergestum: Respondit Princeps, non nisi Venetorum triremibus concessurus traiectum: Recusabat Hispanus, pestilentiæ pretextu: Conclusit Senatus, alium non fore transitum quàm solitis Venetorum triremibus: quem si pacatum petieritis, non aliter excipiemini,

quam tantos Reges par est. Sin armati ius gentium tuebimur; Inuasores, vti apertos repellemus hostes. Sic Hispanorum fraudato consilio, coacti sunt de more licentiam petere, & solis Venetorum triremibus maria calcare. Ab Ancona Tergestum; Duce Antonio Pisano, à quo honorificentissimè & liberalissimè excepta nauigauit Regina. Posteà nomine Cæsaris, & Regis per Oratores gratijs datis, de more Adriacum est Venetis declaratum subiectum. *Baptista Nanni*. anno 1630.

p. 524.

(*.*)

X

EX INTERDICTO

Quod nemo cuiuſcumquè ſit conditionis armato ligno Adriaticum ingrediatur; Maritimum Venetorum declaratur dominium.

Cap. VII.

INter experientias, quæ ad oculū Adriaci Venetos delineant dominos, eſt Interdictum, quo ſub pæna capitali cuilibet Imperatoriæ etiam celſitudinis prohibetur, nè abſquè Venetorum licentia armato ligno Adriaticum percurrat mare. Huius vſum, & obſeruantiam ex quamplurimis traducam hiſtorijs.

Primò ex compoſitione facta cum Piſanis, quibus per Venetorum Gulphum, omne armatum in-

terdictum nauigium.

2 Ex pacto cum Ianuensibus, quibus armata est interdicta nauigatio, vt videre est apud *Angelum de Perusia.*

3 Quando anno 1337. coguntur Anconitani inermes facere naues, quas prò oræ custodia tenebant, vindictam Venetis promittentibus contrà qualescumquè, qui quietem turbarent.

4 Anno 1460. Ferdinandus Neapolis Rex, missis nonnullis triremibus Apuliam versus, monitus fuit à Senatu, vt statim missa reuocaret ligna, eò maximè quod etiam Calabriæ Duci Ferdinando inimico minimè permissum, armatis nauigijs Gulphum ingredi: Qui humaniter respondens gratias egit Senatui de promissa cura iuxtà Apuliæ oras. Anno verò sequenti cum iterum supradictæ regrederētur triremes, citò Classis prætori

co-

commissum, vt in ipsas insurgeret.

5 Anno 1463. Pontifex Pius II. petijt à Senatu; vt duas armatas triremes posset ipse Pontifex Anconam mittere: Cui acriter respondit Senatus; omnibus notum Principibus, defensionem Gulphi ad Rempub. pertinere. Cuius etiam titulo, Principem Taranti iam coegerant cum quatuor triremibus Adriaticum ægredi.

6 Anno 1542. 1543. Quando Imperator & Galliarum Rex replicatis instantijs rogabant, vt eorundem nauibus permitteretur ingressus intrà Adriaticum ad oppugnationem. Quod toties petitum, semper negatũ. Indè Cæsarei, qui iam armauerant, nudarunt classem.

EX PRINCIPVM

Interceſſione Venetos rogantium, punire piratas, & nauigationem Adriatici conſeruare pacatam, Venetorum in Adriaco declaratur dominium.

Cap. VIII.

AD præſentis veritatis teſtimonium, nobile argumentum deducitur ex Monarcharum inſtantijs, quibus apud Venetos conclamabant, vt Adriaticum piratis purgarēt; tutamquè redderent nauigationem. Horum teſtimonia, de more breuitati ſtudens, pauca dabo, infinita Hiſtoricis remito.

Anno 1377. Inſurgentibus Anconitanis contrà mercatores Firmianos, & Aſculanos: recurrere

rère isti ad Venetum Senatum, qui statim expedita classe Anconitanos strinxit resarcire dāna, arma deponere; parum iuuantibus precibus, nec minis Gregorij X. cui responderunt ad se Adriaci pertinere curam, ipsum verò non habere controuersiæ planam cognitionem, verum re cognita, tum melius iudicaturum. *Platina. in vita Gregorij* X.

Anno 1393. Spoletani, quibus oneraria nauis ab Anconitanis abrepta fuerat, venère Venetias, sibi fieri ius, supplicantes; quià iacturam passi erant propè oram Recanati, Anconitanorum fraude. Indè statim Prętori classis mandatum vt Anconitanos ad restitutionem stringeret.

Anno 1438 Infestantibus Ianuensibus Italiæ limina circà districtum Principis Tarentini; significauit iste Reipublicæ tantas

ſibi vires, quibus immunes ſubditos conſeruaret, verum quià ad Rempulicã ſpectabat Adriaci curam, ideò ſuorum ſubditorum indemnitatẽ illi remittere.

Eodem anno cum duæ triremes Ferdinandi Siciliæ Regis, ab eo in Adriaticum aufugiſſent; nefas credidit intrà Gulphi fauces, ſuas perſequi triremes. ideò data notitia Reipublicæ rogàuit, nè denegaretur iuſtitia, ſed cogeret domino ſuo iterum deſeruire.

Anno 1461. Piratis Lauretanum infeſtantibus iter, vndè clauderetur tranſitus, qui deuotionis gratia frequentabatur: Accolæ illius oræ Rempublicam rogàrunt, vt depreſſis latronibus ſui vindicaret iuriſdictionem.

Anno 1464. Idem rogauit Orator Ferdinandi Siciliæ Regis, vt Reſpublica dominij ſui titulo, piratis mare purgaret.

Anno

Anno 1483. direptis per piratas mercatoribus Hungariæ Regis, & specialiter rebus ipsius Regis; questi sunt Oratores, non Regis sed Reipublicæ dedecus, quando tuta non staret nauigatio.

Anno 1486. Incursantes Turcæ Anconitanam oram, bona, hominesquè traduxere captiuos: Indè Apostolicus Legatus, Pontificis nomine questus apud Senatum, vt tandem fugatis latronibus per Rempublicam, ad quam de iure spectabat, securè viuerent: promittens etiam vti gratissimum recccepturus.

Anno 1577. Instauit Nuncius Apostolicus nomine Gregorij XIII. vt Respublica Adriaticum liberaret contrà Marchionem de Vico, qui vnica triremi omnia infestabat, cum ad ipsam Adriaci spectaret cura.

Idem fecère Turcæ annis 1610. 1611. 1612. 1613. 1614. 1615. propter Vſchochos gentem Croatiæ feram, & latrocinijs terra mariquè aſſuetam. *Henricus ſpondanus. Anno 1616. num. 9. Baptiſta Nanni.*

Idem replicarunt Turcæ tempore Solimani contrà Melitenſes; rogantes Rempublicam tutas reddere eorum nauigationes in Adriatico, quià eius vmbra vimentes, nè Reipublicæ offenderent Iuriſdictionem, armata ligna non tenebant in Gulpho: Indè ſtatim Præfecto claſſis mādatum, quod primò Melitenſes moneret, vt in Adriaco à rapina abſtinerent; ſecundò non deſiſtentes puniret. *Paul. Paruta. p. 366. lib. 7.*

Ordinaria autem pœna, qua Piratæ à miniſtis Reipublicæ puniuntur, eſt quod laqueo ſuſpenduntur. Sic anno 1208

cum

cum Veneta classis nauigaret Corcyram, vixquê extra sinum, Leonem Vetranum natione Lygusticum, eo tempore inter piratas primum cum nouem longis nauibus offenderet, inito certamine, prosternuntur Ianuenses, Vetranus capitur, suspensus pœnam capite soluit. *Bardi.* sub anno 1208.

QVO TITVLO

Veneta Respublica possideat Mare Adriaticum.

Cap. IX.

VSq; adhuc inter D.D. vel historicos circà legitimam maris possessionẽ nulla est controuersia; vndè diceret *Angelus consilio supra citat.* 220. disputandum non esse an Respublica sit Adriaci domina, nè disputatio veniat in derisum. Modò verò dum quærimus, quo titulo Serenissima Respub. nacta sit Adriaci possessionem; non idem apud omnes, nec sinè lite decisio. Dicunt aliqui ex priuilegio; dicunt alij ex præscriptione; volunt multi ex consuetudine; veritas est quod huiusmodi dominium minimè venit

nit ex priuilegio, sed dicitur Venetæ Reipublicæ simul cum libertate connatum. Vndè ea quæ inseruiunt ad Venetā propugnandam libertatem, repetas etiam prò Adriaci dominio, Ex hoc videas quam vetustus sit titulus. Nota tamen non totum simul ab incunabulis nascentis vrbis, illi subiectum Adriacum, quià nec fuit, nec vires habebat, quibus defenderet, sed paulatim quantum deserebant Cæsarei, tantum piratarum clade acquirebant Veneti, eo titulo, quo bona prò derelicto habita, primo occupanti conceduntur. Ea ratione, qua à Muudi primordio occupati sunt agri, fundata sunt Regna, stabilita Imperia. Si posteà quæras quomodo tale, & tantum conseruatum dominium? Solutionem remito ad caput secundum pręsentis libri, vbi habes Veneti

San-

Sanguinis flumina, Adriaticas superæminere vndas ibi habes quod ex profusis substantijs prò hoc vnico maris sinu, totum sibi comparassent Orbem, non Oceani partiunculam; quæ tamquam subdita rapidè currit ad sui adorandam Reginam.

Dici etiam posset Adriaticum non mutasse dominium, quia cum sub Romanorum staret imperio, & à Romanis essent Veneti prognati, non aliud quam iure postliminij detectum barbarorum illud velamen, quod tanti populi obtenebrabat libertatem.

Vel igitur postliminio reuersum; vel derelictum ab antiquis possessoribus, nouos inuitasse colonnos, qui iure belli contra barbarorum tyrranidem, immemorabili seculorum serie legibus Gentium propugnauerint ea, quæ natura donauerat.

Vnius

Vnius fuit in conseruando titulus, vel persequutio tituli; & fuit bellum. Bellum, quod tanto decantatur inter auctores, per ipsum vinci ius naturale: ab ipso seruitutis opprimi iugo, quæ iure gentium stant libertate donata. Victoria omnia tribuit in manu victoris, & gentium legibus, illius fundi quod quis bello captum possidet, dominium habet. D.D. omnes ad *leg. pupillus.* §. *territorium. ff. de V.S.* & per totum. *caus. 33. q. 2. 3. 4. Do tibi* (inquit Iacob, Genes. 48. 22.) *partem vnam super fratres tuos, quam à manu Amorrhæi cepi gladio meo, & arcu meo.* videas Deuter. 20. 14. vbi Dominus: *Omnia eius spolia diripies tibi, & frueris præda hostium, quam tibi Deus dederit.* Sic Plato de legibus; *Lex est sempiterna inter homines, capta hostium vrbe eorundem res atquè pecunias victori cedere.* ad idem facit illud

An-

Antiphanis apud Plutarchum in vita Alexandri: *Optandum, vt hostibus bona adsint sine virtute; sic enim fiunt illa non eorum, qui habent, sed eorum qui capiunt*. Ad idem facit dictum Iurisconsultorum: quod intrà fines terrendi bellis gestis Victores populi terras omnes, ex qubus victos eiecerunt, publicè atquè vniuersaliter territorium dicunt. Siculus Flaccus *de condition. agrorum*. Sequitur Baptista Aymo *de alluuionibus. c.17. num.11. lib.1*. Et in terminis currentis difficultatis Franciscus de Ponte lib. de *potestate Proregis. cap.17*. Rex irruens in hostes cum exercitu, ibi est territorium Regis, & tale territorium dicitur à terrendo. Et sicut dicitur Genes. pri. *Spiritus Domini ferebatur super aquas*, ità etiam fertur super mare potestas habendi Iurisdictionem. *Bald. in cap.1. column.2. quib. mod. feud.*

feud. amittat. & ibi Aluarot. columm. 3. *Fel. in cap. Rodulphus.num.* 7. *de rescript. Iacob. de Leonard. inter consilia Bruni cons.* 114. Hinc est quod bona, per Dauidem ab Amalecitis excepta, ipse sua dixit, habuit, & diuisit. Audias Romanos contra Volscos olim possessa repetentes: *Nos Romani honestissimas eas, atquè iustissimas credimus possessiones*, quas belli lege captas habemus; nec verò induci possumus, vt stulta facilitate deleamus virtutis monumenta; si eas illis reddamus, quibus semel perierunt. Imò verò tales possessiones non tantam cum his, qui nunc viuunt ciuibus nostris communicandas, sed & posteris relinquendas censemus: tantum abest, vt parta relinquendo, in nos ipsos ea constituamus, quæ in hostes constitui solent. *Dionys. Halicarnas. lib.* 6. Si igitur ius belli tantum

tum valet (nota) in acquirendo; quantum valebit in conseruando? Huius igitur marini dominij principium à natura, medium à gentibus, finis in sorte, sors in manu Domini psal 30. *Qui hunc humiliat, & hunc exaltat.*

Obij : probando tale dominium Reipublicæ competere iure tantum priuilegij, non Belli, non occupationis in re prò derelicto habita, prob. Sic: Maris dominium exordium traxit ab ea nauali victoria, quam Veneta reportauit classis contrà Otthonem Imperatoris Aeneobarbæ filium, prò Alexãdro III. Sũmo Pontifice, qui vestibus indutus nauticis, profugus Venetias venit in cuius signum semel in anno, Ascẽsionis die Dux Venetorum mare desponsat. *Christianus Matthias de quatuor monarchi*. Si igitur authore Pontifice huiusmodi celebratur desponsatio,

satio, vnicum marini dominij fundamentum; certè sequitur ex Pontificis priuilegio Venetos in possessione Adriatici missos fuisse.

Antequam soluam argumentum, sciant oppositionis auctores data etiam hyppothesi ex impossibili, quod alicuius maritimi sinus per Pontificem posset concedi dominium, quandò donatarius similibus Venetorum fulciretur meritis, nulla ex superueniente causa, possibilem fore priuilegij reuocationem. Duplex enim in primo libro assignauimus priuilegium: gratuitum vnum, onerosum alterum. Illud quod à mera Principis venit liberalitate, non habita meritorum consideratione, & sicutì gratis datur, gratis etiam valet reuocari. Alterum verò quod solum meritorum declaratur intuitu, & sicutì gratis nō

da-

datur, ità nè gratis valet reuocari. Hoc priuilegium quod onerosum dicitur, emptioni & venditioni assimilatur, quæ sine pretio non consistit; vndè definitur, de pretio conuentio. *tit. de empt. & vend.* Ità in priuilegio oneroso, loco prætij numerantur merita, adquè casum nostrum, merita cruenta. hæc per transennam iam enim habent oppositionis authores, quid velim per hāc doctrinam.
℞. ad obiect. parum prodesse priuilegium, quando tradens sit destitutus iure. nemo enim dat, quod non habet, nemo plus iuris in alium transferre potest, quam ipse habeat. *leg. nemo plus. de* ℞. I. Quale ius habet Pontifex in mare Adriaticum? habet illud ius, quod habet in cætera temporalia regna mundi: quandò igitur vltrà non habet, nihil habet. *In criminibus non in poßeßionibus*

nibus potestas vestra, quoniam propter illam, & non propter has accepistis claues regni Cęlorum, preuaricatores vtiq; inclusuri non possessores. Vt sciatis, ait Matth. 8. quia filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata, &c. quænam tibi maior videtur potestas, & dignitas? dimittendi peccata? an prædia diuidendi? sed non est comparatio: Habent hæc infima, & terrena iudices suos Reges & Principes terræ. Quid fines alios inuaditis? non quia indigni vos, sed quia indignum vobis, talibus insistere, quippe potioribus occupatis. D. Bernard. de consider. ad Eugenium. nullum igitur à Pontifice priuilegium.

Quod si dicas à multis doctoribus perlecta fuisse priuilegia? respondeo non esse priuilegia nec possunt esse, sed sunt declaratoria iudicia, & sententiæ, quibus releuatur iuris titulus in re de facto possessa; vt cognoscatur

tur titulum non esse surreptitium, & mala fide introductum. Declarant igitur siquę sunt scripturæ ius anteà possessum, nullum verò de nouo ponunt, nec habent quod ponant. Quod hoc verum, perlegas verba Alexandri III. Duci Ciano annulum porrigentis. *hunc accipe* (inquit) *& me authore ipsum mare obnoxium tibi reddito, quod tu tuiquè successores quotannis statuto die seruabitis, vt omnis posteritas intelligat maris possessionem victoriæ iure vestram fuiße*. nota ly. *maris possessionem victoriæ iure vestram fuisse*. ergò non ex priuilegio. Petr. Iustin. Morisoto. scribunt alij: *vt omnes intelligant maris possessionem iure belli vestro deberi imperio*. *Cirillus Michael*. Item prò maiori intelligentia do instantiam: Immunitas Ecclesiastica tum in rebus, tum in personis, est nè de iure diuino? affirma-

tiuè

tiuè respondent Pontificij do, & ego disputationis gratia. Sed dubitat Helfricus Vlricus Hunnius colum.1. disputat. 12. ad Treuthlerum: Clerici dicuntur exempti à Politico magistratu, Imperiali priuilegio vt patet in *nouell.79. nouell 83. & nouell. 123.* ergò non iure Diuino, alias frustatoria huiusmodi redderentur priuilegia. Huic difficultati respondent *Colleg. Bonon. in responso prò libertate Ecclesiastica. Septem Theologi in tractatu de interdicto contra Paulum Seruitam. Io: Pedrezzanus contrà Paulum Seruitam. Io: Filoteus;* & cæteri qui tempore Interdicti prò Romana scripserunt curia: huiusmodì priuilegia Imperatorum, non esse rigorosè priuilegia, sed tantum declaratoria iudicia & sententias illius immunitatis, quæ iure diuino Ecclesiasticis competit personis; vndè ad solam

cla-

clariorem inseruiunt notitiam illius iuris, quod etiam antè nouellarum vigebat promulgationem. Dicam & ego: Pontificum priuilegia (si sunt) nil noui in Rempublicam transtulerunt, quià Romana curia nec de facto, nec de iure potuit, vel potest; sed tantum vnà cum cæteris Monarchis fassus est Romanus Pontifex Adriaci dominium ad nauigationis securitatem in Reipublicæ scrinio à natura depositum.

(***)

VTRVM

VTRVM VENETI

Teneantur ostendere titulum suæ possessionis.

Cap. X.

PRæscriptione, & consuetudine maritimum firmari dominium, passim apud D. D. reperio. Quod non nègo; minimè tamen in casu nostro consentio præscriptione vel consuetudine Venetos indigere, qua maritimi titulum nanciscantur dominij. Ad quid ergo consuetudo in præsenti, quæ toties ab expositoribus repetitur? quæ duodenario seculo hominum vincit memoriam? indubitabiliter venit, ipsos non teneri suæ possessionis ostendere titulum; non ea ratione, qua

ipsi superiorem in terra non recognoscunt, & in temporalibus solum Deum vltorem habeant, hoc enim ex superabundāti: sed quià inter priuatos etiam, nemo tenetur suæ possessionis ostēdere titulum, quandò fulcitur consuetudine, quæ hominum vincat memoriam. Hoc titulo consuetudinis, ferè omnia Regum, & Principum acquiruntur regalia. *Bartol. in l. hostes ff. de capt. leg. 1. ff. de aqua pluui. arcen. Iason cons. 70. lib. 3. Aymon de antiquit. p. 4. Antón. Corset. de exc. regis. q. 104. Balb. de præscript. 2. p. 5. quæst. 2. Castal. de imper. quæst. 53. Couar. in cap. peccatum de R. I. in 6 p. 2. §. 11.* Narrant Gregoras, cum Catanæ maioribus datta esset ab imperatoribus Græcis Phocæa, adiectam legem vt singuli successores scriptam æderent professionem se tenere administratorum titulo; *nè inobser-*

uatus

uatus diuturni temporis lapsus, ius Imperatoris excluderet. Sic Rex Agrippa contrà Iudęos, qui iam amissā prætendebant recuperare libertatem, Bello resistente & consuetudine. *Honestum quidem est pugnare prò libertate, sed id olim factum opportuit. at qui victi semel sunt, & longo tempore paruerunt, Si iugum excutiant, faciunt quod desperatorum hominum est, non quod libertatem amantium. Ioseph. in orat. ad Iudæos.* Tantum enim valet consuetudo, quantum valet pactum. *In consuetudine inest conuentio. Plato.* Tantum valet consuetudo, quantum lex scripta. ideò, *consuetudinem vincere, dura est pugna; Tertull. super psal. 30. Grauissimum est imperium consuetudinis. Senec. in prouerb. maxima est vis vetustatis, & consuetudinis.* Cicero in Lælio. *Consuetudo similis est naturæ.* Aristotel. Reth. 1. cap. 11. *nam cum ipsæ leges nulla*

ex alia causa nos teneant, quam quod iudicio populi receptæ sunt, meritò & ea quæ sinè vllo scripto populus probauit tenebunt omnes. nam quid interest suffragio populus voluntatem suam declaret, an rebus ipsis & factis? quarè rectissimè etiam illud receptum est, vt leges non solum suffragio legislatoris, sed etiam tacito consensu omnium per desuetudinem abrogentur. leg. de quibus. ff. de legibus. & Paulus. *Imò magnæ authoritatis hoc ius habet, quod in tantum probatum est, vt non fuerit necesse scripto id comprehendere. l. imò. 36. eod.* quapropter *Si de interpretatione legis quæratur, in primis inspiciendum, quo iure Ciuitas retrò in eiusmodi casibus vsa fuit. Optima enim legum interpres consuetudo l. 37. eodem, omne* (enim) *ius aut consensus fecit, aut necessitas constituit, aut firmauit consuetudo.* Modestinus in *l.* 40. *eod.* Ex hoc concludit Ouid. 2. *de arte amandi.*

—— *nil consuetudine maius.*

Et

Et Archidiaconus *omnia iusta, omnia licita facit vetustas*. Sic in c. super quibusdam de V. S. *auctoritate apostolica duximus declarandum, illa esse pedagia salinaria, guidagia interdicta, quæ non apparent Imperatorum vel Regum vel Lateranensis Concilij largitione concessa, vel ex antiqua consuetudine, à tempore cuius non extat memoria introducta*. & in Nicæno Concilio. *mos antiquus perduret in Aegypto, Libia Pentapoli*. Quandò igitur in re prò derelicto habita, occupationis est introductus titulus, totquè consuetudinis seculis continuatus, ad quid naturæ inuestigare principia, maximè in corpore politico, cuius anima, est ipsa quies? quandò nec tituli habetur memoria?

Tantis fundatũ lapidibus Adriaci dominium nemo tentabit, sed & in hodiernum diem, venerantur Dalmatæ, Istri, Liburni,

Picæni, Apuli, Imperatores, Summi ipsi Pontifices Venetos vocant dominos; Venetorum opem & auxilium implorant, vires supremumquè eorum imperium fatentur, & recognoscunt omnes. Si enim mare claudunt; hoc faciunt Hispani; faciebant Aegyptij Reges in mari rubro, ferrea catena occludentes transitum.

Si piscationem prohibeant, iam à mundo percogniti agere, quod omnibus iure gentium dattum. *De feris, piscibus, auibus illud notandum: qui imperium habet in terras & aquas, eius lege impediri posse aliquos nè feras, pisces, aues capere, & capiendo acquirere eis liceat: atquè hac lege teneri etiam exteros. ratio est, quià ad gubernationem populi moraliter est necessarium, vt qui ei vel ad tempus se admiscet, quod fit intrando territorium, ij conformes se reddant eius populi institutis. nec*

ob-

obstat quod sæpè in iure Romano legimus iure naturæ aut gentium, liberum esse talia animalia venari: hoc enim verum est, quandiù lex ciuilis nulla intercedit, sicut lex Romana res multas relinquebat in illo primæuo statu, de quibus aliæ gentes aliud constituerunt. Cum autem lex ciuilis aliud constituit, eam obseruari debere ius ipsum naturæ dictat. Lex enim ciuilis quamquam nihil potest præcipere quod ius naturæ prohibet, aut prohibere quod præcipit, potest tamen libertatem naturalem circumscribere, & vetare quod naturaliter licebat, atquè etiam ipsum dominium naturaliter acquirendum vi sua anteuertere. Hugo Grotius. de iure belli lib. 2. cap. 2. §. 5.

Si igitur prohiberent piscatum, rem iure gentium exercerent permissam: si enim potest prohiberi venatio, ergò, & piscatus; cum piscatio, nil aliud sit, quam venatio in mari. *Plato in*

Sophista. agerent quod consuetum Principibus Borussiæ. *Oinot. instit.2. tit.*1. Cæsareis, vt in *nouell.*56.57. Anglis, qui halecum piscatum, nonnisi cum tributo concedunt. *Selden. lib.2. cap.*21. *Pontan. discuß. histor. lib* 1. *cap* 14. Lusitanis, quoad pisces grandiores in litus eiectos, qui occupantis non fiunt, sed aut fisci sunt, aut eorum, quibus Princeps indulserit. *Burgus lib.* 1. *cap.* 18. Gallis, apud quos, prouentus omnes maritimi tripliciter diuiduntur: prò Rege, prò Præfecto maris, prò repertoribus. *Burgus ibid.* Hispanis, vt Duci Medinæ Sydoniæ, cui soli, octuaginta numorum mille, in piscatu, redditus. Duci *d'Arcò*, viginti mille. *Io: Boter. lib.*1. *Europæ cap. de Hispania*. Polonis, quorum Regi maris est suprema potestas in omnibus. *Idem c. de Pomerania*.

Sic

Sic si vectigalia imponunt, nemo reclamat quià idē apud omnes. Sic facit Rex Daniæ in mari Balthico contrà naues Olandiæ, Zelandiæ, Galliæ, Angliæ, Scotiæ, Noruegiæ exigendo gabellas. *Io: Boter. lib. 1. p. 2.* Sic vectigal æquorum & neti, quæ Isthmú Syriacum transibant, accepit Rex Solomo. Sic ditati Massilienses ex fossa, quam ex Rhodano in Mare Marius duxerat. *vectigal exigentes ab ijs, qui nauibus ascenderent, aut descenderent. Strabo lib. 4.* Idem fecère Romani prò Rheni transitu. *Etiam in pontibus* (Seneca) *prò transitu datur.* Idem voluère antiqui Veneti Cisalpini, de quibus Cæsar. *In magno impetu maris atquè aperto paucis portibus interiectis quos tenent ipsi, omnes ferè qui in eodem mari vti consueuerunt, habent vectigales.* Idem habent Angli hodierna die in estuarijs &

finubus fuis, quas cameras Regias appellant. Sic Sueciæ, & Noruegiæ Rex in Bodico finu. In Megarico, Corinthiaco, Iffico, Turcarum imperator. Sic Ianuenfes in mari Lygustico. Sic florentini in Thufco. Sic Summus Pontifex in ea parte, quæ Ecclefiæ dicitur. Sic Rex Galliæ in Aquitannico, Britanico, Normanico, Gallico. Sic Hifpaniarum Reges in maribus fuis; Sic Principes omnes: Mundus totus hoc iure vtitur. *Cacheranus decifione Pedemonta. 155. num. 4.*

Sic fi naues armatas Adriaticum ingredi prohibeant; faciunt, quod confuetum Romanis in Carthaginenfes, & vice verfa; *tefte Liuio lib. 48. & 49.* Simile eft, quod Sultanus Aegypti ex pacto cum Græcis duas tantum femel in anno trans Bofphorum armatas mitteret naues. plura fu-

ſuprà vide in primo libro: quæ
tamen ſuperflua, cum aduerſus
extraneos agamus, *aduer-*
ſus quos vitioſa etiam
poßeſſio prodeſſe
ſolet. Venu-
leius.
leg. vltima. ff. de
Adquirend.
poßeß.
(* * *)

IVRISCONSVLTORVM

auctoritate maritimum Venetorum declaratur dominium.

Cap: XI.

A Studiorum primordijs mihi mos fuit, non auctoritatũ pondere, ſed argumentorum Stylo veritatis diſſecare pectus. Nec inter auctores, qui gregatim paſcuntur, vmquam cathedras concupiui. Ex hoc habes cur infimo loco, Iuriſtas, & Hiſtoricos repoſuerim, quos etiam ſilentio donarem, quandò ex ordine qualicumquè, ipſis prætermiſſis, noſtra clareſceret aſsertio. Vndequaquè maledicos conſauciatos volo, idcircò ex infinito doctorum catalogo minimum,

ce-

celebriorum tamen, transcribam numerum.

Antesignamus omniũ est D. Thomas lib. 4. de regimine Principum, opuscul. 20. cap. 8. *In partibus autem Lyguriæ: Emiliæ, & Flaminiæ quæ hodiè Lombardia vocatur, nullus principatum habere potest perpetuum, nisi per viam Tyranicam: Duce Venetiarum excepto.*

2 2. Angel. Aretinus institut. 2. de rer. diuis. §. & quidem. n. 3. *licet hic dicatur mare iure naturali commune, tamen Veneti, & Ianuenses longissima præscriptione sibi acquisierunt, & appropriauerunt partem maris &c. & per hoc infert quod poßent imponere gabellas, & paßus nouos, & etiam transeuntibus per eorum mare cum mercibus: derogatum est enim iuri communi, per contrarium vsum.*

3 3. Arnoldus Vinn. eod. num. 4. *Hodiè Veneti maris Adriatici, Baltici Rex Daniæ, magnæ Britanniæ Rex maris circumflui* do-

4 *dominium sibi vindicant.* 4. Petrus Gregorius Tholosan. p. 3. lib. 6. cap. 14. num. 18. *Veneto Duci hoc ius aurei annuli indultum ab Alexandro III. Summo Pontifice anno* 1170. *quem proijciunt in mare Duces electi, vt mare desponsantes, & in possessionis adeptæ imperij maritimi Symbolum.* 5. Ruin consil.
5 28. *Quod mare præscribi vel acquiri possit præscriptione aut longa Consuetudine tenet etiam Glo: in leg. sanè si maris ff. de iniur. dicens quod Veneti, & Ianuenses longo tempore præ-*
6 *scripserunt Gulphum maris.* 6. Iulius Ferret. de re naual. in tom. 12. tractat. p. 329. num. 23. *Veneti prudentia sua maris Adriatici iurisdictionem & dominium præscripsère per tantum tempus, cuius initij memoria hominum non extat in contrarium; vt aliàs dixi in libro terrestris antiquæ illustratæ, & instauratæ militiæ in tractat. de non pugn. nisi præmente necessitate; nedum per an-*

nos 100. sed mille & vltrà. Sciente, & patiente vtroquè Orbis luminari, Papa .s. & Imperatore: propterea Bald. & Saly. & communiter D.D. in leg. 3. Cod. de naut. fænor. tenet dominos Venetos in suo Gulpho maris Adriatici legitimè imponere gabellas, & pedagia .7. Io: Bertachi. tom. 12. tractat. p. 53. num. 20. *Quinimò dicit Salicetus valere statutum Venetorum disponens, quod omnes merces portentur Venetias, & ibi soluant datia, vel Gabellas, quià Veneti ex consuetudine sunt domini maris Adriatici.* 8. Nicolaus Festasius de æstimo, & collectis p. 193. tractat: tom. 12. num. 28. *Dic tu tamen quod Veneti natura liberi sunt. Rursus cum Ciuitas vt in mari fundata, nacti sunt Veneti libertatem, & de iure prohibent alios, nè per Gulphum suum nauigent;* 9. Socin. Iunior. cons. 73. num. 5. *Quapropter siuè ex priuilegio concesso, quod aßerit Albericus de Ros. in leg.*

7

8

9

cun-

cunctos popul. C. de Trin. se vidiſſe in bulla aurea ſigillatum, ſiue præſcriptione tanti temporis cuius initij memoria in contrarium non exiſtit, ſiuè
10 *natura nihil refert.* 10. Bened. Bontius de cenſib. tom.6. tract. p.167. num.40. *Principes in litoribus maris cenſus conſtituere valent, quià quod natura liberum eſſe voluit, Seruum, & proprium fecere, vt eſt mare Thirrenum quod Piſcis, & Adriaticum Venetijs inſeruit.*
11 11. Beneuen. Stracca de nauig. num.8. *Quibus addes, quæ planè & eleganter ſcripſit Angel. conſil.* 290. *num Veneti ius prohibendi habeant, nè quis in Adriatico ſinu nauiget? R. habere, idquè ex tempore, cuius origo hominum memoriam an-*
12 *tecellit.* 12. Baldus in leg. 1.ff.de rer. diuiſ.num.4. *Venetiani, & Ianuenſes ſua maria habent diſtricta ex inueteratiſſima conſuetudine &c. ſed numquid hoc prætextu nauigantibus per ipſorum mare poſſunt imponere*
ga-

gabellas, & confiscare merces inconsulto Principe, & videretur quod non vt leg. 1. Cod. noua vectig. &c. In contrarium tamen videtur, quià totus mundus hoc iure vtitur, & sic derogatum est legibus contrarijs.

13 13. Bartholom. Cæpolla. de seruitut. rustic. præd. c. 26. de mari.num.10. *Veneti in eorum imperio* habent regalia & iura fisci nec superiorem saltem de facto recognoscũt. *Ideò in mari* Adriatico possunt imponere Gabellas & confiscare merces, & bona *Sicut in ciuitate Venetiarum.* quià tantam Iurisdictionem habent in mari, quantum *in Ciuitate Ve-*

14 *netiarum.* 14. Angelus consil. 289. & leg. sanè. ff. de iniur. *Et ideò quià Veneti per tantum tempus, cuius initij memoria non extat, prò vt est notorium nauigare ipsi soli sunt soliti per illum Gulphum, & cæteri omnes soluũt dictis D.D. Venetis Datia, & gabellas; iam apparet quod*

pro-

proprietatem ipsius Gulphi acquisiuerunt, & poßunt imponere, & augere gabellas, & datia in mari, & alijs ius nauigandi interdicere per eo-
15 *rum Gulphum.* 15. Iason in l. ex hoc iure ff. de iust. & iure. n. 27. *Item Gulphus maris Venetorum est in eorum dominio, & possunt interdicere de iure Ianuensibus & alijs nè*
16 *possint in Gulpho nauigare.* 16. Albericus de Rosate. C. de Sum. Trinitate. leg. cunctos populos. n. 19. *Rex Franciæ & Hispaniæ & aliæ prouinciæ multæ, & etiam Ciuitas Venetiarum, exemptionem allegant, & præscriptionem tãti temporis*
17 *cuius memoria non existit.* 17. Bartolus in leg. iniuriarum. §. si quis ff. de iniurijs. *Nota prò Venetis qui dicunt ex longa consuetudine se habere iurisdictionem in mari eorum.*
18 18. Salycetus l. 3. cum proponas. Cod. de naut. fęn. num. 5. *Vlterius vides hic, quod consuetus nauigij locus etiam in mari est seruandus*

dus

dus, quod nota prò Venetis, qui deueta habent in mari, & mercantias aduersas volunt in Venetijs præsentari, & ibi vectigal solui; hoc enim facere possunt ex concessione Principis, vel per antiquam consuetudinem, cuius contrarij memoria non existat.

19 19. Thadæus Pison. Soaci. instit. 2. §. flumina. de rer. diuis. *Maris enim & littorum dominium præscribi potest, tanto scilicet tempore cuius initij memoria nō extat &c. Sic Veneti in Mari Adriatico Iurisdictionem huiusmodi præscriptione*

20 *consecuti sunt.* 20. Peregrinus de iure fisci lib. 8. cap. 1. num. 13. *Ac ideò ex vi huius superioritatis inferunt Iurisprudentes, quod qui reperitur in Gulpho maris Adriatici, reperitur in Territorio, & districtu Principis Veneti, & qui iudicant in eo mari, iudicant in territorio & districtu Venetorum, &c. Ex eadem ratione superioritatis, & Iurisdictionis, Princeps Venetus potest*

test nauigantibus per mare Adriaticum indicere gabellas, leges perscribere, nauigationes permittere, & prohibere, etsi aduersus præscripta factum fuerit, merces confiscare.

21 21. Io: Oinotom. instit. 2. tit. 1. *Sicut Veneti in mari Adriatico iurisdictionem huiusmodi præscriptione consecuti sunt, vndè, & nouas gabellas transeuntibus per eorum mare*

22 *imponere possunt.* 22. Nicasius. cod. *Si tamen quis in aliquo diuerticulo maris tanto tempore, cuius initium non eßet in memoria hominum, exercuisset actum piscandi, vel nauigandi; diceretur ibi habere possessionem ad tales actus faciendum, &c. Veneti appropriant sibi aliquam par-*

23 *tem maris.* 23. Petrus Zambon. de mari Adriatico p. 13. Adriaci nomen venit *dalla Città di Adria, dalla quale paßò poi questo mare nell' Imperio Romano, è nell' horribile inuasione de Gotti, che à guisa di fulmini rouinorono Traù, Sebenico, Zara,*

ra, Puola, Segna &c. peruenne come derelitto in potestà de Venetiani i quali à fronte vi ereſſero la merauigliosa loro Città, verso la qual'ei corre quasi vassallo, è tributario à riuerir la sua Regina, mutato il nome di Adriatico in Gulfo di Venetia.

24 *24. Epistola increpatoria ad Laurētiū Motinū De Mare* Venetorum.

Hac ab origine vrbis suæ Venetos possediſſe Adriaticum, luce meridiana redditur perspicuum; Si enim vrbs in mare sūpsit exordia, & Vrbis fuerunt Veneti Domini, Veneti quoquè fuerunt Domini eius, in quo erat vrbs, igitur domini maris. 25. Gulielm. Vueluuod. de Dominio maris.

25

Cæpola enim affirmat, Venetos posse nauigantibus in Gulpho suo imponere gabellas; rationem addit, quia totus mundus hoc iure vtitur. 26. Frãciſcus de ingenuis. §. velim.

26

Etenim Sereniſſimam Rempub. Venetam in mare Adriaticum dominium potestatemquè habere, non ipsa

tan-

tantum experientia diuturna, & intemerata series tot sæculorum locupletissimè testantur: sed etiam
27 *Claræ ante oculos &c.* 27. Cirill. Michael in articulo de mari Adriatico. p 1. tenet Serenissima Veneta Vespubiica *antiche è legali ragioni inueterate, approbate, acconsentite da tuto il Mondo da grãdi, è da piccioli da Prencipi, è da tutti gli ordini sino dalli vltimi plebei*
28 *con prescrition de secoli, &c.* 28. Seldenus in mari clauso. lib. 1. c. 16. *Quod ad tempus attinet recentius, seu ad mores ac iura Gentium quæ etiam num florent; illustrius in eo nihil est ad rem, quam dispicimus, dominio Maris Adriatici, quo per tot secula amplissima Venetorum Respublica est gauisa. Testantur illud & agnoscunt, non solum Historici passim, sed*
29 *& Iureconsulti &c.* 29. Theodor. Grausuuinchel. contra Burgum. c. 5. *Habet hoc Serenissima ista Respublica, flos omnium Rerum pub.*

ver-

(verbis absit inuidia) indelibatissimus, alienum nihil vt iactet: suum tueri iuxtà & sueta, & contenta. Dolēt mihi, Burgū, (cui sanè & faueo & assurgo honoris ergo, doctissimo quippe, doctorum amanti, se queq; immortalitatis traducem reddere qua feliciter annitenti) passum sibi hoc tam inconcinum verbum ερκοσ οδοντων, *effugere. Nedum vt illa omnis Idæa prudentiæ, ipsam à qua prudentiam addiscere potest Prudentia, illi post Deum Prudentiæ suæ, quæ omni iure deputat, quod quascumquè omnis cui veterum posse, Respublicas reliquerit, in id vocanda sit imprudentiæ* σφάλμα, *quod nec in illis, quibus anima (quo nè computiscant) prò sale data est, iura præsumunt. Aliena iactantem, etiam opprobrium comitatur. Suum vt quispiam, priuatos si spectes, nulli bono: si potestatem: Si nominum Summorum, & Summa, nulli egregio publico. Fidenter assero, edito, defendo, Serenissimam Ve-*

ne-

netorum Rempublicam, nihil hac in thesi iactare: id verò quod suum est, suum omni iure defendere ac tutari. Burgus ipse sic aßerendi mihi in auctorem cietur, claudetur. Superfluis, & quæ ab ipso, vt omnia, floridè enarrantur, omissis, quæ in argumentum trahit, hæc sunt, quod imponantur nauigantibus vectigalia; quod armatæ naues ingredi Adriaticum probibeantur; piratas extermi-nent; Serenißimus Dux in veri ac perpetui dominij signum, mare proiecto in id annulo velut pronubo desponset. Omnia hæc quanta quanta sunt, ipsi aßerenti largimur, vt vera, etiam vt æterna sit in spem suam æternitatis institutæ Reipub. Deum suppliciter deueneramur, toti vouemus. Quid intercedit, vt in Vrbem suam, ditionum suarum territoria importare quid cupientibus, vectigalia, telonia, portoria, indicant. Nulla non Rempublicarum id fecerit iure suo: facimus id Batavi; faciunt

om.

omnes: planè, vt cum Poeta loquar, petimusquè, damusquè vicissim. Nulla super hoc vmquam lis intenta, totum ipsum, & pinguius loquendo, corpus ipsum si spectemus: si quæ vicinos aut grauent, aut premant, ad amica & rationi consentanea moderamēta venire non detrectantiū, ad summū materia est. Quod armatis nauibus Hadriaticum ingredi non liceat, nequè noui quid habet, nequè quid antè inusitati, nedum iniusti. Romanis rerum dominis citrà turbatæ pacis, aut perduellionis crimen, armato nulli fas fuit ingredi Mediteraneum: & quidem iure. Huic qui contradiceret, nemo repertus est.

30 30. Burgus in mari liguſtico. lib. 1. *ac Sanè Veneti apertiùs, quam cæteri, hoc imperium iactant, die Ascensionis Seruatoris Sacra, proiecto in pelagus solemniter annulo, quasi maritimas nuptias celebrantes.*

31 31. Angelus Matthæacius. lib.

32 1. de via iuris. 32. Io: Baptiſta

Leo: in consideration. ad Guicciard. Augustus Treo in suo panegirico. Iacobus Chirciola in suo consilio in supplim. Historiæ Huschochor. Prosper Vrbani contrà Emanuelem Tortesiglia Hispanum. Io: Baptista scuro. instit. 2. tit. 1. Capaccius in Historijs vrbis Neapolitanæ. Ludouicus de Thuear. in cõmentar. quæ edidit ad Sybillæ Erithreæ epistolam. Felynus. cap. quarta. de præscript. Ioan. Monachus. c. vbi periculũ de elect. in 6. Syluester Aldobrandinus. instit. 2. de rer. diuis. Io: de Anania. cap. 2. de clerico Venatore. Satyra Menippæa Liberi Vincenti Holandi. Gryphiand. de Insulis. c. 3. num. 55. & cap. 25. num. 39. Paulus de Castro l. 9. ff. de iudicijs. & in l. deprecatio. ff. ad l. Rhod. de iactu.

HI.

HISTORICORVM

Auctoritate, Adriatici Maris Domini Veneti Declarantur.

Cap. XII.

EX Historicis etiam nonnullos referre censui, ne vllus restet dubitandi locus. Minucius Minuci. Historia Huschochorum, quorum incursionibus, cum *la nauigatione restaße impedita, & il comertio interotto, & in Costantinopoli si facessero lamentationi, & minaccie contro Signori Venetiani, come quelli, à quali per la conditione della pace toccaua di tenere netto il Golfo Adriatico, e libera la nauigatione per li mercanti.* 3. Io: Bernard. num. 377. *Però qualunque Popolo ò Prencipe puo vantarla in mare* lo-

quitur de protectione) *può ancora de Giurisditione vantarsi del dominio dell'istesso mare. E questa ragione è la principale tra l'altre su la quale fondano i Venetiani il dominio*
4 *del loro Mare Adriatico.* 4. Christianus Matthias. in Theatro Histor. p. 938. *Fugientem Pontificē prosecutus est imperatoris Ottho filius 75. nauibus: cum quo ad Saliorū promontorium in Perasensi tractu ad oram Istriæ conflixit Venetæ classis ductor Cianus, & 48. nauibus captis, Otthonem interceptum Venetias abduxit. Vrbem cum triumpho ingresso Pontifex annulum aureum porrexit; quo se authore, in mare proiecto, id sibi desponderet.*
5 5. Petrus Zābon. de mari Adriatico p. 13. Adriaci nomen venit *dalla Città di Adria, dalla quale passò poi questo mare nell' Imperio Romano, è nell'horribile inuasione de Gotti, che à guisa di fulmini rouinorono Traù, Sebenico, Zara, Puola, Segna &c. peruenne come* de-

relitto in potestà de Venetiani i quali à fronte vi eressero la merauigliosa loro Città, verso la qual'ei corre quasi vassallo, è tributario à riuerir la sua Regina, mutato il nome di Adriatico in Gulfo di Venetia.

6 6. Pius II. Pontifex Maxi. in description. Europpæ. cap. 50 *Apud Venetos terra mariquè potentissimos, qui nomen Italicum apud barbaras nationes, longè latequè clarum fecère.* & infrà. *Pacem cum Turcis non tam honestam quam necessariam fecerat.* Imperiumquè Venetum terra mariquè longè

7 ampliauerat. 7. Io: Nicolaus. Doglioni. in amphiteatro Europæ p. 905. *Si hebbe Guerra con gl' Anconitani, & seguirono molte fattioni, ma pur nel fin si quietarono, Confessando quelli di Ancona, che Venetiani erano legitimi, & veri pa-*

8 *troni del mar Adriatico.* 8. Michael Zappulus Neapolitanus p. 359.

9 Historiar. Venet. 9. Italiæ Bre-

uis, & Accurata descriptio Vl-
traiecti ædita. ann. 1650. p 400.
§. in ternaues. *Princeps comitatus Senatu Primoribusquè vrbis, ceremonijs ab Episcopo peractis, mare sibi despondet iniecto ad perpetuandum*
10 *dominium aureo annulo.* 10. Martinus Schoochius de imper. mar. c. 14. *De Venetis eorumquè potentia maritima*, vbi post recensitas ab vrbe condita nauales victorias de Turcico præsenti bello, scribit: *Taceo de bello Cretensi, Reipub. quidem, quod sola illud ad decēnium iam sustineat.* (quid diceret hac die) *quam graui, ceterum tot naualibus victorijs, & tam iam splendidis, nec vnquam interituris trophæis illustri, vt difficile quoquè sit ea omnia ad digitos reuocare. Hoc dixisse sufficiat, eam solam Otthomanici imperij potentiam, qua Orbis non agnoscit maiorem, tot per annos non modò frenasse, sed & barbaros magno eorum malo docuisse, Imperium*

iium vt vt vastum, & plurimis exercitibus vallatum, non solum in ordinem redigi, sed destrui quoquè posse ab vna gente, quæ mari duntaxat dominium obtinet. &c. 11. Hugo Grotius. de iure belli, & pacis lib.3. cap.3. §.15. *Naues armatæ Adriaticum ingredi sinum per Venetos vetantur ex pactis: vide Thuanum.lib.80. anno* 1584 12. Morisoto. lib.2. cap.19. p.467. *Sic æstuaria, in quibus Venetorum vrbs condita est, cum sinu Adriatico Venetorum sunt.* Cæteros defatigata omittit transcribere manus, videas Io: Gobellinum Pij secundi Pontificis contemporaneum in libro tertio. recurras ad Carolum Sigonium de Regno Italiæ. Iacob. Sansouinum lib.2. Historiæ. Io: Baptistam Adrianum lib.11. Florentinar: Historiarum. Leandrum. Sabellicum præclari nominis viros, qui non tam Venetæ vrbis primor-

12

dia, quam maritima prædicant iura. Petrum Iustin. lib. 15. Andre. Mauroc. lib. 12. ann. 1576. p. 489. Fortunat. Oliuo. p. 50. Iulium Farold. Nicol. Doglioni. lib 2. Io: Villani lib. 1. c. 5. Alexand: Moro in oratione habita in Amstelodamensium Lyceo. 1656. 26. *Iunij*. Alphonsum Ioschi in compend. Histor. p. 261. Io: Bernard. Venerosо; p. 137.

Videas Geographos expositores Ptolomæi in Europæ tabulam sextam, sebastianum Munsterum, & ad illam in appendice, *cap. de Italia*, & in particulari tractatu, de Germania. ibidem videas Abrahamum Orstellium, Michaelem Cognetum tabula *de Italia*. Arnoldum de Arnoldis Flandrum. Maginum; Rosaccium. Mercatorem eruditissimum, qui, vbiquè sui Atlantis occasione, mare Adriaticum

Gul,

Gulphum Venetum cum antedictis vocat. Sic Ludouicus Gothofredus in Arcontologia Cosmica. Sic Iansonius: Sic Rubertus Dudleo Dux Nortumbriæ in suo arcano maris declarat. 2. & 3. fol. 10. tom. 2. Sic Gulielmus. Io: Blaeu. Io: Botero. lib. 1. Europæ. cap. de Italia. p. 67. Nicolaus Piscator.

Quæres an personæ priuatæ sibi maris valeant vindicare dominium?

℞. negatiuè: quià particulares termini in mari deficiunt; nec potest priuata persona per se sola partem occupatam defendere, nisi aliquod diuerticulum esset, quod palis posset circūdari; tunc enim si ibi solus pluribus esset piscatus annis, cæteros prohibere posset *l. si quisquam. 7. ff. de diuersis & tempor. præscriptio.* mare priuatum dicitur habuisse Lucullus, de quo Varro: *ad Neapolim*

polim L. Lucullus, posteaquam perfodisset montem, & maritima flumina immisißet in piscinas, quæ reciproca fluerent, ipse Neptuno non cederet eo piscatu. Plinius lib. ix. c. liv. *Lucullus exciso monte iuxtà Neapolim, maiore impendio quam villam ædificauerat, euripum, & maria admisit. qua de causa Magnus Pompeius Xersem togatum eum appellabat.* Et Horatius *lib. 3. od. 1.*

Contracta pisces æquora sentiunt
Iactis in altum molibus hunc frequens
Cæmenta demittit redemptor
Cum famulis, dominusquè terræ
Fastidiosus.

Tibullus:

Claudit & indomitum moles mare, lentus vt intra
negligat hibernas piscis abesse minas:

Valerius Maximus de C. Sergio Orata. *lib. 9. 1. Peculiaria sibi maria excogitauit, æstuarijs intercipiendo*

do fluctus. Huius naturæ, quamplurimæ ſunt apud Venetos, piſcinæ, intra quas, non ordinario lucro, cuiuſquè generis repoſiti piſciculi, procreantur grandiores; beneficio illius, qui Principis permiſſu, eſtuaria condiderit. Sic Galliæ, ferè omnes nobiles proprium poſſident ſtagnum; circuitus decem etiam miliarium. *Io: Boter. lib.* 1. *Europæ c. de Gallia*. Siuè igitur publicè, ſiue priuatè Venetum ſpectes conuentum, mari iura dantem reperies. Sub Principe totum Adriaticum volui; ſub ſubditis, maris interclauſum diuerticulum languido gemere murmure, inſpicies. Hinc celebre illud Sanazarij. *lib.* 1. *Epigram.*

Viderat Adriacis Venetam Neptunus in vndis
Stare Vrbem, & toto ponere iura mari.

Nunc mihi Tarpeias quantumuis Iuppiter arces
Obijce, & illa tui mænia Martis: ait.
Si pelago tybrim præfers: vrbem aspice vtramquè
Illam homines dices, hanc posuisse Deos.

Dondinus in triumpho Veneto de triremibus Barbarorum, vt refertur apud Burgum *lib.*1. *cap.*5.

Adriaci Reginam maris, quam serua veretur
Thetis, & obsequijs vndantibus ambit aquarum.

Andreas Chioccus in poemate Iulij Strozzi.

Terrarum Dominam, cui nil primum, atquè secundum
Cernitur Adriaci qua patet ora Freti,
Astreæ columen, tum libertatis Asylum
Virgineum pietas cui tegit alma caput.

His

His similia, infinita darem; verum nè poesim canere videar, Sit hic operi terminus, Serenissimæ autem Reipublicæ, obsequij principium.

FINIS.

INDEX

INDEX RERVM,

Quæ Specialiter in hoc opere continentur.

A

Au-

Ca-

D

Deus

E

F

Nunc mihi Tarpeias quantumuis Iuppiter arces
Obijce, & illa tui mœnia Martis: ait.
Si pelago tybrim præfers: vrbem aspice vtramquè
Illam homines dices, hanc posuisse Deos.

Dondinus in triumpho Veneto de triremibus Barbarorum, vt refertur apud Burgum *lib.1. cap.5.*

Adriaci Reginam maris, quam serua veretur
Thetis, & obsequijs vndantibus ambit aquarum.

Andreas Chioccus in poemate Iulij Strozzi.

Terrarum Dominam, cui nil primum, atquè secundum
Cernitur Adriaci qua patet ora Freti,
Astreæ columen, tum libertatis Asylum
Virgineum pietas cui tegit alma caput.

His

His ſimilia, infinita darem; verum ne poeſim canere videar, Sit hic operi terminus, Sereniſſimę autem Reipublicæ, obſequij princi-pium.

F I N I S.

INDEX

INDEX RERVM,

Quæ Specialiter in hoc opere continentur.

A

Adria-

Ali-

Au-

B

C

ptio.

Deus

rm

E

F

Gal-

G

H

Les-

ma-

mi-

N

R

S

T

INDEX.

Pi-

V

Ve-

Xer-

X

FINIS.